

ΒΙΚΤΩΡΟΣ Δ. ΚΡΗΤΙΚΟΥ

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
ΑΝΑΒΑΣΙΣ

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1969

Fin
06

Νάστρας Βασίλειος

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΑΛΕΞ

ΣΤΑΥΡΟΥ

Νέοι Νέοι

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1969

1987

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
(ΕΚΔΟΣΗ Α)

Κεφαλή ανδριάντος του Μ. Ἀλεξάνδρου ἐκ Μαγνησίας
(Μουσείον Κωνσταντινουπόλεως)

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΗ: ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ
1987, 35 ΧΙΛΩΓΡΑΜΜΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α'. Τὰ γράμματα εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα.

Τὰ διασωθέντα ἔργα τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ ποιητῶν μαρτυροῦν, ὅτι οἱ πρόγονοί μας ἐκαλλιέργησαν ὑπερόχως ὅλα τὰ εἶδη τοῦ λόγου. Τὰ δημιουργήματα αὐτῶν εἰς τὴν ποίησιν καὶ εἰς τὸν πεζὸν λόγον εἶναι ἀθάνατά μνημεῖα, προκαλοῦντα τὸν θαυμασμὸν ὅλων τῶν πολιτισμένων ἀνθρώπων.

Εἰς τὴν ἐπικὴν ποίησιν λ.χ. δὲν ἔχει ἀναφανῆ μέχρι σήμερον ποιητῆς ἀνώτερος ἀπὸ τὸν Ὅμηρον καὶ πολὺ ὀλίγοι ἤμποροῦν νὰ συναγωνισθοῦν τὸν ἰδικὸν μας λυρικὸν ποιητὴν Πίνδαρον ἢ τοὺς δραματικούς μας ποιητάς, τὸν Αἰσχύλον, τὸν Σοφοκλέα, τὸν Εὐριπίδην.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν πεζὸν λόγον ἡ δημιουργία τῶν προγόνων μας εἶναι ἀφθαστος. Εἰς τὴν ἱστορίαν ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Θουκυδίδης, ὁ Ξενοφῶν, εἰς τὴν φιλοσοφίαν ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, εἰς τὴν ρητορικὴν ὁ Δημοσθένης, καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς τόσοι ἄλλοι, ἄφησαν ἔργα, τὰ ὅποια δεικνύουν τὸν βαθμὸν τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Β'. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ιστοριογραφίας.

Ὁ πεζὸς λόγος διεμορφώθη πολὺ βραδύτερον τῆς ποιήσεως. Τοῦτο ἐξηγεῖται, διότι ἡ ποίησις εἶναι κυρίως προῖον τῆς φαντασίας, τὴν ὁποίαν εἶχε πλουσίαν ὁ ἐλληνικὸς λαός, ἐνῶ ὁ πεζὸς λόγος ἀπαιτεῖ ὀριμότητα σκέψεως καὶ ἀκριβολογίαν ἐκφράσεως. Εἰς τοῦτο ἄλλως τε συνετέλεσε καὶ ἡ σχετικῶς βραδεῖα διάδοσις τῆς γραφῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα (μόλις τὸν ἔβδομον αἰῶνα π.Χ.).

Ἐκ δὲ τῶν εἰδῶν τοῦ πεζοῦ λόγου τὸ πρῶτον χρονολογικῶς ἀναπτυχθὲν εἶναι ἡ ἱστοριογραφία. Τοῦτο, διότι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, εὐχαριστούμενον ἀπὸ παλαιστάτους χρόνους ν' ἀσχολῆται ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς ἐπικῆς ποιήσεως μὲ τὴν ἑνδοξὸν πάντοτε ἱστορίαν του αὐ-

τὴν ἐκινήθη πρῶτον νὰ ἐκθέσῃ καὶ διὰ τοῦ πεζοῦ λόγου, ὅταν ἀνδρωθὲν ἤσθάνθη τὴν πρὸς τοῦτο ἰκανότητα.

Ὁ πρῶτος ἀξιὸς τοῦ ὀνόματος ἱστορικός, ὁ ὁποῖος καὶ πατὴρ τῆς ἱστορίας καλεῖται, εἶναι ὁ Ἡ ρ ὁ δ ο τ ο ς. Οὗτος γεννηθεὶς εἰς τὴν Ἀλικαρνασσὸν τῆς Μ. Ἀσίας τὸ 489 καὶ ἀποθανὼν τὸ 410 εἰς Θουρίους τῆς Ἰταλίας, ἔγραψε τὴν ἱστορίαν τῶν Περσικῶν πολέμων.

Ὁ μέγας Ἀθηναῖος ἱστορικός Θ ο υ κ υ δ ῖ δ η ς (470 - 397) ἐτελειοποίησε τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ πεζοῦ λόγου καὶ συνέγραψε τὴν ἱστορίαν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (431 - 404). Ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασε νὰ τὴν συμπληρώσῃ, διότι τὸ ἔργον του λήγει εἰς τὸ 21ον τοῦ πολέμου ἔτος. Ὁ Ἀθηναῖος ἱστορικός Ξ ε ν ο φ ῶ ν (434 - 355) συνέχισε τὴν ἱστορίαν τοῦ πολέμου τούτου καὶ ἐξέθεσε τὰ μετ' αὐτὸν γεγονότα εἰς τὰ «Ἑλληνικά» του. Οὗτος εἶναι ὁ συγγραφεὺς καὶ τῆς γνωστῆς μας «Κύρου Ἀναβάσεως», καθὼς καὶ ἄλλων ἱστορικῶν, φιλοσοφικῶν καὶ πολιτικῶν ἔργων.

Μετὰ τοὺς τρεῖς τούτους ἱστορικοὺς καὶ ἄλλοι κατὰ καιροὺς ἀνεφάνησαν, ἐκ τῶν ὁποίων γνωστότεροι εἶναι οἱ μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπὶ Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας ἀκμάσαντες Π λ ο ῦ τ α ρ χ ο ς ἐκ Χαιρωνείας (50 - 127 μ.Χ.) καὶ Ἀ ρ ρ ι α ν ὁ ς, περὶ τοῦ ὁποίου ἤδη θ' ἀσχοληθῶμεν ἰδιαίτερος, διότι μᾶς ἐνδιαφέρει ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Γ'. Ὁ βίος τοῦ Ἀρριανοῦ.

Ὁ Ἀρριανός, γεννηθεὶς τὸ 95 μ.Χ. εἰς τὴν Νικομήδειαν τῆς Μικρασιατικῆς Βιθυνίας, ὑπῆρξεν εἰς ἐκ τῶν μᾶλλον πεπαιδευμένων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς του. Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἡ Ἑλλάς εὐρίσκετο ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν, ἡ ὁποία ἐξετείνεται ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ μέχρι τοῦ Εὐφράτου καὶ ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Βορείου θαλάσσης μέχρι τῆς Ἀφρικῆς. Ὁ Ἀρριανὸς ἦτο σύγχρονος τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων Ἀδριανοῦ (117 - 138 μ.Χ.), Ἀντωνίου τοῦ Εὐσεβοῦς (138 - 162 μ.Χ.) καὶ τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου (162 - 180 μ.Χ.). Ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας ἔδειξε μεγάλην ἀγάπην πρὸς τὰ γράμματα. Νέος ὢν ἤλθεν εἰς τὴν Νικόπολιν τῆς Ἡπείρου, ὅπου εἶχεν ἰδρῦσει φιλοσοφικὴν σχολὴν ὁ ἐπιφανὴς στωικὸς φιλόσοφος Ἐπίκτητος (50 - 120 μ.Χ.). Ὁ Ἀρριανὸς ἔγινε προσφιλέστατος μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου τούτου καὶ διεκρίθη διὰ τὴν φιλομάθειάν του. Ἀργότερον μετέβη εἰς τὰς

Ἀθήνας καὶ συνεπλήρωσε τὴν μόρφωσίν του εἰς τὰς ἐκεῖ ἀνθούσας τότε ρητορικὰς καὶ φιλοσοφικὰς σχολὰς. Εἰς τὰς Ἀθήνας ἐγνωρίσθη μὲ τὸν αὐτοκράτορα Ἀδριανὸν καὶ ἐξετιμῆθη πολὺ παρ' αὐτοῦ. Προσκληθεὶς εἰς Ῥώμην, ἀπέκτησε τὰ δικαιώματα τοῦ Ῥωμαίου πολίτου καὶ προσέλαβε τὸ ὄνομα τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας, ἐπονομασθεὶς Φλάβιος. Κατὰ τὸ 130 μ.Χ. διορίσθη τοπάρχης τῆς Καππαδοκίας. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο διετήρησεν ἐπὶ ἑπταετίαν. Διεκρίθη δὲ διὰ τὴν διοικητικὴν του ἱκανότητα καὶ διὰ τὴν ἀνδρείαν, τὴν ὁποίαν ἐπέδειξεν ἀποκρούσας τὰς ἐπιδρομὰς τοῦ Σκυθικοῦ λαοῦ τῶν Ἀλανῶν. Τὸ 147 ἐπανερχεται εἰς τὰς Ἀθήνας, διορισθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ ἐπώνυμος ἄρχων αὐτοῦ. Τὸ 171 γίνεται καὶ πρύτανις τῆς Πανδιονίδος φυλῆς. Εἰς βαθὺ γῆρας ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του Νικομήδειαν, ὅπου ἀπέθανε περὶ τὸ 180.

Δ'. Ἔργα τοῦ Ἀρριανοῦ.

Ὁ Ἀρριανὸς ὑπῆρξε πολυγραφώτατος συγγραφεύς. Εἰς τὸν ὅλον βίον του καὶ εἰς τὴν συγγραφικὴν του δρᾶσιν εἶχεν ὡς πρότυπον τὸν Ξενοφῶντα. Ὅπως ἐκεῖνος εἶχε πεφιλημένον διδάσκαλον τὸν Σωκράτην, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Ἀρριανὸς ἐτίμα καὶ ἠγάπα τὸν φιλόσοφον Ἐπίκτητον. Ἐπίσης ὅπως ὁ Ξενοφῶν, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Ἀρριανὸς ἔγραψε ποικίλα συγγράμματα ἱστορικά, γεωγραφικά, φιλοσοφικά καὶ στρατιωτικά. Ἔργα του εἶναι :

α) Ἱστορικά : Ἡ « Ἀνάβασις Ἀλεξάνδρου », διηρημένη εἰς 7 βιβλία, κατὰ μίμησιν τῆς « Κύρου Ἀναβάσεως » τοῦ Ξενοφῶντος. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἐξιστορεῖ ὄχι μόνον τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου κατὰ τῶν Περσῶν, ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸν βίον του.

Πηγαὶ τῆς ἱστορίας του, καθὼς ὁ ἴδιος ἀναφέρει εἰς τὸ προοίμιόν του, εἶναι τὰ παλαιότερα περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου συγγράμματα καὶ ἰδίως τὰ τοῦ Πτολεμαίου καὶ τοῦ Ἀριστοβούλου, οἱ ὁποῖοι ἦσαν στρατηγοὶ παρακολουθήσαντες τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείαν.

Ἄλλο ἱστορικὸν σύγγραμμα τοῦ Ἀρριανοῦ εἶναι τὸ ἐπιγραφόμενον « Ἴνδική », εἰς τὸ ὁποῖον περιγράφει τὴν χώραν τῶν Ἰνδῶν, τὰ ἦθη, τὰ ἔθιμα, τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ πολιτεύματα αὐτῶν. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐγράφη εἰς τὴν Ἰωνικὴν διάλεκτον, κατὰ μίμησιν τοῦ Ἡροδότου.

β) Γεωγραφικὰ ἔργα εἶχε γράψει ἀρκετά. Ἐκ τούτων περιε-

σώθη μόνον ὁ «Περίπλους Εὐξεινίου Πόντου», εἰς τὸν ὁποῖον περιγράφονται τὰ παράλια τοῦ Εὐξεινίου ἀπὸ Τραπεζοῦντος μέχρι Βυζαντίου, τὰ ὁποῖα ὁ ἴδιος εἶχεν ἐπισκεφθῆ, ἔταν ἦτο τοπάρχης τῆς Καππαδοκίας.

γ) Στρατιωτικὰ ἔργα εἶναι : 1) «Τέχνη τακτική», ὅπου πραγματεύεται περὶ τῆς στρατιωτικῆς τακτικῆς τῶν Ἑλλήνων καὶ Μακεδόνων καὶ περὶ τοῦ ἀναδιοργανωθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ ἱππικοῦ τῶν Ῥωμαίων. 2) «Ἐκταξις τῶν Ἀλανῶν», ὅπου ἐκθέτει τὴν διάταξιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ εἰς τὴν κατὰ τῶν Ἀλανῶν ἐκστρατείαν.

δ) Φιλοσοφικὰ ἔργα εἶναι : 1) «Ἐπικτήτου διατριβαί», εἰς τὰς ὁποίας ἐκθέτει τὴν διδασκαλίαν τοῦ στωικοῦ φιλοσόφου. 2) «Ἐπικτήτου ἐγχειρίδιον», τὸ ὁποῖον εἶναι περίληψις τῶν «Διατριβῶν».

Πλὴν τῶν ἔργων τούτων ὁ Ἀρριανὸς ἔγραψε καὶ τὸν «Κυνηγετικόν», ὡς συμπλήρωμα τοῦ ὁμωνύμου ἔργου τοῦ Ξενοφῶντος.

Ε'. Ἡ γλῶσσα τοῦ Ἀρριανοῦ.

Οἱ μέχρι τοῦδε γνωστοὶ μας συγγραφεῖς, ὁ Ξενοφῶν, ὁ Λυσίας ὁ Ἰσοκράτης κ.ά., ἔγραψαν εἰς τὴν λεγομένην ἀττικὴν διάλεκτον, ἥτοι εἰς τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα, τὸ ὁποῖον ἦτο ἐν χρήσει τότε εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἡ διάλεκτος αὕτη βραδύτερον ἐδέχθη τύπους καὶ λέξεις ἀπὸ τὰς ἄλλας ἐν χρήσει ἐλληνικὰς διαλέκτους, ἥτοι τὴν ἰωνικὴν, τὴν δωρικὴν καὶ τὴν αἰολικὴν. Τοιοῦτοτρόπως διὰ τῆς συγχωρεύσεως αὐτῶν διεμορφώθη ἡ λεγομένη κοινὴ γλῶσσα, ἡ ὁποία διὰ τῶν κατακτήσεων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἔλαβεν εὐρυτάτην διάδοσιν. Ἡ κοινὴ αὕτη γλῶσσα ὠμιλεῖτο καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐγράφετο κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀρριανοῦ. Πολλοὶ ὅμως συγγραφεῖς τῆς μεταγενεστέρας ταύτης ἐποχῆς ἐφιλοτιμοῦντο νὰ μιμηθοῦν τὴν ἀρχαίαν ἀττικὴν διάλεκτον, ἔχοντες ὡς ὑπόδειγμα τὴν γλῶσσαν τοῦ Ξενοφῶντος καὶ τοῦ Θουκυδίδου. Οἱ συγγραφεῖς οὗτοι ὀνομάζονται ἀττικισταί, ἥτοι μιμηταὶ τῆς ἀττικῆς. Τοιοῦτος ἦτο καὶ ὁ Ἀρριανός, ὁ ὁποῖος καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν προσεπάθησε νὰ μιμηθῆ τὸν Ἀθηναῖον συγγραφέα τῆς «Κύρου Ἀναβάσεως». Ἡ μίμησις του εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπιτυχής, ἀν καὶ ἐνίοτε ἀστοχεῖ εἰς τινὰς τύπους καὶ συντακτικὰς χρήσεις. Πάντως τὸ ὕφος του, ἰδίως εἰς τὴν «Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασιν», ἔχει ζωηρότητα

καὶ φυσικότητα, εἶναι δὲ πρόδηλος ἡ εὐσυνειδησία καὶ ἡ ἀμεροληψία τοῦ ἱστορικοῦ.

ΣΤ'. Ὁ στρατὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

1. Ὁ Μακεδονικὸς πεζικὸς στρατὸς ἀποτελεῖτο ἀπὸ τὴν φάλαγγα, ἀπὸ τοὺς ὑπασπιστάς καὶ ἀπὸ τοὺς ψιλοὺς.

α) Ἡ φάλαγξ ἀπετέλει τὴν κυρίαν βᾶσιν τοῦ πεζικοῦ στρατοῦ. Οἱ ἀνήκοντες εἰς αὐτὴν ὠνομάζοντο πεζέταιροι. Ἡ φάλαγξ διηρεῖτο εἰς ἕξ τάξεις, ἥτοι τάγματα· ἐκάστη τάξις εἶχε τρεῖς λόχους καὶ ἕκαστος λόχος 500 περίπου ἄνδρας.

Οἱ φαλαγγῖται ἢ πεζέταιροι ἔφερον πλήρη πανοπλίαν, ἥτοι περικεφαλαίαν, θώρακα, κνημίδας, κυκλοτερῆ ἀσπίδα καὶ τὴν μακεδονικὴν σάρισσαν (μακρὸν δόρυ). Ἐτάσσοντο συνήθως εἰς βᾶθος 16 ἀνδρῶν. Αἱ δὲ σάρισαι τῶν πέντε πρώτων σειρῶν προεξεῖχον τῆς ὅλης φάλαγγος καὶ ἐσχημάτιζον ἀδιαπέραστον τεῖχος ἀπὸ αἰχμᾶς.

β) Οἱ ὑπασπισταὶ ἦσαν ἐλαφρότερον ὦπλισμένοι. Ἐφερον ἐλαφροτέραν ἀσπίδα, λινοῦν θώρακα, μακρὸν ξίφος καὶ βραχὺ δόρυ. Ἐπομένως ἦσαν ἐπιτήδειοι διὰ ταχείας καὶ τολμηρὰς κινήσεις εἰς μέρη, εἰς τὰ ὅποια ἡ φάλαγξ δὲν ἠδύνατο νὰ κινήθῃ. Οὗτοι κατ' ἀρχὰς ἦσαν ὀλιγάριθμοι καὶ ἀπετέλουσαν τὴν προσωπικὴν φρουρὰν τοῦ βασιλέως, διὰ τοῦτο καὶ ὠνομάσθησαν «ὑπασπισταί». Βραδύτερον ὅμως ἐπολλαπλασιάσθησαν καὶ ἀπετέλεσαν ἴδιον σῶμα εὐκινήτου πεζικοῦ, τὸ ὁποῖον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ σῶμα τῶν Ἀθηναίων πελταστῶν.

γ) Οἱ ψιλοὶ ἦσαν πολὺ ἐλαφρῶς ὦπλισμένοι, ἥτοι ἔφερον ἐν εἶδος ὅπλου, ἀναλόγως τοῦ ὁποίου ὠνομάζοντο πελτασταί, τοξόται, ἀκοντισταὶ ἢ σφενδονῆται.

2. Τὸ ἱππικὸν διεκρίνετο : 1) Εἰς τὸ βαρὺ ἱππικὸν καὶ 2) εἰς τὸ ἐλαφρόν.

α) Τὸ βαρὺ ἱππικὸν συνέκειτο ἐξ εὐγενῶν Μακεδόνων, οἱ ὅποιοι ὠνομάζοντο ἑταῖροι. Οὗτοι ἔφερον περικεφαλαίαν, θώρακα, ξίφος καὶ ξυστόν, ἥτοι βραχεῖαν λόγχην. Οἱ ἑταῖροι ἐσχημάτιζον 8 ἴλας· ἐκάστη δὲ ἴλη εἶχε 150 - 300 ἵππεῖς. Ἡ ἀρίστη τῶν ἰλῶν τούτων ἀπετέλει τὴν β' σιλικὴν ἴλην, ἡ ὁποία ἐλέγετο καὶ ἄγγυμα τῶν ἑταίρων, ἥτο δὲ ἔφιππος σωματοφυλακὴ τοῦ βασιλέως. Μετὰ

τῶν Μακεδονικῶν ἰλῶν συνέπραττον καὶ Ἰλαιο Θεσσαλικοὶ ἐξ εὐγενῶν Θεσσαλῶν ἰππέων.

β) Τὸ ἐλαφρὸν ἰππικὸν ἀπετέλουν οἱ ἐλαφρῶς ὤπλισμένοι ἰππεῖς, οἱ ὁποῖοι ἀντὶ ζυστοῦ ἔφερον σάρισσαν. Οὗτοι ὠνομάζοντο πρόδρομοὶ καὶ ἐξετέλουν χρέη ἀνιχνευτῶν ὡς πρόσκοποι ἢ ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ τὴν διώξιν καὶ σύλληψιν τῶν τρεπομένων εἰς φυγὴν ἀντιπάλων.

3. Ὁ στόλος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου κατ' ἀρχὰς ἀπετελεῖτο ἐξ 160 πλοίων, μὲ τὰ ὁποῖα διεπεραιώθη εἰς τὴν Ἀσίαν. Βραδύτερον διελύθη, μὴ δυνάμενος νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν κατὰ ξηρὰν ἐκστρατείαν. Ἀλλὰ διαρκούσης τῆς πολιορκίας τῆς Τύρου συνεκροτήθη νέος ἰσχυρὸς στόλος ἐκ Κυπρίων, Φοινικικῶν καὶ Ἑλληνικῶν τριήρων. Καὶ εἰς τὴν Ἰνδικὴν ὁ Μ. Ἀλέξανδρος κατήρτισεν ἄλλον στόλον, διὰ τοῦ ὁποῖου κατέπλευσε τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν. Μὲ τμημα δὲ τοῦ στόλου τούτου ὁ ἐκ Κρήτης ναύαρχος Νέαρχος ἔπλευσε τὸ 327 ἀπὸ τὸν Ἰνδὸν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τίγρητος καὶ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ.

Ζ'. Ἡ κατάσταση εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς πρὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου χρόνους.

Διὰ τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐξιστορουμένης ὑπὸ τοῦ Ἀρριανοῦ ἐκστρατείας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τῆς καθόλου δράσεώς του πρέπει νὰ ἐνθυμηθῶμεν τὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ἐνεφανίζετο πρὸ τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

Μετὰ τὸν μακρὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον κατέπεσεν ἡ ἡγεμονία τῶν Ἀθηναίων. Ταύτην ἀνέλαβεν ἡ Σπάρτη, ἡ ὁποία ὅμως διὰ τῆς ἀγερῶχου πολιτικῆς τῆς προὐκάλεσε τὴν ἀντίδρασιν τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν πόλεων. Αὗται συνησπίσθησαν ἐναντίον τῆς, ἡ δὲ Σπάρτη ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειαν τῶν Περσῶν, οἱ ὁποῖοι λαμβάνουν εὐκαιρίαν νὰ ἐπέμβουν εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ ἐπιβάλλουν τὰς θελήσεις των, διὰ τῆς λεγομένης Ἀνταλκιδείου εἰρήνης (387). Μετ' ὀλίγον αἱ Ἀθηναῖοι ἀνακύπτουν πρὸς στιγμὴν καὶ ἀναλαμβάνουν ἐκ νέου τὴν κατὰ θάλασσαν ἡγεμονίαν. Ἀλλὰ καὶ αὕτη δὲν διατηρεῖται, διότι γρήγορα οἱ Ἀθηναῖοι ἐγκαταλείπονται ἀπὸ τοὺς συμμάχους των. Ἐν τῷ μεταξὺ αἱ Θῆβαι λαμβάνουν μεγάλην ἰσχὺν καὶ διεκδικοῦν τὴν ἡγεμονίαν, λαμπρυνθεῖσαι μὲ τὰς νίκας τοῦ Ἐπαμεινώνδου καὶ τοῦ

Πελοπίδου. Ἄλλὰ καὶ ἡ δύναμις τῶν Θηβῶν καταπίπτει μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἐπαμεινώνδου εἰς τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην (362). Ἐκτοτε καμμία ἀπὸ τὰς μεγάλας ἐλληνικὰς πόλεις δὲν εἶχε δύναμιν, ἱκανὴν ν' ἀναλάβῃ πρωτοβουλίαν. Μὲ τοὺς ἀνταγωνισμοὺς των, μὲ τὴν τυφλὴν πολιτικὴν τῆς ἐπικλήσεως βοηθείας ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς των ἐχθροὺς, τοὺς Πέρσας, μὲ τὴν ἐσωτερικὴν διοικητικὴν καὶ ἠθικὴν ἀναρχίαν περιέπεσαν ὅλαι εἰς πολιτικὴν ἀδυναμίαν καὶ ἀφάνειαν.

Τότε ἀναφαίνεται μία νέα σφριγῶσα καὶ κραταιὰ ἐλληνικὴ δύναμις, ἡ δύναμις τῶν Μακεδόνων. Ὁ Φίλιππος Β' συλλαμβάνει τὸ σχέδιον τῆς ἐνώσεως ὅλων τῶν Ἑλλήνων εἰς ἀγῶνα κατὰ τῶν Περσῶν, ὡς μόνων φυσικῶν ἀντιπάλων των, καὶ εἰς τὸ συνέδριον τῆς Κορίνθου (338) ἀνακηρύσσεται ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν. Ἄλλ' ὁ βίαιος θάνατός του δὲν τὸν ἄφησε νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ σχέδιόν του. Ἦλθεν ὅμως ὁ Ἀλέξανδρος νὰ πραγματοποιήσῃ τοῦτο μὲ τὴν μεγαλεπήβολον δρᾶσίν του, ἡ ὁποία ἱστορεῖται εἰς τὸ προκείμενον βιβλίον.

... (faint, illegible text) ...

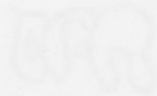
... (faint, illegible text) ...

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΜΕΡΟΣ Α
ΚΕΙΜΕΝΟ

ΒΙΒΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Προοίμιον τοῦ συγγραφέως

Πτολεμαῖος ὁ Λάγου καὶ Ἀριστόβουλος ὁ Ἀριστοβούλου ὅσα μὲν 1
ταῦτά ἄμφω περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου ξυνέγραψαν, ταῦτα ἐγὼ
ὡς πάντῃ ἀληθῆ ἀναγράφω, ὅσα δ' οὐ ταῦτά, τούτων τὰ πιστότερα
ἐμοὶ φαινόμενα καὶ ἅμα ἀξιαφηγητότερα ἐπιλεξάμενος. Ἄλλοι μὲν δὴ 2
ἄλλα ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψαν, οὐδ' ἔστιν ὑπὲρ ὅτου πλείονες ἢ
ἀξυμφωνότεροι ἐς ἀλλήλους· ἀλλ' ἐμοὶ Πτολεμαῖός τε καὶ Ἀριστόβου-
λος πιστότεροι ἔδοξαν ἐς τὴν ἀφήγησιν, ὁ μὲν, ὅτι ξυνεστράτευσε βα-
σιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ, Ἀριστόβουλος· Πτολεμαῖος δὲ πρὸς τῷ ξυστρατεῦ-
σαι, ὅτι καὶ αὐτῷ βασιλεῖ ὄντι αἰσχρότερον ἢ τῶν ἄλλων ψεύσασθαι ἦν·
ἄμφω δέ, ὅτι τετελευτηκότος ἤδη Ἀλεξάνδρου ξυγγράφουσιν αὐτοῖς
ἢ τε ἀνάγκη καὶ ὁ μισθός τοῦ ἄλλως τι ἢ ὡς ξυνηνέχθη ξυγγράφαι
ἀπῆν. Ἔστι δὲ ἅ καὶ πρὸς ἄλλων ξυγγεγραμμένα, ὅτι καὶ αὐτὰ ἀξια- 3
φήγητά τέ μοι ἔδοξε καὶ οὐ πάντῃ ἄπιστα, ὡς λεγόμενα μόνον ὑπὲρ
Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψα. Ὅστις δὲ θαυμάσεται ἀνθ' ὅτου ἐπὶ τοσοῦτοις
ξυγγραφεῦσι καὶ ἐμοὶ ἐπὶ νοῦν ἦλθεν ἡδε ἡ ξυγγραφή, τὰ τε ἐκείνων
πάντα τις ἀναλεξάμενος καὶ τοῖσδε τοῖς ἡμετέροις ἐντυχῶν, οὕτω θαυ-
μαζέτω.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐν Πελοποννήσῳ ἀναγνωρίζεται
ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων (336 π. Χ.)

(Κεφ. 1)

Ι. Λέγεται δὴ Φίλιππος μὲν τελευτῆσαι ἐπ' ἄρχοντος
Πυθοδήμου Ἀθήνησι· παραλαβόντα δὲ τὴν βασιλείαν Ἀλέ-
ξανδρον, παῖδα ὄντα Φιλίππου, ἐς Πελοπόννησον παρελθεῖν·
εἶναι δὲ τότε ἀμφὶ τὰ εἴκοσι ἔτη Ἀλέξανδρον. Ἐνταῦθα 2
ξυναγαγόντα τοὺς Ἑλληνας, ὅσοι ἐντὸς Πελοποννήσου ἦσαν,

αἰτεῖν παρ' αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν τῆς ἐπὶ τοὺς Πέρσας στρα-
 τιᾶς, ἦντινα Φιλίππῳ ἤδη ἔδοσαν· καὶ αἰτήσαντα λαβεῖν παρ'
 ἐκάστων πλὴν Λακεδαιμονίων· Λακεδαιμονίους δ' ἀποκρί-
 νασθαι μὴ εἶναί σφισι πάτριον ἀκολουθεῖν ἄλλοις, ἀλλ' αὐ-
 3 τοὺς ἄλλων ἐξηγεῖσθαι. Νεωτερίσαι δ' ἄττα καὶ τῶν Ἀθη-
 ναίων τὴν πόλιν. Ἄλλ' Ἀθηναίους γε τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ Ἀλε-
 ξάνδρου ἐκπλαγέντας καὶ πλείονα ἔτι τῶν Φιλίππῳ δοθέν-
 των Ἀλεξάνδρῳ ἐς τιμὴν ζυγχωρῆσαι. Ἐπανελθόντα δ' ἐς
 Μακεδονίαν ἐν παρασκευῇ εἶναι τοῦ ἐς τὴν Ἀσίαν στόλου.

[Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ
 συνόδου τῶν Ἑλλήνων ἀρχηγὸς τῆς ἐναντίον τῶν Περσῶν στρατιᾶς,
 ἐπιστρέφει εἰς τὴν Μακεδονίαν. Θέλων δὲ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀρχὴν
 του, πρὶν ἐπιχειρήσῃ τὴν μεγάλην ἐκστρατείαν του εἰς τὴν Ἀσίαν,
 στρέφεται πρὸς Β. τὴν ἀνοιξιν τοῦ 335 π.Χ. καὶ ὑποτάσσει τοὺς πέ-
 ριξ τῆς Μακεδονίας λαοὺς, Θρᾶκας, Γέτας, Τριβαλλοὺς, Ἰλλυριοὺς
 κλπ. Ἄλλ' ἐν ᾧ ἐπολέμει εἰσέτι κατ' αὐτῶν, πληροφορεῖται τὴν ἀπο-
 στασίαν τῶν Θηβαίων. Τότε ὡς ἀστρατὴ καταφθάνει εἰς τὴν Ἑλλάδα
 καὶ στρατοπεδεύει ἐξωθεν τῶν Θηβῶν. Μετὰ σκληρὸν ἀγῶνα κυριεύει
 τὴν πόλιν καὶ ἐγκαθιστᾷ εἰς τὴν Καδμείαν μακεδονικὴν φρουράν. Μετὰ
 τοῦτο ἐπιστρέφει καὶ πάλιν εἰς Μακεδονίαν, ὅπου συμπληρώνει τὰς
 ἐτοιμασίας του, διὰ ν' ἀρχίσῃ τὴν πρὸς τὴν Ἀσίαν πορείαν].

Διάβασις τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς Ἀσίαν (334 π. Χ.)

(Κεφ. 11 - 12)

3 XI. Ἄμα δὲ τῷ ἦρι ἀρχομένῳ ἐξελαύνει ἐφ' Ἑλλησπόν-
 του, τὰ μὲν κατὰ Μακεδονίαν τε καὶ τοὺς Ἑλληνας Ἀντι-
 πάτρῳ ἐπιτρέψας, αὐτὸς δ' ἄγων πεζοὺς μὲν ξὺν φιλοῖς τε καὶ
 τοξόταις οὐ πολλῶ πλείους τῶν τρισμυρίων, ἰππέας δὲ ὑπὲρ
 τοὺς πενταχισιχιλίους. Ἦν δὲ αὐτῷ ὁ στόλος παρὰ τὴν λίμνην
 τὴν Κερκινίτιν ὡς ἐπ' Ἀμφίπολιν καὶ τοῦ Στρυμόνος ποτα-
 4 μοῦ τὰς ἐκβολὰς. Διαβάς δὲ τὸν Στρυμόνα παρήμειβε τὸ

Πάγγαιον ὄρος τὴν ὥς ἐπ' Ἀβδηρα καὶ Μαρώνειαν, πόλεις Ἑλληνίδας ἐπὶ θαλάσῃ ῥικισμένας. Ἐνθεν δ' ἐπὶ τὸν Ἐβρον ποταμὸν ἀφικόμενος διαβαίνει καὶ τὸν Ἐβρον εὐπετῶς. Ἐκεῖθεν δὲ διὰ τῆς Παιτικῆς ἐπὶ τὸν Μέλανα ποταμὸν ἔρχεται. Διαβάς δὲ καὶ τὸν Μέλανα ἐς Σηστὸν ἀφικνεῖται ἐν 5 εἴκοσι ταῖς πάσαις ἡμέραις ἀπὸ τῆς οἰκοθεν ἐξορμήσεως. Ἐλθὼν δ' ἐς Ἐλαιούντα θύει Πρωτεσιλάῳ ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ Πρωτεσιλάου, ὅτι καὶ Πρωτεσίλαος πρῶτος ἐδόκει ἐκβῆναι ἐς τὴν Ἀσίαν τῶν Ἑλλήνων τῶν ἅμα Ἀγαμέμνονι ἐς Ἴλιον στρατευσάντων. Καὶ ὁ νοῦς τῆς θυσίας ἦν ἐπιτυχεστέραν οἷ γενέσθαι ἢ Πρωτεσιλάῳ τὴν ἀπόβασιν.

Παρμενίων μὲν δὴ τῶν τε πεζῶν τοὺς πολλοὺς καὶ τὴν 6 ἵππον διαβιβάσαι ἐτάχθη ἐκ Σηστοῦ ἐς Ἀβυδὸν καὶ διέβησαν τριήρεσι μὲν ἑκατὸν καὶ ἐξήκοντα, πλοίοις δὲ ἄλλοις πολλοῖς στρογγύλοις. Ἀλέξανδρον δ' ἐξ Ἐλαιούντος ἐς τὸν Ἀχαιῶν λιμένα κατᾶραι ὁ πλείων λόγος κατέχει, καὶ αὐτὸν τε κυβερνῶντα τὴν στρατηγίδα ναῦν διαβάλλειν καὶ ἐπειδὴ κατὰ μέσον τὸν πόρον τοῦ Ἑλλησπόντου ἐγένετο, σφάζαντα ταῦρον τῷ Ποσειδῶνι καὶ Νηρησί σπένδειν ἐκ χρυσῆς φιάλης ἐς τὸν πόντον.

Λέγουσι δὲ καὶ πρῶτον ἐκ τῆς νεῶς ζῦν τοῖς ὕπλοις ἐκ-7 βῆναι αὐτὸν ἐς τὴν γῆν τὴν Ἀσίαν καὶ βωμοὺς ἰδρύσασθαι, ὅθεν τ' ἐστάλη ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ ὅπου ἐξέβη τῆς Ἀσίας, Διὸς ἀποβατηρίου καὶ Ἀθηνᾶς, καὶ Ἡρακλέους. Ἀνελθόντα δ' ἐς Ἴλιον τῇ τε Ἀθηνᾷ θῦσαι τῇ Ἰλιάδι καὶ τὴν πανοπλίαν τὴν αὐτοῦ ἀναθεῖναι ἐς τὸν νεῶν καὶ καθελεῖν ἀντὶ ταύτης τῶν ἱερῶν τινα ὄπλων ἔτι ἐκ τοῦ Τρωικοῦ ἔργου σωζόμενα. Καὶ ταῦτα λέγουσιν ὅτι οἱ ὑπασπισταὶ ἔφερον πρὸ αὐτοῦ ἐς τὰς μάχας. Θῦσαι δ' αὐτὸν καὶ Πριάμῳ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διὸς τοῦ Ἐρκείου λόγος κατέχει, μῆνιν Πριάμου παραιτούμενον τῷ Νεοπτολέμου γένει, ὃ δὴ ἐς αὐτὸν καθῆκεν.

XII. Ἀνιόντα δ' αὐτὸν ἐς Ἴλιον Μενοίτιός τε ὁ κυβερνήτης χρυσῷ στεφάνῳ ἐστεφάνωσε καὶ ἐπὶ τούτῳ Χάρης ὁ Ἀθηναῖος ἐκ Σιγείου ἔλθων καὶ τινες καὶ ἄλλοι, οἱ μὲν Ἕλληνες, οἱ δὲ ἐπιχώριοι· ὁ δὲ καὶ αὐτὸς τὸν Ἀχιλλέως ἄρα τάφον ἐστεφάνωσε. Ἠφαιστῖωνα δὲ λέγουσιν ὅτι τοῦ Πατρόκλου τὸν τάφον ἐστεφάνωσε καὶ εὐδαιμόνησεν ἄρα, ὡς λόγος, Ἀλέξανδρος Ἀχιλλέα, ὅτι Ὀμήρου κῆρυκος ἐς τὴν ἔπειτα μνήμην ἔτυχεν...

6 Ἐξ Ἴλιου δ' ἐς Ἀρίσβην ἦκεν, οὗ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῷ διαβεβηκυῖα τὸν Ἑλλήσποντον ἐστρατοπεδεύκει, καὶ τῇ ὑστεραία ἐς Περκώτην τῇ δ' ἄλλῃ Λάμψακον παραμείψας πρὸς τῷ Πρακτίῳ ποταμῷ ἐστρατοπεδευσεν, ὃς ῥέων ἐκ τῶν ὄρων τῶν Ἰδαίων ἐκδιδοῖ ἐς θάλασσαν τὴν μεταξύ τοῦ Ἑλλήσποντου τε καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου. Ἐνθεν δ' ἐς Ἐρμω-

7 τον ἀφίκετο, Κολωνάς πόλιν παραμείψας. Σκοποὶ δ' αὐτῷ ἐπέμποντο πρὸ τοῦ στρατεύματος καὶ τούτων ἡγεμῶν ἦν Ἀμύντας ὁ Ἀρραβαίου, ἔχων τῶν τε ἐταίρων τὴν ἴλην τὴν ἐξ Ἀπολλωνίας, ἧς ἰλάρχης ἦν Σωκράτης ὁ Σάθωνος, καὶ τῶν προδρόμων καλουμένων Ἰλας τέσσαρας. Κατὰ δὲ τὴν πάροδον Πρίαπον πόλιν ἐνδοθεῖσαν πρὸς τῶν ἐνοικούντων τοὺς παραληψομένους ἀπέστειλε σὺν Πανηγόρῳ τῷ Λυκαγόρου, ἐνὶ τῶν ἐταίρων.

8 Περσῶν δὲ στρατηγοὶ ἦσαν Ἀρσάμης καὶ Ῥεομίθρης καὶ Πετίνης καὶ Νιφάτης καὶ ζὺν τούτοις Σπιθριδάτης, ὁ Λυδίας καὶ Ἰωνίας σατράπης, καὶ Ἀρσίτης, ὁ τῆς πρὸς Ἑλλήσποντῳ Φρυγίας ὑπαρχος. Οὗτοι δὲ πρὸς Ζελεία πόλει κατεστρατοπεδευκότες ἦσαν ζὺν τῇ ἵππῳ τε τῇ βαρβαρικῇ καὶ τοῖς Ἑλλησὶ τοῖς μισθοφόροις.

9 Βουλευομένοις δ' αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν παρόντων, ἐπειδὴ Ἀλέξανδρος διαβεβηκῶς ἠγγέλλετο, Μέμων ὁ Ῥόδιος παρῆναι μὴ διὰ κινδύνου ἰέναι πρὸς τοὺς Μακεδόνας, τῷ τε πε-

ζῶ πολὺ περιόντας σφῶν καὶ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου παρόντος, αὐτοῖς δ' ἀπόντος Δαρείου· προϊόντας δὲ τὸν τε χιλὸν ἀφανίζειν καταπατοῦντας τῇ ἵππῳ καὶ τὸν ἐν τῇ γῆ καρπὸν ἐμπιπράναι, μὴδὲ τῶν πόλεων αὐτῶν φειδομένους. Οὐ γὰρ μενεῖν ἐν τῇ χώρᾳ Ἀλέξανδρον ἀπορία τῶν ἐπιτηδείων. Ἄρσιτην δὲ λέγεται εἰπεῖν ἐν τῷ συλλόγῳ τῶν Περσῶν, ὅτι οὐκ ἂν περίδοι μίαν οἰκίαν ἐμπρησθεῖσαν τῶν ὑφ' οἷ τεταγμένων ἀνθρώπων· καὶ τοὺς Πέρσας Ἄρσιτῃ προσθέσθαι, ὅτι καὶ ὑποπτὸν τι αὐτοῖς ἦν ἐς τὸν Μέμνονα τριβάς ἐμποιεῖν ἐκόντα τῷ πολέμῳ τῆς ἐκ βασιλείως τιμῆς οὐνεκα.

Ἡ πρώτη μάχη παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν (334 π. Χ.)

(Κεφ. 13-16)

α') Ἡ προετοιμασία διὰ τὴν μάχην.

(Κεφ. 13-14)

XIII. Ἐν τούτῳ δ' Ἀλέξανδρος προὔχῳρει ἐπὶ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν ξυντεταγμένῳ τῷ στρατῷ διπλῆν μὲν τὴν φάλαγγα τῶν ὀπλιτῶν τάξας, τοὺς δ' ἵππέας κατὰ τὰ κέρατα ἀγάγων, τὰ σκευοφόρα δὲ κατόπιν ἐπιτάξας ἔπεσθαι· τοὺς δὲ προκατασκευασμένους τὰ τῶν πολεμίων ἤγεν αὐτῷ Ἡγέλοχος, ἵππέας μὲν ἔχων τοὺς σαρισσοφόρους, τῶν δὲ ψιλῶν ἐς πεντακοσίους. Καὶ Ἀλέξανδρός τ' οὐ πολὺ ἀπέιχε τοῦ ποταμοῦ τοῦ Γρανικοῦ, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν σκιδῶν σπουδῆ ἑλαύνοντες ἀπήγγελλον ἐπὶ τῷ Γρανικῷ πέραν τοὺς Πέρσας ἔφεσταναι τεταγμένους ὡς ἐς μάχην. Ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρος μὲν τὴν στρατιάν παῖσαν ξυνέταπτεν ὡς μαχομένους.

Παρμενίων δὲ πρόσελθὼν λέγει Ἀλεξάνδρῳ τάδε· α' Ἐμοὶ δοκεῖ, βασιλεῦ, ἀγαθὸν εἶναι ἐν τῷ παρόντι καταστρατοπεδεῦσαι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τῇ ὄχθῃ ὡς ἐχόμεν. Τοὺς γὰρ πολεμίους οὐ δόκῳ τολμήσειν πολὺ τῷ πεζῷ λειπόμενος πλησίον ἡμῶν ἀυλισθηναί, καὶ ταύτη παρέξειν ἕωθεν εὐπετῶς τῷ

στρατῶ διαβαλεῖν τὸν πόρον ὑποφθάσομεν γὰρ αὐτοὶ περὰ
 4 σάντες, πρὶν ἐκείνους ἐς τάξιν χαλίστασθαι. Νῦν δ' οὐκ ἀκιν-
 δύνως μοι δοκοῦμεν ἐπιχειρήσειν τῷ ἔργῳ, ὅτι οὐχ οἶόν τ' ἐν
 μετώπῳ διὰ τοῦ ποταμοῦ ἄγειν τὸν στρατόν. Πολλὰ μὲν γὰρ
 αὐτοῦ ὁράται βαθέα, αἱ δ' ὄχθαι αὐταὶ ὄρας ὅτι ὑπερύψηλοι
 5 καὶ κρημνῶδεις εἰσὶν αἱ αὐτῶν ἀτάκτως τ' οὖν καὶ κατὰ
 κέρας, ἥπερ ἀσθενέστατον, ἐκβαίνουσιν, ἐπικείσονται ἐς φά-
 λαγγα ζυγτεταγμένοι τῶν πολεμίων οἱ ἰππεῖς, καὶ τὸ πρῶ-
 τον σφάλμα ἐς τε τὰ παρόντα χαλεπὸν καὶ ἐς τὴν ὑπὲρ παν-
 τὸς τοῦ πολέμου κρίσιν σφαλερόν».

6 Ἀλέξανδρος δέ, «ταῦτα μὲν», ἔφη, «ὦ Παρμενίων, γι-
 γνώσκω· αἰσχύνομαι δέ, εἰ τὸν μὲν Ἑλλήσποντον διέβην εὐ-
 πετῶς, τοῦτο δέ, σμικρὸν βεῦμα, — οὕτω τῷ ὀνόματι τὸν Γρα-
 νικὸν ἐκφαυλίσας, — εἴρξει ἡμᾶς τοῦ μὴ οὐ διαβῆναι, ὡς ἔχο-
 7 μεν. Καὶ τοῦτο οὔτε πρὸς Μακεδόνων τῆς δόξης οὔτε πρὸς
 τῆς ἐμῆς ἐς τοὺς κινδύνους δξύτητος ποιοῦμαι· ἀναθαρρή-
 σειν τε δοκῶ τοὺς Πέρσας ὡς ἀξιομάχους Μακεδόσιν ὄντας,
 ὅτι οὐδὲν ἄξιον τοῦ σφῶν δέους ἐν τῷ παραυτίκα ἔπαθον».

XIV. Ταῦτα εἰπὼν Παρμενίωνα μὲν ἐπὶ τὸ εὐάνυμον
 κέρας πέμπει ἡγησόμενον, αὐτὸς δ' ἐπὶ τὸ δεξιὸν παρήγε.
 Προετάχθησαν δ' αὐτῷ τοῦ μὲν δεξιοῦ Φιλώτας ὁ Παρμε-
 νίωνος, ἔχων τοὺς ἐταίρους τοὺς ἰππέας καὶ τοὺς τοξότας καὶ
 τοὺς Ἀγριᾶνας τοὺς ἀκοντιστάς. Ἀμύντας δὲ ὁ Ἀρραβαίου
 τοὺς τε σαρισσοφόρους ἰππέας ἔχων Φιλῶτα ἐπετάχθη καὶ
 2 τοὺς Παίονας καὶ τὴν ἴλην τὴν Σωκράτους. Ἐχόμενοι δὲ τού-
 των ἐτάχθησαν οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἐταίρων, ὧν ἠγεῖτο Νι-
 κάνωρ ὁ Παρμενίωνος· ἐπὶ δὲ τούτοις ἡ Περδίκκου τοῦ Ὀ-
 ρόντου φάλαγξ· ἐπὶ δὲ ἡ Κοῖνου τοῦ Πολεμοκράτους· ἐπὶ δὲ
 ἡ Κρατέρου τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἐπὶ δὲ ἡ Ἀμύντου τοῦ Ἀνδρο-
 3 μένου· ἐπὶ δὲ ὧν Φίλιππος ὁ Ἀμύντου ἤρχε. Τοῦ δ' εὐωνύ-
 μου πρῶτοι μὲν οἱ Θεττακοὶ ἰππεῖς ἐτάχθησαν, ὧν ἠγεῖτο

Κάλας ὁ Ἀρπάλου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ ξύμμαχοι ἰππεῖς, ὧν ἦρχε Φίλιππος ὁ Μενελάου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ Θυράκες, ὧν ἦρχεν Ἀγάθων· ἐχόμενοι δὲ τούτων πεζοὶ ἢ τε Κρατέρου φύλαγξ καὶ ἡ Μελεάγρου καὶ ἡ Φιλίππου ἔστ' ἐπὶ τὸ μέσον τῆς ξυμπάσης τάξεως.

Περσῶν δὲ ἰππεῖς μὲν ἦσαν ἐς δισμυρίους, ξένοι δὲ πεζοὶ 4 μισθοφόροι ὀλίγον ἀποδέοντες δισμυρίων· ἐτάχθησαν δὲ τὴν μὲν ἵππον παρατείναντες τῷ ποταμῷ κατὰ τὴν ὄχθην ἐπὶ φύλαγγα μακράν, τοὺς δὲ πεζοὺς κατόπιν τῶν ἰππέων· καὶ γὰρ ὑπερδέξια ἦν τὰ ὑπὲρ τὴν ὄχθην χωρία. Ἡ δ' Ἀλέξανδρον αὐτὸν καθεώρων — δῆλος γὰρ ἦν τῶν τε ὀπλων τῇ λαμπρότητι καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῇ ξὺν ἐκπλήξει θεραπείᾳ — κατὰ τὸ εὐώνυμον σφῶν ἐπέχοντα, ταύτῃ πυκνάς ἐπέταξαν τῇ ὄχθῃ τὰς ἴλας τῶν ἰππέων.

Χρόνον μὲν δὴ ἀμφοτέρω τὰ στρατεύματα ἐπ' ἄκρου 5 τοῦ ποταμοῦ ἐφεστῶτες ὑπὸ τοῦ τὸ μέλλον ὀκνεῖν ἡσυχίαν ἤγον, καὶ σιγὴ ἦν πολλή ἀφ' ἐκατέρων. Οἱ γὰρ Πέρσαι προσέμενον τοὺς Μακεδόνας, ὅποτε ἐσβήσονται ἐς τὸν πόρον, ὡς ἐπικεισόμενοι ἐκβαίνουσιν· Ἀλέξανδρος δ' ἀναπηδήσας 6 ἐπὶ τὸν ἵππον καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐγκελευσάμενος ἐπέσθαι τε καὶ ἄνδρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι, τοὺς μὲν προδρόμους ἰππέας καὶ μὴν καὶ τοὺς Παῖονας προεμβαλεῖν ἐς τὸν ποταμὸν ἔχοντα Ἀμύνταν τὸν Ἀρραβαίου ἔταξε καὶ τῶν πεζῶν μίαν τάξιν, καὶ πρὸ τούτων τὴν Σωκράτους ἴλην Πτολεμαῖον τὸν Φιλίππου ἄγοντα, ἣ δὴ καὶ ἐτύγγανε τὴν ἡγεμονίαν τοῦ ἰππικοῦ παντὸς ἔχουσα ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ· αὐτὸς δ' ἄγων τὸ 7 δεξιὸν κέρας ὑπὸ σαλπίγγων τε καὶ τῷ Ἐυναλίῳ ἀλαλάζοντας ἐμβαίνει ἐς τὸν πόρον, λοξὴν αἰεὶ παρατείνων τὴν τάξιν, ἣ παρεῖλκε τὸ ρεῦμα, ἵνα δὴ μὴ ἐκβαίνοντι αὐτῷ οἱ Πέρσαι κατὰ κέρας προσπίπτοιεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὡς ἀνυστὸν τῇ φύλαγγι προσμείξῃ αὐτοῖς.

β') Ἐναρξεις καὶ διεξαγωγή τῆς μάχης.

(Κεφ. 15)

XV. Οἱ δὲ Πέρσαι, ἧ πρῶτοι οἱ ἀμφὶ Ἀμύνταν καὶ Σωκράτην προσέσχον τῇ ὄχθῃ, ταύτῃ καὶ αὐτοὶ ἄνωθεν ἔβαλλον, οἱ μὲν αὐτῶν ἀπὸ τῆς ὄχθης ἐξ ὑπερδεξίου ἐς τὸν ποταμὸν ἐσακοντίζοντες, οἱ δὲ κατὰ τὰ χθαμαλώτερα αὐτῆς
 2 ἔστ' ἐπὶ τὸ ὕδωρ καταβαίνοντες. Καὶ ἦν τῶν τε ἰπέων ὠθισμός, τῶν μὲν ἐκβαίνειν ἐκ τοῦ ποταμοῦ, τῶν δ' εἶργειν τὴν ἔκβασιν, καὶ παλτῶν ἀπὸ μὲν τῶν Περσῶν πολλὴ ἄφεςις, οἱ Μακεδόνες δὲ ζύν τοῖς δόρασιν ἐμάχοντο. Ἀλλὰ τῷ τε πλήθει πολὺ ἐλαττοῦμενοι οἱ Μακεδόνες ἐκακοπάθουν ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ καὶ αὐτοὶ ἐξ οὗ βεβαίου τε καὶ ἅμα κάτωθεν ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀμύνόμενοι, οἱ δὲ Πέρσαι ἐξ ὑπερδεξίου τῆς ὄχθης ἄλλως τε καὶ τὸ κράτιστον τῆς Περσικῆς ἵππου ταύτῃ ἐπετέτακτο, οἳ τε Μέμνονος παῖδες καὶ αὐτὸς ὁ Μέμνων μετὰ τούτων ἐκινδύνευε.

3 Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι τῶν Μακεδόνων ζυμείξαντες τοῖς Πέρσαις κατεκόπησαν πρὸς αὐτῶν, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, ὅσοι γε μὴ πρὸς Ἀλέξανδρον πελάζοντα ἀπέκλιναν αὐτῶν. Ἀλέξανδρος γὰρ ἤδη πλησίον ἦν, ἅμα οἱ ἄγων τὸ κέρας τὸ δεξιόν, καὶ ἐμβάλλει ἐς τοὺς Πέρσας πρῶτος, ἵνα τὸ πᾶν στίφος τῆς ἵππου καὶ αὐτοὶ οἱ ἠγεμόνες τῶν Περσῶν
 4 τεταγμένοι ἦσαν· καὶ περὶ αὐτὸν ζυνειστήκει μάχη καρτερά· καὶ ἐν τούτῳ ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις τῶν τάξεων τοῖς Μακεδόσι διέβαινον οὐ χαλεπῶς ἤδη. Καὶ ἦν μὲν ἀπὸ τῶν ἵππων ἡ μάχη, πεζομαχία δὲ μᾶλλον τι ἐφκει· ζυνεχόμενοι γὰρ ἵπποι τε ἵπποις καὶ ἄνδρες ἀνδράσιν ἠγωνίζοντο, οἱ μὲν ἐξῶσαι ἐς ἅπαν ἀπὸ τῆς ὄχθης καὶ ἐς τὸ πεδίον βιάσασθαι τοὺς Πέρσας, οἱ Μακεδόνες, οἱ δὲ εἴρξαι τε αὐτῶν τὴν ἔκβασιν,
 5 οἱ Πέρσαι, καὶ ἐς τὸν ποταμὸν αὐθις ἀπώσασθαι. Καὶ ἐκ

τούτου ἐπλεονέκτου ἤδη οἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ τῇ τ' ἄλλῃ ῥώ-
μη καὶ ἐμπειρία καὶ ὅτι ξυστοῖς κρανεῖνοις πρὸς παλτὰ
ἐμάχοντο.

Ἐνθα δὴ καὶ Ἀλεξάνδρῳ ξυντρίβεται τὸ δόρυ ἐν τῇ 6
μάχῃ· ὁ δ' Ἀρέτην ἦτει δόρυ ἕτερον, ἀναβολέα τῶν βασι-
λικῶν· τῷ δὲ καὶ αὐτῷ πονουμένῳ ξυντετριμμένον τὸ δόρυ
ἦν, ὁ δὲ τῷ ἡμίσει κεκλασμένου τοῦ δόρατος οὐκ ἀφανῶς
ἐμάχετο, καὶ τοῦτο δεῖξας Ἀλεξάνδρῳ ἄλλον αἰτεῖν ἐκέ-
λευσεν· Δημάρατος δέ, ἀνὴρ Κορίνθιος, τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἐταί-
ρων, δίδωσιν αὐτῷ τὸ αὐτοῦ δόρυ.

Καὶ ὃς ἀναλαβὼν καὶ ἰδὼν Μιθριδάτην, τὸν Δαρείου 7
γαμβρόν, πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων προίππευοντα καὶ ἐπάγοντα
ἄμια οἱ ὥσπερ ἔμβολον τῶν ἰππέων, ἐξελαύνει καὶ αὐτὸς πρὸ
τῶν ἄλλων, καὶ παίσας ἐς τὸ πρόσωπον τῷ δόρατι καταβάλ-
λει τὸν Μιθριδάτην. Ἐν δὲ τούτῳ Ῥοισάκης μὲν ἐπελαύνει 8
τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ παίει Ἀλεξάνδρου τὴν κεφαλὴν τῇ κο-
πίδι· καὶ τοῦ μὲν κράνος τι ἀπέθραυσε, τὴν πληγὴν δ' ἔσχε
τὸ κράνος. Καὶ καταβάλλει καὶ τοῦτον Ἀλέξανδρος παίσας
τῷ ξυστῷ διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στέρνον. Σπιθριδάτης
δ' ἀνετέτατο μὲν ἤδη ἐπ' Ἀλέξανδρον ὀπισθεν τὴν κοπίδα,
ὑποφθάσας δ' αὐτὸν Κλεῖτος ὁ Δρωπίδου παίει κατὰ τοῦ
ὤμου καὶ ἀποκόπτει τὸν ὤμον τοῦ Σπιθριδάτου ξὺν τῇ κο-
πίδι· καὶ ἐν τούτῳ ἐπεκβαίνοντες αἰὲ τῶν ἰππέων ὅσοις
προὔχῳρει κατὰ τὸν ποταμὸν προσεγίγοντο τοῖς ἀμφ' Ἀ-
λέξανδρον.

γ') Ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.

Αἱ ἀπώλειαι Περσῶν καὶ Μακεδόνων. Τὰ μετὰ τὴν μάχην.

(Κεφ. 16)

XVI. Καὶ οἱ Πέρσαι παιόμενοι τε πανταχόθεν ἤδη ἐς
τὰ πρόσωπα αὐτοῖ τε καὶ ἵπποι τοῖς ξυστοῖς καὶ πρὸς τῶν

- ἵππεων ἐξωθούμενοι, πολλά δὲ καὶ πρὸς τῶν ψιλῶν ἀναμειγμένων τοῖς ἵππευσι βλαπτόμενοι ἐγκλίνουσι ταύτην πρῶτον, ἣ Ἀλέξανδρος προεκινδύνευεν. Ὡς δὲ τὸ μέσον ἐνεδεδώκει αὐτοῖς, παρερρήγνυτο δὴ καὶ τὰ ἐφ' ἑκάτερα τῆς
- 2 ἵππου, καὶ ἦν δὴ φυγὴ καρτερά. Τῶν μὲν δὴ ἵππέων τῶν Περσῶν ἀπέθανον ἐς χιλίους. Οὐ γὰρ πολλὴ ἡ δίωξις ἐγένετο, ὅτι ἐξετράπη Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοὺς ξένους τοὺς μισθοφόρους· ὧν τὸ στίφος, ἣ τὸ πρῶτον ἐτάχθη, ἐκπλήξει μᾶλλον τι τοῦ παραλόγου ἢ λογισμῶ βεβαίῳ ἔμενε· καὶ τούτοις τὴν τε φάλαγγα ἐπαγαγὼν καὶ τοὺς ἵππεας πάντη προσπεσεῖν κελεύσας, ἐν μέσῳ δι' ὀλίγου κατακόπτει αὐτούς, ὥστε διέφυγε μὲν οὐδεὶς, ὅτι μὴ διέλαθέ τις ἐν τοῖς νεκροῖς,
- 3 ἐξωγρήθησαν δ' ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους. Ἔπεσον δὲ καὶ ἡγεμόνες τινὲς τῶν Περσῶν Νιφάτης τε καὶ Πετίνης καὶ Σπιθριδάτης ὁ Λυδίας σατράπης, καὶ ὁ τῶν Καππαδοκῶν ὑπαρχος Μιθροβουζάνης καὶ Μιθριδάτης ὁ Δαρείου γαμβρὸς καὶ Ἀρβουπάλης, ὁ Δαρείου τοῦ Ἀρταξέρξου παῖς, καὶ Φαρνάκης, ἀδελφὸς οὗτος τῆς Δαρείου γυναικὸς, καὶ ὁ τῶν ξένων ἡγεμῶν Ὠμάρης. Ἀρσίτης δ' ἐκ μὲν τῆς μάχης φεύγει ἐς Φρυγίαν, ἐκεῖ δ' ἀποθνήσκει αὐτὸς πρὸς αὐτοῦ, ὡς λόγος, ὅτι αἴτιος ἐδόκει Πέρσαις γενέσθαι τοῦ ἐν τῷ τότε πταίσματος.
- 4 Μακεδόνων δὲ τῶν μὲν ἐταίρων ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι καὶ πέντε ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ ἀπέθανον· καὶ τούτων χαλκαῖ εἰκόνες ἐν Δίῳ ἐστᾶσιν, Ἀλεξάνδρου κελεύσαντος Λύσιππον ποιῆσαι, ὅσπερ καὶ Ἀλέξανδρον μόνος προκριθεὶς ἐποίει. Τῶν δὲ ἄλλων ἵππέων ὑπὲρ τοὺς ἐξήκοντα, πεζοὶ δ' ἐς τοὺς
- 5 τριάκοντα. Καὶ τούτους τῇ ὑστεραίᾳ ἔθαψεν Ἀλέξανδρος ξὺν τοῖς ὅπλοις τε καὶ ἄλλῳ κόσμῳ· γονεῦσι δ' αὐτῶν καὶ παισὶ τῶν τε κατὰ τὴν χώραν ἀτέλειαν ἔδωκε καὶ ὅσαι ἄλλαι ἢ τῷ σώματι λειτουργίαι ἢ κατὰ τὰς κτήσεις ἐκάστων εἰσφο-

ραί. Καὶ τῶν τετρωμένων δὲ πολλὴν πρόνοιαν ἔσχεν, ἐπελθὼν τ' αὐτὸς ἐκάστους καὶ τὰ τραύματα ἰδὼν καὶ ὅπως τις ἐτρώθη ἐρόμενος καὶ ὅτι πράττων εἰπεῖν τε καὶ ἀλαζονεύσασθαι οἱ παρασχών.

Ὁ δὲ καὶ τῶν Περσῶν τοὺς ἡγεμόνας ἔθαψε δὲ καὶ τοὺς μισθοφόρους Ἑλληνας, οἳ ζῦν τοῖς πολεμίοις στρατεύοντες ἀπέθανον· ὅσους δ' αὐτῶν αἰχμαλώτους ἔλαβε, τούτους δῆσας ἐν πέδαις ἐς Μακεδονίαν ἀπέπεμψεν ἐργάζεσθαι, ὅτι παρὰ τὰ κοινῇ δόξαντα τοῖς Ἑλλησιν Ἑλληνες ὄντες ἐναντία τῇ Ἑλλάδι ὑπὲρ τῶν βαρβάρων ἐμάχοντο. Ἀποπέμπει δὲ καὶ ἐς Ἀθήνας τριακοσίας πανοπλίας Περσικὰς ἀνάθημα εἶναι τῇ Ἀθηναῖ ἐν πόλει· καὶ ἐπίγραμμα ἐπιγραφῆναι ἐκέλευσε τόδε· «Ἀλέξανδρος Φιλίππου καὶ οἱ Ἕλληνες πλὴν Λακεδαιμονίων ἀπὸ τῶν βαρβάρων τῶν τῆν Ἀσίαν κατοικούντων».

[Ἡ πρώτη μεγάλη νίκη παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν κατέστησε τὸν Ἀλέξανδρον κύριον ὅλης τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Τὸ Δασκύλειον, ἡ καθέδρα τοῦ σατραπῆος τῆς Φρυγίας, αἱ Σάρδεις, ἡ μεγάλη πρωτεύουσα τῆς Λυδίας, ἡ Ἐφεσος, ἡ Μαγνησία, αἱ Τράλλεις καὶ ἄλλαι πόλεις τῆς Ἰωνίας καὶ τῆς Αἰολίδος παρεδόθησαν προθύμως εἰς αὐτόν. Ἀφοῦ κατέλυσε τὰ ὀλιγαρχικὰ πολιτεύματα, τὰ ὁποῖα βιαίως εἶχον ἐγκαθιδρυθῆ, καὶ ἀποκατέστησε τὰς δημοκρατίας εἰς τὰς πόλεις αὐτάς, συνεχίζει τὴν πορείαν του. Κυριεῦει κατόπιν πολιορκίας τὴν Μίλητον καὶ τὴν Ἀλικαρνασσόν, αἱ ὁποῖαι μόναι εἶχον ἀντισταθῆ εἰς αὐτόν, καὶ προχωρεῖ. Διασχίζων δὲ τὴν Λυκίαν, τὴν Παμφυλίαν, τὴν Πισιδίαν εἰσέρχεται εἰς τὴν Φρυγίαν καὶ φθάνει εἰς τὸ Γόρδιον].

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὸ Γόρδιον
λύει διὰ τοῦ ξίφους τὸν δεσμόν.

(Κεφ. 3)

III. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἐς Γόρδιον παρῆλθε, πόθος λαμβάνει αὐτὸν ἀνελθόντα ἐς τὴν ἄκραν, ἵνα καὶ τὰ βασιλεία ᾦν τὰ Γορδίου καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Μίδου, τὴν ἄμαξαν
2 ἰδεῖν τὴν Γορδίου καὶ τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης τὸν δεσμόν.

Λόγος δὲ περὶ τῆς ἀμάξης ἐκείνης παρὰ τοῖς προσχώ-
ροις πολὺς κατεῖχε Γόρδιον εἶναι τῶν πάλαι Φρυγῶν ἄνδρα-
πένητα, καὶ ὀλίγην εἶναι αὐτῷ γῆν ἐργάζεσθαι καὶ ζεύγη
βοῶν δύο· καὶ τῷ μὲν ἀροτριᾶν, τῷ δὲ ἀμαξεύειν τὸν Γόρ-
3 διον. Καὶ ποτε ἀροῦντος αὐτοῦ ἐπιστῆναι ἐπὶ τὸν ζυγὸν ἀετὸν
καὶ ἐπιμεῖναι ἔστε ἐπὶ βουλυτὸν καθήμενον· τὸν δὲ ἐκπλα-
γέντα τῇ ὕψει ἰέναι κοινώσοντα ὑπὲρ τοῦ θείου παρὰ τοὺς
Τελμισσέας τοὺς μάντεις· εἶναι γὰρ τοὺς Τελμισσέας σοφοὺς
τὰ θεῖα ἐξηγεῖσθαι καὶ σφισιν ἀπὸ γένους δεδόσθαι αὐτοῖς
4 καὶ γυναιξὶ καὶ παισὶ τὴν μαντείαν. Προσάγοντα δὲ κώμη
τινὶ τῶν Τελμισσέων ἐντυχεῖν παρθένω ὑδρευομένη καὶ πρὸς
ταύτην εἰπεῖν, ὅπως οἱ τὸ τοῦ ἀετοῦ ἔσχε· τὴν δέ, εἶναι γὰρ
καὶ αὐτὴν τοῦ μαντικοῦ γένους, θύειν κελεύσαι τῷ Διὶ τῷ
βασιλεῖ ἐπανελθόντα ἐς τὸν αὐτὸν τόπον. Καί, δεηθῆναι γὰρ
αὐτῆς Γόρδιον τὴν θυσίαν ζυνεπισπομένην οἱ αὐτὴν ἐξηγή-
σασθαι, θῆσαι τε, ὅπως ἐκείνη ὑπετίθετο, τὸν Γόρδιον καὶ
ξυγγενέσθαι ἐπὶ γάμῳ τῇ παιδί καὶ γενέσθαι αὐτοῖν παῖδα
5 Μίδαν ὄνομα. Ἦδη τ' ἄνδρα εἶναι τὸν Μίδαν καλὸν καὶ
γενναῖον, καὶ ἐν τούτῳ στάσει πιέζεσθαι ἐν σφίσι τοὺς Φρύ-
γας, καὶ γενέσθαι αὐτοῖς χρησμόν, ὅτι ἄμαξα ἄξει αὐτοῖς βα-

σιλέα, καὶ ὅτι οὗτος αὐτοῖς καταπαύσει τὴν στάσιν. Ἐτι δὲ περὶ αὐτῶν τούτων βουλευομένοις ἔλθειν τὸν Μίδακ ὁμοῦ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ καὶ ἐπιστῆναι τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῇ ἀμάξει. Τοὺς δὲ ξυμβalόντας τὸ μαντεῖον τοῦτον ἐκείνον 6 γνῶναι ὄντα, ὄντινα ὁ θεὸς αὐτοῖς ἔφραζεν, ὅτι ἄξει ἡ ἀμαξία καὶ καταστήσῃ μὲν αὐτοὺς βασιλέα τὸν Μίδακ, Μίδακ δ' αὐτοῖς τὴν στάσιν καταπαῦσαι, καὶ τὴν ἀμαξίαν τοῦ πατρὸς ἐν τῇ ἄκρᾳ ἀναθεῖναι χαριστήριον τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ ἐπὶ τοῦ αἵτου τῇ πομπῇ. Πρὸς δὲ δὴ τούτοις καὶ τότε περὶ τῆς ἀμάξης ἐμυθεύετο, ὅστις λύσειε τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης τὸν δεσμὸν, τοῦτον χρῆναι ἄρξαι τῆς Ἀσίας. Ἦν δὲ ὁ δεσμὸς ἐκ φλοιοῦ κρᾶνείας, καὶ τούτου οὔτε τέλος οὔτ' ἀρχὴ ἐφαίνετο.

Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀπόρως μὲν εἶχεν ἐξευρεῖν λύσιν τοῦ 7 δεσμοῦ, ἄλυτον δὲ περιδεῖν οὐκ ἤθελε, μή τινα καὶ τοῦτο ἐς τοὺς πολλοὺς κίνησιν ἐργάσῃται, οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι παίσας τῷ ξίφει διέκοψε τὸν δεσμὸν καὶ λελύσθαι ἔφη. Ἀριστόβουλος δὲ λέγει ἐξελόντα τὸν ἔστορα τοῦ ρυμοῦ, ὃς ἦν τύλος διαβεβλημένος διὰ τοῦ ρυμοῦ διαμπαξ, ξυνέχων τὸν δεσμὸν, ἐξεγκύσαι ἔξω τοῦ ρυμοῦ τὸν ζυγόν. Ὅπως μὲν δὴ 8 ἐπράχθη τὰ ἀμφὶ τῷ δεσμῷ τούτῳ Ἀλεξάνδρῳ, οὐκ ἔχω ἰσχυρίσασθαι. Ἀπηλλάγη δ' οὖν ἀπὸ τῆς ἀμάξης αὐτὸς τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ὡς τοῦ λογίου τοῦ ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ δεσμοῦ ξυμβεβηκότος. Καὶ γὰρ καὶ τῆς νυκτὸς ἐκείνης βρονταὶ τε καὶ σέλας ἐξ οὐρανοῦ ἐπεσήμηναν· καὶ ἐπὶ τούτοις ἔθυσεν τῇ ὑστεραῖα Ἀλέξανδρος τοῖς φήνασι θεοῖς τὰ τε σημεῖα καὶ τοῦ δεσμοῦ τὴν λύσιν.

[Ἐκ τοῦ Γορδίου τῆς Φρυγίας ὁ Ἀλέξανδρος προελαίνει καὶ καταλαμβάνει τὴν Ἀγκυραν, ἡ ὁποία ἦτο κέντρον μεγάλων ἐμπορικῶν ὁδῶν. Τρέπεται ἔπειτα πρὸς νότον. Προχωρεῖ ὀρητικῶς πρὸς τὴν Καππαδοκίαν, διέρχεται τὸν Ἄλυν ποταμὸν καὶ ὑποτάσσει τὴν χώραν ἀνευ ἀντιστάσεως. Ἐπειτα διαβαίνει τὰ στενὰ τῆς Κιλικίας

καὶ φθάνει εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς Ταρσόν, τὴν ὁποίαν διαρρέει ὁ Κύδνος ποταμός].

‘Ο Ἀλέξανδρος καὶ ὁ ἰατρός του.

(Κεφ. 4)

7 IV... Ἀλέξανδρος δέ, ὡς μὲν Ἀριστοβούλῳ λέλεκται, ὑπὸ καμάτου ἐνόσησεν· οἱ δὲ ἐς τὸν Κύδνον ποταμὸν λέγουσι ρίψαντα νήξασθαι, ἐπιθυμήσαντα τοῦ ὕδατος, ἰδροῦντα καὶ καύματι ἐχόμενον. Ὁ δὲ Κύδνος βρεῖ διὰ μέσου τῆς πόλεως· οἷα δὲ ἐκ Ταύρου ὄρους τῶν πηγῶν οἱ ἀνισχουσῶν καὶ διὰ χώρου καθαροῦ βέων, ψυχρός τέ ἐστι καὶ τὸ ὕδωρ καθαρὸς·
8 σπασμῶ τε οὖν ἔχεσθαι Ἀλέξανδρον καὶ θερμαῖς ἰσχυραῖς καὶ ἀγρυπνίᾳ ξυνεχεῖ. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἰατροὺς οὐκ οἶεσθαι εἶναι βιώσιμον. Φίλιππον δὲ Ἀκαρναῖνα, ἰατρόν, ξυνόντα Ἀλεξάνδρῳ καὶ τὰ τε ἀμφὶ ἰατρικὴν ἐς τὰ μάλιστα πιστευόμενον καὶ τὰ ἄλλα οὐκ ἀδόκιμον ἐν τῷ στρατῷ ὄντᾶ, καθῆραι ἐθέλειν Ἀλέξανδρον φαρμάκῳ· καὶ τὸν κελεύειν καθῆραι.

9 Τὸν μὲν δὴ παρασκευάζειν τὴν κύλικα· ἐν τούτῳ δὲ Ἀλεξάνδρῳ δοθῆναι ἐπιστολὴν παρὰ Παρμενίωνος φυλάξασθαι Φίλιππον· ἀκούειν γὰρ διεφθάρθαι ὑπὸ Δαρείου χρημασιν, ὥστε φαρμάκῳ ἀποκτεῖναι Ἀλέξανδρον. Τὸν δέ, ἀναγνόντα τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἔτι μετὰ χειρᾶς ἔχοντα, αὐτὸν μὲν λαβεῖν τὴν κύλικα, ἐν ἧ ἦν τὸ φάρμακον· τὴν ἐπιστολὴν
10 δὲ τῷ Φίλιππῳ δοῦναι ἀναγνῶναι. Καὶ ὁμοῦ τὸν τε Ἀλέξανδρον πίνειν καὶ τὸν Φίλιππον ἀναγιγνώσκειν τὰ παρὰ τοῦ Παρμενίωνος. Φίλιππον δὲ εὐθύς ἐνδηλον γενέσθαι, ὅτι καλῶς οἱ ἔχει τὰ τοῦ φαρμάκου· οὐ γὰρ ἐκπλαγῆναι πρὸς τὴν ἐπιστολὴν, ἀλλὰ τοσόνδε μόνον παρακαλέσαι Ἀλέξανδρον καὶ ἐς τὰ ἄλλα οἱ πείθεσθαι, ὅσα ἐπαγγέλλοιτο σωθῆσεσθαι γὰρ
11 πειθόμενον. Καὶ τὸν μὲν καθαρῶναι τε καὶ ράτσει αὐτῶ

τὸ νόσημα· Φιλίππῳ δὲ ἐπιδειῖξαι, ὅτι πιστὸς ἐστὶν αὐτῷ φίλος, καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ τοῖς ἀμφ' αὐτόν, ὅτι αὐτοῖς τε τοῖς φίλοις βέβαιος ἐς τὸ ἀνύποπτον τυγχάνει ὦν καὶ πρὸς τὸ ἀποθανεῖν ἔρρωμένους.

[Μετὰ τὴν ἴασίν του ὁ Ἀλέξανδρος τρέπεται νοτιώτερον ἀκόμῃ. Καταλαμβάνει τὴν πόλιν Ἀγχιάλον καὶ ὑποτάσσει τὰς ὄρεινὰς φυλάς τῆς Κιλικίας, ἵνα ἔχῃ τὰ νότιά του πλήρως ἐξησφαλισμένα. Μετὰ τοῦτο ἐπιστρέφει εἰς τὴν Ταρσὸν καὶ ἐκεῖθεν τὸ μὲν ἵππικόν του ἀποστέλλει ὑπὸ τὸν Φιλώταν εἰς τὸν ποταμὸν Πύραμον, αὐτὸς δὲ ἔρχεται μὲ τὸν ὑπόλοιπον στρατόν του εἰς τὴν πόλιν τῆς Κιλικίας Μαλλόν. Ἐκεῖ πληροφορεῖται, ὅτι ὁ Δαρεῖος μὲ πολυάριθμον στρατεύμα ἔχει στρατοπεδεύσει εἰς Σώχους. Οὗτοι ἦσαν πόλις τῆς Ἀσσυρίας, ἀπέχουσα δύο ἡμερῶν δρόμον ἀπὸ τὰ στενὰ τοῦ Ἀμανοῦ ὄρους καὶ κειμένη εἰς πολὺ ἀναπεπταμένον πεδίον κατάλληλον διὰ νὰ κινήται ἔλευθέρως ὁ πολυάριθμος περσικὸς στρατός.

Ὁ Ἀλέξανδρος διαβαίνει τὰ στενὰ καὶ προχωρεῖ πρὸς τὴν σὸν. Ἀφήνει ἐκεῖ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ διὰ τῆς παραλιακῆς ὁδοῦ ἔρχεται εἰς τὴν πόλιν τῆς Συρίας Μυρίανδρον, ὁπόθεν ἐσκόπευε νὰ εἰσβάλῃ τὴν ἐπομένην ἡμέραν εἰς τὴν Ἀσσυρίαν πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ περσικοῦ στρατοῦ. Ἀλλὰ σφοδρὰ καταιγὶς καὶ ὀρμητικὴ θύελλα τὸν ἠνάγκασαν νὰ παραμείνῃ ἐκεῖ. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Δαρεῖος, παρεξηγήσας τὴν βραδύτητα τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐνόμισεν ὅτι οὗτος ἐφοβεῖτο νὰ τὸν ἀντιμετωπίσῃ. Τὴν ἰδέαν αὐτὴν ἐνίσχυσαν καὶ διάφοροι κόλακες, οἱ ὁποῖοι περιεστοίχιζον τὸν μέγαν βασιλέα. Δι' αὐτὸ οὗτος ἀποφασίζει ν' ἀφήσῃ τοὺς Σώχους καὶ διὰ τῶν πύλων τοῦ Ἀμανικοῦ ὄρους νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν Ἰσσοῦν].

ⓐ Αλεξάνδρου

ⓑ Στρατιωτικὴ ἀναμνηστικὴ πύλη τῆς Ἰσσοῦς

71

Ἡ μεγάλη μάχη τῆς Ἴσσοῦ (333 π.Χ.)

Ἀλέξανδρος καὶ Δαρεῖος ἀντιμέτωποι.

(Κεφ. 7-12)

α') Ἡ προετοιμασία διὰ τὴν μάχην.

(Κεφ. 7-9)

VII. Ὑπερβαλὼν δὴ τὸ ὄρος Δαρεῖος τὸ κατὰ τὰς πύλας τὰς Ἀμανικὰς καλουμένας ὡς ἐπὶ Ἴσσον προῆγε· καὶ ἐγένετο κατόπιν Ἀλεξάνδρου λαθῶν. Τὴν δ' Ἴσσον κατασχών, ὅσους διὰ νόσον ὑπολελειμμένους αὐτοῦ τῶν Μακεδόνων κατέλαβε, τούτους χαλεπῶς αἰκισάμενος ἀπέκτεινεν.
 2 ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν προῦχώρει ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Πίναρον. Καὶ Ἀλέξανδρος, ὡς ἤκουσεν ἐν τῷ ὀπισθεν αὐτοῦ ὄντα Δαρεῖον, ἐπεὶ οὐ πιστὸς αὐτῷ ὁ λόγος ἐφαίνετο, ἀναβιβάσας ἐς τριακόντορον τῶν ἐταίρων τινὰς ἀποπέμπει ὀπίσω ἐπὶ Ἴσσον, κατασκεψομένους, εἰ τὰ ὄντα ἐξαγγέλλεται. Οἱ δ' ἀναπλεύσαντες τῇ τριακοντόρῳ ὅτι κολπώδης ἦν ἡ ταύτη θάλασσα, μᾶλλον τι εὐπετῶς κατέμαθον αὐτοῦ στρατοπεδεύοντας τοὺς Πέρσας· καὶ ἀπαγγέλλουσιν Ἀλεξάνδρῳ ἐν χερσὶν εἶναι Δαρεῖον.

3 Ὁ δὲ συγκαλέσας στρατηγοὺς τε καὶ ἰλάρχας καὶ τῶν ζυμμάχων τοὺς ἡγεμόνας παρεκάλει θαρρεῖν μὲν ἐκ τῶν ἤδη σφίσι καλῶς κεινδυνευμένων καὶ ὅτι πρὸς νενικημένους ὁ ἀγὼν νενικηκόσιν αὐτοῖς ἔσται καὶ ὅτι ὁ θεὸς ὑπὲρ σφῶν στρατηγεῖ ἄμεινον, ἐπὶ νοῦν Δαρεῖω ἀγαγὼν καθεῖρξαι τὴν δύναμιν ἐκ τῆς εὐρυχωρίας ἐς τὰ στενόπορα, ἵνα σφίσι μὲν ζύμμετρον τὸ χωρίον ἀναπτύξαι τὴν φάλαγγα, τοῖς δ' ἀχρεῖ-
 4 μας παραπλησίσι. Μακεδόνας τε γὰρ Πέρσαις καὶ Μήδοις, ἐκ πάνυ πολλοῦ τρυφῶσιν, αὐτοὺς ἐν τοῖς πόνοις τοῖς πολε-

μικοῖς πάλαι ἤδη μετὰ κινδύνων ἀσκουμένους, ἄλλως τε καὶ δούλοις ἀνθρώποις ἐλευθέρους ἐς χεῖρας ἤξειν ὅσοι τε Ἑλληνες Ἑλλησιν, οὐχ ὑπὲρ τῶν αὐτῶν μαχεῖσθαι, ἀλλὰ τοὺς μὲν ζῦν Δαρείῳ ἐπὶ μισθῷ καὶ οὐδὲ τούτῳ πολλῷ κινδυνεύοντας, τοὺς δὲ ζῦν σφίσιν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐκόντας ἀμυνομένους· βαρβάρων τ' αὖ Θρᾶκας καὶ Παίονας καὶ Ἴλλυριούς καὶ Ἀγριᾶνας τοὺς εὐρωστοτάτους τε τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην καὶ μαχιμωτάτους πρὸς τὰ ἀπονώτατά τε καὶ μαλακώτατα τῆς Ἀσίας γένη ἀντιτάξασθαι· ἐπὶ δὲ Ἀλέξανδρον ἀντιστρατηγεῖν Δαρείῳ.

Ταῦτα μὲν ἐς πλεονεξίαν τοῦ ἀγῶνος ἐπέξῃει, τὰ δ' ἄθλα, ὅτι μεγάλα ἔσται σφίσι τοῦ κινδύνου, ἐπεδείκνυεν. Οὐ γὰρ τοὺς σατράπας τοῦ Δαρείου ἐν τῷ τότε κρατήσειν, οὐδὲ τὴν ἵππον τὴν ἐπὶ Γρανικῷ ταχθεῖσαν, οὐδὲ τοὺς δισχυρίους ξένους τοὺς μισθοφόρους, ἀλλὰ Περσῶν τε ὅτι περ ὄφελος καὶ Μήδων καὶ ὅσα ἄλλα ἔθνη Πέρσαις καὶ Μήδοις ὑπήκοα ἐποικεῖ τὴν Ἀσίαν, καὶ αὐτὸν μέγαν βασιλέα παρόντα, καὶ ὡς οὐδὲν ὑπολειφθήσεται σφίσιν ἐπὶ τῷδε τῷ ἀγῶνι ὅτι μὴ κρατεῖν τῆς Ἀσίας ξυμπάσης καὶ πέρασ τοῖς πολλοῖς πόνοις ἐπιθεῖναι. Ἐπὶ τούτοις δὲ τῶν τ' ἐς τὸ κοινὸν ζῦν λαμπρότητι ἤδη πεπραγμένων ὑπεμίμησκε καὶ εἰ δὴ τῷ ἰδίῳ τι διαπρεπὲς ἐς κάλλος τετολμημένον, ὀνομαστικῶς ἐκαστον ἐπὶ τῷ ἔργῳ ἀνακαλῶν. Καὶ τὸ αὐτοῦ οὐκ ἀκίνδυνον ἐν ταῖς μάχαις ὡς ἀνεπαχθέστατα ἐπέξῃει.

Λέγεται δὲ καὶ Ξενοφῶντος καὶ τῶν ἄμα Ξενοφῶντι 8 μυρίων ἐς μνήμην ἔλθειν, ὡς οὐδὲν τι οὔτε κατὰ πλῆθος οὔτε κατὰ τὴν ἄλλην ἀξίωσιν σφίσιν ἐπεικότες, οὐδὲ ἰππέων αὐτοῖς παρόντων Θεσσαλῶν, οὐδὲ Βοιωτῶν ἢ Πελοποννησίων, οὐδὲ Μακεδόνων ἢ Θρακῶν, οὐδὲ ὅση ἄλλη σφίσιν ἵππος ξυντέτακται, οὐδὲ τοξοτῶν ἢ σφενδονητῶν, ὅτι μὴ Κρητῶν ἢ Ῥοδίων ὀλίγων, καὶ τούτων ἐν τῷ κινδύνῳ ὑπὸ

9 Ξενοφώντος αὐτοσχεδιασθέντων, οἱ δὲ βασιλέα τε ζῦν πάσῃ τῇ δυνάμει πρὸς Βαβυλῶνι αὐτῇ ἐτρέψαντο καὶ ἔθνη, ὅσα κατιόντων ἐς τὸν Εὐξείνιον πόντον καθ' ὁδὸν σφισιν ἐπεγένετο, νικῶντες ἐπῆλθον· ὅσα τ' ἄλλα ἐν τῷ τοιῷδε πρὸ τῶν κινδύνων ἐς παράκλησιν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἐξ ἀγαθοῦ ἡγεμόνος παραινεῖσθαι εἶκος. Οἱ δ' ἄλλος ἄλλοθεν δεξιούμενοι τε τὸν βασιλέα καὶ τῷ λόγῳ ἐπαίροντες ἄγειν ἤδη ἐκέλευον.

VIII. Ὁ δὲ τότε μὲν δειπνοποιεῖσθαι παραγγέλλει· προπέμπει δὲ ὡς ἐπὶ τὰς πύλας τῶν τε ἰππέων ὀλίγους καὶ τῶν τοξοτῶν προκατασχεψομένους τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τὰς πύλας· καὶ αὐτὸς τῆς νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν πᾶσαν 2 ἦει, ὡς κατασχεῖν αὐθις τὰς πύλας. Ὡς δ' ἀμφὶ μέσας νύκτας ἐκράτησεν αὐθις τῶν παρόδων, ἀνέπαυε τὴν στρατιὰν τὸ λοιπὸν τῆς νυκτὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν πετρῶν, προφυλακὰς ἀκριβεῖς καταστησάμενος. Ὑπὸ δὲ τὴν ἑὼ κατῆει ἀπὸ τῶν πυλῶν κατὰ τὴν ὁδὸν· καὶ ἕως μὲν πάντη στενόπορα ἦν τὰ χωρία, ἐπὶ κέρως ἦγεν, ὡς δὲ διεχώρει ἐς πλάτος, ἀνέπτυσσεν αἰεὶ τὸ κέρασ ἐς φάλαγγα, ἄλλην καὶ ἄλλην τῶν ὀπλιτῶν τάξιν παράγων, τῇ μὲν ὡς ἐπὶ τὸ ὕρος, ἐν ἀριστερᾷ δὲ ὡς 3 ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Οἱ δὲ ἰππεῖς αὐτῷ τέως μὲν κατόπιν τῶν πεζῶν τεταγμένοι ἦσαν· ὡς δ' ἐς τὴν εὐρυχωρίαν προήεσαν, ξυνέτασσε ἤδη τὴν στρατιὰν ὡς ἐς μάχην, πρῶτους μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως πρὸς τῷ ὕρει τῶν πεζῶν τὸ τ' ἄγλημα καὶ τοὺς ὑπασπιστάς, ὧν ἡγεῖτο Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος, ἐχομένην δὲ τούτων τὴν Κοίνου τάξιν, ἐπὶ δὲ τούτοις τὴν Περδίκκου. Οὗτοι μὲν ἔστε ἐπὶ τὸ μέσον τῶν ὀπλιτῶν ἀπὸ τοῦ 4 δεξιοῦ ἀρξάμενοι τεταγμένοι ἦσαν. Ἐπὶ δὲ τοῦ εὐωνύμου πρῶτη μὲν ἡ Ἀμύντου τάξις ἦν, ἐπὶ δὲ ἡ Πτολεμαίου, ἐχομένη δὲ ταύτης ἡ Μελεάγρου. Τοῦ δ' εὐωνύμου τοῖς πεζοῖς μὲν Κράτερος ἐπετέτακτο ἄρχειν, τοῦ δὲ ξύμπαντος εὐωνύμου Παρμενίων ἡγεῖτο· καὶ παρήγγελο αὐτῷ μὴ ἀπολεί-

πειν τὴν θάλασσαν, ὡς μὴ κυκλωθεῖεν ἐκ τῶν βαρβάρων, ὅτι πάντη ὑπερφαλαγγήσειν αὐτῶν διὰ πλῆθος ἡμελλον.

Δαρεῖος δέ, ἐπειδὴ ἐξηγγέθη αὐτῷ προσάγων ἤδη 5 Ἄλεξάνδρος ὡς ἐς μάχην, τῶν μὲν ἱππέων διαβιβάζει πέραν τοῦ ποταμοῦ τοῦ Πινάρου ἐς τρισμυρίους μάλιστα τὸν ἀριθμὸν καὶ μετὰ τούτων τῶν φιλῶν ἐς δισμυρίους, ὅπως τὴν λοιπὴν δύναμιν καθ' ἡσυχίαν συντάξει. Καὶ πρώτους 6 μὲν τοῦ ὀπλιτικοῦ τοὺς Ἕλληνας τοὺς μισθοφόρους ἔταξεν ἐς τρισμυρίους κατὰ τὴν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων· ἐπὶ δὲ τούτοις τῶν Καρδάκων καλουμένων ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐς ἑξακισμυρίους· ὀπλιται δ' ἦσαν καὶ οὗτοι. Τοσοῦτους γὰρ ἐπὶ φάλαγγος ἀπλῆς ἐδέχετο τὸ χωρίον, ἵνα ἐτάσσοντο. Ἐπέταξε 7 δὲ καὶ τῷ ὄρει τῷ ἐν ἀριστερᾷ σφῶν κατὰ τὸ Ἄλεξάνδρου δεξιὸν ἐς δισμυρίους· καὶ τούτων ἔστιν οἱ κατὰ νότου ἐγένοντο τῆς Ἄλεξάνδρου στρατιᾶς. Τὸ γὰρ ὄρος, ἵνα ἐπετάχθησαν, πῆ μὲν διεχώρει ἐς βάθος καὶ κολπῶδές τι αὐτοῦ ὥσπερ ἐν θαλάσῃ ἐγίγνετο, ἔπειτα ἐς ἐπικαμπὴν προῖον τοὺς ἐπὶ ταῖς ὑπωρείαις τεταγμένους κατόπιν τοῦ δεξιοῦ κέρως τοῦ Ἄλεξάνδρου ἐποίει. Τὸ δ' ἄλλο πλῆθος αὐτοῦ 8 φιλῶν τε καὶ ὀπλιτῶν, κατὰ ἔθνη συντεταγμένον ἐς βάθος οὐκ ὠφέλιμον, ὅπισθεν ἦν τῶν Ἑλλήνων τῶν μισθοφόρων καὶ τοῦ ἐπὶ φάλαγγος τεταγμένου βαρβαρικοῦ. Ἐλέγετο γὰρ ἡ πᾶσα ξὺν Δαρείῳ στρατιὰ μάλιστα ἐς ἐξήκοντα μυριάδας μαχίμους εἶναι.

Ἄλεξάνδρος δέ, ὡς αὐτῷ πρόσω ἰόντι τὸ χωρίον διεῖχεν 9 ὀλίγον ἐς πλάτος, παρήγαγε τοὺς ἱππέας, τοὺς τε ἐταίρους καλουμένους καὶ τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ τοὺς Μακεδόνας. Καὶ τούτους μὲν ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρα ἅμα οἱ ἔταξε, τοὺς δ' ἐκ Πελοποννήσου καὶ τὸ ἄλλο τὸ ξυμμαχικὸν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πέμπει ὡς Παρμενίωνα.

Δαρεῖος δέ, ὡς συντεταγμένη ἤδη ἦν αὐτῷ ἡ φάλαγγς, 10

τοὺς ἰππέας οὐστυνας πρὸ τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ τῷδε προετετάχει, ὅπως ἀσφαλῶς αὐτῷ ἢ ἕκταξις τῆς στρατιᾶς γένοιτο, ἀνεκάλεσεν ἀπὸ ξυνθήματος. Καὶ τούτων τοὺς μὲν πολλοὺς ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρατι πρὸς τῇ θαλάσῃ κατὰ Παρμενίωνα ἔταξεν, ὅτι ταύτη μᾶλλον τι ἰππάσιμα ἦν, μέρος δέ τι αὐτῶν
 11 καὶ ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πρὸς τὰ ὄρη παρήγαγεν. Ὡς δ' ἀχρεῖοι ἐνταῦθα διὰ στενότητα τῶν χωρίων ἐφαίνοντο, καὶ τούτων τοὺς πολλοὺς παριππεῦσαι ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας σφῶν ἐκέλευσεν. Αὐτὸς δὲ Δαρεῖος τὸ μέσον πάσης τάξεως ἐπέεχε, καθάπερ νόμος τοῖς Περσῶν βασιλευσὶ τετάχθαι· καὶ τὸν νοῦν τῆς τάξεως ταύτης Ξενοφῶν ὁ τοῦ Γρύλλου ἀναγέγραφεν.

ΙΧ. Ἐν τούτῳ δ' Ἀλέξανδρος κατιδὼν ὀλίγου πᾶσαν τὴν τῶν Περσῶν ἵππον μετακεχωρηκυῖαν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον τοῦ ἑαυτοῦ ὡς πρὸς τὴν θάλασσαν, αὐτῷ δὲ τοὺς Πελοποννησίους μόνους καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ξυμμάχων ἰππέας ταύτη τεταγμένους, πέμπει κατὰ τάχος τοὺς Θεσσαλοὺς ἰππέας ἐπὶ τὸ εὐώνυμον, κελεύσας μὴ πρὸ τοῦ μετώπου τῆς πάσης τάξεως παριππεῦσαι, τοῦ μὴ καταφανεῖς τοῖς πολεμίοις γενέσθαι μεταχωροῦντας, ἀλλὰ κατόπιν τῆς φάλαγγος
 2 ἀφανῶς διελθεῖν. Προέταξε δὲ τῶν μὲν ἰππέων κατὰ τὸ δεξιὸν τοὺς προδρόμους, ὧν ἠγεῖτο Πρωτόμαχος, καὶ τοὺς Παίονας, ὧν ἠγεῖτο Ἀρίστων· τῶν δὲ πεζῶν τοὺς τοξότας, ὧν ἤρχεν Ἀντίοχος· τοὺς δ' Ἀγριᾶνας, ὧν ἤρχεν Ἀτταλος, καὶ τῶν ἰππέων τινὰς καὶ τῶν τοξοτῶν ἐς ἐπικαμπὴν πρὸς τὸ ὄρος τὸ κατὰ νότου ἔταξεν, ὥστε κατὰ τὸ δεξιὸν αὐτῷ τὴν φάλαγγα ἐς δύο κέρατα διέχουσαν τετάχθαι, τὸ μὲν ὡς πρὸς Δαρεῖόν τε καὶ τοὺς πέραν τοῦ ποταμοῦ τοὺς πάντας Πέρσας, τὸ δὲ ὡς πρὸς τοὺς ἐπὶ τῷ ὄρει κατὰ νότου σφῶν τεταγμένους. Τοῦ δὲ εὐωνύμου προετάχθησαν τῶν μὲν πεζῶν οἱ τε Κρήτες τοξόται καὶ οἱ Θραῖκες, ὧν ἠγεῖτο Σιτάλ-

κης, πρὸ τούτων δὲ ἢ ἵππος ἢ κατὰ τὸ εὐώνυμον. Οἱ δὲ μισθοφόροι ξένοι πᾶσιν ἐπετάχθησαν.

Ἐπεὶ δ' οὔτε πυκνὴ αὐτῶ ἢ φάλαγξ κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ 3
 ἑαυτοῦ ἐφαίνετο, πολὺ τε ταύτη ὑπερφαλαγγήσειν οἱ Πέρσαι ἐδόκουν, ἐκ τοῦ μέσου ἐκέλευσε δύο ἵλας τῶν ἑταίρων, τὴν τε Ἀνθεμουσίαν, ἧς ἰλάρχης ἦν Περοΐδας ὁ Μενεσθέως, καὶ τὴν Λευγαίαν καλουμένην, ἧς ἠγεῖτο Παντόρδανος ὁ Κλεάνδρου, ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἀφανῶς παρελθεῖν. Καὶ τοὺς το- 4
 ξότας δὲ καὶ μέρος τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων ἔστιν οὖς κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ ἐπὶ μετώπου παραγαγὼν ἐξέτεινεν ὑπὲρ τὸ τῶν Περσῶν κέρασ τὴν φάλαγγα. Ἐπεὶ γὰρ οἱ ὑπὲρ τοῦ ὄρους τεταγμένοι οὔτε κατήεσαν, ἐκδρομῆς τ' ἐπ' αὐτοὺς τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοτῶν ὀλίγων κατὰ πρόσταξιν Ἀλεξάνδρου γενομένης ἀδίως ἀπὸ τῆς ὑπωρείας ἀνασταλέντες ἐς τὸ ἄκρον ἀνέφυγον, ἔγνω καὶ τοῖς κατ' αὐτοὺς τεταγμένοις δυνατὸν ὄν χρῆσασθαι ἐς ἀναπλήρωσιν τῆς φάλαγγος· ἐκείνοις δὲ ἵππεάς τριακοσίους ἐπιτάξει ἐξήρχεσεν.

β') Ἡ διεξαγωγή τῆς μάχης.

Ἦττα καὶ ἐπαίσχυντος φυγὴ τοῦ Δαρείου.

(Κεφ. 10-11)

X. Οὕτω δὴ τεταγμένους χρόνον μὲν τινα προῆγεν ἀναπαύων, ὥστε καὶ πάνυ ἔδοξε σχολαία γενέσθαι αὐτῶ ἢ πρόσσδος· τοὺς γὰρ βαρβάρους, ὅπως τὰ πρῶτα ἐτάχθησαν, οὐκέτι ἀντεπῆγε Δαρεῖος, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ταῖς ὄχθαις πολλαχῆ μὲν ἀποκρήμνους οὖσαις, ἔστι δὲ ὅπου καὶ χάρακα παρατείνας αὐταῖς, ἵνα εὐεφοδώτερα ἐφαίνετο, οὕτως ἔμενε· καὶ ταύτη εὐθύς δῆλος ἐγένετο τοῖς ἀμφ' Ἀλεξάνδρον τῇ γνώμῃ δεδουλωμένος. Ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη ἦν τὰ στρατό- 2
 πεδα, ἐνταῦθα παριππεύων πάντῃ Ἀλεξάνδρος παρεκάλει

ἀνδρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι, οὐ τῶν ἡγεμόνων μόνον τὰ ὀνόματα ζῆν τῷ πρέποντι κόσμῳ ἀνακαλῶν, ἀλλὰ καὶ ἰλάρχας καὶ λοχαγοὺς ὀνομαστὶ καὶ τῶν ξένων τῶν μισθοφόρων, ὅσοι κατ' ἀξίωσιν ἢ τινα ἀρετὴν γνωριμώτεροι ἦσαν· καὶ αὐτῷ πανταχόθεν βοή ἐγίγνετο μὴ διατρίβειν, ἀλλ' ἐσβάλλειν ἐς τοὺς πολεμίους.

3 Ὁ δὲ ἦγεν ἐν τάξει ἔτι, τὰ μὲν πρῶτα, καίπερ ἐν ἀπόπτῳ ἤδη ἔχων τὴν Δαρείου δύναμιν, βάδην, τοῦ μὴ διασπασθῆναι τι ἐν τῇ ζυντομωτέρα πορείᾳ κυμῆναν τῆς φάλαγγος· ὡς δ' ἐντὸς βέλους ἐγίγνοντο, πρῶτοι δὴ οἱ κατὰ Ἀλέξανδρον καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τεταγμένος δρόμῳ ἐς τὸν ποταμὸν ἐνέβαλον, ὡς τῇ τε ὀξύτητι τῆς ἐφόδου ἐκπληῖξαι τοὺς Πέρσας καὶ τοῦ θᾶσσον ἐς χεῖρας ἐλθόντας πρὸς τῶν τοξοτῶν βλάπτεσθαι.

4 Καὶ ζυνέβη, ὅπως εἶκασεν Ἀλέξανδρος. Εὐθύς γὰρ ὡς ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο, τρέπονται τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος οἱ τῷ ἀριστερῷ κέρα ἐπιτεταγμένοι· καὶ ταύτη μὲν λαμπρῶς ἐνίκα Ἀλέξανδρός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτόν. Οἱ δὲ Ἕλληνες οἱ μισθοφόροι οἱ ζῆν Δαρείῳ, ἧ διέσχε τῶν Μακεδόνων ἡ φάλαγγ· ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας παραρραγεῖσα, ὅτι Ἀλέξανδρος μὲν σπουδῇ ἐς τὸν ποταμὸν ἐμβαλὼν καὶ ἐν χερσὶ τὴν μάχην ποιήσας ἐξώθει ἤδη τοὺς ταύτη τεταγμένους τῶν Περσῶν, οἱ δὲ κατὰ μέσον τῶν Μακεδόνων οὔτε τῇ ἴσῃ σπουδῇ ἤψαντο τοῦ ἔργου καὶ πολλαχῇ κρημνώδεσι ταῖς ὄχθαις ἐντυγχάνοντες τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος οὐ δυνατοὶ ἐγένοντο ἐν τῇ αὐτῇ τάξει διασώσασθαι — ταύτη ἐμβάλλουσιν οἱ Ἕλληνες τοῖς Μακεδόσιν, ἧ μάλιστα διεσπασμένην αὐτοῖς τὴν φάλαγγα κατεῖδον.

6 Καὶ τὸ ἔργον ἐνταῦθα καρτερόν ἦν, τῶν μὲν ἐς τὸν ποταμὸν ἀπώσασθαι τοὺς Μακεδόνας καὶ τὴν νίκην τοῖς ἤδη φεύγουσι σφῶν ἀνασώσασθαι, τῶν Μακεδόνων δὲ τῆς τ'

Ἄλεξάνδρου ἤδη φαινομένης εὐπραγίας μὴ λειφθῆναι καὶ τὴν δόξαν τῆς φάλαγγος, ὡς ἀμάχου δὴ ἐς τό τότε διαβεβοημένης, μὴ ἀφανίσαι. Καὶ τι καὶ τοῖς γένεσι τῷ τε Ἑλλη- 7
 νικῶ καὶ τῷ Μακεδονικῶ φιλοτιμίας ἐνέπεσεν ἐς ἀλλή-
 λους. Καὶ ἐνταῦθα πίπτει Πτολεμαῖός τε ὁ Σελεύκου, ἀνὴρ
 ἀγαθὸς γενόμενος, καὶ ἄλλοι ἐς εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατὸν
 τῶν οὐκ ἡμελημένων Μακεδόνων.

XI. Ἐν τούτῳ δὲ αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τάξεις τε-
 τραμμένους ἤδη τοὺς κατὰ σφᾶς τῶν Περσῶν ὀρώντες, ἐπὶ
 τοὺς ξένους τε τοὺς μισθοφόρους τοὺς Δαρείου καὶ τὸ πο-
 νούμενον σφῶν ἐπικάμψαντες ἀπὸ τε τοῦ ποταμοῦ ἀπεώ-
 σαντο αὐτούς, καὶ κατὰ τὸ παρερρωγὸς τοῦ Περσικοῦ στρα-
 τεύματος ὑπερφαλαγγήσαντες ἐς τὰ πλάγια ἐμβεβληκότες
 ἤδη ἔκοπτον τοὺς ξένους.

Καὶ οἱ ἵππεῖς δὲ οἱ τῶν Περσῶν κατὰ τοὺς Θεσσαλοὺς 2
 τεταγμένοι οὐκ ἔμειναν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἐν αὐτῷ τῷ ἔρ-
 γῳ, ἀλλ' ἐπιδιαβάντες εὐρώστως ἐνέβαλον ἐς τὰς ἴλας τῶν
 Θεσσαλῶν. Καὶ ταύτῃ ξυνέστη ἵππομαχία καρτερά· οὐδὲ
 πρόσθεν ἐνέκλιναν οἱ Πέρσαι, πρὶν Δαρεῖόν τε πεφευγῶτα
 ἦσθοντο καὶ πρὶν ἀπορραγῆναι σφῶν τοὺς μισθοφόρους
 ξυγκοπέντας ὑπὸ τῆς φάλαγγος. Τότε δ' ἤδη λαμπρά τε 3
 καὶ ἐκ πάντων ἡ φυγὴ ἐγίγνετο· καὶ οἱ τε τῶν Περσῶν ἵπποι
 ἐν τῇ ἀναχωρήσει ἑκακοπάθουον βαρέως ὀπλισμένους τοὺς
 ἀμβάτας σφῶν φέροντες, καὶ αὐτοὶ οἱ ἵππεῖς κατὰ στενάς
 ὁδοὺς πλήθει τε πολλοὶ καὶ πεφοβημένως ξὺν ἀταξία ἀπο-
 χωροῦντες οὐ μεῖον ὑπ' ἀλλήλων καταπατούμενοι ἢ πρὸς
 τῶν διωκόντων πολεμίων ἐβλάπτοντο. Καὶ οἱ Θεσσαλοὶ
 εὐρώστως αὐτοῖς ἐπέκειντο, ὥστε οὐ μεῖον ἢ τῶν πεζῶν
 φόνος ἐν τῇ φυγῇ τῶν ἱππέων ἐγίγνετο.

Δαρεῖος δέ, ὡς αὐτῷ τὸ πρῶτον ὑπ' Ἄλεξάνδρου ἐφο-
 βήθη τὸ κέρας τὸ εὐδύνημον καὶ ταύτῃ ἀπορρηγνύμενον κα-

τεῖδε τοῦ ἄλλου στρατοπέδου, εὐθύς, ὡς εἶχεν, ἐπὶ τοῦ ἄρ-
 5 ματος ζῦν τοῖς πρώτοις ἔφευγε. Καὶ ἔστε μὲν ὀμαλοῖς χω-
 ρίοις ἐν τῇ φυγῇ ἐνετύγχανεν, ἐπὶ τοῦ ἄρματος διεσφύζετο·
 ὡς δὲ φάραγγί τε καὶ ἄλλαις δυσχωραῖαις ἐνέκυρσε, τὸ μὲν
 ἄρμα ἀπολείπει αὐτοῦ καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸν κἀνδυν ἐκδύς·
 ὁ δὲ καὶ τὸ τόξον ἀπολείπει ἐπὶ τοῦ ἄρματος· αὐτὸς δὲ ἵππου
 ἐπιβάς ἔφυγε.

6 Καὶ ἡ νύξ οὐ διὰ μακροῦ ἐπιγενομένη ἀφείλετο αὐτὸν
 τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἀλῶναι. Ἀλέξανδρος γάρ, ἔστε μὲν
 φάος ἦν, ἀνά κράτος ἐδίωκεν· ὡς δὲ ξυνεσκοτάζε τ' ἤδη καὶ
 τὰ πρὸ ποδῶν ἀφανῆ ἦν, ἐς τὸ ἔμπαλιν ἀπετρέπετο ὡς ἐπὶ
 τὸ στρατόπεδον· τὸ μέντοι ἄρμα τοῦ Δαρείου ἔλαβε καὶ τὴν
 7 ἀσπίδα ἐπ' αὐτῶ καὶ τὸν κἀνδυν καὶ τὸ τόξον. Καὶ γὰρ καὶ
 ἡ δίωξις βραδυτέρα αὐτῶ ἐγεγόνει, ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ παραρ-
 ρῆξει τῆς φάλαγγος ἐπιστρέψας καὶ αὐτὸς οὐ πρόσθεν ἐς τὸ
 διώκειν ἐτρέπετο, πρὶν τοὺς τε μισθοφόρους τοὺς ξένους καὶ τὸ
 τῶν Περσῶν ἵππικὸν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπωσθέντας κατεῖδε.

8 Τῶν δὲ Περσῶν ἀπέθανον Ἀρσάμης μὲν καὶ Ῥεομί-
 θρης καὶ Ἀτιζύης τῶν ἐπὶ Γρανικῶ ἠγησαμένων τοῦ ἵππι-
 κοῦ· ἀποθνήσκει δὲ καὶ Σαβάκης, ὁ Αἰγύπτου σατράπης,
 καὶ Βουβάκης τῶν ἐντίμων Περσῶν· τὸ δ' ἄλλο πλῆθος ἐς
 δέκα μάλιστα μυριάδας καὶ ἐν τούτοις ἵππεῖς ὑπὲρ τοῦ μυ-
 ρίου, ὥστε λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ξυνεπισπόμενος
 τότε Ἀλεξάνδρῳ, τοὺς μετὰ σφῶν διώκοντας Δαρεῖον, ὡς
 ἐπὶ φάραγγί τι ἐν τῇ διώξει ἐγένοντο, ἐπὶ τῶν νεκρῶν δια-
 9 βῆναι τὴν φάραγγα. Τό τε στρατόπεδον τοῦ Δαρείου εὐθύς
 ἐξ ἐφόδου ἐάλω καὶ ἡ μήτηρ καὶ ἡ γυνὴ καὶ υἱὸς Δαρείου
 νήπιος· καὶ θυγατέρας δύο ἐάλωσαν καὶ ἄλλαι ἀμφ' αὐτάς
 Περσῶν τῶν ὁμοτίμων γυναῖκες οὐ πολλαί. Οἱ γὰρ ἄλλοι
 Πέρσαι τὰς γυναῖκας σφῶν ζῦν τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ ἐς Δα-
 10 μασκὸν ἔτυχον ἐσταλκότες· ἐπεὶ καὶ Δαρεῖος τῶν τε χρη-

μάτων τὰ πολλὰ καὶ ὅσα ἄλλα μεγάλῳ βασιλεῖ ἐς πολυτελῆ δίαιταν καὶ στρατευομένῳ ὅμως συνέπεται, ἐπεπόμφει ἐς Δαμασκόν, ὥστε ἐν τῷ στρατεύματι οὐ πλείονα ἢ τρισχίλια τάλαντα ἔάλω. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν Δαμασκῷ χρῆματα ὀλίγον ὕστερον ἔάλω ὑπὸ Παρμενίωνος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο σταλέντος. Τοῦτο τὸ τέλος τῆ μάχῃ ἐκείνῃ ἐγένετο ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθηναίοις Νικοκράτους μηνὸς Μαιμακτηριῶνος.

γ) Τὰ μετὰ τὴν μάχην. Μεγαλοψυχία τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 12)

XII. Τῇ δὲ ὑστεραία, καίπερ τετρωμένος τὸν μηρὸν Ἀλέξανδρος, ὁ δὲ τοὺς τραυματίας ἐπῆλθε, καὶ τοὺς νεκροὺς ξυναγαγὼν ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς ζὺν τῇ δυνάμει πάσῃ ἐκτεταγμένη λαμπρότατα ὡς ἐς πόλεμον καὶ λόγῳ τ' ἐπεκόσμησεν ὅσοις τι διαπρεπὲς ἔργον ἐν τῇ μάχῃ ἢ αὐτὸς ξυνέγνω εἰργασμένον ἢ ἀκοῇ ξυμφωνούμενον ἔμαθε, καὶ χρημάτων ἐπιδόσει ὡς ἐκάστους ζὺν τῇ ἀξίᾳ ἐτίμησε. Καὶ Κιλικίας μὲν ἀποδεικνύει σατράπην Βάλακρον τὸν Νικάνορος, ἕνα τῶν σωματοφυλάκων τῶν βασιλικῶν, ἀντὶ δὲ τούτου ἐς τοὺς σωματοφύλακας κατέλεξε Μένητα τὸν Διουσιίου· ἀντὶ δὲ Πτολεμαίου τοῦ Σελεύκου τοῦ ἀποθανόντος ἐν τῇ μάχῃ Πολυσπέρχοντα τὸν Σιμμίου ἄρχειν ἀπέδειξε τῆς ἐκείνου τάξεως. Καὶ τοῖς Σολεῦσι τὰ τε πεντήκοντα τάλαντα, ἃ ἔτι ἐνδεᾶ ἦν ἐκ τῶν ἐπιβληθέντων σφίσι χρημάτων, ἀνῆκε καὶ τοὺς ὁμήρους ἀπέδωκεν.

Ὁ δ' οὐδὲ τῆς μητρὸς τῆς Δαρείου οὐδὲ τῆς γυναικὸς ἢ τῶν παίδων ἠμέλησεν. Ἀλλὰ, λέγουσί τινες τῶν τὰ Ἀλεξάνδρου γραφάντων, τῆς νυκτὸς αὐτῆς, ἢ ἀπὸ τῆς διώξεως τῆς Δαρείου ἐπανῆκεν, ἐς τὴν σκηνὴν παρελθόντα αὐτὸν τὴν Δαρείου, ἣτις αὐτῷ ἐξηρημένη ἦν, ἀκοῦσαι γυναικῶν οἰμωγῆν καὶ ἄλλον τοιοῦτον θόρυβον οὐ πόρρω τῆς σκηνῆς· πυ-

θέσθαι οὖν, αἵτινες γυναῖκες καὶ ἀνθ' ὅτου οὕτως ἐγγὺς παρ-
 ρασκηνοῦσι· καὶ τινα ἐξαγγεῖλαι, ὅτι « ὦ βασιλεῦ, ἡ μήτηρ
 τε καὶ ἡ γυνὴ Δαρείου καὶ οἱ παῖδες, ὡς ἐξηγγέλθη αὐταῖς,
 ὅτι τὸ τόξον τε τοῦ Δαρείου ἔχεις καὶ τὸν κἀνδυν τὸν βασι-
 λικόν, καὶ ἡ ἀσπίς ὅτι κεκόμισται ὀπίσω ἡ Δαρείου, ὡς ἐπὶ
 τεθνεῶτι Δαρείῳ ἀνοιμώζουσι». Ταῦτα ἀκούσαντα Ἀλέ-
 ξανδρον πέμψαι πρὸς αὐτὰς Λεονάτον, ἓνα τῶν ἐταίρων,
 ἐντειλάμενον φράσαι, ὅτι ζῆ Δαρεῖος, τὰ δὲ ὄπλα καὶ τὸν
 κἀνδυν ὅτι φεύγων ἀπέλιπεν ἐπὶ τῷ ἄρματι καὶ ταῦτα ὅτι
 μόνα ἔχει Ἀλέξανδρος. Καὶ Λεονάτον παρελθόντα ἐς τὴν
 σκηνὴν τὰ τε Δαρείου εἰπεῖν καὶ ὅτι τὴν θεραπείαν αὐταῖς
 ξυγχαρεῖ Ἀλέξανδρος τὴν βασιλικὴν καὶ τὸν ἄλλον κόσμον
 καὶ καλεῖσθαι βασιλίσσας, ἐπεὶ οὐδὲ κατ' ἔχθραν οἱ γενέ-
 σθαι τὸν πόλεμον πρὸς Δαρεῖον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τῆς
 Ἀσίας διαπεπολεμηῖσθαι ἐνόμως. Ταῦτα μὲν Πτολεμαῖος
 καὶ Ἀριστόβουλος λέγουσι.

- 6 Λόγος δ' ἔχει καὶ αὐτὸν Ἀλέξανδρον τῇ ὑστεραίᾳ ἐλθεῖν
 εἶσω ζῦν Ἡφαιστίωνι μόνῳ τῶν ἐταίρων· καὶ τὴν μητέρα
 τὴν Δαρείου ἀμφιγνοήσασαν, ὅστις ὁ βασιλεὺς εἶη αὐτοῖν,
 ἐστάλθαι γὰρ ἄμφω τῷ αὐτῷ κόσμῳ, τὴν δὲ Ἡφαιστίωνι
 προσελθεῖν καὶ προσκυνῆσαι, ὅτι μεῖζον αὐτῇ ἐφάνη ἐκεῖ-
 7 νος. Ὡς δὲ ὁ Ἡφαιστίων τ' ὀπίσω ὑπεχώρησε καὶ τις τῶν
 ἀμφ' αὐτὴν, τὸν Ἀλέξανδρον δεῖξας, ἐκεῖνον ἔφη εἶναι Ἀλέ-
 ξανδρον, τὴν μὲν καταιδεσθεῖσαν τῇ διαμαρτίᾳ ὑποχωρεῖν,
 Ἀλέξανδρον δ' οὐ φάναι αὐτὴν ἀμαρτεῖν· καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖ-
 νον εἶναι Ἀλέξανδρον. Καὶ ταῦτα ἐγὼ οὐθ' ὡς ἀληθῆ οὐθ'
 ὡς πάντῃ ἀπιστα ἀνέγραψα. Ἀλλ' εἴτε οὕτως ἐπράχθη,
 ἐπαινώ Ἀλέξανδρον τῆς τ' ἐς τὰς γυναῖκας κατοικτίσεως
 καὶ τῆς ἐς τὸν ἐταῖρον πίστεως καὶ τιμῆς· εἴτε πιθανὸς δοκεῖ
 τοῖς συγγραψασιν Ἀλέξανδρος ὡς καὶ ταῦτα ἂν πράξας καὶ
 εἰπών, καὶ ἐπὶ τῷδε ἐπαινώ Ἀλέξανδρον.

[Μετὰ τὴν τραγικὴν συμφορὰν τοῦ ὁ Δαρεῖος φεύγει διὰ νυκτὸς μαζὶ μὲ τὴν ὀλιγάριθμον ἀκολουθίαν του. Τὴν ἐπομένην συγκεντρῶνων καθ' ὁδὸν τὰ διεσκορπισμένα λείψανα τοῦ στρατοῦ του προχωρεῖ εἰς τὴν Θάψακον καὶ τὸν Εὐφράτην. Ἐξ ἄλλου ὁ Ἀλέξανδρος προελαύνει πρὸς τὴν Φοινίκην καὶ πλησιάζει εἰς τὴν μεγάλην καὶ πλουσίαν πόλιν Βάβυλον. Καθ' ὁδὸν ὁ υἱὸς τοῦ ἡγεμόνος τῆς χώρας τὸν ὑποδέχεται μὲ τιμὰς. Στεφανώνει μὲ χρυσοῦν στέφανον τὴν κεφαλὴν τοῦ νικητοῦ καὶ παραδίδει εἰς αὐτὸν τὴν πόλιν].

Ἐπιστολαὶ Δαρείου καὶ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 14)

XIV. Ἐτι δ' ἐν Μαράθῳ Ἀλεξάνδρου ὄντος ἀφίκοντο παρὰ Δαρείου πρέσβεις, ἐπιστολὴν τε κομιζόντες Δαρείου καὶ αὐτοὶ ἀπὸ γλώσσης δεησόμενοι ἀφεῖναι Δαρείῳ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας. Ἐδήλου δὲ ἡ ἐπιστολή, 2 ὅτι Φιλίππῳ τε πρὸς Ἀρταξέρξην φιλία καὶ ξυμμαχία ἐγένετο καί, ἐπειδὴ Ἀρσης ὁ υἱὸς Ἀρταξέρξου ἐβασίλευσεν, ὅτι Φίλιππος ἀδικίας πρῶτος ἐς βασιλέα Ἀρσην ἤρξεν οὐδὲν ἄχαρι ἐκ Περσῶν παθῶν. Ἐξ οὗ δὲ αὐτὸς βασιλεύει Περσῶν, οὔτε πέμψαι τινὰ Ἀλέξανδρον παρ' αὐτὸν ἐς βεβαίωσιν τῆς πάλαι οὔσης φιλίας τε καὶ ξυμμαχίας, διαβῆναι τε ξὺν στρατιᾷ ἐς τὴν Ἀσίαν καὶ πολλὰ κακὰ ἐργάσασθαι Πέρσας. Τούτου ἕνεκα καταβῆναι αὐτὸς τῇ χώρᾳ ἀμυνῶν καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν πατρῴαν ἀνασώσων. Τὴν μὲν δὴ μάχην, ὡς θεῶν τῷ ἔδοξεν, οὕτω κριθῆναι, αὐτὸς δὲ βασιλεὺς παρὰ βασιλέως γυναῖκά τε τὴν αὐτοῦ αἰτεῖν καὶ μητέρα καὶ παῖδας τοὺς ἀλόντας, καὶ φιλίαν ἐθέλειν ποιήσασθαι πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ ξύμμαχος εἶναι τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ ὑπὲρ τούτων πέμπειν ἡξίου Ἀλέξανδρον παρ' αὐτὸν ξὺν Μενίσκῳ τε καὶ Ἀρσίμα, τοῖς ἀγγέλοις τοῖς ἐκ Περσῶν ἤκουσι, τοὺς τὰ πιστὰ ληφόμενους τε καὶ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου δώσοντας.

- 4 Πρὸς ταῦτα ἀντιγράφει Ἀλέξανδρος καὶ ζυμπέμπει τοῖς παρὰ Δαρείου ἐλθοῦσι Θέρσιππον, παραγγείλας τὴν ἐπιστολὴν δοῦναι Δαρείῳ, αὐτὸν δὲ μὴ διαλέγεσθαι ὑπὲρ μηδενός. Ἡ δὲ ἐπιστολὴ ἣ Ἀλεξάνδρου ἔχει ὧδε· «Οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι ἐλθόντες ἐς Μακεδονίαν καὶ ἐς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα κακῶς ἐποίησαν ἡμᾶς οὐδὲν προηδικημένοι· ἐγὼ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἡγεμῶν κατασταθεὶς καὶ τιμωρήσασθαι βουλόμενος Πέρσας διέβην ἐς τὴν Ἀσίαν ὑπαρξάντων ὑμῶν.
- 5 Καὶ γὰρ Περινηθίοις ἐβοηθήσατε, οἳ τὸν ἐμὸν πατέρα ἡδίκουν, καὶ ἐς Θράκην, ἧς ἡμεῖς ἤρχομεν, δύναμιν ἐπεμφεν Ὀχος. Τοῦ δὲ πατρὸς ἀποθανόντος ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευσάντων, οὓς ὑμεῖς συνετάξατε, ὡς αὐτοὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς πρὸς ἅπαντας ἐκομπάσατε, καὶ Ἀρσῆν ἀποκτείναντός σου μετὰ Βαγῶου, καὶ τὴν ἀρχὴν κατασχόντος οὐ δικαίως οὐδὲ κατὰ τὸν Περσῶν νόμον, ἀλλὰ ἀδικοῦντος Πέρσας, καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τοὺς Ἕλληνας γράμματα οὐκ ἐπιτήδεια διαπέμ-
- 6 ποντος, ὅπως πρὸς με πολεμῶσι, καὶ χρήματα ἀποστέλλοντος πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ ἄλλους τινὰς τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῶν μὲν ἄλλων πόλεων οὐδεμιᾶς δεχομένης, Λακεδαιμονίων δὲ λαβόντων, καὶ τῶν παρὰ σοῦ πεμφθέντων τοὺς ἐμοὺς φίλους διαφθειράντων καὶ τὴν εἰρήνην, ἣν τοῖς Ἑλλησι κατεσκεύασα, διαλύειν ἐπιχειρούντων, ἐστράτευσα ἐπὶ σὲ ὑπάρξαντος σοῦ τῆς ἔχθρας.
- 7 Ἐπεὶ δὲ μάχῃ νενίκηκα πρότερον μὲν τοὺς σοὺς στρατηγούς καὶ σατράπας, νῦν δὲ σὲ καὶ τὴν μετὰ σοῦ δύναμιν, καὶ τὴν χώραν ἔχων τῶν θεῶν μοι δόντων, ὅσοι τῶν μετὰ σοῦ παραταξαμένων μὴ ἐν τῇ μάχῃ ἀπέθανον, ἀλλὰ παρ' ἐμὲ κατέφυγον, τούτων ἐπιμέλομαι καὶ οὐκ ἄκοντες παρ' ἐμοὶ
- 8 εἰσιν, ἀλλὰ αὐτοὶ ἐκόντες ζυστρατεύονται μετ' ἐμοῦ. Ὡς οὖν ἐμοῦ τῆς Ἀσίας ἀπάσης κυρίου ὄντος ἤκε πρὸς ἐμέ. Εἰ δὲ φοβῆ, μὴ ἐλθὼν πάθῃς τι ἐξ ἐμοῦ ἄχαρι, πέμπε τινὰς τῶν

φίλων τὰ πιστὰ ληφόμενους. Ἐλθὼν δὲ πρὸς με τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας καὶ εἰ ἄλλο τι θέλεις αἶτει καὶ λάμβανε. Ὅτι γὰρ ἂν πείθης ἐμέ, ἔσται σοι. Καὶ τοῦ λοιποῦ, ὅταν πέμπης παρ' ἐμέ, ὡς πρὸς βασιλέα τῆς Ἀσίας πέμπε, μηδὲ ἐξ ἴσου ἐπίστελλε, ἀλλ' ὡς κυρίῳ ὄντι πάντων τῶν σῶν φράζε, εἴ του δέη· εἰ δὲ μή, ἐγὼ βουλευσομαι περὶ σοῦ ὡς ἀδικοῦντος. Εἰ δ' ἀντιλέγεις περὶ τῆς βασιλείας, ὑπομείνας ἔτι ἀγωνίσαι περὶ αὐτῆς καὶ μὴ φεῦγε, ὡς ἐγὼ ἐπὶ σὲ πορεύσομαι, οὗ ἂν ᾗς ».

[Ὁλόκληρος ἡ Φοινίκη ὑποτάσσεται χωρὶς ἀντίστασιν εἰς τὸν προελαύνοντα Ἀλέξανδρον. Μόνον ἡ Τύρος ἀρνεῖται ὑποταγῆν καὶ ζητεῖ ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον νὰ μὴ τὴν προσβάλλῃ, μὲ τὴν ὑπόσχεσιν νὰ τηρήσῃ στάσιν οὐδετέραν ἀπέναντι τῶν δύο ἐμπολέμων. Ὁ Ἀλέξανδρος δέχεται τοῦτο, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ τοῦ ἐπιτραπῇ νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ νὰ θυσιάσῃ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡρακλέους εἰς τὸν ὑπάρχοντα ἐκεῖ παλαιότατον ναὸν τοῦ ἀρχαίου ἥρωος. Οἱ Τύριοι ὁμως δὲν θέλουν νὰ ἱκανοποιήσουν τὴν ἐπιθυμίαν αὐτὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος ἀγανακτῆσας ἀποφασίζει νὰ κυριεύσῃ τὴν πόλιν βιαίως. Εἰς συγκέντρωσιν τῶν στρατηγῶν του ἐξηγεῖ, ὅτι ἡ κατάληψις τῆς Τύρου εἶναι ἀπαραίτητος, διότι μὲ τὴν ἀμφίβολον στάσιν ταύτης δὲν θὰ ἦσαν ἀσφαλεῖς εἰς τὴν περαιτέρω πορείαν των, ἐφ' ὅσον μάλιστα οἱ Πέρσαι, κατέχοντες τὴν Κύπρον καὶ τὴν Αἴγυπτον, θὰ ἦσαν θαλασσοκράτορες καὶ θὰ ἠδύναντο νὰ προσλάβουν μὲ τὸ μέρος των τὰς ὑπόπτους ἑλληνικὰς πόλεις καὶ νήσους καὶ νὰ μεταφέρουν τὸν πόλεμον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Σκέπτεται ὅτι μὲ τὴν κατάληψιν τῆς Τύρου θὰ διηκολύνετο ἡ κατάληψις τῆς Κύπρου καὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ θὰ ἐξησφαλίζετο ἡ θαλασσοκρατία τῶν Μακεδόνων. Αἱ σκέψεις αὗται ἐπεδοκιμάσθησαν ἀπὸ τοὺς στρατηγούς του καὶ ἤρχισεν ἡ πολιορκία τῆς Τύρου. Ἡ πόλις ἦτο ὄχυρὰ καὶ ἡ ἀντίστασις πεισματώδης, διαρκέσασα ἐπὶ ἑπτὰ μῆνας. Ἀλλ' ἡ ἐπιμονὴ τῶν πολιορκητῶν ἐνίκησε. Τὰ τέως ἀκλόνητα ὄχυρὰ τῆς πόλεως καὶ τὰ θεωρούμενα ἀπόρητα τεῖχη της ἔπεσαν πρὸ τῆς ὀρμητικῆς καὶ πείσμονος δυνάμεως τοῦ Ἀλεξάνδρου. Οἱ Μακεδόνες εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν θριαμβευταί (Ἀὔγουστος 332)].

Ὁ Δαρείος ζητεῖ εἰρήνην. Ἀπάντησις τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 25)

XXV. Ἐτι δὲ ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Τύρου ζυνεχομένου Ἀλεξάνδρου ἀφίκοντο παρὰ Δαρείου πρέσβεις ὡς αὐτὸν ἀπαγγέλλοντες μύρια μὲν τάλαντα ὑπὲρ τῆς μητρὸς τε καὶ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παίδων δοῦναι ἐθέλειν Ἀλεξάνδρῳ Δαρείον· τὴν δὲ χώραν πᾶσαν τὴν ἐντὸς Εὐφράτου ποταμοῦ ἔστε ἐπὶ θάλασσαν τὴν Ἑλληνικὴν Ἀλεξάνδρου εἶναι· ἀγαγόμενον δὲ γυναῖκα τὴν Δαρείου παῖδα Ἀλέξανδρον φίλον τε εἶναι Δαρείῳ καὶ ζύμμαχον.

- 2 Καὶ τούτων ἐν τῷ ζυλλόγῳ τῶν ἐταίρων ἀπαγγελθέντων Παρμενίωνα μὲν λέγουσιν Ἀλεξάνδρῳ εἰπεῖν, ὅτι αὐτὸς ἂν Ἀλέξανδρος ὢν ἐπὶ τούτοις ἠγάπησε καταλύσας τὸν πόλεμον μηκέτι τὸ πρόσω κινδυνεύειν· Ἀλέξανδρον δὲ Παρμενίῳ ἀποκρίνασθαι, ὅτι καὶ αὐτὸς ἂν, εἴπερ Παρμενίων ἦν, οὕτως ἔπραξεν, ἐπεὶ δὲ Ἀλέξανδρός ἐστιν, ἀποκρινεῖσθαι
- 3 Δαρείῳ, ἅπερ δὴ καὶ ἀπεκρίνατο. Ἐφη γὰρ οὔτε χρημάτων δεῖσθαι παρὰ Δαρείου οὔτε τῆς χώρας λαβεῖν ἀντὶ τῆς πάσης τὸ μέρος· εἶναι γὰρ τά τε χρήματα καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ πᾶσαν· ἀγαγέσθαι τε γυναῖκα εἰ ἐθέλοι τὴν Δαρείου παῖδα, ἀγαγέσθαι ἂν καὶ οὐ διδόντος Δαρείου· ἐκέλευέ τε αὐτὸν ἔχειν, εἴ τι εὐρέσθαι ἐθέλοι φιλόανθρωπον παρ' αὐτοῦ.

Ταῦτα ὡς ἤκουσε Δαρεῖος, τὰς μὲν ζυμβάσεις ἀπέγνω τὰς πρὸς Ἀλέξανδρον, ἐν παρασκευῇ δὲ τοῦ πολέμου αὐθις ἦν.

[Μετὰ τὴν θριαμβευτικὴν κατάληψιν τῆς Τύρου ὁ Ἀλέξανδρος στρέφεται πρὸς Ν. μετὰ τὴν ἀπόφασιν νὰ καταλάβῃ τὴν Αἴγυπτον. Πρὸ τούτου βαδίζει κατὰ τῆς Γάζης, μεγάλης πόλεως τῆς Παλαιστίνης, μετὰ δίμηνον δὲ πολιορκίαν τὴν κυριεύει καὶ τὴν χρησιμοποιεῖ ὡς ὀρμητήριον (Νοέμβριος 332). Ἀπὸ τὴν Γάζαν προχωρεῖ τώρα ἀνεμπύδιστος πρὸς τὴν Αἴγυπτον].

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Ἡ κτίσις τῆς Ἀλεξανδρείας.

(Κεφ. 1)

Ι. Ἀλέξανδρος δ' ἐπ' Αἴγυπτον, ἵναπερ τὸ πρῶτον ὠρμήθη, ἐστέλλετο, καὶ ἑβδόμη ἡμέρα ἀπὸ τῆς Γάζης ἐλαύ-
νων ἤκεν ἐς Πηλοῦσιον τῆς Αἴγυπτου. Ὁ δὲ ναυτικός στρα-
τὸς παρέπλει αὐτῷ ἐκ Φοινίκης ὡς ἐπ' Αἴγυπτον· καὶ κα-
ταλαμβάνει τὰς ναῦς ἐν Πηλουσίῳ ὀρμούσας. Μαζάκης δὲ 2
ὁ Πέρσης, ὃς ἦν σατράπης Αἴγυπτου ἐκ Δαρείου καθεστη-
κώς, τὴν τ' ἐν Ἴσσοῦ μάχην ὅπως ξυνέβη πεπυσμένος καὶ
Δαρεῖον ὅτι αἰσυχρᾶ φυγῆ ἔφυγε, καὶ Φοινίκην τε καὶ Συ-
ρίαν καὶ τῆς Ἀραβίας τὰ πολλὰ ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐχόμενα,
αὐτῷ τ' οὐκ οὔσης δυνάμεως Περσικῆς, ἐδέχετο ταῖς τε
πόλεις φιλίως καὶ τῇ χώρᾳ Ἀλέξανδρον.

Ὁ δ' ἐς μὲν Πηλοῦσιον φυλακὴν ἐσήγαγε, τοὺς δ' ἐπὶ 3
τῶν νεῶν ἀναπλεῖν κατὰ τὸν ποταμὸν κελεύσας ἔστ' ἐπὶ
Μέμφιν πόλιν αὐτὸς ἐφ' Ἠλιουπόλεως ἦει, ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν
ποταμὸν τὸν Νεῖλον καὶ ὅσα καθ' ὁδὸν χωρία ἐνδιδόντων
τῶν ἐνοικούντων κατασχών, διὰ τῆς ἐρήμου ἀφίκετο ἐς
Ἠλιούπολιν. Ἐκεῖθεν δὲ διαβάς τὸν πόρον ἤκεν ἐς Μέμφιν· 4
καὶ θύει ἐκεῖ τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τῷ Ἄπιδι καὶ ἀγῶνα
ἐποίησε γυμνικόν τε καὶ μουσικόν· ἦκον δ' αὐτῷ οἱ ἀμφὶ
ταῦτα τεχνῖται ἐκ τῆς Ἑλλάδος οἱ δοκιμώτατοι. Ἐκ δὲ
Μέμφιος κατέπλει κατὰ τὸν ποταμὸν ὡς ἐπὶ θάλασσαν τοὺς τε
ὑπασπιστὰς ἐπὶ τῶν νεῶν λαβὼν καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς
Ἀγριᾶνας καὶ τῶν ἰππέων τὴν βασιλικὴν ἵλην τὴν τῶν ἐταίρων.

Ἐλθὼν δ' ἐς Κάνωβον καὶ κατὰ τὴν λίμνην τὴν Μαρίαν 5
περιπλεύσας ἀποβαίνει, ὅπου νῦν Ἀλεξάνδρεια πόλις ᾤκι-

σται, Ἀλεξάνδρου ἐπώνυμος. Καὶ ἔδοξεν αὐτῷ ὁ χῶρος κάλλιστος κτίσαι ἐν αὐτῷ πόλιν καὶ γενέσθαι ἂν εὐδαίμονα τὴν πόλιν. Πόθος οὖν λαμβάνει αὐτὸν τοῦ ἔργου, καὶ αὐτὸς τὰ σημεῖα τῇ πόλει ἔθηκεν, ἵνα τ' ἀγορὰν ἐν αὐτῇ δεῖμασθαι ἔδει καὶ ἱερά ὅσα καὶ θεῶν ὠντινων, τῶν μὲν Ἑλληνικῶν, Ἴσιδος δ' Αἰγυπτίας, καὶ τὸ τεῖχος ἢ περιβεβλήσθαι. Καὶ ἐπὶ τούτοις ἐθύετο, καὶ τὰ ἱερά καλὰ ἐφαίνετο.

[Μετὰ ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος κατελήφθη ἀπὸ τὸν πόθον νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ περίφημον μαντεῖον τοῦ θεοῦ τῶν Αἰγυπτίων Ἀμμωνος, τὸ ὁποῖον εὐρίσκετο εἰς μίαν ὄασιν τῆς λιβυκῆς ἐρήμου. Πράγματι μετέβη ἐκεῖ καὶ ἔλαβεν εὐχάριστον χρησμόν. Ἐπειτα ἐπέστρεφεν εἰς τὴν Μέμφιν, ὅπου ἐδέχθη ἐπικουρίας ἀποσταλείσας ἐκ Μακεδονίας καὶ Θράκης. Ἀποῦ δὲ ἐτακτοποιήσε μὲ σύνεσιν τὰ τῆς διοικήσεως τῆς χώρας, τὴν ἀνοιξιν τοῦ 331 ἐπανῆλθεν εἰς Φοινίκην καὶ ἐκείθεν ὀλίγον ἀργότερον κατηνύθη εἰς Θάψακον].

**Ἐπιστροφή εἰς Φοινίκην. Διάβασις τοῦ Εὐφράτου
καὶ τοῦ Τίγρητος.**

(Κεφ. 7)

VII. Καὶ ἀφίκετο ἐς Θάψακον Ἀλέξανδρος μὴνὸς Ἑκατομβαιῶνος ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθήνησι Ἀριστοφάνους· καὶ καταλαμβάνει δυοῖν γεφύραιν ἐξευγμένον τὸν πόρον. Καὶ γὰρ Μαζαῖος, ὅτῳ ἡ φυλακὴ τοῦ ποταμοῦ ἐκ Δαρείου ἐπετέτραπτο, ἰπέεας μὲν ἔχων περὶ τρισχιλίους, πεζοὺς δ' ἑξακισχιλίους καὶ τούτων Ἑλληνας μισθοφόρους δισχιλίους, τέως 2 μὲν αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ποταμῷ ἐφύλασσαν, καὶ ἐπὶ τῷδε οὐ ξυνεχῆς ἡ γέφυρα ἐξευγμένη ἦν ἔστ' ἐπὶ τὴν ἀντιπέρας ὄχθην τοῖς Μακεδόσι, δαιμαίνουσι, μὴ ἐπίθωιντο οἱ ἀμφὶ Μαζαῖον τῇ γεφύρᾳ ἵνα ἐπαύετο· Μαζαῖος δέ, ὡς ἤκουσεν ἤδη προσάγοντα Ἀλέξανδρον, ὤχητο φεύγων ζὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ. Καὶ εὐθὺς ὡς ἔφυγε Μαζαῖος, ἐπεβλήθησαν αἱ γέφυραι τῇ

όχθη τῇ πέραν καὶ διέβη ἐπ' αὐτῶν ξὺν τῇ στρατιᾷ Ἀλέξανδρος.

Ἐνθεν δ' ἐχώρει ἄνω, ἐν ἀριστερᾷ ἔχων τὸν Εὐφράτην³ ποταμὸν καὶ τῆς Ἀρμενίας τὰ ὄρη, διὰ τῆς Μεσοποταμίας καλουμένης χώρας. Οὐκ εὐθείαν δ' ἐπὶ Βαβυλῶνος ἤγεν ἀπὸ Εὐφράτου ὀρμηθεὶς, ὅτι τὴν ἐτέραν ἰόντι εὐπορώτερα τὰ ξύμπαντα τῷ στρατῷ ἦν, καὶ χιλὸς τοῖς ἵπποις καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν καὶ τὸ καῦμα οὐχ ὡσαύτως ἐπιφλέγον. Ἀλόντες δέ τινες κατὰ τὴν ὁδὸν τῶν ἀπὸ τοῦ⁴ Δαρείου στρατεύματος κατασκοπῆς ἕνεκα ἀπεσκευασμένων ἐξήγγειλαν, ὅτι Δαρεῖος ἐπὶ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ κάθηται ἐγνωκῶς εἶργειν Ἀλέξανδρον, εἰ διαβαίνει· καὶ εἶναι αὐτῷ στρατιὰν πολὺ μείζονα ἢ ξὺν ἧ ἐν Κιλικίᾳ ἐμάχετο. Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος ἦει σπουδῆ ὡς ἐπὶ τὸν Τίγρητα.⁵ Ὡς δ' ἀφίκετο, οὔτε αὐτὸν Δαρεῖον καταλαμβάνει οὔτε τὴν φυλακὴν, ἦντινα ἀπελελοίπει Δαρεῖος, ἀλλὰ διαβαίνει τὸν πόρον, χαλεπῶς μὲν δι' ὀξύτητα τοῦ ῥοῦ, οὐδενός δ' εἵργοντος.

Ἐνταῦθα ἀναπαύει τὸν στρατὸν· καὶ τῆς σελήνης τὸ⁶ πολὺ ἐκλιπὲς ἐγένετο· καὶ Ἀλέξανδρος ἔθυε τῇ τε σελήνῃ καὶ τῷ ἡλίῳ καὶ τῇ γῆ, ὅτων τὸ ἔργον τοῦτο λόγος εἶναι κατέχει. Καὶ ἐδόκει Ἀριστάνδρῳ πρὸς Μακεδόνων καὶ Ἀλεξάνδρου εἶναι τῆς σελήνης τὸ πάθημα καὶ ἐκείνου τοῦ μηνὸς ἔσεσθαι ἡ μάχη, καὶ ἐκ τῶν ἱερῶν νίκην σημαίνεσθαι Ἀλεξάνδρῳ. Ἄρας δ' ἀπὸ τοῦ Τίγρητος ἦει διὰ τῆς Ἀσσυρίας⁷ χώρας, ἐν ἀριστερᾷ μὲν ἔχων τὰ Γορδυνηῶν ὄρη, ἐν δεξιᾷ δ' αὐτὸν τὸν Τίγρητα. Τετάρτη δὲ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς διαβάσεως οἱ πρόδρομοι αὐτῷ ἐξαγγέλλουσιν, ὅτι ἵππεῖς πολέμιοι ἀνά τὸ πεδίον φαίνονται, ὅσοι δέ, οὐκ ἔχειν εἰκάσαι. Ξυντάξας οὖν τὴν στρατιὰν προῦχώρει ὡς ἐς μάχην· καὶ ἄλλοι αὖ τῶν προδρόμων προσελάσαντες ἀκριβέστερον οὔτοι κατιδόντες ἔφασκον δοκεῖ εἶναι σφισιν οὐ πλείους ἢ χιλίους τοὺς ἵππέας.

[Ὁ Ἀλέξανδρος τότε παραλαβὸν τὴν βασιλικὴν ἕλην καὶ μίαν τῶν ἐταίρων, καθὼς καὶ ἀρκετοὺς ἀνιχνευτάς, ἔτρεχεν ἐσπευσμένως, ἐνῶ τὸν ἄλλον στρατὸν τοῦ διέταξε ν' ἀκολουθῆ με κανονικὸν βῆμα. Οἱ ἱππεῖς τῶν Περσῶν, ὅταν εἶδαν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἤρχετο ὀρμητικῶς ἐναντίον των, ἐστράφησαν εἰς φυγὴν. Ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς καταδιώκει ἀκάθεκτος, τοὺς διασκορπίζει καὶ φονεύει ἀρκετοὺς ἐξ αὐτῶν. Μερικοὶ συλλαμβάνονται αἰχμάλωτοι καὶ δίδουν τὴν πληροφορίαν ὅτι ὁ Δαρεῖος ἦτο πλησίον μὲ πολυάριθμον στρατεύμα. Πράγματι ὁ Δαρεῖος εἶχε συγκεντρώσει τεραστίαις δυνάμεις ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ἀπεράντου κράτους του καὶ ἤρχετο μὲ τὴν ἀπόφασιν ν' ἀποπλύνῃ τὴν ἤτταν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὑποστῆ εἰς Ἴσσον. Ἐλέγετο ὅτι τὸ στρατεύμα τοῦ Δαρείου ἀνῆρχετο εἰς 1.000.000 πεζοὺς, 40.000 ἱππεῖς καὶ 200 δρεπανηφόρα ἄρματα. Εἶχε μαζί του καὶ μερικοὺς ἐλέφαντας, τοὺς ὁποίους ἔφερον οἱ Ἰνδοὶ οἱ κατοικοῦντες ἐντεῦθεν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ.

Μὲ αὐτὴν τὴν δύναμιν ἦτο στρατοπεδευμένος ὁ Δαρεῖος εἰς τὰ Γανγάμηλα πλησίον τοῦ Βουμήλου ποταμοῦ καὶ εἰς ἀπόστασιν 600 περιπίου σταδίων ἀπὸ τὴν πόλιν τῶν Ἀρβήλων, εἰς τόπον τελείως ὀμαλόν. Ἐναντι τῆς δυνάμεως αὐτῆς ὁ Ἀλέξανδρος διέθετε 40.000 πεζοὺς καὶ 7.000 ἱππεῖς. Δὲν ἔχασεν ὅμως τὸ θάρρος του καὶ μὲ τὴν μεγαλοφυΐαν του συνέλαβε τὸ σχέδιον τοῦ μεγάλου ἀγῶνος. Ἐν πρώτοις παρέμεινεν ἐκεῖ ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας, διὰ νὰ ἀναπαυθῆ ὁ καταπεποιημένος στρατὸς του. Περιέφραξε τὸ στρατόπεδον μὲ τάφρον καὶ χαράκωμα καὶ ἀφῆκεν ἐντὸς αὐτοῦ τὰ μεταγωγικά καὶ τοὺς ἀνικάνους πρὸς μάχην. Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ παρέλαβε τὴν μάχιμον δυνάμιν του, ἐν καιρῷ νυκτὸς ἐκινήθη μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τῶν Περσῶν κατὰ τὰ ἐξημερώματα. Ἐξ ἄλλου ὁ Δαρεῖος ἔμαθεν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἤρχετο ἐναντίον του καὶ παρέταξε τὸν στρατὸν του πρὸς μάχην.

Οἱ δύο στρατοὶ ἀπείχον μόνον τριάκοντα στάδια (περίπου 6 χιλιόμετρα). Ὁ Ἀλέξανδρος κατέβαινε μὲ τὸν στρατὸν του κάτω ἀπὸ τοὺς λόφους πρὸς τὴν ἀνοιχτὴν πεδιάδα. Ἐκεῖ, ὅταν εἶδε τοὺς βαρβάρους, ἐσταμάτησε τὴν φάλαγγά του. Παραλαβὼν δὲ τοὺς ἐλαφρὰ ὀπλισμένους στρατιώτας καὶ τοὺς ἐταίρους ἐκ τῶν ἱππέων, περιήρχετο ἐξετάζων ὅλον τὸν τόπον, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ συνάγῃ τὴν μάχην. Ὅταν ἐπέστρεψε, συνεκάλεσεν ὅλους τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ στρατεύματος καὶ τοὺς προέτρεψε νὰ ἐμψυχώσουν τοὺς στρατιώτας διὰ τὸν μέγαν ἀγῶνα. « Κατὰ τὴν μάχην αὐτὴν — ἔλεγε — δὲν θ' ἀγωνισθῶμεν περὶ

τῆς Κοίλης Συρίας ἢ τῆς Φοινίκης, οὐδὲ χάριν τῆς Αἰγύπτου, ὅπως προηγουμένως, ἀλλ' ἀπὸ αὐτὴν θὰ κριθῆ τελικῶς ἡ τύχη ὅλης τῆς Ἀσίας καὶ θὰ ἀποφασισθῆ ποιοὶ θὰ λάβουν τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς». Ἀφοῦ ἀπήθυνε τὰς προτροπὰς αὐτὰς εἰς τοὺς ἀρχηγούς, διέταξε νὰ δειπνήσῃ ὁ στρατὸς καὶ ν' ἀναπαυθῆ. Λέγουν ὅτι ὁ Παρμενίων τὸν προέτρεψε νὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τῶν Περσῶν ἐν καιρῷ νυκτός, ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἦτο καλὸν ὁ Ἀλέξανδρος νὰ κλέψῃ τὴν νίκην, ἀλλ' ὅτι ἔπρεπε νὰ νικήσῃ φανερὰ καὶ χωρὶς πανουογίας.

Οἱ δύο στρατοὶ λοιπὸν παρατεταγμένοι μὲ ὄλας τὰς ἀπαιτουμένας διὰ τὴν μάχην προετοιμασίας μέχρι τῆς τελευταίας λεπτομερείας, ἀνεμένον ἕως τὰ ἐξήμερώματα, ὅτε ἤρχισαν κινούμενοι].

Ἡ κρίσιμος μάχη εἰς τὰ Γαυγάμηλα (331 π. Χ.).

Νέα φυγή τοῦ Δαρείου.

(Κεφ. 13-15)

XIII. Ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη τὰ στρατόπεδα ἐγίνετο, ὤφθη Δαρεῖός τε καὶ οἱ ἄμφ' αὐτόν, οἳ τε μηλοφόροι Πέρσαι καὶ Ἴνδοι καὶ Ἀλβανοὶ καὶ Κᾶρες οἱ ἀνάσπαστοι καὶ οἱ Μάρδοι τοξόται, κατ' αὐτόν Ἀλέξανδρον τεταγμένοι καὶ τὴν ἴλην τὴν βασιλικήν. Ἦγε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ Ἀλέξανδρος μᾶλλον, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντιπαρῆγον, ὑπερφαλαγγοῦντες πολὺ ἐπὶ τῷ σφῶν εὐωνύμῳ. Ἦδη τε οἱ τῶν Σκυθῶν ἵππεῖς 2 περιππεύοντες ἤπτοντο τῶν προτεταγμένων τῆς Ἀλεξάνδρου τάξεως, καὶ Ἀλέξανδρος ἔτι ὅμως ἤγεν ἐπὶ δόρυ, καὶ ἐγγὺς ἦν τοῦ ἐξαλλάσσειν τὸν ὠδοποιημένον πρὸς τῶν Περσῶν χῶρον. Ἐνθα δὴ δείσας Δαρεῖος, μὴ προχωρησάντων ἐς τὰ οὐχ ὀμαλά τῶν Μακεδόνων ἀχρεῖά σφισι γένηται τὰ ἄρματα, κελεύει τοὺς προτεταγμένους τοῦ εὐωνύμου περιππεύειν τὸ κέρασ τὸ δεξιόν, ἢ Ἀλέξανδρος ἤγε, τοῦ μηκέτι προσωτέρω αὐτοὺς ἐξάγειν τὸ κέρασ.

Τούτου δὲ γενομένου Ἀλέξανδρος ἐμβάλλειν κελεύει ἐς 3 αὐτοὺς τοὺς μισθοφόρους ἵππέας, ὧν Μενίδασ ἤγειτο. Ἀν-

τεκδραμόντες δ' ἐπ' αὐτοὺς οἱ τε Σκύθαι ἵππεῖς καὶ τῶν Βακτριῶν οἱ ξυντεταγμένοι τοῖς Σκύθαις τρέπουσιν ὀλίγους ὄντας πολλῶ πλείονες. Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς περὶ Ἀρίστωνά τε, τοὺς Παίονας, καὶ τοὺς ξένους ἐμβλαεῖν τοῖς Σκύθαις ἐκέλευσε· καὶ ἐγκλίνουσιν οἱ βάρβαροι. Βάκτριοι δὲ οἱ ἄλλοι πελάσαντες τοῖς Παίοσί τε καὶ ξένοις τοὺς τε σφῶν φεύγοντας ἤδη ἀνέστρεψαν ἐς τὴν μάχην καὶ τὴν ἵππομαχίαν ξυστῆναι ἐποίησαν. Καὶ ἐπιπτον μὲν πλείονες τῶν Ἀλεξάνδρου, τῶ τε πλήθει τῶν βαρβάρων βιαζόμενοι καὶ ὅτι αὐτοὶ τε οἱ Σκύθαι καὶ οἱ ἵπποι αὐτοῖς ἀκριβέστερον ἐς ἀλκὴν πεφραγμένοι ἦσαν. Ἀλλὰ καὶ ὡς τάς τε προσβολὰς αὐτῶν ἐδέχοντο οἱ Μακεδόνες καὶ βίᾳ κατ' ἴλας προσπίπτοντες ἐξεώθουν ἐκ τῆς τάξεως.

5 Καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἄρματα τὰ δρεπανηφόρα ἐφῆκαν οἱ βάρβαροι κατ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον, ὡς ἀναταράζοντες αὐτῶ τὴν φάλαγγα. Καὶ ταύτη μάλιστα ἐψεύσθησαν. Τὰ μὲν γὰρ εὐθύς, ὡς προσεφέρετο, κατηκόντισαν οἱ τ' Ἀγριᾶνες καὶ οἱ ξὺν Βαλάκρῳ ἀκοντισταὶ οἱ προτεταγμένοι τῆς ἵππου τῶν ἐταίρων· τὰ δὲ τῶν ρυτήρων ἀντιλαμβανόμενοι τοὺς τ' ἀναβάτας κατέσπων καὶ τοὺς ἵππους περιεστάμενοι ἔκοπτον. Ἔστι δ' ἃ καὶ διεξέπεσε διὰ τῶν τάξεων· διέσχον γάρ, ὡσπερ παρήγγελλτο αὐτοῖς, ἵνα προσέπιπτε τὰ ἄρματα· καὶ ταύτη μάλιστα ξυνέβη αὐτὰ τε σῶα καὶ οἷς ἐπηλάθη ἀβλαβῶς διελθεῖν· ἀλλὰ καὶ τούτων οἱ τε ἵπποκόμοι τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς καὶ οἱ ὑπασπισταὶ οἱ βασιλικοὶ ἐκράτησαν.

XIV. Ὡς δὲ Δαρεῖος ἐπῆγεν ἤδη τὴν φάλαγγα πᾶσαν, ἐναυῖθα Ἀλέξανδρος Ἀρέτην μὲν κελεύει ἐμβαλεῖν τοῖς περιμπεύουσι τὸ κέρασ σφῶν τὸ δεξιὸν ὡς ἐς κύκλωσιν· αὐτὸς δὲ τέως μὲν ἐπὶ κέρως τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἦγεν, τῶν δ' ἐκβοηθησάντων ἱππέων τοῖς κυκλουμένοις τὸ κέρασ τὸ

δεξιὸν παραρρηξάντων τι τῆς πρώτης φάλαγγος τῶν βαρβάρων ἐπιστρέψας κατὰ τὸ διέχον καὶ ὡσπερ ἔμβολον ποιήσας τῆς τε ἵππου τῆς ἑταιρικῆς καὶ τῆς φάλαγγος τῆς ταύτη τεταγμένης ἤγε δρόμῳ τε καὶ ἀλαλαγμῷ ὡς ἐπ' αὐτὸν Δαρρεῖον. Καὶ χρόνον μὲν τινα ὀλίγον ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο· 3 ὡς δὲ οἱ τε ἵππεῖς οἱ ἀμφὶ Ἀλέξανδρον καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος εὐρώστως ἐνέκειντο ὠθισμοῖς τε χρώμενοι καὶ τοῖς ξυστοῖς τὰ πρόσωπα τῶν Περσῶν κόπτοντες, ἢ τε φάλαγξ ἡ Μακεδονικὴ πυκνὴ καὶ ταῖς σαρίσσαις πεφρικυῖα ἐμβεβλήκει ἤδη αὐτοῖς, καὶ πάντα ὁμοῦ τὰ δεινὰ καὶ πάλαι ἤδη φοβερῶ ὄντι Δαρρεῖῳ ἐφαίνετο, πρῶτος αὐτὸς ἐπιστρέψας ἔφευγεν· ἐφοβήθησαν δὲ καὶ οἱ περιπτεύοντες τῶν Περσῶν τὸ κέρως ἐμβαλόντων ἐς αὐτοὺς εὐρώστως τῶν ἀμφ' Ἀρέτην.

Ταύτη μὲν δὴ τῶν Περσῶν φυγὴ καρτερὰ ἦν, καὶ οἱ 4 Μακεδόνες ἐφεπόμενοι ἐφόνευον τοὺς φεύγοντας. Οἱ δ' ἀμφὶ Σιμίαν καὶ ἡ τοῦτου τάξις οὐκέτι ζυνεξορμηῆσαι Ἀλέξανδρῳ δυνατοὶ ἐγένοντο ἐς τὴν δίωξιν, ἀλλ' ἐπιστήσαντες τὴν φάλαγγα αὐτοῦ ἠγωνίζοντο, ὅτι τὸ εὐώνυμον τῶν Μακεδόνων πονεῖσθαι ἠγγέλλετο. Καὶ ταύτη παραρραγείσης 5 αὐτοῖς τῆς τάξεως κατὰ τὸ διέχον διεκπαίουσι τῶν τ' Ἰνδῶν τινες καὶ τῆς Περσικῆς ἵππου ὡς ἐπὶ τὰ σκευοφόρα τῶν Μακεδόνων· καὶ τὸ ἔργον ἐκεῖ καρτερόν ἐγίνετο. Οἱ τε γὰρ Πέρσαι θρασέως προσέκειντο ἀνόπλοις τοῖς πολλοῖς καὶ οὐ προσδοκῆσασιν ἐπὶ σφᾶς διεκπεσεῖσθαι τινὰς διακόψαντας διπλὴν τὴν φάλαγγα, καὶ οἱ αἰχμάλωτοι βάρβαροι ἐμβαλόντων τῶν Περσῶν ζυνεπέθεντο καὶ αὐτοὶ τοῖς Μακεδόσιν ἐν τῷ ἔργῳ. Τῶν δ' ἐπιτεταγμένων τῇ πρώτῃ φάλαγγι οἱ 6 ἡγεμόνες ὀξέως μαθόντες τὸ γιγνόμενον μεταβαλόντες, ἠπερ παρήγγελο αὐτοῖς, τὴν τάξιν ἐπιγίγνονται κατὰ νώτου τοῖς Πέρσαις, καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν αὐτοῦ ἀμφὶ τοῖς σκευοφόροις ζυνεχομένους ἀπέκτειναν, οἱ δ' αὐτῶν ἐγκλίναντες

ἔφευγον. Οἱ δ' ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως τῶν Περσῶν οὐπω τῆς φυγῆς τῆς Δαρείου ἤσθημένοι περιπτεύσαντες τὸ Ἀλεξάνδρου εὐώνυμον κατὰ κέρας τοῖς ἀμφὶ τὸν Παρμενίωνα ἐνέβαλλον.

XV. Καὶ ἐν τούτῳ ἀμφιβόλων τὰ πρῶτα γενομένων τῶν Μακεδόνων πέμπει Παρμενίων παρ' Ἀλέξανδρον σπουδῆ ἀγγελοῦντα, ὅτι ἐν ἀγῶνι ξυνέχεται τὸ κατὰ σφᾶς καὶ βοηθεῖν δεῖ. Ταῦτα ὡς ἐξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ τοῦ μὲν διώκειν ἔτι ἀπετράπετο, ἐπιστρέψας δὲ ξὺν τῇ ἵππῳ τῶν ἐταίρων ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τῶν βαρβάρων ἤγε δρόμῳ. Καὶ πρῶτα μὲν τοῖς φεύγουσι τῶν πολεμίων ἵππεῦσιν, τοῖς τε Παρθηαίοις καὶ τῶν Ἰνδῶν ἔστιν οἷς καὶ Πέρσαις τοῖς πλείστοις καὶ 2 κρατίστοις ἐμβάλλει. Καὶ ἵππομαχία αὕτη καρτερωτάτη τοῦ παντὸς ἔργου ξυνέστη. Ἐς βάθος τε γάρ, οἷα δὴ ἰληδὸν τεταγμένοι, ἀνέστρεφον οἱ βάρβαροι καὶ ἀντιμέτωποι τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον ξυμπεσόντες οὔτ' ἀκοντισμῶ ἔτι οὔτ' ἐξελιγμοῖς τῶν ἵππων, ἤπερ ἵππομαχίας δίκη, ἐχρῶντο, ἀλλὰ διεκπαῖσαι πᾶς τις τὸ καθ' αὐτόν, ὡς μόνην ταύτην σωτηρίαν σφίσιν οὔσαν, ἐπειγόμενοι ἔκοπτόν τε καὶ ἐκόπτοντο ἀφειδῶς, οἷα δὴ οὐχ ὑπὲρ νίκης ἀλλοτρίας ἔτι, ἀλλ' ὑπὲρ σωτηρίας οἰκείας ἀγωνιζόμενοι. Καὶ ἐνταῦθα πίπτουσι μὲν ἀμφὶ ἐξήχοντα τῶν ἐταίρων τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ τιτρώσκεται Ἡφαιστίων τ' αὐτὸς καὶ Κοῖνος καὶ Μενίδας· ἀλλὰ ἐκράτησε καὶ τούτων Ἀλέξανδρος.

3 Καὶ τούτων μὲν, ὅσοι διεξέπεσον διὰ τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον, ἔφευγον ἀνά κράτος· Ἀλέξανδρός δ' ἐγγὺς ἦν προσμεῖξαι ἤδη τῷ δεξιῷ κέρατι τῶν πολεμίων. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ Θεσσαλοὶ ἵππεῖς λαμπρῶς ἀγωνισάμενοι οὐχ ὑπελείποντο Ἀλεξάνδρῳ τοῦ ἔργου· ἔφευγον γὰρ ἤδη οἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τῶν βαρβάρων, ὅπότε Ἀλέξανδρος αὐτοῖς ξυνέμειξεν, ὥστε ἀποτραπόμενος Ἀλέξανδρος ἐς τὸ διώκειν αὐθις 4 Δαρεῖον ἐξώρμησεν. Καὶ ἐδίωξεν, ἔστε φάος ἦν· καὶ οἱ ἀμφὶ

Παρμενίωνα τὸ καθ' αὐτοὺς διώκοντες εἶποντο. Ἄλλ' Ἀλέξανδρος μὲν διαβάς τὸν ποταμὸν τὸν Λύκον κατεστρατοπέδευσε αὐτοῦ, ὡς ἀναπαῦσαι ὀλίγον τοὺς τ' ἄνδρας καὶ τοὺς ἵππους· Παρμενίων δὲ τὸ τε στρατόπεδον τῶν βαρβάρων εἶλε καὶ τὰ σκευοφόρα καὶ τοὺς ἐλέφαντας καὶ τὰς καμήλους.

Ἄλέξανδρος δ' ἀναπαύσας τοὺς ἄμφ' αὐτὸν ἱππέας ἔστ' 5 ἐπὶ μέσας νύκτας προὔχῳρει αὖθις κατὰ σπουδὴν ἐπ' Ἄρβηλα, ὡς Δαρεῖόν τε αἰρήσων ἐκεῖ καὶ τὰ χρήματα καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν τὴν βασιλικήν. Καὶ ἀφίκετο ἐς Ἄρβηλα τῇ ὑστεραίᾳ διώξας τοὺς πάντας ἐκ τῆς μάχης σταδίους μάλιστα ἐς ἑξακοσίους. Καὶ Δαρεῖον μὲν οὐ καταλαμβάνει ἐν Ἄρβήλοις, ἀλλ' ἔφευγεν οὐδὲ τι ἐλινύσας Δαρεῖος· τὰ χρήματα δ' ἐγκατελήφθη καὶ ἡ κατασκευὴ πᾶσα, καὶ τὸ ἄρμα τὸ Δαρείου αὖθις ἐγκατελήφθη καὶ ἡ ἄσπις αὖθις καὶ τὰ τόξα ἐάλω.

Ἀπέθανον δὲ τῶν ἄμφ' Ἀλέξανδρον ἄνδρες μὲν ἐς ἑκα- 6 τὸν μάλιστα, ἵπποι δ' ἐκ τε τῶν τραυμάτων καὶ τῆς κακοπαθείας τῆς ἐν τῇ διώξει ὑπὲρ τοὺς χιλίους, καὶ τούτων τῆς ἑταιρικῆς ἵππου σχεδὸν τι οἱ ἡμίσεες. Τῶν βαρβάρων δὲ νεκροὶ μὲν ἐλέγοντο ἐς τριάκοντα μυριάδας, ἐάλωσαν δὲ πολὺ πλείονες τῶν ἀποθανόντων καὶ οἱ ἐλέφαντες καὶ τῶν ἄρμάτων ὅσα μὴ κατεκόπη ἐν τῇ μάχῃ.

Τοῦτο τὸ τέλος τῆς μάχῃ ταύτῃ ἐγένετο ἐπὶ ἄρχοντος 7 Ἀθηναίοις Ἀριστοφάνους μηνὸς Πυανεψιῶνος· καὶ Ἀριστάνδρῳ ξυνέβη ἡ μαντεία ἐν τῷ αὐτῷ μηνί, ἐν ὅτῳ ἡ σελήνη ἐκλιπῆς ἐφάνη, τὴν τε μάχην Ἀλεξάνδρῳ καὶ τὴν νίκην γενέσθαι.

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Βαβυλῶνα καὶ εἰς τὰ Σοῦσα.

(Κεφ. 16)

XVI. Δαρεῖος μὲν δὴ εὐθύς ἐκ τῆς μάχης παρὰ τὰ ὄρη τὰ Ἀμενίων ἤλαυεν ἐπὶ Μηδίας, καὶ ξὺν αὐτῷ οἱ τε Βά-

κτριοι ἵππεῖς, ὡς τότε ἐν τῇ μάχῃ ξυνετάχθησαν, ἔφευγον καὶ Περσῶν οἱ τε συγγενεῖς οἱ βασιλέως καὶ τῶν μηλοφόρων
 2 καλουμένων οὐ πολλοί. Προσεγένοντο δ' αὐτῶ κατὰ τὴν φυγὴν καὶ τῶν μισθοφόρων ξένων ἐς δισχιλίους, οὓς Πάτρων τε ὁ Φωκεὺς καὶ Γλαῦκος ὁ Αἰτωλὸς ἤγον. Ταύτῃ δ' αὐτῶ ἢ φυγὴ ἐπὶ Μηδίας ἐγένετο, ὅτι ἐδόκει τὴν ἐπὶ Σούσων τε καὶ Βαβυλῶνος ἤξειν Ἀλέξανδρον ἐκ τῆς μάχης, ὅτι οἰκουμένη τ' ἐκείνη πᾶσα ἦν καὶ ὁδὸς τοῖς σκευοφόροις οὐ χαλεπή, καὶ ἅμα τοῦ πολέμου τὸ ἄθλον ἢ Βαβυλῶν καὶ τὰ Σοῦσα ἐφαίνετο· ἢ δ' ἐπὶ Μηδίας μεγάλῳ στρατεύματι οὐκ εὐπορος.

3 Καὶ οὐκ ἐψεύσθη Δαρεῖος. Ἀλέξανδρος γὰρ ἐξ Ἀρβήλων ὀρμηθεὶς τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνος εὐθύς προὔχαιρε. Ἦδη τ' οὐ πόρρω Βαβυλῶνος ἦν καὶ τὴν δύναμιν ξυντεταγμένην ὡς ἐς μάχην ἤγε, καὶ οἱ Βαβυλώνιοι πανδημεὶ ἀπήντων αὐτῶ ξὺν ἱερεῦσί τε καὶ ἄρχουσι, δῶρά τε ὡς ἕκαστοι φέροντες καὶ τὴν πόλιν ἐνδιδόντες καὶ τὴν ἄκραν καὶ τὰ χρήματα.

4 Ἀλέξανδρος δὲ παρελθὼν ἐς τὴν Βαβυλῶνα τὰ ἱερά, ἃ Εἰρέξης καθεῖλεν, ἀνοικοδομεῖν προσέταξε Βαβυλωνίους, τὰ τ' ἄλλα καὶ τοῦ Βήλου τὸ ἱερόν, ὃν μάλιστα θεῶν τιμῶσι
 5 Βαβυλώνιοι. . . Ἐνθα δὴ καὶ τοῖς Χαλδαίοις ἐνέτυχε, καὶ ὅσα ἐδόκει Χαλδαίοις ἀμφὶ τὰ ἱερά τὰ ἐν Βαβυλῶνι ἐπραξε, τὰ τ' ἄλλα καὶ τῶ Βήλῳ, καθ' ἃ ἐκείνοι ἐξηγοῦντο, ἔθυσεν.

6 Αὐτὸς δ' ἐπὶ Σούσων ἐστέλλετο· καὶ ἐντυγχάνει αὐτῶ κατὰ τὴν ὁδὸν ὃ τε παῖς τοῦ Σουσίων σατράπου καὶ παρὰ Φιλοξένου ἐπιστολεύς. Φιλόξενον γὰρ εὐθύς ἐκ τῆς μάχης ἐπὶ Σούσων ἐστάλκει Ἀλέξανδρος. Τῇ δ' ἐπιστολῇ τῇ παρὰ Φιλοξένου ἐνεγέγραπτο, ὅτι τὴν τε πόλιν οἱ Σούσιοι παραδεδώκασι καὶ τὰ χρήματα πάντα σῶά ἐστιν Ἀλεξάνδρῳ.

7 Ἀφίκετο δὲ ἐς Σοῦσα Ἀλέξανδρος ἐκ Βαβυλῶνος ἐν ἡμέραις εἴκοσι· καὶ παρελθὼν ἐς τὴν πόλιν τὰ τε χρήματα παρέλαβεν, ὄντα ἀργυρίου τάλαντα ἐς πεντακισμύρια, καὶ τὴν

ἄλλην κατασκευὴν τὴν βασιλικήν. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα κατελήφθη αὐτοῦ, ὅσα Ξέρξης ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἄγων ἤλθε, τὰ τ' ἄλλα καὶ Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος χαλκαῖ εἰκόνες. Καὶ ταύτας Ἀθηναίοις ὀπίσω πέμπει Ἀλέξανδρος, 8 καὶ νῦν κεῖνται Ἀθήνησιν ἐν Κεραμεικῷ αἱ εἰκόνες, ἧ ἄνιμεν ἐς πόλιν, καταντικρὺ μάλιστα τοῦ Μητρώου.

[Συνεχίζων ἀδιακόπως τὴν πορείαν του ὁ Ἄλ. διέρχεται διὰ τῆς ὄρεινῆς χώρας τῶν Οὐξίων (Β.Α. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τίγρητος), διαβαίνει τὰ στενὰ τῆς Περσίδος καὶ φθάνει εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς Περσέπολιν. Ἐκεῖθεν προχωρεῖ πρὸς Μηδίαν, διότι εἶχε πληροφορηθῆδι ὁ Δαρεῖος εὐρίσκετο ἐκεῖ. Ἄλλ' ὁ Δαρεῖος εἶχε προλάβει νὰ φύγῃ. Ὁ Ἄλ. προχωρεῖ εἰς τὰ Ἐκβάτανα καὶ ἀκολουθῶν τὰ ἴχνη τοῦ φεύγοντος Δαρείου διαβαίνει τὰς Κασπίας πύλας. Ἐκεῖ μαθαίνει ὅτι ὁ σατραπῆς τῆς Βακτριανῆς Βῆσσοσ κρατεῖ αἰχμάλωτον τὸν Δαρεῖον. Σπεύδει τότε ὁ Ἄλ. εἰς καταδίωξιν τοῦ Βῆσσου. Ἄλλ' οὗτος φεύγων πληγώνει καθ' ὁδὸν θανασίμως τὸν Δαρεῖον, τὸ ὁποῖον ἐθεώρει πρόσκομμα εἰς τὴν πορείαν του. Ὁ Ἄλ. εὐρίσκει τὸν Δαρεῖον νεκρόν. Κατόπιν προχωρεῖ. Ὑποτάσσει τοὺς Μάρδους, Ὑρκανίους καὶ Παρθυαίους, εἰσελαύνει εἰς τὴν Ἀρείαν (τὸ σημερινὸν Ἀφγανιστάν), διέρχεται τὴν Ἀραχωσίαν καὶ τὸν Ἰνδικὸν Καύκασον καὶ εἰσβάλλει εἰς τὴν Βακτριανήν, τὴν ὁποίαν κυριεύει ἄνευ ἀντιστάσεως. Διαβαίνει ἔπειτα τὸν Ὠξον ποταμὸν καὶ εἰσέρχεται εἰς Σογδιανήν. Ἐκεῖ συλλαμβάνει τὸν Βῆσσον, τὸν ὁποῖον τιμωρεῖ σκληρῶς δι' ἀκρωτηριασμοῦ. Πορεύεται κατόπιν πρὸς τὸν Ἰαξάρτην ποταμὸν, τὸν ὁποῖον οἱ ἀρχαῖοι ὠνόμαζον καὶ Τάναϊν, καὶ ὁ ὁποῖος χωρίζει τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην. Ἐκεῖ κτίζει πόλιν, ἧ ὁποία ὠνομάσθη Ἀλεξάνδρεια ἡ ἔσχατη (ἡ Ἀλεξάνδρεια ἡ παρὰ τῷ Τανάϊδι). Ἀπ' ἐκεῖ ἐπιστρέφει εἰς Σογδιανήν, ὑποτάσσει τὴν χώραν τῶν Παραϊτακηνῶν, διαβαίνει τὸ ὄρος Παραπάμισον καὶ κατέρχεται διὰ Νικαίας εἰς τὸν Κωφῆνα ποταμὸν. Φθάνει τέλος εἰς τὴν πόλιν Τάξιλα, μεταξὺ Ἰνδοῦ καὶ Ὑδάσπου. Ὑποτάσσει αὐτὴν καὶ ἐπέρχεται κατὰ τοῦ ἰσχυροῦ βασιλέως Πῶρου. Τὸ βασίλειον τούτου ἔκειτο πέραν τοῦ Ὑδάσπου καὶ ἐξετείνετο μέχρι τοῦ Ὑδραῶτου. Ὁ Πῶρος προβάλλει σθεναρὰν ἀντίστασιν καὶ μάχεται γενναίως μὲ 30 χιλ. Ἰνδοὺς πεζοὺς, 4 χιλ. ἵππεις, 30 ἄρματα καὶ 200 πυργοφόρους ἐλέφαντας. Ἡ ἀντίστασις του ὁμως συνετρίβη].

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Ἀλέξανδρος καὶ Πῶρος.

(Κεφ. 18 - 19)

XVIII. Καὶ ἐν αὐτῷ Κράτερός τε καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι τῆς στρατιᾶς τῆς Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ὑδάσπου ὑπολελειμμένοι ἡγεμόνες ἦσαν, ὡς νικῶντα λαμπρῶς κατεῖδον Ἀλέξανδρον, ἐπέρων καὶ αὐτοὶ τὸν ποταμόν. Καὶ οὗτοι οὐ μείονα τὸν φόνον ἐν τῇ ἀποχωρήσει τῶν Ἰνδῶν ἐποίησαν, ἀκμηῆτες ἀντὶ κεκμηκότων τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον ἐπιγενόμενοι τῇ διώξει.

2 Ἀπέθανον δὲ τῶν Ἰνδῶν πεζοὶ μὲν ὀλίγον ἀποδέοντες τῶν δισμυρίων, ἵππεῖς δὲ ἔς τρισχιλίους, τὰ δὲ ἄρματα ξύμπαντα κατεκόπη· καὶ Πῶρου δύο παῖδες ἀπέθανον καὶ Σπιτάκης ὁ νομάρχης τῶν ταύτη Ἰνδῶν καὶ τῶν ἐλεφάντων καὶ ἀρμάτων οἱ ἡγεμόνες καὶ οἱ ἱπάρχαι καὶ οἱ στρατηγοὶ τῆς στρατιᾶς τῆς Πῶρου ξύμπαντες. Ἐλήφθησαν δὲ καὶ οἱ ἐλέφαντες, ὅσοι γε αὐτῶν μὴ αὐτοῦ ἀπέθανον.

3 Τῶν δ' ἀμφ' Ἀλέξανδρον πεζοὶ μὲν ἀπὸ ἐξακισχιλίων τῶν ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ γενομένων ἔς ὀγδοήκοντα μάλιστα ἀπέθανον· ἵππεῖς δὲ τῶν μὲν ἵπποτοξοτῶν, οἳ δὴ καὶ πρῶτοι τοῦ ἔργου ἤψαντο, δέκα· τῆς δὲ ἑταιρικῆς ἵππου ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι· τῶν δὲ ἄλλων ἵππέων ὡς διακόσιοι.

4 Πῶρος δὲ μεγάλα ἔργα ἐν τῇ μάχῃ ἀποδειξάμενος μὴ ὅτι στρατηγοῦ, ἀλλὰ καὶ στρατιώτου γενναίου, ὡς τῶν τε ἵππέων τὸν φόνον κατεῖδε καὶ τῶν ἐλεφάντων τοὺς μὲν αὐτοῦ πεπτωκότας, τοὺς δὲ ἐρήμους τῶν ἡγεμόνων λυπρούς πεπλανημένους, τῶν δὲ πεζῶν αὐτῷ οἱ πλείους ἀπολώλεσαν, οὐχ ἤπερ Δαρεῖος ὁ μέγας βασιλεὺς ἐξάρχων τῆς ἀμφ'

αὐτὸν τῆς φυγῆς ἀπεχώρει, ἀλλὰ ἔστε γὰρ ὑπέμενέ τι τῶν 5
 Ἰνδῶν ἐν τῇ μάχῃ ξυνεστηκός, ἐς τοσόνδε ἀγωνισάμενος,
 τετρωμένος δὲ τὸν δεξιὸν ὤμων, ὃν δὴ γυμνὸν μόνον ἔχων
 ἐν τῇ μάχῃ ἀνεστρέφετο (ἀπὸ γὰρ τοῦ ἄλλου σώματος
 ἤρκει αὐτῷ τὰ βέλη ὁ θώραξ, περιττὸς ὢν κατὰ τε τὴν ἰσχὺν
 καὶ τὴν ἀρμονίαν, ὡς ὕστερον καταμαθεῖν θεωμένοις ἦν),
 τότε δὴ καὶ αὐτὸς ἀπεχώρει ἐπιστρέψας τὸν ἐλέφαντα. Καὶ 6
 Ἀλέξανδρος μέγαν τε αὐτὸν καὶ γενναῖον ἄνδρα ἰδὼν ἐν τῇ
 μάχῃ σῶσαι ἐπεθύμησε. Πέμπει δὴ παρ' αὐτὸν πρῶτα μὲν
 Ταξίλην τὸν Ἰνδόν· καὶ Ταξίλης προσιππεύσας, ἐφ' ὅσον οἱ
 ἀσφαλὲς ἐφαίνετο, τῷ ἐλέφαντι, ὃς ἔφερε τὸν Πῶρον, ἐπι-
 στῆσαι τε ἡξίου τὸ θηρίον, οὐ γὰρ εἶναι οἱ ἔτι φεύγειν, καὶ
 ἀκοῦσαι τῶν παρ' Ἀλεξάνδρου λόγων. Ὁ δὲ ἰδὼν ἄνδρα
 ἐχθρὸν ἐκ παλαιοῦ τὸν Ταξίλην ἐπιστρέψας ἀνήγετο ὡς
 ἀκοντίσων· καὶ ἂν καὶ κατέκανε τυχόν, εἰ μὴ ὑποφθάσας
 ἐκεῖνος ἀπήλασεν ἀπὸ τοῦ Πῶρου πρόσω τὸν ἵππον. Ἀλέ-
 ξανδρος δὲ οὐδὲ ἐπὶ τῷδε τῷ Πῶρῳ χαλεπὸς ἐγένετο, ἀλλ'
 ἄλλους τε ἐν μέρει ἔπεμπε καὶ δὴ καὶ Μερόην ἄνδρα Ἰνδόν,
 ὅτι φίλον εἶναι ἐκ παλαιοῦ τῷ Πῶρῳ τὸν Μερόην ἔμαθε.
 Πῶρος δὲ ὡς τὰ παρὰ τοῦ Μερόου ἤκουσε καὶ ἐκ τοῦ δί- 8
 ψους ἄμα ἐκρατεῖτο, ἐπέστησέ τε τὸν ἐλέφαντα καὶ κατέβη
 ἀπ' αὐτοῦ· ὡς δὲ ἐπιέ τε καὶ ἀνέψυξεν, ἄγειν αὐτὸν σπουδῇ
 ἐκέλευσε παρ' Ἀλέξανδρον.

XIX. Καὶ ὁ μὲν ἦγετο. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς προσάγοντα
 ἐπύθετο, προσιππεύσας πρὸ τῆς τάξεως ξὺν ὀλίγοις τῶν
 ἐταίρων ἀπαντᾷ τῷ Πῶρῳ· καὶ ἐπιστήσας τὸν ἵππον τό τε
 μέγεθος ἐθαύμαζεν, ὑπὲρ πέντε πῆχεις μάλιστα ζυμβαῖνον,
 καὶ τὸ κάλλος τοῦ Πῶρου καὶ ὅτι οὐ δεδουλωμένος τῇ
 γνώμῃ ἐφαίνετο, ἀλλ' ὥσπερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς ἀνδρὶ ἀγαθῷ
 προσέλθοι ὑπὲρ βασιλείας τῆς αὐτοῦ βασιλέα ἄλλον κα-
 λῶς ἡγωνισμένος. Ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρος πρῶτος προσει- 2

πάν αὐτὸν λέγειν ἐκέλευσεν ὅτι οἱ γενέσθαι ἐθέλοι. Πῶρον δὲ ἀποκρίνασθαι λόγος, ὅτι « βασιλικῶς μοι χρῆσαι, ὦ Ἀλέξανδρε ». Καὶ Ἀλέξανδρος ἤσθεις τῷ λόγῳ « τοῦτο μὲν ἔσται σοι, ὦ Πῶρε », ἔφη, « ἐμοῦ ἕνεκα· σὺ δὲ σαυτοῦ ἕνεκα ὅτι σοὶ φίλον ἀξίου ». Ὁ δὲ πάντα ἔφη ἐν τούτῳ ἐνεῖναι.

3 Καὶ Ἀλέξανδρος τούτῳ ἔτι μᾶλλον τῷ λόγῳ ἤσθεις τήν τε ἀρχὴν τῷ Πῶρῳ τῶν τε αὐτοῦ Ἰνδῶν ἔδωκε καὶ ἄλλην ἔτι χώραν πρὸς τῇ πάλαι οὔσῃ πλείονα τῆς πρόσθεν προσέθηκε· καὶ οὕτως αὐτὸς τε βασιλικῶς κεχρημένος ἦν ἀνδρὶ ἀγαθῷ καὶ ἐκείνῳ ἐκ τούτου ἐς ἅπαντα πιστῷ ἐχρήσατο. Τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Πῶρόν τε καὶ τοὺς ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ὑδάσπου ποταμοῦ Ἰνδοῦς Ἀλεξάνδρῳ ἐγένετο.

[Ἀπὸ τὸν Ὑδάσπην ὁ Ἀλέξανδρος πορεύεται πρὸς Α. καὶ διαβάς τοὺς ποταμοὺς Ἀκεσίνην καὶ Ὑδραώτην φθάνει ἕως τὸν Ὑφασιν ποταμόν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ στρατιῶταί του ἀρροῦνται νὰ βαδίσουν περαιτέρω, ἀποφασίζει νὰ ἐπιστρέψῃ. Ἀφοῦ ἀνήγειρεν ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὄχθης τοῦ Ὑφάσιος ποταμοῦ δώδεκα πυργοειδεῖς βωμοὺς πρὸς τιμὴν τῶν δώδεκα Ὀλυμπίων θεῶν καὶ ὡς τὸ ἔσχατον ὄριον τῶν κατακτησέων του πρὸς ἀνατολὰς, ἐπιστρέφει εἰς Νίκαιαν. Ἐκεῖ ἐπιβιβάζεται μὲ τὸν στρατὸν του εἰς δύο χιλιάδας πλοῖα, τὰ ὁποῖα ἐν τῷ μεταξὺ ἐναυτηγήθησαν. Δι' αὐτῶν καταπλέει τὸν Ἰνδόν ποταμόν, ὑποτάσσει τοὺς παραποταμίους λαοὺς καὶ κτίζει νέας πόλεις. Μεταξὺ τῶν κατακτηθέντων λαῶν εἶναι καὶ οἱ Μαλλοί, πολεμικώτατον ἔθνος τῆς Ἰνδικῆς. Ἐξακολοθεῖ τὸν πλοῦν καὶ φθάνει εἰς τὴν πόλιν Πάταλα, ἐκεῖ ὅπου ὁ Ἰνδὸς σχίζεται εἰς δύο βραχίονας καὶ σχηματίζει τὸ Δέλτα. Ἀπ' ἐκεῖ ὁ Ἀλέξανδρος τὸν μὲν Νέαρχον, τὸν ὁποῖον διώρισεν ἀρχηγὸν τοῦ στόλου, διέταξε νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στόλον διὰ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τήρητος, αὐτὸς δὲ ἀποφασίζει νὰ ἐπιστρέψῃ διὰ τῆς ἀμμόδου καὶ ἀνύδρου Γαδρωσίας. Πράγματι, κατ' Αὔγουστον τοῦ 325 ἀναχωρεῖ ἐκ Πατάλων καὶ φθάνει εἰς τὴν χώραν τῶν Ὠρειῶν. Ἐκεῖ κτίζει τὴν ἐν Ὠρείταις Ἀλεξάνδρειαν, τὴν ὁποίαν καθιστᾷ πρωτεύουσαν τῆς χώρας ἐκείνης].

BIBAIION EKTON

Πορεία διὰ τῆς Γαδρωσίας ἐρήμου.

(Κεφ. 23 - 26)

XXIII. Ἐνθεν δὲ διὰ τῆς Γαδρωσῶν χώρας ἦει ὁδὸν χαλεπὴν καὶ ἄπορον τῶν ἐπιτηδείων, τῶν τ' ἄλλων καὶ ὕδωρ πολλοῦ τῇ στρατιᾷ οὐκ ἦν· ἀλλὰ νύκτωρ ἠναγκάζοντο τὴν πολλὴν πορεύεσθαι καὶ προσωτέρω ἀπὸ θαλάσσης, ἐπεὶ αὐτῷ γ' ἐν σπουδῇ ἦν ἐλθεῖν τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς χώρας καὶ λιμένας τ' ἰδεῖν τοὺς ὄντας καί, ὅσα γ' ἐν παρόδῳ δυνατὰ γένοιτο, τῷ ναυτικῷ παρασκευάσαι, ἢ φρέατα ὀρύξαντας ἢ ἀγορᾶς ποῦ ἢ ὄρμου ἐπιμεληθέντας. Ἄλλ' ἦν γὰρ ἔρημα παντάπασιν τὰ πρὸς τῇ θαλάσῃ τῆς Γαδρωσῶν γῆς, ὁ δὲ 2 Θόαντα τὸν Μανδροδώρου καταπέμπει ἐπὶ θάλασσαν ξὺν ὀλίγοις ἵππεῦσι, κατασκεψόμενον, εἴ πού τις ὄρμος ὦν τυγχάνει ταύτῃ ἢ ὕδωρ οὐ πόρρω ἀπὸ θαλάσσης ἢ τι ἄλλο τῶν ἐπιτηδείων. Καὶ οὗτος ἐπανελθὼν ἀπήγγειλεν ἀλιέας 3 τινὰς καταλαβεῖν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐν καλύβαις πινηγραῖς· πεποιῆσθαι δὲ τὰς καλύβας ξυθέντας τὰς κόγχας· στέγην δ' εἶναι αὐταῖς τὰς ἀκάνθας τῶν ἰχθύων· καὶ τούτους τοὺς ἀλιέας ὕδατι ὀλίγῳ διαχρῆσθαι χαλεπῶς διαμωμένους τὸν κάχληκα, καὶ οὐδὲ πάντῃ γλυκεῖ τῷ ὕδατι.

Ὡς δ' ἀφίκετο Ἀλέξανδρος ἐς χῶρόν τινα τῆς Γαδρω- 4 σίας, ἵνα ἀφθονώτερος ἦν σῖτος, διανέμει ἐς τὰ ὑποζύγια τὸν καταληφθέντα καὶ τοῦτον σημηνάμενος τῇ ἑαυτοῦ σφραγίδι κατακομίζεσθαι κελεύει ὡς ἐπὶ θάλασσαν. Ἐν ᾧ δ' ἦει ὡς ἐπὶ τὸν σταθμόν, ἔνθεν περ ἐγγυτάτω ἦν ἡ θάλασσα, ἐν τούτῳ ὀλίγα φροντίσαντες οἱ στρατιῶται τῆς σφραγίδος

αὐτοί τε οἱ φύλακες τῷ σίτῳ ἐχρήσαντο, καὶ ὅσοι μάλιστα
 5 λιμῶ ἐπιέζοντο, καὶ τούτοις μετέδωκαν. Ἐς τοσόνδε γὰρ
 πρὸς τοῦ κακοῦ ἐνικῶντο, ὡς τὸν πρόδηλον καὶ παρόντα
 ἤδη ὄλεθρον τοῦ ἀφανοῦς τε καὶ πρόσω ἔτι ὄντος ἐκ τοῦ
 βασιλέως κινδύνου ζῦν λογισμῶ ἔδοξέ σφισιν ἔμπροσθεν
 ποιήσασθαι. Καὶ Ἀλέξανδρος καταμαθὼν τὴν ἀνάγκην ξυ-
 νέγνω τοῖς πράξασιν. Αὐτὸς δέ, ὅσα ἐκ τῆς χώρας ἐπι-
 δραμῶν ξυναγαγεῖν ἡδυνήθη ἐς ἐπισιτισμὸν τῇ στρατιᾷ τῇ
 6 περιπλευούσῃ ζῦν τῷ στόλῳ, ταῦτα κομίσοντα πέμπει Κρη-
 θέα πὸν Καλλατιανόν. Καὶ τοῖς ἐγχωρίοις προσετάχθη ἐκ
 τῶν ἄνω τόπων σῖτόν τε, ὅσον δυνατοὶ ἦσαν, κατακομίσαι
 ἀλέσαντες καὶ τὰς βάλανους τὰς τῶν φοινίκων καὶ πρό-
 βατα ἐς ἀγοράν τῷ στρατῷ. Καὶ ἐς ἄλλον αὖ τόπον Τή-
 λεφον κατέπεμψε τῶν ἐταίρων ζῦν σίτῳ οὐ πολλῶ ἀλλη-
 σμένῳ.

XXIV. Αὐτὸς δὲ προὔχῳρει ὡς ἐς τὰ βασίλεια τῶν Γα-
 δρωσῶν, ὁ δὲ χῶρος Πουῖρα ὀνομάζεται, ἕκαπερ ἀφίκετο ἐξ
 Ὠρων ὀρυθηθεὶς ἐν ἡμέραις ταῖς πάσαις ἐξήκοντα. Καὶ λέγου-
 σιν οἱ πολλοὶ τῶν ξυγγραψάντων τὰ ἀμφ' Ἀλέξανδρον οὐδὲ
 τὰ ζύμπαντα, ὅσα ἐταλαιπώρησεν αὐτῷ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἢ
 στρατιᾷ, ξυμβληθῆναι ἄξια εἶναι τοῖς τῆδε πονηθεῖσι πόνοις.
 2 Οὐ μὴν ἀγνοήσαντα Ἀλέξανδρον τῆς ὁδοῦ τὴν χαλεπότητα
 ταύτῃ ἐλθεῖν, ἀλλὰ ἀκούσαντα, ὅτι οὐπω τις πρόσθεν διελθὼν
 ταύτῃ ζῦν στρατιᾷ ἀπεσώθη, ὅτι μὴ Σεμίραμις, ὅτε ἐξ Ἰνδῶν
 ἔφυγε. Καὶ ταύτην δ' ἔλεγον οἱ ἐπιχώριοι ζῦν εἴκοσι μόνοις
 τῆς στρατιᾶς ἀποσωθῆναι, Κῦρον δὲ τὸν Καμβύσου ζῦν ἑπτὰ
 3 μόνοις καὶ τοῦτον. Ἐλθεῖν γὰρ δὴ καὶ Κῦρον ἐς τοὺς χώρους
 τούτους ὡς ἐτραλοῦντα ἐς τὴν Ἰνδῶν γῆν, φθάσαι δὲ ὑπὸ τῆς
 ἐρημίας τε καὶ ἀπορίας τῆς ὁδοῦ ταύτης ἀπολέσαντα τὴν πολ-
 λὴν τῆς στρατιᾶς. Καὶ ταῦτα Ἀλεξάνδρῳ ἐξαγγελλόμενα ἔριν
 ἐμβαλεῖν πρὸς Κῦρον καὶ Σεμίραμιν. Τούτων τ' οὐν ἕνεκα καὶ

ἄμα ὡς τῷ ναυτικῷ ἐγγύθεν ἐκπορίζεσθαι τὰ ἀναγκαῖα, λέγει Νέαρχος ταύτην τραπήναι Ἀλέξανδρον.

Τὸ τ' οὖν καῦμα ἐπιφλέγον καὶ τοῦ ὕδατος τὴν ἀπορίαν 4 πολλὴν τῆς στρατιᾶς διαφθεῖραι καὶ μάλιστα δὴ τὰ ὑποζύγια· ταῦτα μὲν πρὸς τοῦ βάθους τε τῆς ψάμμου καὶ τῆς θέρμης, ὅτι κεκαυμένη ἦν, τὰ πολλὰ δὲ καὶ δίψει ἀπόλλυσθαι· καὶ γὰρ καὶ γηλόφοις ἐπιτυγχάνειν ὑψηλοῖς ψάμμου βαθείας οὐ νεναγμένης, ἀλλ' οἷας δέχεσθαι καθάπερ ἐς πηλὸν ἢ ἔτι μᾶλλον ἐς χιόνα ἀπάτητον ἐπιβαίνοντας. Καὶ ἄμα 5 ἐν ταῖς προσβάσεσιν τε καὶ καταβαίνοντας τοὺς τε ἵππους καὶ τοὺς ἡμιόνους ἔτι μᾶλλον κακοπαθεῖν τῷ ἀνωμάλῳ τῆς ὁδοῦ καὶ ἄμα οὐ βεβαίῳ. Τῶν τε σταθμῶν τὰ μήκη πιέσαι οὐχ ἤκιστα τὴν στρατιάν· ἀπορία γὰρ ὕδατος οὐ ζυμῆτρους μᾶλλον τι ἤγε πρὸς ἀνάγκην τὰς πορείας ποιεῖσθαι. Ὅποτε μὲν δὴ τῆς νυκτὸς ἐπελθόντες τὴν ὁδόν, ἦντινα ἀνύσαι 6 ἐχρῆν, ἔωθεν πρὸς ὕδωρ ἔλθοιεν, οὐ πάντῃ ἐταλαιπωροῦντο· προχωρούσης δὲ τῆς ἡμέρας ὑπὸ μήκους τῆς ὁδοῦ, εἰ ὁδοιποροῦντες ἔτι ἐγκαταληφθεῖεν, ἐνταῦθα ἂν ἐταλαιπώρουν πρὸς τοῦ καύματός τε καὶ ἄμα δίψει ἀπαύστῳ ζυνεχόμενοι.

XXV. Τῶν δὲ δὴ ὑποζυγίων πολὺς ὁ φθόρος καὶ ἐκούσιος τῇ στρατιᾷ ἐγίνετο· ζυγιόντες γάρ, ὅποτε ἐπιλείπει σφᾶς τὰ σιτία, καὶ τῶν ἵππων τοὺς πολλοὺς ἀποσφάζοντες καὶ τῶν ἡμιόνων τὰ κρέα ἐσιτοῦντο καὶ ἔλεγον δίψει ἀποθανεῖν αὐτοὺς ἢ ὑπὸ καμάτου ἐκλιπόντας· καὶ ὁ τὴν ἀτρέκειαν τοῦ ἔργου ἐξελέγξων ὑπὸ τε τοῦ πόνου οὐδεὶς ἦν, καὶ ὅτι ζύμπαντες τὰ αὐτὰ ἡμάρτανον. Καὶ Ἀλέξανδρον μὲν οὐκ ἐλελήθει τὰ γιγνόμενα, ἴασιν δὲ τῶν παρόντων ἐώρα τὴν τῆς ἀγνοίας προσποίησιν μᾶλλον τι ἢ τὴν ὡς γινωσκομένων ἐπιχώρησιν.

Οὐκουν οὐδὲ τοὺς νόσφ κάμνοντας τῆς στρατιᾶς οὐδὲ 2 τοὺς διὰ κάματον ὑπολειπομένους ἐν ταῖς ὁδοῖς ἀγειν ἔτι

ἦν εὐμαρῶς ἀπορία τε τῶν ὑποζυγίων καὶ ὅτι τὰς ἀμάξας αὐτοὶ κατέκοπτον, ἀπόρους οὔσας αὐτοῖς ὑπὸ βάθους τῆς ψάμμου ἄγεσθαι, καὶ ὅτι ἐν τοῖς πρώτοις σταθμοῖς διὰ ταῦτα ἐξηναγκάζοντο οὐ τὰς βραχυτάτας ἰέναι τῶν ὁδῶν, 3 ἀλλὰ τὰς εὐπορωτάτας τοῖς ζεύγεσι. Καὶ οὕτως οἱ μὲν νόσφω κατὰ τὰς ὁδοὺς ὑπελείποντο, οἱ δὲ ὑπὸ καμάτου ἢ καύματος ἢ τῷ δίψει οὐκ ἀντέχοντες, καὶ οὔτε οἱ ἄξοντες ἦσαν οὔτε οἱ μένοντες θεραπεύοντες· σπουδῇ γὰρ πολλῇ ἐγίγνετο ὁ στόλος, καὶ τῷ ὑπὲρ τοῦ παντός προθύμῳ τὸ καθ' ἑκάστους ζῆν ἀνάγκη ἡμελεῖτο· οἱ δὲ καὶ ὑπὸν κάτοχοι κατὰ τὰς ὁδοὺς γενόμενοι, οἷα δὴ νυκτός τὸ πολὺ τὰς πορείας ποιούμενοι, ἔπειτα ἐξαναστάντες, οἷς μὲν δύνამις ἔτι ἦν, κατὰ τὰ ἔχνη τῆς στρατιᾶς ἐφομαρτήσαντες ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν· οἱ πολλοὶ δὲ ὥσπερ ἐν πελάγει ἐκπεσόντες ἐν τῇ ψάμμῳ ἀπώλλυντο.

4 Ξυνηνέχθη δὲ τῇ στρατιᾷ καὶ ἄλλο πάθημα, ὃ δὴ οὐχ ἥκιστα ἐπίεσεν αὐτούς τε καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια. Ὑεταὶ γὰρ ἡ Γαδρωσίων γῆ ὑπ' ἀνέμων τῶν ἐτησίων, καθάπερ οὖν καὶ ἡ Ἰνδῶν γῆ, οὐ τὰ πεδία τῶν Γαδρωσίων, ἀλλὰ τὰ ὄρη, ἵναπερ προσφέρονται τε αἱ νεφέλαι ἐκ τοῦ πνεύματος καὶ ἀναχέονται, οὐχ ὑπερβάλλουσαι τῶν ὄρων τὰς 5 κορυφάς. Ὡς δ' ἠλιόσθη ἡ στρατιὰ πρὸς χειμάρρῳ ὀλίγου ὕδατος, αὐτοῦ δὴ ἕνεκα τοῦ ὕδατος, ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτός, ἐμπλησθεῖς ὑπὸ τῶν ὄμβρων ὁ χειμάρρους ὁ ταύτην ῥέων ἀφανῶν τῇ στρατιᾷ γεγενημένων τῶν ὄμβρων τοσοῦτῳ ἐπῆλθε τῷ ὕδατι, ὡς γύναια καὶ παιδάρια τὰ πολλὰ τῶν ἐπομένων τῇ στρατιᾷ διαφθεῖραι καὶ τὴν κατασκευὴν τὴν βασιλικὴν ζύμπασαν ἀφανίσαι καὶ τῶν ὑποζυγίων, ὅσα ἀπελείπετο, αὐτούς δὲ μόλις καὶ χαλεπῶς ζῆν τοῖς ὅπλοις καὶ οὐδὲ τούτοις πᾶσιν ἀποσωθῆναι.

6 Οἱ πολλοὶ δὲ καὶ πίνοντες, ὁπότε ἐκ καύματος τε καὶ δί-

φους ὕδατι ἀθρόω ἐπιτύχοιεν, πρὸς αὐτοῦ τοῦ ἀπαύστου ποτοῦ ἀπώλλυντο. Καὶ τούτων ἕνεκα Ἀλέξανδρος τὰς στρατοπεδείας οὐ πρὸς τοῖς ὕδασι αὐτοῖς τὸ πολὺ ἐποιεῖτο, ἀλλὰ ἀπέχων ὅσον εἴκοσι σταδίους μάλιστα, ὡς μὴ ἀθρόους ἐμπίπτοντας τῷ ὕδατι αὐτούς τε καὶ τὰ κτήνη ἀπόλλυσθαι καὶ ἅμα τοὺς μάλιστα ἀκράτορας σφῶν ἐπεμβαίνοντας ἐς τὰς πηγὰς ἢ τὰ ρεύματα διαφθείρειν καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ τὸ ὕδωρ.

XXVI. Ἐνθα δὴ ἔργον καλὸν εἶπερ τι ἄλλο τῶν Ἀλεξάνδρου οὐκ ἔδοξέ μοι ἀφανίσει, ἢ ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ πραχθὲν ἢ ἐμπροσθεν ἐν Παραπαμισάδαις, ὡς μετεξέτεροι ἀνέγραψαν. Ἰέναι μὲν τὴν στρατιὰν διὰ ψάμμου τε καὶ τοῦ καύματος ἤδη ἐπιπλέγοντος, ὅτι πρὸς ὕδωρ ἐχρῆν ἐξανύσαι· τὸ δ' ἦν πρόσθεν τῆς ὁδοῦ· καὶ αὐτὸν τ' Ἀλέξανδρον δίψει κατεχόμενον μόλις μὲν καὶ χαλεπῶς, πεζὸν δὲ ὅμως ἠγεῖσθαι· ὥστε καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας, οἷάπερ φιλεῖ ἐν τῷ τοιῷδε, κουφοτέρως φέρειν τοὺς πόνους ἐν ἰσότητι τῆς ταλαιπωρήσεως. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν ψιλῶν τινὰς κατὰ 2 ζήτησιν ὕδατος ἀποτραπέντας ἀπὸ τῆς στρατιᾶς εὐρεῖν ὕδωρ ξυλλελεγμένον ἐν τινι χαράδρᾳ οὐ βαθείᾳ, ὀλίγην καὶ φαύλην πίδακα· καὶ τοῦτο οὖν χαλεπῶς ξυλλέξαντας σπουδῇ ἰέναι παρ' Ἀλέξανδρον, ὡς μέγα δὴ τι ἀγαθὸν φέροντας· ὡς δ' ἐπέλαζον ἤδη, ἐμβαλόντας ἐς κράνος τὸ ὕδωρ προσενεγκεῖν τῷ βασιλεῖ. Τὸν δὲ λαβεῖν μὲν καὶ ἐπαινέσαι τοὺς 3 κομίσαντας, λαβόντα δ' ἐν ὄψει πάντων ἐκχεῖν· καὶ ἐπὶ τῷδε τῷ ἔργῳ ἐς τοσόνδε ἐπιρρωσθῆναι τὴν στρατιὰν ξύμπασαν, ὥστε εἰκάσαι ἂν τινὰ πότον γενέσθαι πᾶσιν ἐκεῖνο τὸ ὕδωρ τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐκχυθὲν. Τοῦτο ἐγώ, εἶπερ τι ἄλλο, τὸ ἔργον ἐς καρτερίαν τε καὶ ἅμα στρατηγίαν ἐπαινώ Ἀλέξανδρου.

Εὐνηγέχθη δέ τι καὶ τοιόνδε τῇ στρατιᾷ ἐν τῇ γῇ ἐκεί- 4

νη. Οἱ γὰρ ἡγεμόνες τῆς ὁδοῦ τελευτῶντες οὐκέτι μεμνη-
σθαι ἔφασκον τὴν ὁδόν, ἀλλ' ἀφανισθῆναι τὰ σημεῖα αὐ-
τῆς πρὸς τοῦ ἀνέμου ἐπιπνεύσαντος· καὶ οὐ γὰρ εἶναι ἐν τῇ
ψάμμῳ πολλῇ τε καὶ ὁμοίᾳ πάντῃ νενημένη, ὅτῳ τεκμη-
ριώσονται τὴν ὁδόν, οὔτ' οὖν δένδρα ξυνήθη παρ' αὐτὴν πε-
φυκότα, οὔτε τινὰ γήλοφον βέβαιον ἀνεστηκότα· οὐδὲ πρὸς
τὰ ἄστρα ἐν νυκτὶ ἢ μεθ' ἡμέραν πρὸς τὸν ἥλιον μεμελε-
τῆσθαι σφισι τὰς πορείας καθάπερ τοῖς ναύταις πρὸς τῶν
ἄρκτων τὴν μὲν Φοίνιξι, τὴν ὀλίγην, τὴν δὲ τοῖς ἄλλοις
5 ἀνθρώποις, τὴν μείζονα. Ἐνθα δὲ Ἀλέξανδρον ξυνέντα,
ὅτι ἐν ἀριστερᾷ δεῖ ἀποκλίναντα, ἄγειν, ἀναλαβόντα ὀλί-
γους ἅμα οἱ ἵππέας προχωρῆσαι· ὡς δὲ καὶ τούτων οἱ ἵπ-
ποι ἐξέκαμνον ὑπὸ τοῦ καύματος, ἀπολιπεῖν καὶ τούτων
τούς πολλούς, αὐτὸν δὲ ζῦν πέντε τοῖς πᾶσιν ἀφιππάσασθαι
καὶ εὐρεῖν τὴν θάλασσαν, διαμησάμενόν τ' αὐτὸν ἐπὶ τοῦ
αἰγιαλοῦ τὸν κάλλημα ἐπιτυχεῖν ὕδατι γλυκεῖ καὶ καθαρῷ
καὶ οὕτω μετελθεῖν τὴν στρατιὰν πᾶσαν· καὶ ἐς ἑπτὰ ἡμέρας
ἰέναι παρὰ τὴν θάλασσαν ὕδρευομένους ἐκ τῆς ἡμόνος. Ἐνθεν
δέ, ἤδη γὰρ γινώσκειν τὴν ὁδόν τούς ἡγεμόνας, ἐπὶ τῆς
μεσογαίας ποιεῖσθαι τὸν στόλον.

(Ὁ Ἀλέξανδρος ἔπειτα φθάνει εἰς Καρμανίαν μὲ πολλὰς ἀπω-
λείας. Ἐκεῖ συναντᾶται μὲ τὸν Κράτερον, ὁ ὁποῖος εἶχε διέλθει ἐπι-
τυχῶς διὰ τῆς Ἀραχωσίας καὶ τῆς Δραγγιανῆς. Ἐπίσης καὶ ὁ Νέαρ-
χος μὲ τὸν στόλον καταφθάνει εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Καρμανίας. Καὶ τὸν
μὲν Νέαρχον ὁ Ἀλέξανδρος διατάσσει νὰ συνεχίσῃ τὸν πλοῦν, τὸν δὲ
Ἑφαιστίωνα μὲ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ στρατεύματος ἀπέστειλεν
εἰς τὴν Περσίδα διὰ τῆς παραθαλασσίας ὁδοῦ. Αὐτὸς δὲ πορεύεται εἰς
Πασαργάδας, ὅπου ἐπισκέπτεται τὸν τάφον Κύρου τοῦ μεγάλου)

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὸν τάφον Κύρου τοῦ Μεγάλου.

(Κεφ. 29)

4 XXIX. Ἐλύπησε δ' Ἀλέξανδρον ἡ παρανομία ἢ ἐς τὸν

Κύρου τοῦ Καμβύσου τάφον, ὅτι διορωρυγμένον τε καὶ σεσυλημένον κατέλαβε τοῦ Κύρου τὸν τάφον, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος. Εἶναι γὰρ ἐν Πασαργάδαις ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ βασιλικῷ Κύρου ἐκεῖνου τάφον καὶ περὶ αὐτὸν ἄλσος πεφυτεῦσθαι δένδρων παντοίων καὶ ὕδατι εἶναι κατάρρυτον καὶ πόναν βαθεῖαν πεφυκέναι ἐν τῷ λειμῶνι.

Αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ κάτω λίθου τετραπέδου ἐς 5 τετράγωνον σχῆμα πεποιῆσθαι, ἄνωθεν δὲ οἴκημα ἐπεῖναι λίθινον ἐστεγασμένον, θυρίδα ἔχον φέρουσαν εἰσω στενήν, ὡς μόλις ἂν εἶναι ἐνὶ ἀνδρὶ οὐ μεγάλῳ πολλὰ κακοπαθοῦντι παρελθεῖν. Ἐν δὲ τῷ οἰκήματι πύελον χρυσοῦν κειῖσθαι, ἵνα τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐτέθαιπτο, καὶ κλίνην ὑπὸ τῇ πυέλῳ· πόδας δὲ εἶναι τῇ κλίνῃ χρυσοῦς σφυρηλάτους καὶ τάπητα ἐπίβλημα τῶν Βαβυλωνίων καὶ καυνάκας πορφυροῦς ὑποστρώματα. Ἐπεῖναι δὲ καὶ κάνδυς καὶ ἄλλους χιτῶνας τῆς 6 Βαβυλωνίου ἐργασίας. Καὶ ἀναξυρίδες Μηδικαὶ καὶ στολαὶ ὑακινθινοβαφεῖς λέγει, ὅτι ἔκειντο. αἱ μὲν πορφύρας, αἱ δὲ ἄλλης καὶ ἄλλης χροῆας, καὶ στρεπτοὶ καὶ ἀκινάκαι καὶ ἐνώτια χρυσοῦ τε καὶ λίθων κολλητά, καὶ τράπεζα ἔκειτο. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς κλίνης ἢ πύελος ἔκειτο ἢ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἔχουσα.

Εἶναι δὲ ἐντὸς τοῦ περιβόλου πρὸς τῇ ἀναβάσει τῇ ἐπὶ 7 τὸν τάφον φεροῦση οἴκημα σμικρὸν τοῖς Μάγοις πεποιημένον, οἳ δὴ ἐφύλασσαν τὸν Κύρου τάφον ἔτι ἀπὸ Καμβύσου τοῦ Κύρου, παῖς παρὰ πατρός ἐκδεχόμενος τὴν φυλακὴν. Καὶ τούτοις πρόβατόν τε ἐς ἡμέραν ἐδίδοτο ἐκ βασιλέως καὶ ἀλεύρων τε καὶ οἴνου τεταγμένα καὶ ἵππος κατὰ μῆνα ἐς θυσίαν. Ἐπεγέγραπτο δὲ ὁ τάφος Περσικοῖς γράμμασι· 8 καὶ ἐδήλου περσιστὶ τάδε· ὦ ἄνθρωπε, ἐγὼ Κῦρός εἰμι ὁ Καμβύσου, ὁ τὴν ἀρχὴν Πέρσας καταστησάμενος καὶ τῆς Ἀ-

σίας βασιλεύσας· μὴ οὖν φθονήσης μοι τοῦ μνήματος.

- 9 Ἀλέξανδρος δὲ (ἐπιμελὲς γὰρ ἦν αὐτῷ, ὅποτε ἔλοι Πέρσας, παριέναι ἐς τοῦ Κύρου τὸν τάφον) τὰ μὲν ἄλλα καταλαμβάνει ἐκπεφορημένα πλὴν τῆς πυέλου καὶ τῆς κλίνης· οἱ δὲ καὶ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐλώβησαντο ἀφελόντες τὸ πῶμα τῆς πυέλου καὶ τὸν νεκρὸν ἐξέβαλον· αὐτὴν δὲ τὴν πύελον ἐπειρῶντο εὐοχρὸν σφισι ποιήσασθαι καὶ ταύτῃ εὐφορον τὰ μὲν παρακόπτοντες, τὰ δὲ ξυθλιῶντες αὐτῆς. Ὡς δὲ οὐ προὔχῳρει αὐτοῖς τοῦτο τὸ ἔργον, οὕτω δὴ ἐάσαντες τὴν πύελον ἀπῆλθον.
- 10 Καὶ λέγει Ἀριστόβουλος αὐτὸς ταχθῆναι πρὸς Ἀλεξάνδρου κοσμηῆσαι ἐξ ὑπαρχῆς τῷ Κύρῳ τὸν τάφον. Καὶ τοῦ μὲν σώματος ὅσα περ ἔτι σῶα ἦν καταθεῖναι ἐς τὴν πύελον καὶ τὸ πῶμα ἐπιθεῖναι, ὅσα δὲ λελώβητο αὐτῆς, κατορθῶσαι· καὶ τὴν κλίνην ἐντεῖναι ταινίαις καὶ τᾶλλα, ὅσα ἐς κόσμον ἔκειτο, κατὰ ἀριθμὸν τε καὶ τοῖς πάλαι ὅμοια ἀποθεῖναι καὶ τὴν θυρίδα δὲ ἀφανίσαι τὰ μὲν αὐτῆς λίθῳ ἐνοικοδομήσαντα, τὰ δὲ πηλῷ ἐμπλάσαντα. καὶ ἐπιβαλεῖν
- 11 τῷ πηλῷ τὸ σημεῖον τὸ βασιλικόν. Ἀλέξανδρος δὲ ξυλλαβὸν τοὺς Μάγους τοὺς φύλακας τοῦ τάφου ἐστρέβλωσεν, ὡς κατεπιεῖν τοὺς δρᾶσαντας· οἱ δὲ οὐδὲν οὔτε σφῶν οὔτε ἄλλου κατεῖπον στρεβλούμενοι, οὐδὲ ἄλλη πη ἐξηλέγχοντο ξυνειδίτες τῷ ἔργῳ· καὶ ἐπὶ τῷδε ἀφείθησαν ἐξ Ἀλεξάνδρου.

[Ἀπὸ τὰς Πασαργάδας ὁ Ἀλέξανδρος πορεύεται εἰς Περσέπολιν καὶ τέλος εἰς τὰ Σοῦσα (Φεβρ. 324). Μετ' ὀλίγον καταπλέει ἐκεῖ καὶ ὁ Νέαρχος μὲ τὸν στόλον του. Εἰς τὰ Σοῦσα ὁ Ἀλέξανδρος ἠσχολήθη εἰς τὸ δυσχερὲς ἔργον τῆς ἐνώσεως τῶν ἐλληνικῶν καὶ ἀσιατικῶν στοιχείων, διὰ τὰ καταστήσει ὁμοιογενέστερον τὸ ἀπέραντον κράτος του. Δίδων πρῶτος τὸ παράδειγμα τῆς ἐνώσεως ταύτης νυμφεύεται τὴν θυγατέρα τοῦ Δαρείου Στάτιραν, πείθει δὲ καὶ ὀδοθήκοντα ἐπιφα-

νεῖς στρατηγούς καὶ φίλους του νὰ νυμφευθοῦν Περσίδας εὐγενῶν οἰκογενειῶν. Οἱ γάμοι οὗτοι ἐτελέσθησαν μεγαλοπρεπῶς. Ἐπίσης δέχεται 30.000 Πέρσας ὀπλίτας εἰς τὸν Μακεδονικὸν στρατόν, τοὺς ὁποίους ὠπλίσειν ἑλληνικῶς καὶ ὠνόμασεν Ἐπιγόνους. Ἀπὸ τὰ Σοῦσα καταπλέει διὰ τοῦ Ἐδλαίου ποταμοῦ εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον καὶ ἔπειτα διὰ τοῦ Τίγρητος φθάνει εἰς τὴν πόλιν Ὡπιν. Ἐκεῖ ὁ Ἀλέξανδρος δοκιμᾶζει μεγάλην πικρίαν, διότι οἱ στρατιῶταί του στασιάζουν, παραπονούμενοι διὰ τὴν εὐνοίαν, τὴν ὁποίαν δεικνύει πρὸς τοὺς Πέρσας. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐκφωνεῖ δριμύνην λόγον ὑπενθυμίζων ὅσα ὁ πατήρ του καὶ αὐτὸς ἔπραξαν ὑπὲρ τῶν Μακεδόνων καὶ ἐν τέλει μὲ τὴν σθεναρὰν στάσιν του ἀναγκάζει τοὺς Μακεδόνας νὰ ζητήσουν δακρύνοντες συγγνώμην. Ὁ βασιλεὺς μεγαλοψύχως φερόμενος συγχωρεῖ ὅλους. Τέλος δὲ μὲ θυσίαν καὶ κοινὴν ἐστίασιν Ἑλλήνων καὶ Περσῶν ἐορτάζεται ἡ συμφιλίωσις. Μετὰ τοῦτο 10 χιλ. Μακεδόνες, ἀνίκαιοι διὰ πόλεμον, δέχονται νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν πατρίδα των. Ἀποστέλλει δὲ αὐτοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ πιστοῦ εἰς αὐτὸν στρατηγοῦ Κρατέρου, ἀφοῦ τοὺς ἔδωσε μισθὸν μέχρι τῆς ἀφίξεώς των καὶ ἀνὰ ἐν τάλατον ὡς δῶρον.

Ἐπειτα ὁ Ἀλέξανδρος συνεχίζει τὴν πορείαν του καὶ φθάνει εἰς τὰ Ἐκβάτανα τῆς Μηθίδας, ὅπου ἐτέλεσε μεγαλοπρεπεῖς ἀγῶνας καὶ ἐορτάς. Ἄλλ' ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἀποθνήσκει ὁ στρατηγὸς Ἡφαιστίων, ἐπιστήμιος καὶ ἀγαπητότατος φίλος του. Ὁ θάνατος τούτου κατέθλιψε βαθύτατα τὸν βασιλέα. Ὁ νεκρὸς μετεκομίσθη εἰς Βαβυλῶνα καὶ ἐτάφη ἐκεῖ μὲ μεγαλοπρέπειαν. Μετ' ὀλίγον ἦλθεν εἰς Βαβυλῶνα καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, ὅπου ἐδέχθη πρεσβείας ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, διὰ νὰ τὸν συγχαροῦν διὰ τὰ κατορθώματά του. Εἶχε πλέον φθάσει εἰς τὸ ὑψιστον σημεῖον δόξης καὶ δυνάμεως. Ἐπεδόθη εἰς τὴν διαοργύθμισιν τοῦ ἀχανοῦς κράτους του καὶ ἐσχεδίαζε νὰ περιπλεύσῃ τὴν Ἀραβίαν καὶ νὰ ὀλοκληρώσῃ τὴν θαλασσίαν ὁδόν, ἡ ὁποία συνενώνει τὸν Ἰνδὸν μὲ τὸν Ἐδφράτην. Ἄλλ' ἐνῶ ἤρχισε τὰς μεγάλας παρασκευὰς διὰ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην, ἦλθεν ἡ μοιραία ἄρα. Ὁ Ἀλέξανδρος ἠσθένησε βαρέως καὶ τὴν ὀγδόην ἡμέραν τῆς ἀσθενείας του ἀπέθανε (323)].

BIBLION EBΔOMON

Χαρακτηρισμός τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Ἐπίλογος τοῦ συγγραφέως. Κεφ. 28 - 30)

XXVIII. Ἐτελεύτα μὲν δὴ Ἀλέξανδρος τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ Ὀλυμπιάδι ἐφ' Ἡγησίου ἄρχοντος Ἀθήνησιν· ἐβίω δὲ δύο καὶ τριάκοντα ἔτη καὶ τοῦ τρίτου μῆνας ἐπέλαβεν ὀκτώ, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος· ἐβασίλευσε δὲ δώδεκα ἔτη καὶ τοὺς ὀκτώ τούτους μῆνας, τό τε σῶμα κάλλιστος καὶ φιλοπονώτατος καὶ ὀξύτατος τὴν γνώμην γενόμενος καὶ ἀνδρειότατος καὶ φιλοτιμότατος καὶ φιλικινδυνότατος καὶ τοῦ θεοῦ ἐπιμελέστατος· ἡδονῶν δὲ τῶν μὲν τοῦ σώματος ἐγκρατέστατος, τῶν δὲ τῆς γνώμης ἀπληστότατος· ζυνιδεῖν δὲ τὸ δέον ἔτι ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄν δεινότατος, καὶ ἐκ τῶν φαινομένων τὸ εἰκὸς ζυμβालεῖν ἐπιτυχεύστατος, καὶ τάξαι στρατιάν καὶ ὀπλίσαι τε καὶ κοσμηῆσαι δαημονέστατος· καὶ τὸν θυμὸν τοῖς στρατιώταις ἐπᾶραι καὶ ἐλπίδων ἀγαθῶν ἐμπλήσαι καὶ τὸ δεῖμα ἐν τοῖς κινδύνοις τῷ ἀδεεῖ τῷ αὐτοῦ ἀφανίσαι, ζύμπαντα ταῦτα γενναϊότατος. Καὶ οὖν καὶ ὅσα ἐν τῷ ἐμφανεῖ πράξαι, ζὺν μεγίστῳ θάρσει ἐπραξεν· ὅσα τε φθάσας ὑφαρπάσαι τῶν πολεμίων, πρὶν καὶ δεῖσαι τινα αὐτὰ ὡς ἐσόμενα, προλαβεῖν δεινότατος· καὶ τὰ μὲν ζυντεθέντα ἢ ὁμολογηθέντα φυλάξαι βεβαϊότατος, πρὸς δὲ τῶν ἐξαπατώντων μὴ ἀλῶναι ἀσφαλέστατος· χρημάτων τ' ἐς μὲν ἡδονὰς τὰς αὐτοῦ φειδωλότατος, ἐς δ' εὐποιίαν τῶν πέλας ἀφθονώτατος.

XXIX. Εἰ δέ τι ἐπλημμελήθη Ἀλεξάνδρῳ δι' ὀξύτητα ἢ ὑπ' ὀργῆς, ἢ εἰ τι ἐς τὸ ὑπερογκότερον προήχθη βαρβαρίσαι, οὐ μέγала τίθεμαι ἔγωγε, εἰ τὴν νεότητά τέ τις τὴν Ἀλεξάνδρου μὴ ἀνεπιεικῶς ἐνθυμηθείη καὶ τὸ διηνεκὲς τῆς εὐτυχίας καὶ

τοὺς πρὸς ἡδονήν, οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίστῳ, τοῖς βασιλευσὶ ξυνό-
 τας τε καὶ ἐπὶ κακῷ ξυνεσομένους· ἀλλὰ μεταγινῶνά γε, ἐφ'
 οἷς ἐπλημμέλησε, μόνῳ οἶδα τῶν πάλαι βασιλέων Ἀλέξανδρον
 ὑπάρξαν ὑπὸ γενναιότητος. Οἱ δὲ πολλοί, εἰ καὶ τι ἔγνωσαν ²
 πλημμελήσαντες, οἱ δὲ τῷ προηγορεῖν αὐτοῦ, ὡς καλῶς δὴ
 πραχθέντος, ἐπικρύψειν οἶονται τὴν ἀμαρτίαν, κακῶς γινώ-
 σκοντες. Μόνη γὰρ ἔμοιγε δοκεῖ ἴασις ἀμαρτίας ὁμολογεῖν τε
 ἀμαρτόντα καὶ δῆλον εἶναι ἐπ' αὐτῷ μεταγινώσκοντα, ὡς
 τοῖς παθοῦσί τι ἄχαρι οὐ πάντη χαλεπὰ τὰ παθήματα φαινόμε-
 να, εἰ ὁ δρᾶσας αὐτὰ ξυγχωροίη, ὅτι οὐ καλὰ ἔδρασεν, αὐτῷ
 τέ τι ἐς τὸ μέλλον ταύτην ἐλπίδα ἀγαθὴν ὑπολειπομένην, μὴ
 ποτε ἂν παραπλήσιόν τι ἀμαρτεῖν, εἰ τοῖς πρόσθεν πλημμελη-
 θεῖσιν ἀχθόμενος φαίνοιτο.

“Ὅτι δ' ἐς θεὸν τὴν γένεσιν τὴν αὐτοῦ ἀνέφερον, οὐδὲ ³
 τοῦτο ἐμοὶ δοκεῖ μέγα εἶναι αὐτῷ τὸ πλημμέλημα, εἰ μὴ
 καὶ σόφισμα ἦν τυχὸν ἐς τοὺς ὑπηκόους τοῦ σεμνοῦ ἕνεκα·
 οὐκ οὐκ δοκεῖ ἔμοιγε ἢ Μίνωος γενέσθαι βασιλεὺς ἀφανέστε-
 ρος ἢ Αἰακοῦ ἢ Ῥαδαμάνθους· οἷς δὴ ἐς Δία ἀνεχθεῖσα ἢ
 γένεσις πρὸς τῶν πάλαι ἀνθρώπων οὐδεμιᾶ αὐτῶν ὕβρει προσ-
 τίθεται· οὐδὲ Θησεῦς τοῦ Ποσειδῶνος οὐδὲ Ἴωνος τοῦ Ἀ-
 πόλλωνος. Ὡς ἔμοιγε καὶ ἡ Περσικὴ σκευὴ σόφισμα δοκεῖ ⁴
 εἶναι πρὸς τε τοὺς βαρβάρους, ὡς μὴ πάντη ἀλλότριον αὐτῶν
 φαίνεσθαι τὸν βασιλέα, καὶ πρὸς τοὺς Μακεδόνας, ὡς ἀπο-
 στροφὴν τινα εἶναι αὐτῷ ἀπὸ τῆς ὀξύτητος τε καὶ ὕβρεως τῆς
 Μακεδονικῆς· ἐφ' ὅτῳ δὴ καὶ ἐγκαταμεῖζαί μοι δοκεῖ ταῖς τά-
 ξεσιν αὐτῶν τοὺς Πέρσας τοὺς μηλοφόρους καὶ τοῖς ἀγήμασι
 τοὺς ὁμοτίμους. Καὶ οἱ πότοι, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, οὐ
 τοῦ οἴνου ἕνεκα μακροὶ αὐτῷ ἐγίγνοντο (οὐ γὰρ πίνειν πολὺν
 οἶνον Ἀλέξανδρον), ἀλλὰ φιλοφροσύνης τῆς ἐς τοὺς ἐταίρους.

XXX. “Ὅστις δὲ κακίζει Ἀλέξανδρον, μὴ μόνον, ὅσα ἄξια
 κακίζεσθαι ἐστίν, προφερόμενος κακιζέτω, ἀλλὰ ξύμπαντα τὰ

Ἄλεξάνδρου ἐς ἓν χωρίον ξυναγαγὼν οὕτω δὴ ἐκλογιζέσθω, ὅστις τ' ὢν αὐτὸς καὶ ὁποῖα τύχη κεχρημένος, ὄντινα γενόμενον ἐκεῖνον καὶ ἐς ὅσον εὐτυχίας ἀνθρωπίνης ἐλθόντα, βασιλέα τ' ἀμφοῖν τοῖν ἡπείροιν ἀναμφιλογώτατα γενόμενον καὶ ἐπὶ πᾶν ἐξικόμενον τῷ αὐτοῦ ὀνόματι κακίζει, σμικρότερός τ' ὢν αὐτὸς καὶ ἐπὶ σμικροῖς πονούμενος καὶ οὐδὲ ταῦτα ἐν κόσμῳ τιθέμενος.

- 2 Ὡς ἔγωγε δοκῶ, ὅτι οὔτε τι ἔθνος ἀνθρώπων οὔτε τις πόλις ἐν τῷ τότε ἦν οὔτε τις εἷς ἄνθρωπος, ἐς ὃν οὐ πεφοιτῆται τὸ Ἄλεξάνδρου ὄνομα. Οὐκ οὐδ' ἐμοὶ ἔξω τοῦ θείου φῦναι δοκεῖ ἀνὴρ οὐδενὶ ἄλλῳ ἀνθρώπων ἑοικώς. Καὶ ταῦτα χρησμοὶ τ' ἐπισημῆναι ἐπὶ τῇ τελευτῇ τῇ Ἄλεξάνδρου λέγονται καὶ φάσματα ἄλλα ἄλλοις γενόμενα καὶ ἐνύπνια φανέντα ἄλλα ἄλλοις καὶ ἡ ἐς τοῦτο ἐξ ἀνθρώπων τιμὴ τ' αὐτοῦ καὶ μνήμη οὐκ ἀνθρωπίνη οὔσα, καὶ νῦν δὲ διὰ τοσοῦτου ἄλλοι χρησμοὶ ἐπὶ τῇ
- 3 τιμῇ αὐτοῦ τῷ ἔθνει τῶν Μακεδόνων χρησθέντες. Ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἐμεμφάμην ἔστιν ἃ ἐν τῇ ξυγγραφῇ τῶν Ἄλεξάνδρου ἔργων, ἀλλὰ αὐτὸν γ' Ἄλέξανδρον οὐκ αἰσχύνομαι θαυμάζων· τὰ δ' ἔργα ἐκεῖνα ἐκάκισα ἀληθείας τε ἕνεκα τῆς ἐμῆς καὶ ἅμα ὠφελείας τῆς ἐς τοὺς ἀνθρώπους· ἐφ' ὅτῳ ὠρμήθην οὐδ' αὐτὸς ἄνευ θεοῦ ἐς τήνδε τὴν ξυγγραφὴν.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Προοίμιον τοῦ συγγραφέως.

1 - 3. Πτολεμαῖος, υἱὸς τοῦ Λάγου ἐξ Ἐφορδαίας τῆς Μακεδονίας, στρατηγὸς καὶ φίλος τοῦ Ἀλεξάνδρου. Συνεξεστράτευσεν μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου ἔλαβεν ὡς μερίδιον τῆς μεγάλης κληρονομίας τὴν Αἴγυπτον, τῆς ὁποίας ἐβασίλευσεν. Ἀνεδείχθη μέγας προστάτης τῶν γραμμάτων καὶ συνέγραψεν ἀπομνημονεύματα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, τὰ ὅποια ὁ Ἀρριανὸς θεωρεῖ ὡς πηγὴν λίαν ἀξιόπιστον. Ἐκ τούτων διεσώθησαν μόνον ἀποσπάσματα.— **Ἀριστόβουλος**, υἱὸς τοῦ Ἀριστοβούλου ἐκ Κασσάνδρας τῆς Χαλκιδικῆς, συνεξεστράτευσεν καὶ οὗτος μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, συνέγραψε δὲ ἱστορίαν τῶν πολέμων αὐτοῦ, τῆς ὁποίας ἐπίσης μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν.— ταῦτά, δηλ. συμφωνοῦντες μετὰ τῶν.— **ἀναγράφω** ἐκθέτω, ἀναφέρω εἰς τὸ παρὸν ἔργον μου.— **ἐπιλεξάμενος** (ἐκλέξας), ἔνν. ἀναγράφω.— **ὑπὲρ** = **περὶ**.— **οὐδὲ** = **καὶ οὐ**. **οὐδ'** ἔστι (τις) **ὑπὲρ** ὅτου (= **περὶ** οὐτινος), ἔνν. ἀνέγραψαν καὶ δὲν ὑπάρχει κανεῖς (ἄλλος) **περὶ** τοῦ ὁποίου συνέγραψαν (καὶ **περὶ** οὐδενὸς ἄλλου συνέγραψαν).— **ὅτι**, αἰτιολ.— **Ἀριστόβουλος**, ἐπεξήγησις τοῦ ὁ μὲν.— **πρὸς τὸ ξυστρατεῦσαι**, ὅτι διότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὁ ἴδιος μετέσχε τῆς ἐκστρατείας.— **αἰσχροτέρον**. ἀπ. αἰσχίον.— **τω ἄλλω** = **ἄλλω τινί**.— **ἄμφω δέ**, ἔνν. πιστότεροι ἔδοξαν.— **ὅτι ξυγγράφουσι** (μτχ.) **αὐτοῖς...** ἀπῆν διότι εἰς αὐτοὺς, ὅτε συνέγραφον, δὲν ὑπῆρχεν.— **ἀνάγκη φόβος**.— **μισθὸς ἐλπίς ἀμοιβῆς**.— **τοῦ ἄλλως τι ξυγγράψαι** ὥστε γὰρ συγγράψουν κάτι κατ' ἄλλον τρόπον.— **ἢ ὡς ξυνηνέχθη** (= **συνέβη**) ἢ ὅπως πράγματι συνέβη.— **ἔστι δὲ ἃ** = **τινὰ δέ**, ἔνν. ἀνέγραψα.— **πρὸς μὲ γεν.** = **ὑπὸ** (ποιητ. αἴτ.).— **ὡς λεγόμενα ὡς φήμας**.— **ἀνθ' ὅτου** διὰ ποῖον λόγον.— **ἐπὶ τοσοῦτοις συγγραφεῦσι** μετὰ τοσοῦτους συγγραφεῖς.— **ἀναλέγω ἀναγιγνώσκω**.— **ἐντυγχάνω τινὶ συναντῶ, συναναστρέφομαι κάποιον** ἐπὶ βιβλίων (ὅπως ἐδῶ) = **ἀναγιγνώσκω, μελετῶ**.— **οὕτω** = **τότε**.

Κεφάλαιον 1.

1 - 3. Λέγεται, ἐδῶ ἐν προσωπ. συντάξει.— **ἐπ' ἄρχοντος Πυ-**

θοδήμου, ἦτοι τὸ 336 π.Χ. (συνήθως τὰ γεγονότα ἐχρονολογοῦντο μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ἄρχοντος τῶν Ἀθηναίων, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο **ἐπώνυμος**).— **παραλαβόντα... Ἀλέξανδρον... παρελθεῖν** τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ λέγεται (ἐδῶ ἡ σύνταξις τρέπεται εἰς ἀπρόσωπον, ὅλα δὲ τ' ἀπαρέμφ. μέχρι τέλους τῆς § 3 ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ **έγεται** κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ν' ἀποδοθοῦν διὰ ῥημάτων ἀορ. ἢ παρσι.).— **ἐς Πελοπόννησον**, δηλ. εἰς Κόρινθον.— **παρέρχομαι** πορ. ομαι.— **Φιλίππῳ ἔδωσαν** (= εἶχον δώσει), τὸ 337 π.Χ. κατὰ τὴν κοινὴν σύνοδον τῶν Ἑλλήνων ἐν Κορίνθῳ.— **παρ' ἐκάστῳν παρ' ἐνὸς ἐκάστου**, παρὰ πάντων (τῶν ἐκπροσώπων τῶν πόλεων).— **πλὴν Λακεδαιμονίων**, οὗτοι καὶ εἰς τὸν Φίλιππον ἐπίσης εἶχον ἀρνηθῆ τὴν ἡγεμονίαν.— **ἐξηγοῦμαι** τινος προηγοῦμαι, εἶμαι ἡγεμῶν τινος.— **νεωτερίζω** στασιάζω, δεικνύω στασιαστικὴν διάθεσιν.— **ἄττα = τινὰ** (= νεωτερίσαι ἄττα ὅτι ἔδειξε κάποιαν στασιαστικὴν διάθεσιν, ἐφάνη κάπως ἐχθρική).— **ἔφοδος** ἐμφάνισις.— **ἐκπλήττομαι** φοβοῦμαι.— **ἐς τιμὴν ξυγχωρῶ τινί τι** παραχωρῶ τιμητικῶς εἰς κάποιον κάτι. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἀπονείμει μεγάλας τιμὰς εἰς τὸν Φίλιππον (ἔδωσαν εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου, ἀνήγειραν ἀνδριάντα αὐτοῦ «ὡς εὐεργέτου τῆς πόλεως» καὶ ἄλλα) ἤδη ψηφίζουσι ὑπὲρ τοῦ Ἀλεξάνδρου δύο χρυσοῦς στεφάνους καὶ ἀπονέμουσι εἰς αὐτὸν θείας τιμὰς.— **στόλος** ἐκστρατεία.

Κεφάλαιον 11.

3 - 5. ἐξελαύνω ἐκινῶ, ἐξορμῶ.— **ἐπιτρέπω** τινί τι ἀναθέτω εἰς κάποιον κάτι.— **Ἀντίπατρος**, υἱὸς τοῦ Ἰόλα, ἐπιφανὴς στρατηγὸς καὶ ἔμπιστος τοῦ Φιλίππου· οὗτος ἀνέλαβε τὴν ἀντιβασιλείαν τῆς Μακεδονίας κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου.— **πεζοὺς μὲν ξὺν φίλοις τε καὶ τοξόταις** βλ. εἰς εἰσαγ. σελ. 15.— **ὁ στόλος ἡ πορεία**.— **Κερκινίτις**, λίμνη παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος (ἔχουσα μῆκος 35 χιλιομ. καὶ βάθος 1 - 3 μ.).— **ὡς ἐπὶ = πρὸς**.— **Ἀφίπολις**, πόλις τῆς Μακεδονίας παρὰ τὸν Στρυμόνα, ὄχι μακρὰν τῆς παραλίας, ἀποικία τῶν Ἀθηναίων· ὁ Στρυμὼν ποταμὸς διαρρέει ὅλην τὴν Μακεδονίαν καὶ μετὰ ροῦν 430 χιλιομ. ἐβάλλει εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον.— **παρῆμιβε** τὸ Πάγγαιον ὄρος τῆν (ὁδὸν) ὡς ἐπ' Ἀβδηρα παρακάμψας τὸ Πάγγαιον ὄρος ἐβάδιζε τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν εἰς Ἀβδηρα.— **Πάγγαιον**, ὄρος τῆς Ἀνατ. Μακεδονίας μεταξὺ Στρυμό-

νος καὶ Νέστου.—**Ἄβδηρα**, πόλις τῆς Θράκης παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νέστου (οἱ κάτοικοι αὐτῆς **Ἄβδηρίται** εἶχον φήμην ἀνθρώπων ἀνοήτων): **Μαρώνεια**, πόλις πλησίον τῶν Ἄβδῆρων.—**ἐπὶ θαλάσση ὦκι-σμένας** παραθαλασσίους.—**ἔνθεν = ἐντεῦθεν**.—**Ἐβρος**, ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Ἑλλην. Χερσονήσου, πηγάζει ἐκ τοῦ ὄρους Ῥίλου (ἀρχ. Σκόμιον), διαρρέει τὴν Ἀνατολ. Ῥωμυλίαν καὶ Θράκην καὶ μετὰ ῥοῦν 490 χιλιομ. ἐκβάλλει εἰς τὸ Θρακικὸν πέλαγος.—**εὐπετῶς** εὐκόλως.—**Παιτική**, χώρα τῆς Β. Θράκης, μετὰξὺ Ἐβρου καὶ **Μέλανος** ποταμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον (νῦν Σάρον).—**Σηστός**, πόλις τῆς Θρακ. Χερσονήσου ἔναντι τῆς Ἀβύδου, ἀποικία τῶν Μυτιληναίων (παρ' αὐτὴν ὁ Ξέρξης ἔξευξε τὸ 480 π.Χ. τὸν Ἑλλησποντον διὰ τὴν εἰς Εὐρώπην διαπεραίωσιν τῶν στρατευμάτων του).—**Ἐλαιῖος**, πόλις τῆς Θρακ. Χερσονήσου εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου.—**Πρωτεσίλαος**, ἥρωας τοῦ Τρωικοῦ πολέμου· οὗτος πρῶτος ἔξεπήδησε κατὰ τὴν ἀπόβασιν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν ἀσιατικὴν ἀκτὴν καὶ ἐφρονεῦθη παρευθὺς ὑπὸ τοῦ Ἐκτορος.—**τῶν Ἑλλήνων**, ἡ γεν. ἐκ τοῦ **πρῶτος**.—**τῶν ἄμ' Ἀγαμέμνονι** τῶν μετὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος (ὅστις ἦτο ἀρχηγὸς τῆς εἰς Τροίαν ἐκστρατείας τῶν Ἑλλήνων).—**Ἴλιον**, ἡ Τροία, πρωτεύουσα τῆς Τρωάδος (ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ἰδρυτοῦ αὐτῆς Ἴλου).—**ὁ νοῦς ὁ σκοπός**.—**οἱ = ἑαυτῶ** (τῶ Ἀλεξάνδρῳ).

6. Παρμενίων, διακεκριμένος Μακεδὼν στρατηγὸς τοῦ Φιλίππου Β' καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου· οὗτος ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν ὡς ἀρχηγὸς τοῦ πεζικοῦ.—**ἡ ἵππος** τὸ ἵππικόν.—**Ἄβυδος**, πόλις τῆς Τρωάδος ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου ἔναντι τῆς Σηστοῦ.—**τριήρеси**, ἡ τριήρης ἦτο τὸ κυριώτερον πολεμικὸν πλοῖον τῶν ἀρχαίων, φέρον εἰς ἐκάστην πλευρὰν τρεῖς ἐπαλλήλους σειρᾶς κωπῶν (ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα).—**πλοίοις δὲ ἄλλοις πολλοῖς στρογγύλοις** πρὸς τούτοις δὲ (= ἄλλοις) καὶ μὲ πολλὰ φορητὰ πλοῖα (τὰ ὅποια εἶχον στρογγύλον σχῆμα).—**ἐς τῶν Ἀχαιῶν λιμένα**, οὗτος ἦτο κολπίσκος ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Τρωάδος, πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου Σιγείου, ἀνομάσθη δὲ οὕτως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Τρωικοῦ πολέμου.—**κατᾶραι**, τοῦ ρ. **καταίρω** καταπλέω, προσορμίζομαι.—**ὁ πλείων λόγος κατέχει** ἡ κοινὴ παράδοσις ἀναφέρει (κοινῶς λέγεται).—**αὐτὸν** αὐτοπροσώπως, διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ χειρός.—**διαβάλλω** διαβαίνω, διαπεραιοῦμαι.—**ἡ στρατηγίς ναῦς ἡ ναυαρχίς**.—**τῷ Ποσειδῶνι** καὶ

Νηρηῖσι, ἵνα ὁ θεὸς τῆς θαλάσσης Ποσειδῶν καὶ αἱ Νηρηίδες (θαλάσσιαι νύμφαι) προστατεύουν αὐτὸν κατὰ τὴν διάβασιν.— **σπένδω** κάμνω σπονδὴν (διὰ χύσεως οἴνου).— **φιάλη**, ἦτο πλατὺ καὶ ἀβαθεὲς δοχεῖον μὲ δύο λαβάς.— **πόντος** θάλασσα.

7. βωμός, θυσιαστήριον (ἐπὶ τοῦ ὁποῦ ἐτελοῦντο αἱ θυσίαι).— **στέλλομαι** ἐκπλέω.— **ἐκ τῆς Εὐρώπης**, δηλ. ἐν Σηστώ.— **τῆς Ἀσίας**, δηλ. ἐν Ἀβύδῳ.— **ἀποβατήριος** καλεῖται ὁ Ζεὺς ὡς προστάτης τῆς ἀποβάσεως.— **τῇ Ἀθηνᾶ τῇ Ἰλιάδι**, ἡ Ἀθηνᾶ ὀνομάζεται Ἰλιάς (Ἰλιακὴ), διότι ἐτιμᾶτο εἰς τὸ Ἴλιον.— **θῦσαι** ἐκ τοῦ λέγουσι (ὡς καὶ τὰ κατωτέρω ἀπαρ. ἀναθεῖναι, καθελεῖν).— **καθαιρῶ** καταβιβάζω καὶ λαμβάνω.— **ὕπασπισταί**, ἐδῶ: οἱ ἀσπιδοφόροι.— **θῦσαι δ' αὐτόν**, ἐκ τοῦ κατωτέρω λόγος κατέχει.— **Πρίαμος**, ὁ ἐπὶ Τρωικοῦ πολέμου βασιλεὺς τῆς Τροίας.— **τοῦ Ἑρκείου** ὁ Ζεὺς καλεῖται Ἑρκεῖος, διότι εἰς τὸ προαύλιον τῶν οἰκιῶν (= ἔρκος) ὑπῆρχε βωμὸς αὐτοῦ ὡς προστάτου τῆς οἰκίας.— **παραιτοῦμαι** ζητῶ ν' ἀποτρέψω (παραιτούμενον, διότι ἐζήτει νὰ ἐξιλεώσῃ).— **ἡ μῆνις** (γεν. **μῆνιος**) ἡ ὀργή.— **μῆνιν Πριάμου... Νεοπτ. γένει**, ὁ Νεοπτόλεμος, υἱὸς τοῦ Ἀχιλλέως, εἶχε φονεύσει τὸν γηραιὸν Πρίαμον πλησίον τοῦ βωμοῦ τοῦ Ἑρκείου Διός· διὰ τοῦτο τώρα ὁ Ἀλέξανδρος ἤθελε νὰ ἐξιλεώσῃ τὴν ὀργήν, τὴν ὁποῖαν ἠσθάνετο ἡ ψυχὴ τοῦ Πριάμου ἐναντίον τοῦ γένους τοῦ Νεοπτολέμου.— **καθῆκε**, τοῦ **καθῆμι** κατέρχομαι· **δὲ δὴ ἐς αὐτὸν καθῆκεν** εἰς τὸ ὅποιον (γένος), ὡς γνωστόν, ἀνῆκεν αὐτός· (ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς πατρὸς μὲν ἀνῆγε τὸ γένος εἰς τὸν Ἡρακλέα, πρὸς μητρὸς δὲ κατήγετο ἐκ τοῦ γένους τῶν Αἰακιδῶν, εἰς τὸ ὅποιον ἀνῆκεν καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ὁ Νεοπτόλεμος).

Κεφάλαιον 12.

1. ἀνιόντα (μτχ. χρον.), τοῦ **ἀνέρχομαι**.—**ἐπὶ τούτῳ** μετὰ τούτων.—**ἐκ Σιγείου**, τὸ Σίγειον ἦτο πόλις τῆς Τρωάδος, παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου, ὅπου καὶ τὸ ὀμώνυμον ἀκρωτήριον.—**ἄρα** κατόπιν.—**Ἐφαιστίων**, ἐπιστήθιος φίλος τοῦ Ἀλεξάνδρου μετασχὼν πασῶν τῶν ἐκστρατειῶν αὐτοῦ καὶ ἀποθανὼν τὸ 324 π.Χ.—**Πάτροκλος**, ὁ πιστὸς φίλος τοῦ Ἀχιλλέως. (Ποῖον νόημα ἐνεῖχεν ἡ πρᾶξις τοῦ Ἐφαιστιῶνος;).—**εὐδαιμονίζω** μακαρίζω.—**κῆρυκος**, κτγ.—

ἐς τὴν ἔπειτα μνήμην διὰ νὰ ἐνθυμοῦνται οἱ μεταγενέστεροι, διὰ νὰ δοξάζεται ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων.

6 - 7. Ἄρισβη, πόλις τῆς Τρωάδος πλησίον τῆς Ἀβύδου.—οὔ, ὄπου.—Περκώτη, πόλις τῆς Μυσίας παρὰ τὸν Ἑλλησπόντον μεταξὺ Ἀβύδου καὶ Λαμφάκου ἢ Λάμφακος, πόλις παρελλησπόντιος καὶ αὐτὴ (ἐναντι τῆς Καλλιπόλεως), ἐξ ἧς ὀρμώμενος τὸ 405 π.Χ. ὁ Σπαρτιάτης Λύσανδρος κατέστρεψεν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς τὸν στόλον τῶν Ἀθηναίων.—**παραμείβω** παρακάμπτω, προσπερνῶ.—**πρός**, με̄ δοτ.—πλησίον.—**Πράκτιος**, μικρὸς ποταμὸς ἐν Τρωάδι.—**ἐκ τῶν ὀρῶν τῶν Ἰδαίων** ἐκ τοῦ ὄρους Ἰδης.—**ἐκδιδοῖ** (= ἐκδιδῶσι) ἐκβάλλει.—**ἐς θάλασσαν**, δηλ. εἰς τὴν Προποντίδα.—**Ἐρμωτος**, κόμη μεταξὺ Λαμφάκου καὶ Κολωνῶν **αἱ Κολωναί**, πόλις τῆς Μυσίας ἄνωθεν τῆς Λαμφάκου.—**σκοποί**, στρατιῶται προπορευόμενοι πρὸς κατόπτευσιν, ἀνιχνευταί.—**αὐτῷ** ὑπ' αὐτοῦ.—**τῶν ἐταίρων**, βλ. εἰσαγωγήν.—**ἐξ Ἀπολλωνίας**, αὕτη ἦτο πόλις τῆς Μυθονίας, χώρας τῆς Μακεδονίας, παρὰ τὴν Βόλβην λίμνην.—**πρόδρομοι** οἱ ἐλαφρῶς ὄπλισμένοι ἵππεῖς, πρόσκοποι (βλ. εἰσαγ.).—**πάροδος** δίοδος, διέλευσις.—**Πρίαπος**, πόλις παρὰ τὴν Προποντίδα, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γρανικοῦ ποταμοῦ, ἀποικία τῶν Μιλησίων.—**ἐνδιδομαι** παραδίδομαι.

8. τῆς πρὸς Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας, δηλ. τῆς λεγομένης Μικρᾶς Φρυγίας (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Μεγάλην Φρυγίαν, ἢ ὅποια ἔκειτο εἰς τὸ ἐσωτερικόν).—**ὑπαρχος** ὑποσατράπης.—**Ζέλεια**, πόλις τῆς Μυσίας παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Ἰδης.—**τοῖς Ἑλλησι τοῖς μισθοφόροις**, εἰς τὸν περσικὸν στρατὸν ὑπηρετοῦν Ἑλληγες μισθοφόροι ἀπαρτίζοντες ἴδιον σῶμα.

9 - 10. ὑπὲρ (= περὶ) τῶν παρόντων (δηλ. πραγμάτων) περὶ τῆς παρουσίας καταστάσεως τῶν πραγμάτων.—**Μέμωνν** ὁ Ῥόδιος, ἐπιφανὴς στρατηγὸς ὑπηρετῶν εἰς τὸν περσικὸν στρατὸν.—**διὰ κινδύνου ἔρχομαι πρὸς τινα** διακινδυνεύω μαχόμενος ἐναντίον κάποιου.—**περιόντας** (αἰτιολ. μτχ.), τοῦ περιεῖμι ὑπερέχω.—**προϊόντας** (αἰτιολ.) τοῦ προέρχομαι βαδίζω ὑποχωρῶν, ὑποχωρῶ,—**χιλὸς** ὁ χόρτος (τὸ χορτάρι).—**ἀφανίζω** καταστρέφω.—**ἐμπίπρημι** καίω (τὰ ἄπαρ. ἐκ τοῦ ἀνωτέρω παρήνει).—**τῶν πόλεων αὐτῶν τῶν ἰδίων** τῶν πόλεων.—**μενεῖν**, ἐκ τοῦ νοουμένου ἔλεγε.—**Ἀρσίτην** δὲ τού-

ναντίον ὁ Ἀρσίτης (ὁ τῆς πρὸς Ἑλλάσποντον Φρυγίας ὕπαρχος).— ὅτι οὐκ ἂν περιίδοι=ὅτι οὐ περιόψεται· περιορῶ ἀδιαφορῶ, ἀνέχομαι, ἐπιτρέπω.— τῶν ὑφ' οἷ (= τῶν ὑφ' ἑαυτῶ) τεταγμένων ἀνθρώπων, τῶν ὑπηρετῶν του.— Ἀρσίτη = τῇ Ἀρσίτου γνώμη.— προσθέσθαι (ἐκ τοῦ λέγεται)· προστίθεμαί τινα συμφωνῶ μὲ κάποιον.— ὅτι καὶ καὶ διότι (δηλ. πλὴν τῶν ἄλλων λόγων).— Ὑποπτόν τι αὐτοῖς ἦν ἐς τὸν Μέμνονα ὑπόπτειον κάπως ὅτι ὁ Μέμνων.— τριβὰς ἐμποῖω τινα ἀναβάλλω κάτι.— ἐκόντα ἐπίτηδες.— τῆς ἐκ βασιλέως τιμῆς οὐνεκα ἵνα διατηροῖ τὴν παρὰ τῷ βασιλεῖ ὑπόληψίν του.

Κεφάλαιον 13.

1 - 2. Γρανικός, μικρὸς ποταμὸς τῆς ΒΔ. Μικρᾶς Ἀσίας, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Μυσίᾳ· πηγάζει ἀπὸ τὰς κλιτύς τῆς Ἰδης καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Προποντίδα.— διπλῆν, διότι τὸ στενὸν τοῦ χώρου δὲν ἐπέτρεπε τὴν ἀνάπτυξιν εἰς μίαν φάλαγγα.— ἐπιτάσσω διατάσσω.— σκευοφόρα τὰ φορτηγὰ ζῶα, τὰ μεταγωγικά.— τοὺς προκατασκευασμένους ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐμελλον ν' ἀνιχνεύσουν.— τὰ τῶν πολεμίων τὰς ἐχθρικός θέσεις.— αὐτῶ, δοτ. ἡθικὴ (εἰς τὴν ἐρμην. δύναται νὰ παραλειφθῇ).— σαρισφόροι οἱ φέροντες σάρισαν, δηλ. τὸ μακεδονικὸν μακρὸν δόρυ (βλ. εἰσαγ.).— οἱ ἀπὸ (= ὑπὸ) τῶν σκοπῶν, δηλ. προπεμφθέντες οἱ προηγηθέντες ἐκ τῶν προσκόπων.— ἐπὶ τῷ Γρανικῷ πέραν ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ὀχθῆς τοῦ Γρανικοῦ.— ἐφεστάναι (ἐκ τοῦ ἀπήγγελλον) ὅτι οἱ Πέρσαι εἶχον σταθῆ.— ὡς μαχομένους (ἀντὶ ὡς μαχομένην, κατὰ τὸ νοούμενον), μτχ. τελικῆ.

3 - 5. ὡς ἔχομεν, δηλ. ἔνοπλοι.— αὐλισθῆναι, ἐκ τοῦ τολμήσειν· αὐλίζομαι στρατοπεδεύω.— ταύτη (ἐπίρ.) = οὕτω, ἔνεκα τούτου.— παρέξειν, τοῦ ἀπροσ. παρέχει εἶναι δυνατὸν (τὸ παρέξειν ἐκ τοῦ δοκῶ).— ἔωθεν τὸ πρῶν (πρῶν - πρῶν).— τῷ στρατῶ, ἐκ τοῦ παρέξειν (θὰ εἶναι δυνατὸν εἰς τὸν στρατόν).— διαβάλλω διαβαίνω.— πόρος τὸ πέρασμα, ὁ ποταμὸς.— εὐπετῶς εὐκόλως, χωρὶς κόπον.— ὑποφθάνω (μὲ μτχ.) = προφθάνω νά...— ἐς τάξιν καθίσταμαι παρατάσσομαι πρὸς μάχην.— ἐπιχειρῶ τῷ ἔργῳ ἀρχίζω τὴν μάχην.— ἐν μετώπῳ (= φάλαγγι) εἰς ἐκτεταμένην (εὐρεΐαν) γραμμὴν (ὥστε ἡ παράταξις νὰ ἔχη μέτωπον μεγαλύτερον τοῦ βάθους). Ἀντιθέτως: κατὰ κέρας ἢ ἐπὶ κέρως (πρβλ. κατωτέρω § 5) = εἰς μακρὰν (βαθεΐαν)

ΧΑΡΤΗΣ
 ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΤΟΥ
 Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
 (323 Π.Χ.)
 Κλίμακ 1:3.300.000

ΕΥΕΒΙΝΟΣ ΠΟΝΤΟΣ

ΚΑΡΙΑ ΘΑΛΑΣΣΑ

ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΘΑΛΑΣΣΑ

ΑΡΑΒΙΑ

ΠΕΡΣΙΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ

ΙΝΔΙΚΗ ΕΡΥΘΡΑ ΘΑΛΑΣΣΑ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΑΡΜΕΝΙΑ

ΑΙΓΥΠΤΟΣ

ΚΟΚΚΟ

ΓΕΩΡΓΙΑ

ΙΝΔΙΚΗ

ΠΑΡΑΓΟΝΙΑ

ΒΑΛΙΑΝΟΙ

ΣΟΥΔΑ

ΑΙΘΙΟΠΙΑ

ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ

ΑΡΑΒΙΑ

ΑΡΑΒΙΑ

ΙΝΔΙΑ

ΑΡΜΕΝΙΑ

ΑΡΜΕΝΙΑ

ΑΡΜΕΝΙΑ

ΑΙΓΥΠΤΟΣ

ΚΟΚΚΟ

ΓΕΩΡΓΙΑ

ΙΝΔΙΚΗ

σειράν (ὥστε ἡ παράταξις νὰ ἔχη μέτωπον 2-4 ἀνδρῶν καὶ βάθος πολλῶν).—πολλά (μέρη) αὐτοῦ, δηλ. τοῦ ποταμοῦ.—εἰσὶν αἱ=τινές.—ἀτάκτως καὶ κατὰ κέρας ἐκβαίνουσι (μτχ. ὑποθ.), ἐνν. ἡμῖν ἐὰν ἐκβαίνομεν ἀτάκτως καὶ εἰς μακρὰν σειράν.—ἐπικείσονται, τοῦ ἐπιτίθεμαι.—ἤπερ ἀσθενέστεατον, ἐνν. ἐστὶ ἐκεῖ ὅπου θὰ εἶναι τὸ ἀσθενέστερον σημεῖον τῆς παρατάξεώς μας.—σφάλμα ἀτυχία.—χαλεπὸν ἐπιζήμιον.—ἐς τὴν ὑπὲρ παντός τοῦ πολέμου κρίσιν διὰ τὴν ἐκβασιν τοῦ ὅλου ἀγῶνος.—σφαλερὸν ἐπικίνδυνον.

6-7. οὕτω τῷ ὀνόματι διὰ τοιαύτης ἐκφράσεως.—ἐκφραυρίζω τινὰ ὁμιλῶ περιφρονητικῶς διὰ κάποιον.—εἶργω τινὰ τοῦ οὐ μὴ ποιεῖν τι=κωλύω τινὰ ποιεῖν τι.—πρὸς Μακεδόνων τῆς δόξης ἀρμόζον εἰς τὴν δόξαν τῶν Μακεδόνων.—οὔτε πρὸς τῆς ἐμῆς... ὄξυτητος οὔτε ἀρμόζον εἰς τὴν ἰδικὴν μου ἀποφασιστικότητα.—ποιοῦμαι = ἡγοῦμαι.—ὄτι, αἰτιολ.—ἄξιον τοῦ σφῶν δέους τὸ ὁποῖον νὰ δικαιολογῇ τὸν πρὸς ἡμᾶς φόβον των.—ἐν τῷ παραυτίκα ἀμέσως.—ἐπαθον, ὑποκ. οἱ Πέρσαι.

Κεφάλαιον 14.

1-3. ἡγησόμενον (μτχ. τελ.) ἐνν. αὐτοῦ τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος. ἡγοῦμαι, ἐδῶ=ἀναλαμβάνω τὴν διοίκησιν.—παράγω (ἀμεταβ.) πορεύομαι, προχωρῶ.—προετάχθησαν τοῦ δεξιοῦ ἐτάχθησαν πρῶτοι εἰς τὸ δεξιόν, ἐτάχθησαν εἰς τὸ ἀκρότατον δεξιὸν κέρας.—αὐτῶ=ὄπ' αὐτοῦ.—τοὺς ἐταίρους τοὺς ἰππέας τὸ βαρὺ ἰππικὸν (πρβλ. κεφ. 12, § 7).—τοὺς Ἀγριανας, λαὸς πολεμικώτατος οἰκῶν παρὰ τὴν Ῥοδόπην καὶ τὰς πηγὰς τοῦ Στρυμόνος· οὗτοι εἶχον ὑποταχθῆ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸν ὁποῖον ἠκολούθησαν εἰς τὴν ἐκστρατεῖαν.—σαρισφόρος, βλ. κεφ. 13, § 1.—Φιλῶτα ἐπετάχθη ἐτάχθη πλησίον τοῦ Φιλῶτα.—τοὺς Παίονας, οὗτοι ἦσαν ἀρχαῖος λαὸς ἐν Παιονίᾳ, χώρα τῆς βορείου Μακεδονίας μεταξὺ Ἀξιοῦ καὶ Στρυμόνος.—τὴν ἴλην τοῦ Σωκράτους, τὴν ἐξ Ἀπολλωνίας (βλ. κεφ. 12 § 7).—ἐχόμενοι δὲ τούτων πλησίον δὲ τούτων.—οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἐταίρων, σῶμα ἐλαφροῦ πεζικοῦ (βλ. εἰσαγ. σελ. 15).—ἐπὶ τούτοις (ἐνν. ἐτάχθη) πλησίον τούτων.—ἡ φάλαγξ, ἐδῶ=ἡ τάξις, τὸ τάγμα (ὁμοίως κατωτέρω).—ἐπὶ δὲ (μὲ ἐπιρ. σημ.) = πλησίον δέ.—ἐπὶ δὲ ὦν=ἐπὶ δὲ (τούτοις ἐτάχθησαν οὗτοι), ὦν.—ἡ Κρατέρου φάλαγξ, ὁ Κρά-

τερος ἦτο εἷς ἐκ τῶν ἐπισημοτάτων στρατηγῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν ἀρχηγίαν σύμπαντος τοῦ πεζικοῦ τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος ἐν τῇ παρούσῃ μάχῃ (ὡς καὶ ἐν Ἰσσοῦ καὶ ἐν Ἀρβήλοις).—**ἔστ(ε) ἐπὶ τὸ μέσον** μέχρι τοῦ μέσου (τῆς ὅλης παρατάξεως)· ἡ φάλαγξ τῶν Μακεδόνων διηρεῖτο συνήθως εἰς ἅ τάξεις· ἐδῶ ὅμως διαιρεῖται εἰς 8.

4. **ὀλίγον ἀποδέοντες** ὀλίγον ὑπολειπόμενοι τῶν..., σχεδόν.—**ἡ ἵππος** τὸ ἱππικόν.—**παρατείνω** ἐκτείνω.—**τῷ ποταμῷ κατὰ τὴν ὄχθην** κατὰ μῆκος τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ.—**ὑπερδέξιος** ὑπερύψηλος.—**τὰ χωρία τὰ μέρη**, τὸ ἔδαφος.—**ἦ... ταῦτη ὅπου... ἐκεῖ**.—**καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῇ ξύν** ἐκπλήξει **θεραπεία** καὶ ἐκ τῆς μετ' ἀπίερον σεβασμοῦ προθυμίας τῶν περὶ αὐτόν.—**ἐπέχοντα**, ἐκ τοῦ αἰσθήσεως σημαντικοῦ **καθεώρων**· **ἐπέχω**=ἔχω θέσιν.—**κατὰ τὸ εὐώνυμον σφῶν** ἀπέναντι τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος αὐτῶν.

5 - 7. **χρόνον ἐπὶ τινὰ χρόνον**.—**τὰ στρατεύματα** (=οἱ στρατοὶ) ἐφρεστώτες ἰσάμενοι (σχῆμα κατὰ τὸ νοούμενον).—**ὑπὸ τοῦ τὸ μέλλον ὀκνεῖν** (= ἔνεκα τοῦ ὀκνεῖν τὸ μέλλον) ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο τὸ ἀδελφὸν μέλλον τοῦ ἀγῶνος.—**ὡς ἐπικεισόμενοι**, (μετ. τελικῆ), τοῦ ἐπιτίθεμαι.—(αὐτοῖς) **ἐκβαίνουσιν**, μετ. χρονικῆ.—**ἀγαθὸς γενναῖος**.—**καὶ μὴν καὶ μάλιστα**.—**προεμβάλλω** ῥίπτομαι πρώτας.—**ἔταξε** διέταξε· ἡ σειρά: Ἀλέξανδρος... ἔταξε Ἀμύνταν τὸν Ἀρρ. ἔχοντα τοὺς προδρόμους ἱππέας καὶ μὴν καὶ τοὺς Παίονας καὶ μίαν τάξιν τῶν πεζῶν προεμβαλεῖν ἐς τὸν ποταμόν, καὶ Πτολεμαῖον τὸν Φιλ. ἄγοντα πρὸ τούτων (= ἐμπροσθεν τούτων) τὴν Σωκράτους Ἴλην (ἐνν. ἔταξε προεμβαλεῖν).— τὴν ἡγεμονίαν τὴν πρώτην θέσιν (τὴν ὁποίαν διαδοχικῶς ἐλάμβανον καθ' ἐκάστην ἡμέραν τὰ διάφορα σώματα).—**ὑπὸ σαλπίγγων** ὑπὸ τὸν ἦχον τῶν σαλπίγγων.—**καὶ ... ἀλαλάζοντας** (κατὰ τὸ νοούμενον ἀντί: **ἀλαλάζον τὸ δεξιὸν κέρας**) καὶ μὲ πολεμικὰς κραυγὰς.—**τῷ Ἐνυαλίῳ** πρὸς τιμὴν τοῦ Ἐνυαλίου (θεοῦ τοῦ πολέμου)· καὶ εἰς τὴν « Κύρου Ἀνάβασιν » Ξενοφ. εἶδομεν: « τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι » (βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 8, § 17).—**παρατείνω** ἐκτείνω.—**λοξὴν πλαγίαν**.—**ἦ παρεῖλκε τὸ ρεῦμα** ἐκεῖ ὅπου παρέσυρε τὸ ρεῦμα, δηλ. κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ρεύματος.— **κατὰ κέρας** ἐκ τῶν πλαγίων.— **ὡς ἀνυστὸν ὅσον ἦτο δυνατόν** (ἐκ τοῦ ἀνύω καὶ ἀνύτω ἐκτελεῶ, κατορθώ-

νω).—τῆ φάλαγγι ἐν μετώπῳ, εἰς ἐκτεταμένην γραμμὴν.—προσμεί-
γνυμί τινι συμπλέκομαι πρὸς κάποιον.

Κεφάλαιον 15.

1-2. ἦ... ταύτη, βλ. κεφ. 14, § 4.—προσέχω τινὶ πλησιάζω κάποιον (ἢ κάτι).—βάλλω ῥίπτω ἀκόντια.—ἐξ ὑπερδεξίου ἐξ ὕψηλῶν θέσεων.—χθαμαλὸς χαμηλός.—ἔστ' ἐπὶ τὸ ὕδωρ μέχρι τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ.—καὶ ἦν ὠθισμὸς τῶν ἰππέων (γεν. ὑποκ.)=καὶ ἐω-
θοῦντο οἱ ἰππεῖς.—τῶν μὲν ἐκβαίνειν... τῶν δ' εἴργειν, ἐν-
πειρωμένων (αἰτιολ. μτχ.).—πολλῶν παλτῶν ἄφρεσις, ἐνν. ἦν
πολλὰ παλτά ἀφίετο· παλτὸν ἀκόντιον.—ἐλαττούμενοι ἐπειδὴ
ἦσαν ὀλιγώτεροι.—ἐξ οὐ βεβαίου ἐξ ἐδάφους ἐπισφαλοῦς (διότι ἐκεῖ
ἦτο λασπῶδες καὶ ὀλισθηρὸν).—οἱ δὲ Πέρσαι....=οἱ δὲ Πέρσαι
οὐκ ἐκακοπάθουν μαχόμενοι ἐξ ὑπερδεξίου τῆς ὄχθης (ἐξ ὕψη-
λῶν θέσεων ὑπεράνω τῆς ὄχθης).—ἄλλως τε καὶ καὶ πρὸς τούτοις
ἀκόμη.—ταύτη εἰς τὴν θέσιν ταύτην.—κινδυνεύω μάχομαι.

3-5. ξυμμείγνυμί τινι συμπλέκομαι πρὸς κάποιον.—πρὸς αὐ-
τῶν, ποιητ. αἴτιον.—γενόμενος, μτχ. ἐναντιωμ.—ὄσοι γε μὴ ἐξαιρέ-
σει βεβαίως ἐκείνων, οἱ ὅποιοι.—ἀποκλίνω καταφεύγω.—ἄμα οἱ=
σὺν ἑαυτῷ.—ἴνα ὅπου.—τὸ πᾶν στίφος τὸ πυκνότατον πληθος.—
ξυνειστήκει εἶχε συναφθῆ.—ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις ἢ μία κατόπιν τῆς
ἄλλης.—τοῖς Μακεδόσι=τῶν Μακεδόνων.—ἐῷκει, τοῦ ἔοικα
ὁμοιάζω.—ξυνέχομαι συναθοῦμαι.—οἱ μὲν... οἱ δέ, ἐνν. πειρώ-
μενοι.—ἐξῷσαι τοῦ ἐξωθῶ.—ἐς ἅπαν παντελῶς.—βιάζομαί τινα
ἐξωθῶ κάποιον βιαίως.—οἱ Μακεδόνες, ἐπεξηγήσεις τοῦ οἱ μὲν.—ξυ-
στοῖς διὰ δοράτων (τὰ ὅποια μετεχειρίζοντο οἱ ἰππεῖς ὡς δόρυ ἢ
ἀκόντιον).—κρανείνος κατεσκευασμένος ἐξ ξύλου κρανείας (διὰ ν' ἀν-
τέχη ὡς στερεόν).

6. ἐνθα δὴ τότε ἀκριβῶς.—ἦται (τοῦ αἰτῶ), μὲ διπλῆν αἰτ.—
ἀναβολέα, παράθ. εἰς τὸ Ἄρέτην, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀναβολεύς, ἱππο-
κόμος, εἰδικὸς εἰς τὸ νὰ ὑποβοηθῆ τὸν ἱππεύοντα, ἵνα ἀναβῆ εἰς τὸν
ἵππον.—τῶν βασιλικῶν (ἀναβολέων), γεν. διαίρ.—πονοῦμαι
μετὰ κόπου ἀγωνίζομαι.—κεκλασμένου, τοῦ κλάομαι - ὦμαι θραύο-
μαι.—οὐκ ἀφανῶς λαμπρῶς, γενναίως.

7 - 8. καὶ ὄς καὶ οὗτος (ὁ Ἄλέξ).—ἐπάγω ὡσπερ ἔμβολον τῶν ἵππέων ὁδηγῶ τοὺς ἵππεῖς εἰς σφηνοειδῆ (τριγωνικὴν) παράταξιν.—ἅμα οἱ, βλ. § 3.—ἐξελαύνω ἐξορμῶ.—παίω κτυπῶ.—καταβάλλει ρίπτει κάτω (νεκρὸν),—ἐν τούτῳ αὐτὴν τὴν στιγμὴν.—Ῥοισάκης, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Μιθριδάτου.—ἐπελαύνω ἐπέρχομαι (ἔφιππος).—κοπίς, ξίφος (καμπύλον).—τὴν πληγὴν ἔσχε ἐσταμάτησε, ἐματαίωσε τὸ κτύπημα.—Σπιθριδάτης, βλ. κεφ. 12, § 8.—ἀνετέτατο, τοῦ ἀνατείνομαι ὑψώνω.—ὑποφθάνω προφθάνω.—τὸν ὤμον, ἐδῶ = τὸν βραχίονα.—ἐπεκβαίνω ἐξέρχομαι κατόπιν.—προχωρεῖ (ἐδῶ ἀπρὸς.) = εἶναι δυνατὸν.—προσγίνομαί τινι συνενώνομαι με κάποιον.

Κεφάλαιον 16.

1 - 3. αὐτοὶ τε καὶ ἵπποι καὶ οἱ ἵππεῖς καὶ οἱ ἵπποι.—πολλά, σύστ. ἀντικ. τοῦ βλαπτόμενοι.—ἐγκλίνω τρέπομαι εἰς φυγὴν.—προκινδυνεύω μάχομαι εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν.—ἐνδίδωμι ὑποχωρῶ.—τὸ μέσον... αὐτοῖς τὸ κέντρον αὐτῶν.—παραρρήγνυμαι ἀποσπῶμαι (ἀπὸ τῆς γραμμῆς τῆς παρατάξεως).—τὰ ἐφ' ἑκάτερα ἀμφοτέραι αἱ πτέρυγες τῆς παρατάξεως.—καρτερά γενική.—ἐκτρέπομαι στρέφομαι.—ὦν = τούτων δέ.—ἧ ἐκεῖ ὅπου.—ἐκπλήξει τοῦ παραλόγου ἐξ ἐκπλήξεως διὰ τὸ ἀπροσδόκητον (τόλμημα τῶν Μακεδόνων).—βέβαιος λογισμὸς σταθερὰ ἀπόφασις.—ἐπάγω τινὶ τὴν φάλαγγα ὁδηγῶ τὴν φάλαγγα ἐναντίον κάποιου.—πάντη ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη.—ἐν μέσῳ (συλληφθέντας) εἰς τὸ μέσον.—δι' ὀλίγου, ἐν. χρόνου.—ὅτι μὴ... τις ἐκτὸς ἐὰν κανεῖς.—ζωγρῶ συλλαμβάνω ζωντανόν, αἰχμαλωτίζω.—διαλανθάνω διαφεύγω τὴν προσοχὴν.—πταῖσμα ἀποτυχία, ἧττα.

4 - 5. εἰκῶν ἀνδριάς.—ἐν Δίῳ· τὸ Δῖον ἦτο πόλις τῆς Ν. Μακεδονίας (Πιερίας) παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ὀλύμπου ἔχουσα ὀνομαστὸν ναὸν τοῦ Διὸς καὶ ἀνδριάντας τῶν Μακεδόνων βασιλέων· ἐκεῖ ἰδρύθησαν καὶ 25 ἀνδριάντες τῶν ἐν Γρανικῷ πεσόντων ἐταίρων. Οἱ ἀνδριάντες οὗτοι ἀπήχθησαν βραδύτερον ὑπὸ τοῦ Μετέλλου εἰς τὴν Ῥώμην μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τὸ 164 π.Χ.—Λύσιππος, περίφημος γλύπτης ἐκ Σικυῶνος, ἀκμάσας τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ Δ' π.Χ. αἰῶνος.—Ἄλέξανδρον ἐποίει

κατεσκευάζεν ἀνδριάντας τοῦ Ἀλεξάνδρου.—**προκρίνομαι** προτιμῶμαι.—**καὶ ἄλλω κόσμῳ** καὶ μὲ ἄλλας στρατιωτικὰς τιμὰς.—**ἀτέλεια τῶν κατὰ τὴν χώραν** (δηλ. γιγνομένων) ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τοῦ φόρου τῶν γεωργικῶν προϊόντων.—**τῷ σώματι λειτουργίαι** σωματικαὶ ὑπηρεσίαι (ἀγγαρεῖται).—**κατὰ τὰς κτήσεις ἐκάστων εἰσφοραὶ** συνεισφοραὶ ἀνάλογοι πρὸς τὴν περιουσίαν ἐκάστου.—**ἐπέρχομαι** ἐπισκέπτομαι.—**ἐρόμενος**, τοῦ ἐρωτῶ.—**ὅπως τις ἐτρώθη καὶ ὅτι πράττων** (ἐτρώθη), ἐκ τοῦ ἐρόμενος.—**παρασχῶν οἱ ἐπιτρέψας** εἰς αὐτὸν (δηλ. εἰς ἕκαστον τῶν τετραμένων).—**εἰπεῖν τε καὶ ἀλαζονεύσασθαι**, ἐκ τοῦ παρασχῶν.—**ἀλαζονεύομαι** ὑπερηφανεύομαι διὰ κάποιον κατόρθωμα.

[Πῶς τιμᾷ ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς πεσόντας; Ποία ἢ διαγωγὴ του πρὸς τοὺς οἰκείους αὐτῶν καὶ πρὸς τοὺς τραυματίας; Πῶς δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν τὸν Ἀλέξανδρον ἐκ τῶν πράξεων τούτων;]

6 - 7. ἔθαψε διέταξε νὰ θάψουν.—**δήσας**, τοῦ δέω - δῶ δένω.—**ἐν πέδαις** μὲ χειροπέδας.—**ἐργάζεσθαι** (καθαρῶς τελ. ἀπαρέμφ.) ἐνν. **τὴν γῆν**.—**παρὰ τὰ κοινῇ δόξαντα τοῖς Ἕλλησιν** παρὰ τὴν κοινὴν ἀπόφασιν τῶν Ἑλλήνων (τὴν ληφθεῖσαν ἐν Κορίνθῳ· δηλαδῆ;).—**ἀνάθημα** (κτγρμ.) ἀφιέρωμα.

[Ποία ἢ συμπεριφορὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐναντι τῶν νεκρῶν ἀντιπάλων του; Πῶς συμπεριφέρεται πρὸς τοὺς νεκροὺς Ἕλληνας μισθοφόρους καὶ πῶς πρὸς τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἐξ αὐτῶν; Διατί; Ποῖον τὸ νόημα τῆς ἐπιγραφῆς;]

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Κεφάλαιον 3.

1. ἐξ Γόρδιον. τὸ Γόρδιον ἦτο παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Φρυγίας παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Σαγγαρίου.—**παρέρχομαι** εἰσέρχομαι.—**ἄκρα** ἀκρόπολις.—**ὁ Γόρδιος**, ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῆς Μεγ. Φρυγίας καὶ ἰδρυτὴς τῆς πόλεως Γορδίου.—**καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Μίδου**, ὁ υἱὸς τοῦ Γορδίου. Μίδας εἶναι ὁ γνωστὸς βασιλεὺς τῆς Φρυγίας, περίφημος διὰ τὰ πλούτη του· τὸ ὄνομά του συνεδέθη μὲ διαφόρους παραδόσεις καὶ διὰ τοῦτο ὁ Μίδας μετέπεσε κατόπιν εἰς μυθικὸν πρόσωπον.—**καὶ τοῦ ζυγοῦ**, ζυγὸς τῆς ἀμάξης εἶναι τὸ ξύλον, τὸ ὅποιον δένεται σταυροειδῶς ἐπὶ τοῦ ῥυμοῦ (δηλ. τοῦ μακροῦ ξύλου, ἑκατέρωθεν τοῦ ὁποίου ζευγνύονται τὰ ζῶα).

2 - 6. λόγος πολὺς κατεῖχεν ὑπῆρχε παράδοσις πολὺ διαδεδομένη.—**πρόσχωρος** πλησιόχωρος, γείτων.—**τῷ μὲν. . . τῷ δέ**, δοτ. ὄργ.—**ἀροτριᾶν** κτλ., τὰ ἀπαρέμφατα μέχρι τῆς παραγράφου 6 ἐκ τοῦ λόγος... κατεῖχεν (εἰς τὴν ἐρμηνείαν δύνανται ν' ἀποδοθοῦν μὲ ῥήματα ἱστορ. χρόνου).—**ἀμαξεύω** σύρω ἄμαξαν.—**ἀροῦντος** (χρον. μτχ.), τοῦ ἀρόω-ῶ ἀροτριῶ.—**ὁ βουλευτὸς** (ἐνν. καιρὸς) ἡ ὥρα τῆς ἀποζεύξεως τῶν βοῶν: ἡ ἑσπέρα.—**ὄψις** θέαμα.—**κοινῶ-ῶ** ἀνακοινῶν.—**ὑπὲρ τοῦ θεοῦ** περὶ τοῦ θεοῦ τούτου σημείου.—**παρὰ τοὺς Τελμισσέας**, Τελμισσοῖς ἦσαν οἱ κάτοικοι τῆς Τελμισσοῦ, πόλεως τῆς Καρίας, φημιζόμενοι διὰ τὴν μαντικὴν των ἱκανότητα.—**σοφὸς ἐξηγεῖται** ἱκανὸς εἰς τὸ νὰ ἐξηγῇ.—**ἀπὸ γένους ἀπὸ γενεᾶς** εἰς γενεάν, κληρονομικῶς.—**μαντεία** μαντικὴ τέχνη.—**προσάγω** τινὶ πλησιάζω κάποιον.— **ἐντυγχάνω** τινὶ συναντῶ κάποιον.— **ὅπως οἱ ἔσχε** πῶς συνέβη εἰς αὐτόν.—**θύειν**, ἐκ τοῦ κελεῦσαι.—**δεηθῆναι** γάρ κλπ., ἡ σειρά: **δεηθῆναι γάρ** (= ἐπεὶ) Γόρδιον αὐτῆς **ξυνεπισπομένην** οἱ τὴν θυσίαν ἐξηγήσασθαι ἐπειδὴ (ἐλέγετο ὅτι) ὁ Γόρδιος παρεκάλεσεν αὐτὴν νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ καὶ νὰ τοῦ ὑποδείξῃ τὸν τρόπον τῆς θυσίας.—**ὑποτίθεμαι** ὑποδεικνύω.—**συγγίγνομαι** ἐπὶ γάμῳ τινὶ νυμφεύομαι.—**ἐν τούτῳ**, δηλ. τῷ χρόνῳ.—**στάσει** πιέζεσθαι σφίσι = στασιάζειν ἀλλήλοις.—**καὶ ἐπιστῆναι** τῇ ἐκ-

κλησία καὶ (ὅτι) παρουσιάσθη κατὰ τὴν συνέλευσιν.—**αὐτὴ ἀμάξη** μετὰ τῆς ἀμάξης του.—**ξυμβαλόντας τὸ μαντεῖον** ἐπειδὴ συνεδύσαν τὸν χρησμὸν (μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἀμάξης).—**φράζω** λέγω, ὑποδεικνύω.—**ἐν τῇ ἄκρᾳ** εἰς τὴν ἀκρόπολιν.—**χαριστήριον** (κτγρμ.) ὡς εὐχαριστήριον δῶρον.—**ἐπὶ τοῦ ἀετοῦ τῆ πομπῆ** διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἀετοῦ (δηλ. διότι ὁ Ζεὺς εἶχεν ἀποστείλει εἰς τὸν πατέρα τοῦ Μίδου τὸν ἀετόν).—**μυθεύεται** ὑπάρχει παράδοσις.—**χρῆναι** (τοῦ **χρῆ**) ὅτι πρέπει, ὅτι εἶναι πεπρωμένον.

7 - 8. **ἀπόρως ἔχω** ἀπορῶ, δὲν δύναμαι.—**περιορῶ** ἀφῆνω.—**μή τινα** . . **κίνησιν ἐργάσθηται** (φοβούμενος) μήπως προκαλέσῃ κακὴν ἀντύπωσιν.—**Ἄριστόβουλος**, περὶ τοῦ ὁποίου βλ. Βιβλ. Α', προοίμιον § 1 - 3, σελ. 75.— **ἐξελόντα**, τοῦ **ἐξαιρῶ** ἀφαιρῶ.—**ὁ ἔστωρ** ὁ πασσαλίσκος (ὁ συνδέων τὸν ζυγὸν πρὸς τὸν ῥυμόν, βλ. § 1).—**τύλος** ξύλινον καρφίον.—**διαβάλλομαι** διαπερῶμαι.—**διαμπᾶξ** πέρα - πέρα.—**ξυνέχω** συγκρατῶ.—**ἐξεκλύσαι**, ἐκ τοῦ **λέγει** ἐξεκλύω ἀποσύρω, ἀποσπῶ.—**ἰσχυρίζομαι** λέγω μετὰ βεβαιότητος.— **δ' οὖν** πάντως ὅμως (ἀπόδοσις τοῦ προηγηθέντος ὅπως μὲν).—**ἀπαλλάττομαι ἀπό τινος** ἀπομακρύνομαι ἀπὸ κάποιου.—**ὡς τοῦ λογίου** ξυμβεβηκός μετὰ τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ χρησμός εἶχεν ἐκπληρωθῆ.—**καὶ γὰρ καὶ** διότι καί...—**σέλας** ἀστραπή.—**ἐπισημαίνω** ἐπιβεβαιώνω.—**ἐπὶ τούτοις** ἔνεκα τούτων.—**τοῖς φήνασι** τοῦ **φ.** φαίνω φανερώνω.

Κεφάλαιον 4.

7 - 8. **Ἄριστοβούλω**, ποιητ. αἴτ. (βλ. Βιβλ. Α', προοίμιον, § 1 - 3 σελ. 75).—**οἱ δὲ = ἄλλοι δὲ** λέγουσιν, ἔνν. νοσῆσαι τὸν **Ἀλέξανδρον**.—**ρίψαντα**, ἔνν. ἑαυτὸν (μτχ. αἰτιολ.).—**νήχομαι** κολυμβῶ.—**καύματι ἔχομαι** κατέχομαι ὑπὸ ζέστης, ὑποφέρω ἀπὸ τὴν ζέστην.—**οἶα** (= ἄτε,) μετὰ αἰτιολ. μτχ. δηλοῖ ὅτι ἡ αἰτιολογία εἶναι πραγματική: **οἶα ἀνισχουσῶν τῶν πηγῶν οἱ** ἐπειδὴ αἱ πηγαὶ αὐτοῦ ἄρχονται, ἐπειδὴ οὗτος πηγάξει.—**ἔχεσθαι** ὅτι κατείχετο (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ **λέγουσι**).—**ξυνόντα** φίλον, ἀκόλουθον.—**τὰ ἀμφὶ ἰατρικὴν** ὡς πρὸς τὰ ἰατρικὰ ζητήματα.—**ἐς τὰ μάλιστα πιστεύομαι** ἀπολαύω μεγίστης ἐμπιστοσύνης.—**ἀδόκιμος** ἀσήμαντος, ἄνευ ὑπολήψεως.—**καθῆραι**, ἐκ τοῦ **ἐθέλειν** (τὸ ὁποῖον ἐκ τοῦ **λέγουσι**): **καθαίρω** τινα

φαρμάκῳ παρέχω εἰς κάποιον καθαρτικὸν φάρμακον.—καὶ τὸν κελεύει καθῆραι καὶ (λέγουσιν ὅτι) παρεκάλει (ὁ Ἄλέξ.) τοῦτον (τὸν ἰατρὸν Φίλ.) νὰ τοῦ δώσῃ καθαρτικὸν φάρμακον.

9 - 11. ἡ κύλιξ τὸ ποτήριον.—παρασκευάζειν, ἐξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ λέγουσι καὶ συνεχίζεται μέχρι τέλους τῆς § 11.—ὁμοῦ συγχρόνως.—ἐνδηλος γίγνομαι φαίνομαι, φανερόνομαι.—ὅτι καλῶς οἱ ἔχει τὰ τοῦ φαρμάκου ὅτι οὐδεμίαν ἀνησυχίαν εἶχεν ὡς πρὸς τὸ φάρμακον.—ἀκούω, με ἀπαρ = ἔχω πληροφορίας (ὅτι...).—καὶ ἐς τὰ ἄλλα καὶ ὡς πρὸς τὰ ἄλλα φάρμακα.—ἐπαγγέλλομαι ὑπόσχομαι ὅσα ἐπαγγέλλοιτο ὅσα (φάρμακα) ἤθελεν ὑποσχεθῆ (ὅτι θὰ τοῦ δώσῃ).—ῥαίζω καλυτερεύω.—ὅτι βέβαιος ἐς τὸ ἀνύπτου τυγχάνει ὧν ὅτι εἶχεν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν εἰλικρίνειαν (αὐτῶν).—ἐρρωμένος θαρραλέος.

[Ἐκ τῶν ἀπαρεμφ. τῶν § 9 - 11 ποῖα ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ προηγηθέντος λέγουσι τῆς § 7; Ποία ἡ συντακτικὴ θέσις ἐκάστου τῶν λοιπῶν ἀπαρ.; Πῶς δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ Ἄλέξανδρος ἐκ τῆς διαγωγῆς του πρὸς τὸν ἰατρὸν του; Ποία ἡ προκληθεῖσα εἰς τοὺς φίλους του ἐντύπωσις;]

Κεφάλαιον 7.

1 - 2. ὑπερβάλλω διαβαίνω.—τὸ ὄρος τὸ Ἄμανόν ὄρος τῆς Μ. Ἀσίας ἐκτείνεται μεταξὺ Καππαδοκίας, Κιλικίας καὶ Συρίας· βορείως μὲν ἐνώνεται μετὰ τὴν σειρὰν τοῦ Ταύρου, ἐκεῖθεν δὲ καμπτόμενον πρὸς νότον φθάνει μέχρι τοῦ Ἰσσηκοῦ κόλπου καὶ σχηματίζει πολλὰς στενοπορίας, τὰς καλουμένας Ἀμανικὰς πύλας, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν μεταξὺ Κιλικίας καὶ βορείας Συρίας δίοδον.—προάγω προχωρῶ.—ἐγένετο κατόπιν Ἀλεξάνδρου λαθῶν (= ἔλαθε γενόμενος κατόπιν Ἀλεξάνδρου) χωρὶς νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸς κατέλαβε τὰ νῶτα τοῦ Ἀλεξάνδρου (εὐρισκομένου ἐν Μυριάδρω).—χαλεπῶς αἰκίζομαί τινα σκληρῶς βασανίζω κάποιον.—Πίναρος, μικρὸς ποταμὸς τῆς Κιλικίας πηγάζων ἐκ τοῦ Ἄμανοῦ ὄρους καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἰσσηκὸν κόλπον (βλ. γεωγρ. χάρτην).—τριακόντορος (ἐνν. ναῦς) τριακοντάκωπος (πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἔχει πρὸς ἑκατέραν τῶν πλευρῶν 15 κώπας με ἰσαριθμούς κωπηλάτας εἰς μίαν μόνον σειρὰν).—τῶν ἐταί-

ρων (βλ. εἰς. σ. 15).—κατασκευομένους (τοῦ κατασκοποῦμαι) ἵνα μάθουν διὰ κατασκοπεύσεως.—εἰ τὰ ὄντα ἐξαγγέλλεται ἐὰν ὅσα ἐξαγγέλλονται εἶναι ἀληθῆ.—μᾶλλον τι εὐπετῶς κάπως εὐκόλα.

3 - 5. παρακαλῶ προτρέπω.—ἐκ τῶν ἤδη σφίσι (ποιητ. αἰτ.) καλῶς κεινδυνευμένων ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἀγῶνων, οἱ ὅποιοι ἐνδόξως εἶχον διεξαχθῆ ὑπ' αὐτῶν.—στρατηγῶ διευθύνω τὸν ἀγῶνα.—ἐπὶ νοῦν τινι ἄγω ἐμβάλλω εἰς τὸν νοῦν κάποιου τὴν ἰδέαν.—καθεύγνυμι ἐγκλείω.—ἐκ τῆς εὐρυχωρίας, δηλ. ἐκ τῆς εὐρυτάτης πεδιάδος τῶν Σώγων, ὅπου ἀρχικῶς εἶχε στρατοπεδεύσει ὁ Δαρεῖος.—ἐς τὰ στενόπορα, δηλ. εἰς τὴν στενὴν παράλιον πεδιάδα τοῦ Πινάρου ποταμοῦ.—ἵνα ὅπου.—ξύμμετρον χωρίον κατάλληλος τοποθεσία.—τοῖς δέ, δηλ. Πέρσαις.—ἀχρεῖος ἄχρηστος.—παραπλήσιος ὅμοιος.—οὔτε τὰ σώματα οὔτε τὰς γνώμας παραπλησίσις (οὔσι) οἱ ὅποιοι οὔτε κατὰ τὰ σώματα οὔτε κατὰ τὸ φρόνημα εἶναι ὅμοιοι (πρὸς αὐτοὺς, δηλ. τοὺς Μακεδόνας).—Μακεδόνας. . . ἐς χεῖρας ἤξειν (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ ἐννοουμένου ἔλεγεν' ἐπίσης καὶ τὰ ἐπόμενα ἀπαρέμφ. μαχεῖσθαι, ἀντιτάξεσθαι, ἀντιστρατηγεῖν).—τρυφῶσι (μτχ.) οἱ ὅποιοι ζοῦν βίον μαλθακόν.—ἄλλως τε καὶ καὶ πρὸς πρὸς τούτοις ἀκόμη.—ἐς χεῖρας ἤκω συμπλέκομαι.—ὄσοι τε Ἕλληνης Ἕλλησι, ἐνν. ἐς χεῖρας ἤξουσι.—ὑπὲρ τῶν αὐτῶν (οὐδ.). διὰ τὰ αὐτὰ πράγματα, διὰ τὸν ἴδιον σκοπόν.—ἐπὶ μισθῶ καὶ τούτῳ οὐδὲ πολλῶ διὰ μισθὸν καὶ τοῦτον ὄχι πολύν.—ξύν σφίσιν= σὺν ἑαυτοῖς (δηλ. τοῖς Μακεδόσιν).—ἄπονος ὀκνηρός.—μαλακὸς μαλθακός.—ἀντιτάξεσθαι (ἔλεγεν ὅτι) θά ἀντιταχθοῦν.—ἐπὶ δέ= πρὸς τούτοις δέ.—ἀντιστρατηγῶ τινι ὡς στρατηγὸς εἶμαι ἀντιμέτωπος πρὸς κάποιον.

[Τρέφατε τὸν πλάγιον λόγον τῶν § 3 - 5 εἰς εὐθύν. Διὰ ποίους λόγους πρέπει κατὰ τὸν Ἀλέξανδρον νὰ ἔχουν θάρρος οἱ Μακεδόνες; Πῶς δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ ὁ Ἀλέξανδρος λέγων ὅτι «ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν στρατηγεῖ ἄμεινον;»]

6 - 7. ἐς πλεονεξίαν τοῦ ἀγῶνος εἰς ἀπόδειξιν ὅτι (οἱ Μακεδόνες) ὑπερέχουν (τῶν Περσῶν) εἰς τὸν ἀγῶνα.—ἐπεξήκει, τοῦ ἐπεξέρχομαι διηγοῦμαι, λέγω.—τὰ ἄθλα τὰ ἐπαθλα, τὰ βραβεῖα (οἱ

καρποὶ τοῦ ἀγῶνος).—κρατῶ νικῶ.—ἐν τῷ τότε, ἐνν. χρόνῳ.—ὅτι περ ὄφελός (ἔστι) ὅ,τι ἀκριβῶς εἶναι χρήσιμον· κατ' ἔννοιαν=τοὺς ἀρίστους, τὸ ἄνθος.—καὶ ὡς. . ., ἐκ τοῦ ἐπεδείκνυεν (μετάβασις ἐκ τοῦ εἰδ. ἀπαρ. κρατήσῃν εἰς εἰδ. πρότασιν).—ἐπὶ τῷδε τῷ ἀγῶνι, μετὰ τοῦτον τὸν ἀγῶνα.—ὅτι μὴ εἰ μὴ.—τὰ ἐς τὸ κοινὸν ζῦν λαμπρότητι ἤδη πεπραγμένα τὰ μέχρι τοῦδε λαμπρὰ κατορθώματα, τὰ ὅποια ἀπὸ κοινοῦ εἶχον συντελεσθῆ.—καὶ εἰ δὴ καὶ ἐὰν μάλιστα.—τῷ (ποιητ. αἰτ.) ὑπό τινος.—ιδίᾳ κατ' ἰδίαν, ἀτομικῶς.—τι. . . τετολημμένον (ἐνν. ἦν) εἶχε πραχθῆ τολμηρὸν τι ἔργον.—διαπρεπὲς ἐς κάλλος ἔσχον εἰς ὠραιότητα: ἐξαιρετικῶς ἐνδοξον.—ἐπὶ τῷ ἔργῳ διὰ τὸ κατορθώματά του.—ἀνακαλῶ προσφωνῶ.—τὸ αὐτοῦ οὐκ ἀκίνδυνον τὸ ριψοκίνδυνον αὐτοῦ.—ὡς ἀνεπαχθέστατα χωρὶς διόλου νὰ ἐνοχλῆ (διὰ τῆς καυχησιολογίας του), ἦτοι=μὲ μάλιστα μετριοφροσύνην.

8 - 9. ἐς μνήμην ἔλθειν=ἀναμνησθῆναι.—ὡς. . . (λέγων) ὅτι. . . (ἐκ τοῦτου συνδέεται τὸ ῥ. ἐτρέψαντο).—οὐδέν τι σφίσις ἐπεικότες (ἐναντ. μτχ.): ἐνῶ οὐδόλως (οὔτοι) ὁμοιάζον (ἠδύναντο νὰ συγκριθοῦν) πρὸς αὐτοὺς (τοὺς Μακεδόνας)—ἀξίως ἀξία.—ὅτι μὴ ἐκτός.—αὐτοσχεδιάζομαι παρασκευάζομαι προχείρω.—οἱ δὲ οὔτοι παρ' ὅλα ταῦτα.—ἐτρέψαντο ἔτρεψαν εἰς φυγὴν.—πρὸς Βαβυλῶνι αὐτῇ πλησίον αὐτῆς τῆς Βαβυλῶνος (τοῦτο λέγεται μὲ κάποιαν ὑπερβολήν, διότι τὰ Κούναξα, ὅπου ἔγινεν ἡ μάχη, ἀπέχουν τῆς Βαβυλῶνος 500 στάδια περίπου). κατιόντων (μτχ. χρον.), τοῦ κατέρχομαι ἐπιστρέφω· κατιόντων (αὐτῶν) κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν των.—ἐπιγίγνομαι τι ἐπιπίπτω ἐναντίον κάποιου.—ἐπῆλθον διῆλθον.—ὄσα τ(ε) ἄλλα εἰκὸς (ἔστι). . . παραινέσθαι, ἐνν. παρήγει ἔλεγεν, ἀνέφερεν.—ἐν τῷ τοιῷδε εἰς τοιαύτην περίστασιν.—πρὸ τῶν κινδύνων (τῆς μάχης) πρὸ τῆς μάχης.—παράκλησις παρόρμησις, ἐνθάρρυνσις.—ἄλλος ἄλλοθεν δεξιούμενοι πανταχόθεν (εἰσερχόμενοι καὶ) χαιρετίζοντες· κυρίως δεξιούμεναι=χαιρετίζω λαμβάνων τὴν δεξιάν.—τῷ λόγῳ ἐπαίροντες (αὐτὸν) διὰ τῶν λόγων των (ἔτι μᾶλλον) ἐξάπτοντες αὐτόν.

[Ποῖα τὰ νοήματα τῆς προσλαλιᾶς τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς τὸν στρατὸν του; (§ 3 - 9). Ποῖα ἀποτελέσματα ἔφερεν;]

Κεφάλαιον 8.

1-4. δειπνοποιούμαι δειπνῶ.— προκατασκευομένους, τοῦ προκατασκοποῦμαι προανιχνεύω, κατασκοπεύω ἐκ τῶν προτέρων.— ὡς κατασχεῖν (=ὡς κατέξω)—ἵνα καταλάβῃ.—κρατῶ τινος γίνομαι κύριος.—τῶν παρόδων, δηλ. τῶν παραλίων στενῶν (τοῦ Ἄμανοῦ ὄρους).—πέτρα βράχος.—ἀκριβεῖς (=ἀκριβῶς) μετὰ περισκέψεως.—ὕπὸ τὴν ἔω περὶ τὴν αὐγὴν.—κατὰ τὴν ὁδόν, δηλ. τὴν φέρουσαν πρὸς Ἴσσον.—ἔως ἐν ὄσῳ.—ἐπὶ κέρως ἦγεν ἐπορεύετο εἰς μακρὰν (βαθεῖαν) σειρὰν (ὥστε ἡ παράταξις νὰ ἔχη μέτωπον 2-4 μόνον ἀνδρῶν, βάθος δὲ πολλῶν ἀντίθ. ἄγω ἐπὶ φάλαγγος ἢ ἐν φάλαγγι, βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 13, § 4).—διεχώρει (τὰ χωρία) ἐς πλάτος ἠρῦνετο ὁ τόπος.—ἄλλην καὶ ἄλλην τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην.—παράγω διατάσσω κάποιον νὰ βαδίσῃ.—τῆ μὲν ἔνθεν μὲν.—ἐν ἀριστερᾷ δὲ ἔνθεν δέ.—τέως μὲν ἐπὶ τινὰ χρόνον.—τῶν πεζῶν τὸ ἄγημα τὸ ἐκλεκτὸν τάγμα τῶν πεζῶν.—τοὺς ὑπασπιστὰς τὸ εὐκίνητον πεζικὸν (βλ. εἰσαγ. σελ. 15).—ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ἀρξάμενῳ (τινὶ) ἐὰν ἀρχίσῃ κανεῖς νὰ ὑπολογίσῃ ἀπὸ τὸ ἀκρότατον δεξιὸν κρέας.—ὡς μὴ ἵνα μὴ.—πάντη πανταχόθεν.

5-8. προσάγω προσέρχομαι.—τοῦ Πινάρου, βλ. κεφ. 7, § 1-2. μάλιστα περίπου.—τῶν ψιλῶν, βλ. εἰσαγ. σελ. 15.—κατὰ τὴν φάλαγγα ἀπέναντι τῆς φάλαγγος.—τῶν Καρδάκων, οἱ Κάρδακες ἦσαν ἐπίλεκτον σῶμα τοῦ περσικοῦ στρατοῦ μὲ βαρὺν ὀπλισμὸν, τὸ ὁποῖον ἐπεδίδετο εἰδικῶς εἰς τὰς ἀρπαγὰς καὶ λεηλασίας· λέγονται δὲ οὕτω οὐχὶ ἐξ ὀνόματος ἔθνοους ἢ τόπου, ἀλλ' ἐκ τῆς λέξεως κάρδα, ἡ ὁποία παρὰ τοῖς Πέρσαις ἐσήμαινε κάτι τὸ πολεμικὸν καὶ ἀνδρεῖον.—ἐπὶ φαλ. ἀπλῆς εἰς μίαν γραμμὴν.—ἵνα ὅπου.—ἐπέταξε τῷ ὄρει παρήταξεν ἐπὶ τοῦ ὄρους.—ἔστιν οἱ τινές.—πῆ μὲν κάπου μὲν.—διαχωρῶ διαχωρίζομαι, διασχίζομαι.—ἐς ἐπικαμπὴν προῖον καταλήγον εἰς καμπυλότητα.—ἐς βάθος οὐκ ὠφέλιμον εἰς ἀνωφελές βάθος (διότι οἱ ὀπισθεν αὐτοῦ τεταγμένοι λόγῳ τῆς στενότητος τοῦ χώρου δὲν ἠδύναντο νὰ λάβουν μέρος ἀμέσως εἰς τὴν μάχην).

9. ὡς τὸ χωρίον διεῖχεν ὅτι ἠρῦνετο ὁ χῶρος.—ἰόντι, χρονικ. μτχ.—παράγω, βλ. ἀνωτ. § 2.—τοὺς ἑταίρους, βλ. εἰσαγ. σελ. 15.—ἄμα οἱ=σὺν ἑαυτῷ πλησίον του.—ὡς πρὸς.

10 - 11. αὐτῶ, ποιητ. αἰπ.—ἐπὶ τῷδε διὰ τὸν ἐξῆς σκοπὸν (ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ὅπως ἀσφαλῶς κλπ).—ἕκταξις παράταξις.—ἀπὸ ξυνθήματος διὰ συνθήματος, δηλ. διὰ συμπεφωνημένου σημείου.—κατὰ Παρμενίωνα ἀπέναντι τοῦ Παρμενίωνος.—ταύτη ἐνταῦθα.—ἰππάσιμα ἦν (τὰ χωρία) ὁ τόπος ἦτο καταλληλότερος διὰ τὸ ἵππικόν.—ἀχρεῖοι. . ἐφαίνοντο ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ χρησιμοποιηθοῦν (οἱ ἵππεῖς).—παριππεύω ἔρχομαι (ἔφιππος).—καθάπερ νόμος, ἐν. ἦν καθὼς ἦτο συνήθεια.—τὸν νοῦν τὴν αἰτίαν. Ὁ Ξενοφῶν εἰς «Κύρου Ἀνάβασιν» (βιβλ. Α', κεφ. 8 § 22) γράφει ὅτι κατὰ τὴν μάχην οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες πάντοτε κατέχουν τὸ μέσον τῆς παρατάξεως καὶ χάριν ἀσφαλείας καὶ ἵνα διαβιβάξουν ταχύ-τερον διαταγὰς εἰς τὸ στράτευμα.

Κεφάλαιον 9.

1 - 2. ὀλίγου (ἐνν. δεῖν) σχεδόν.—μεταχωρῶ μετακινουμαι.—αὐτῶ (ποιητ. αἰπ.) δέ. . . τετάγμένους ἐνῶ αὐτὸς εἶχε παρατάξει.—ταύτη ἐνταῦθα (δηλ. εἰς τὸ εὐώνυμον).—παριππεύω, ἐδῶ=παραλύνω, διέρχομαι ἔφιππος.—προέταξε τῶν ἰππέων, ἐδῶ=ἔταξε πλησίον τῶν ἰππέων.—πρόδρομοι πρόσκοποι, τὸ ἐλαφρὸν ἵππικόν (βλ. εἰσαγ., σελ. 15).—τοὺς Ἀγριᾶνας, περὶ αὐτῶν βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 14, § 1.—ἐς ἐπικαμπὴν εἰς σχῆμα γωνίας (πρὸς προφύλαξιν τῶν πλαγίων καὶ ἀποφυγὴν ὑπερβαλλομένης).—τὸ κατὰ νώτου τὸ εὐρισκόμενον ὀπισθεν αὐτῶν.—αὐτῶ=αὐτοῦ.—διέχουσα κεχωρισμένη.—προετάχθησαν τῶν πεζῶν ἐτάχθησαν πλησίον τῶν πεζῶν.—ἐπιτάσσομαι τάσσομαι τελευταῖος πᾶσιν ἐπετάχθησαν ἐτάχθησαν εἰς τὸ ἀκρότατον μέρος (τῆς ἀριστερᾶς παρατάξεως).

3 - 4. ταύτη ἐνταῦθα (εἰς τὴν δεξιάν πτέρυγα).—δύο ἵλας τῶν ἐταίρων, βλ. εἰσαγ. σελ. 15.—Ἀνθεμουσίαν, ἐκ τοῦ Ἀνθεμουῦνος, πόλεως τῆς Μακεδονίας, βορ. τῆς Ὀλύμπου (τὰ τάγματα τοῦ ἵππικοῦ ὀνομάζοντο ἢ ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχηγοῦ των ἢ ἀπὸ τὸ ὄνομα τῶν πόλεων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐστρατολογοῦντο).—Λευγαίαν ἄδηλον πόθην ὀνομάσθη.—ἔστιν οὖς=τινάς.—παράγω, ἐδῶ=ὠδήγῶ.—ἐπεί, αἰτιολ.—ἐκδρομῆς. . . γενομένης, ἢ σειρά: γενομένης (χρον. μετ.) ἐκδρομῆς ἐπ' αὐτοὺς τῶν Ἀγριάνων καὶ ὀλίγων τῶν τοξοτῶν

κατὰ πρόσταξιν Ἀλεξάνδρου.—ἐκδρομή ἐπιδρομή.—ἀναστέλλομαι ἀποκρούομαι.—ἡ ὑπώρεια οἱ πρόποδες τοῦ ὄρους.— τὸ ἄκρον ἢ κορυφή.—ἔγνω. . . δυνατὸν ὄν χρῆσασθαι ἐσκέφθη ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ χρησιμοποιήσῃ.—τοῖς κατ' αὐτοὺς τεταγμένοις τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν (τῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους) τεταγμένους (δηλ. τοὺς Ἀγριαῖνας, τοὺς τοξότας κτλ.).—ἀναπλήρωσις ἀνάπτυξις, ἐπέκτασις.—ἐκείνοις δὲ κατ' ἐκείνων δὲ (τῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους).—ἐπιτάσσω ἀντιτάσσω.—ἰππέας τριακοσίους, δηλ. τὰς δύο ἴλας τῶν ἑταίρων.

Κεφάλαιον 10.

1 - 2. προάγω ὀδηγῶ πρὸς τὰ ἐμπρός.—σχολαῖος βραδύς.—πρόσδος πορεία.—ἀντεπάγω ὀδηγῶ ἐναντίον τοῦ ἀντιπάλου.—ἔστι δὲ ὅπου εἰς μερικὰ δὲ μέρη.—καὶ χάρακα παρατείνας αὐταῖς = καὶ χάρακι παρατεταμένῳ ὠχυρωμένοι αἱ ὁποῖα ἦσαν ὠχυρωμένοι δι' ἐκτεταμένου χαρακώματος.—ἵνα ὅπου.—εὐεφοδώτερος μᾶλλον εὐπρόσβλητος.—ταύτη=οὕτω.—τῇ γνώμῃ δεδουλευμένος ὅτι εἶχε χάσει τὸ θάρρος του.—ὁμοῦ. . . ἦν ἐπλησίαζον.—παριππεύω τρέχω ἐφιππος.—ξὺν τῷ πρέποντι κόσμῳ μετὰ τῆς πεπεούσης διακρίσεως.—ἀνακαλῶ φωνάζω.—ἀξίωσις ἀξίωμα.

[Πῶς ἐνθαρρύνει ὁ Ἀλέξανδρος τὸν στρατὸν τοῦ ὀλίγας στιγμὰς πρὸ τῆς μάχης; Πῶς ἐκδηλοῦται καὶ πῶς χαρακτηρίζεται ἡ ἀνυπομονησία τοῦ στρατοῦ του;]

3. τὰ μὲν πρῶτα κατὰ πρῶτον μὲν.—ἐν ἀπόπτῳ ἔχω βλέπω ἀπὸ μακρὰν.—ξύντονος ἐπίμονος, ἐδῶ=ταχύς.—κυμαίνω ἀσπῶμαι ὡς κύμα, ἐξέρχομαι τῆς γραμμῆς.—ἐντὸς βέλους ἐντὸς βολῆς βέλους (ἕως ἐκεῖ ὅπου φθάνει τὸ βέλος).—ὡς ἐκπλήξαι ἵνα τρομάξουν.—καὶ τοῦ . . . ὀλίγα . . . βλάπτεσθαι καὶ ἵνα πάθουν ὀλίγας βλάβας.

4 - 5. εἰκάζω ὑποθέτω, προβλέπω.—ὡς ἐν χερσὶν ἢ μάχῃ ἐγένετο μόλις ἤρχισεν ἢ συμπλοκή.—ταύτη ἐνταῦθα.—ἡ διέσχε ὅπου διεχωρίσθη.—παραρραγείσα τοῦ παραρρήγνυμαι διασπῶμαι, ὑφίσταμαι ῥῆγμα.—ἐν χερσὶ τὴν μάχην ποιήσας ἐλθὼν εἰς συμπλοκὴν.—ἄπτομαι τοῦ ἔργου μετέχω τῆς μάχης.—τὸ μέτωπον τῆς

φάλαγγος. . . ἐν τῇ αὐτῇ τάξει διασώσασθαι νὰ διατηρήσουν εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος.—ταύτη εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον (ἀπόδοσις εἰς τὸ ἦ διέσχε).—οἱ Ἕλληνες, δηλ. οἱ μισθοφόροι τοῦ Δαρείου.—ἦ ὅπου.

6-7. ἔργον μάχης.—καρτερός πεισματώδης.—τῶν μὲν (μισθοφόρων). . . ἀπώσασθαι τοὺς Μακεδόνας κτλ., τὸ ἀπαρέμφ. τοῦτο, ὡς καὶ τὰ ἐπόμενα, ἐκ τῆς παράλειπομένης μτχ. πειρωμένων (ἢ ὁποῖα νοεῖται ἐκ τοῦ ἔργον. . . ἦν).—ἀνασώζομαι ἀνακτῶ.—τοῖς ἤδη φεύγουσι σφῶν διὰ τοὺς φεύγοντας ἤδη ἐκ τῶν ἰδικῶν των.—φαινομένη εὐπραγία φανερά ἐπιτυχία.—λείπομαι ὑπολείπομαι.—διαβῶμαι φημίζομαι.—καί τι φιλοτιμίας (γεν. διαίρ.)=καὶ κάποια φιλόδοξος ἀμίλλα.—οὐκ ἡμελημένος ἐπιφανής.

Κεφάλαιον 11.

1. αἱ. . . τάξεις, ὀρῶντες ἀντὶ ὀρῶσαι (κατὰ τὸ νοούμενον).—τετραμμένους ὅτι εἶχον τραπῆ εἰς φυγὴν.—κατὰ σφῆς ἀπέναντι των.—καὶ (ἐπὶ) τὸ πονούμενον σφῶν καὶ πρὸς τοὺς ἰδικούς των, οἱ ὅποιοι ἐπιέζοντο (ὑπὸ τῶν μισθοφόρων τοῦ Δαρείου).—ἐπικάμπτω ἐπὶ τινα στρέφομαι—πρὸς κάποιον.—ἀπέωσαντο αὐτούς, δηλ. τοὺς μισθοφόρους.—παρερρωγός, τοῦ παρρρήγνυμαι, βλ. ἀνωτέρω κεφ. 10, § 4.—κατὰ τὸ παρερρωγός, εἰς τὸ μέρος, τὸ ὅποῖον εἶχεν ὑποστῆ ῥῆγμα.—κόπτω κτυπῶ.

2-3. ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ (Πηνάρου).—ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς τῆς μάχης.—εὐρώστως πάσῃ δυνάμει.—ἀπορραγῆναι τοῦ ἀπορρήγνυμαι ἀποσπῶμαι.—ἐκ πάντων γενική.—ἀμβάτης ἀναβάτης.—πεφοβημένως ἐν πανικῷ.

4-5. ἐφοβήθη φοβηθὲν ἐτρέπη εἰς φυγὴν.—ταύτη εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν.—ἀπορρήγνυμαι, βλ. ἀνωτέρω § 2.—ἔστε ἐφ' ὅσον.—δυσχωρία ἀνωμαλία τοῦ ἐδάφους.—ἐνέκυρσεν, τοῦ ποιητ. ῥ. ἐγκυρῶ=ἐντυγχάνω συναντῶ.—κάνδυσ μανδύας (περσικός).—ὁ δὲ ἐπίσης δέ.

[Πῶς χαρακτηρίζεται ὁ Δαρεῖος ἐκ τῆς πράξεώς του ταύτης; Ἐκθέσατε ἐν ἀναπτύξει, ὅπως φαντάζεσθε, ὅλας τὰς λεπτομερείας τῶν κινήσεων του ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς φυγῆς μέχρι τῆς ἐπιβάσεώς του ἐπὶ τοῦ ἵππου].

6 - 7. οὐ διὰ μακροῦ (ἐνν. χρόνου) = μετ' ὀλίγον. — ἀφείλετο αὐτὸν τὸ. . ἄλῶναι ἀτήλλαξαν αὐτὸν τοῦ κινδύνου νὰ συλληφθῆ (ἄλῶναι ἀπαρέμφ. ἀορ. τοῦ ἄλίσκομαι). — φάος (ποιητ. ἀσυναίρ. τύπος) = φῶς. — συσκοτάζει ἀρχίζει νὰ σκοτεινιάζῃ. — ἐς τὸ ἔμπαλιν πρὸς τὰ ὀπίσω. — ἀποτρέπομαι στρέφομαι. — καὶ γὰρ καὶ διότι ἀκόμη καὶ — βραδυτέρα ἐγεγόνει εἶχεν ἐπιβραδυθῆ. — ἐς τὸ διώκειν, ἐνν. τὸν Δαρεῖον.

[Ποῖα αἰτία συνέτειναν, ὥστε ὁ Δαρεῖος νὰ διαφύγῃ τὴν σύλληψιν; Παρακολοθησατε τὴν διώξιν του ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὴν ἀγωνίαν του, τὴν διαφυγὴν του· ἐπίσης τὴν προσπάθειαν τοῦ Ἀλεξάνδρου νὰ τὸν συλλάβῃ, τὴν εὐρεσιν τῶν ἐγκαταλειφθέντων εἰδῶν καὶ τὴν ἐπιστροφὴν του εἰς τὸ στρατόπεδον].

8 - 10. ἔντιμος εὐγενής. — τὸ ἄλλο πλῆθος, αἰτ. τοῦ κατὰ τι κατ' ἔννοιαν = ἐκ τοῦ ἄλλου πλῆθους, — μάλιστα περίπου. — Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, βλ. προοίμιον § 1 - 3. — ξυνεπιστόμενος τοῦ ξυερέπομαι (τινι) παρακολουθῶ κάποιον. — ὡς ἐγένοντο ὅτε ἔφθασαν. — ἐν τῇ διώξει κατὰ τὴν καταδίωξιν. — ἔάλω, ἔάλωσαν τοῦ ἄλίσκομαι, ἐπὶ πόλεων = κυριεύομαι ἐπὶ προσώπων = αἰχμαλωτίζομαι. — νῆπιος, μικρὸς (ἦτο ἐξαετής). — ὁμότιμοι εὐγενεῖς, μεγιστάνες. — ξὺν τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ καὶ πρὸς τούτοις τὰ οἰκιακὰ σκευῆ των. — Δαμασκός, πόλις τῆς Συρίας πλησίον τῶν ὀρίων τῆς Παλαιστίνης (βλ. γεωγρ. χάρτην). — ἐς πολυτελῆ δίαιταν πρὸς μεγαλοπρεπῆ τρόπον ζωῆς. — καὶ (=καίπερ) στρατευομένῳ ἂν καὶ εὐρίσκειται εἰς ἐκστρατείαν. — πεπόμφει = ἐπεπόμφει. — ἐπ' ἄρχοντος Ἀθηναίους Νικοκράτους ἦτοι τὸ 333 π.Χ. (συνήθως τὰ γεγονότα χρονολογοῦνται μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ἄρχοντος τῶν Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο λέγεται ἐπώνυμος). — μηνὸς Μαιμακτηριῶνος, ἦτοι τὸν πέμπτον ἀπτιχὸν μῆνα (15 Νοεμβρίου - 15 Δεκεμβρίου).

[Πῶς χαρακτηρίζεται ὁ Δαρτεῖος, ὁ ὁποῖος ἔφηνεν ἀρήνων πλὴν τῶν ἄλλων καὶ τὴν οἰκογένειάν του εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀντιπάλου του;]

Κεφάλαιον 12.

1 - 2. ὁ δέ. . . ἐπῆλθεν ἐν τούτοις ἐπεσκέφθη.—λόγῳ ἐπικοσμῶ ἐγκωμιάζω διὰ λόγου.—ᾧσοις ἐκείνους, τῶν ἑσείων.—συγγιγνώσκω=σύννοια ἔχω ἄμεσον γνῶσιν.—ξυμφωνούμενον ὁμοφώνως ἐπιβεβαιούμενον.—χρημάτων ἐπιδόσει διὰ χρηματικῆς ἀμοιβῆς.—Σολεύς, ὁ κάτοικος τῶν Σόλων· οἱ Σόλοι ἦσαν ἀρχαία πόλις τῆς Κιλικίας.—ἃ ἔτι ἐνδεᾶ ἦν ὅσα ἀκόμη δὲν εἶχον πληρωθῆ.—ἐκ τῶν ἐπιβληθέντων χρημάτων ἐκ τοῦ ἐπιβληθέντος εἰς αὐτοὺς χρηματ. προστίμου.—ἀνῆκεν ἐχάρισε.

3 - 4. ὁ δὲ πρὸς τούτοις δὲ οὗτος.—ἐπανῆκεν, ἐνν. εἰς τὸ στρατόπεδον.—παρέρχομαι εἰσέρχομαι.—ἐξηρημένη ἦν αὐτῷ εἶχε δοθῆ εἰς αὐτὸν ὡς ἐξαίρετον δῶρον.—πυθέσθαι, τοῦ πυθάνομαι ἐρωτῶ (τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ λέγουσι).—αἵτινες (=τίνες) γυναῖκες, ἐνν. εἰσίν.—ἀνθ' ὅτου ἔνεκα τίνος.—καὶ τινα ἐξαγγεῖλαι καὶ (λέγουσιν) ὅτι κάποιος ἀπεκρίθη.—κάνδυς μανδύας (βλ. κεφ. 11, § 5).—ὡς ἐπὶ τεθνεῶτι νομίζουσαι ὅτι ἔχει φονευθῆ.—ἀνοιμῶζω θρηγῶ μεγαλοφώνως.

5. ἐντέλλομαι παραγγέλλω.—φράζω λέγω.—θεραπεία βασιλικὴ βασιλικὴ ὑπηρεσία, ἀκολουθία.—καὶ τὸν ἄλλον κόσμον καὶ τὰς ἄλλας βασιλικὰς τιμὰς.—ξυγχωρῶ παραχωρῶ.—οὐδὲ γενέσθαι οἱ (=αὐτῷ) τὸν πόλεμον ὅτι ὁ πόλεμος δὲν ἔγινεν ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι αὐτὸς δὲν ἐπολέμησε.—κατ' ἔχθραν ἔνεκα (προσωπικῆς) ἔχθρας.—ἀρχὴ κυριαρχία.—διαπεπολέμηται ἐννόμως ἔχει διεξαχθῆ ὁ πόλεμος νομίμως.—Πτολεμαῖος καὶ Ἄριστόβουλος, βλ. Βιβλ. Α', προοίμιον, § 1 - 3, σελ. 79.

6 - 8. λόγος ἔχει λέγεται.—ἐλθεῖν εἶσω=εἰσελθεῖν (εἰς τὴν σκηνήν, ὅπου ἡ οἰκογένεια τοῦ Δαρτείου).—ξὺν Ἑφαιστίωνι, περὶ αὐτοῦ βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 12, § 1.—ἀμφιγνοῶ ἀμφιβάλλω.—ὄστις (=τις) αὐτοῖν (δύτικ.) ἐκ τῶν δύο τούτων.—ἐστάθαι, τοῦ στέλλομαι στολίζομαι.—μείζων ὑψηλότερος.—καταιδοῦμαί τινα κατεν-

τροπιάζομαι διὰ κάτι.—**διαμαρτία** λάθος.—**καὶ γὰρ καὶ** διότι ἐπίσης καί.—**καὶ ἐκείνον εἶναι Ἀλέξανδρον**· ποῖον τὸ νόημα τῶν λόγων τούτων τοῦ Ἀλεξάνδρου διὰ τὸν πεφιλημένον του Ἡφαιστίωνα;—**πάντη** κατὰ πάντα, ὅλωσδιόλου.—**ἀναγράφω** ἐκθέτω, ἀναφέρω.—**κατοίκτισις** οἶκος.—**πιθανὸς πιστευτός**.—**πιθανὸς δοκεῖ** (προσωπ. σύντ. ἀντὶ ἀπροσ.)=φαίνεται πιστευτόν.—**ὡς ἂν πράξας καὶ εἰπὼν** ὅτι ἠδύνατο νὰ πράξῃ καὶ νὰ εἴπῃ.—**καὶ ἐπὶ τῷδε** καὶ διὰ τοῦτο ἀκόμη· (διατὶ ἐπαινεῖ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ διὰ τοῦτο;).

(Πῶς χαρακτηρίζεται ἡ διαταγὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔναντι τῆς οἰκογενείας τοῦ Δαρείου; Τί θὰ ἔκαμνεν ὁ Δαρεῖος, ἐὰν ἦτο εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἀλεξάνδρου;)

Κεφάλαιον 14.

1 - 3. ἐν **Μαράθῳ**, μεγάλη καὶ πλουσία πόλις τῆς Φοινίκης (βλ. γεωγρ. χάρτην). **ἀπὸ γλώσσης** προφορικῶς.—**πρὸς Ἀρταξέρξην**, τὸν ἐπονομαζόμενον Ὡχον, βασιλέα τῶν Περσῶν ἀπὸ τοῦ 362—339 π.Χ., τὸν ὁποῖον δολοφονηθέντα ὑπὸ τινος Αἰγυπτίου αὐλικοῦ Βαγῶου διεδέχθη ὁ νεαρὸς υἱὸς του Ἄρσης· καὶ τοῦτον ὅμως ὑπὸ τοῦ Βαγῶου δολοφονηθέντα διεδέχθη ὁ Δαρεῖος (ὁ ἐπονομαζόμενος Κομμοδιανός).—**Φίλιππος ἀδικίας**. . . ἤρξε, διότι τὸ 336 π.Χ. ἀπέστειλε τὸν Ἀτταλον καὶ τὸν Παρμενίωνα εἰς τὴν Ἀσίαν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐν αὐτῇ ἑλληνικῶν πόλεων ἀπὸ τοῦς Πέρσας.—**οὐδὲν ἄχαρικανὲν** δυσάρεστον.—**ἐξ οὗ δὲ** (ἐνν. χρόνου) ἀφ' ἔτου δέ.—**βεβαίωσις** διαπίστωσις.—**ἀμύνω** ἀποκρούω (τὴν ἐπίθεσιν).—**ἀνασφάζω** διασφάζω.—**θεῶν τω=θεῶν τινι** εἰς κάποιον ἐκ τῶν θεῶν.—**ὑπὲρ τούτων** περὶ τούτων.—**τὰ πιστὰ** αἱ ἐπίσημοι (ἐνορκοὶ) διαβεβαίωσεις.—**ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου** ἐξ ὀνόματος τοῦ Ἀλεξάνδρου.

4 - 6. **ἀντιγράφω** ἀπαντῶ ἐγγράφως (δι' ἐπιστολῆς).—**οὐδὲν προηδικημένοι** χωρὶς προηγουμένως νὰ ἔχουν ἀδικηθῇ.—**ὑπαρξάντων**, ἐνν. τῆς ἔχθρας· **ὑπάρχω** κάμνω ἀρχήν.—**Περινθίοις**, οὗτοι ἦσαν κάτοικοι τῆς Περίθου, πόλεως τῆς Θράκης εἰς Προποντίδα· τὴν πόλιν ταύτην πολιορκηθεῖσαν τὸ 341 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ἐβοήθησαν οἱ Πέρσαι.—**Ὡχος**, ὁ Ἀρταξέρξης· βλ. § 2.—**ὁμῆεις** συνετά-

Ξατε σεῖς ὠργανώσατε τὴν δολοφονίαν τοῦ Φιλίππου (γενομένην τὸ 336 π.Χ. ἐν Αἰγαῖς ὑπὸ τινος τῶν σωματοφυλάκων τοῦ ὀνόματι Πανσανίου) ὁ Ἀλέξανδρος θεωρεῖ ὡς ὀργανοθεῖσαν ὑπὸ τῶν Περσῶν).—**κομπάζω** διακηρύττω καυχώμενος.—**Βαγῶας** ὁ Αἰγύπτιος αὐλικός, ὁ ὁποῖος ἐδολοφόνησε τὸν Ἀρταξέρξην τὸν Ὡχον, ἔπειτα δὲ τὸν Ἄρσην καὶ ἀνεβίβασεν εἰς τὸν θρόνον τὸν σίλον τοῦ Δαρειῶν (βλ. § 2).—**οὐκ ἐπιτήδεια** ἐχθρικά.

7-9. τῶν θεῶν μοι δόντων κατὰ θεῖαν παραχώρησιν.—**ἦκε**, προστ. τοῦ ἦκω.—**ἄχαρι**, βλ. § 2.—**τὰ πιστά**, βλ. § 3.—**ἐξ Ἰσου** ὡς ἴσος πρὸς ἴσον.—**ἐπιστέλλω** στέλλω ἐπιστολήν, γράφω.—**εἶ του** (=τινος) **δέη** ἐὰν χρειάζεται τιποτε.—**οὐ** ὅπου.

Κεφάλαιον 25.

1. **ξυνέχομαι** ἐν τινι ἀπασχολοῦμαι εἰς κάτι.—**ἀπαγγέλλω** ἀνακοινῶ. **τάλαντον**, ὄχι νόμισμα, ἀλλὰ ποσὸν χρημάτων ἴσον πρὸς 6000 ἀττικὰς δραχμάς.—**ἄγομαι** γυναῖκα νυμφεύομαι.

2. **ξύλλογος** συνέλευσις.—**ὅτι** αὐτὸς ἂν κτλ., ἡ σειρά: **ὅτι** αὐτὸς ὁ Ἀλέξανδρος ὡν ἠγάπησεν ἂν μηκέτι τὸ πρόσω κινδυνεύειν καταλύσας τὸν πόλεμον ἐπὶ τούτοις.—**ἐπὶ** τούτοις με τοὺς ὄρους τούτοις.—**ἀγαπῶ** μένω εὐχαριστημένος.—**καταλύω** τελειῶνω.—**τὸ** πρόσω περαιτέρω, εἰς τὸ ἐξῆς.

3. **εὐρέσθαι** λαβεῖν.—**τι . . φιλάνθρωπον** κάποιαν ἀπόδειξιν τῆς φιλανθρωπίας του (τῆς καλωσύνης του).—**ξύμβασις** συμφωνία.—**ἀπογιγνώσκω** τι ἀπελπίζομενος ἀφήνω κάτι, ἐγκαταλείπω.

(Πῶς ἐκ τῶν ἀνωτέρω χαρακτηρίζονται ὁ Δαρειῶς, ὁ Παρμενίων καὶ ὁ Ἀλέξανδρος;)

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Κεφάλαιον 1.

1 - 2. στέλλομαι ἐπὶ τινὰ πορεύομαι ἐναντίον κάποιου.—**Ἴνα-περ** ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου.—**τὸ πρῶτον ὠρμήθη** (ἐνν. στέλλεσθαι) ἀρχικῶς διενεόθη νὰ πορευθῆ.—**Γάζα**, πόλις τῆς Παλαιστίνης ὄχυρά, τὴν ὁποίαν ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε κυριεύσει διὰ πολιορκίας.—**ἐς Πηλούσιον**, αὕτη ἦτο ὄχυρά πόλις εἰς τὸ Β.Δ. ἄκρον τοῦ Νείλου· λόγῳ τῆς θέσεώς της ἢ πόλις ἐθεωρεῖτο ἢ κλεις τῆς Αἰγύπτου.—**ὁ ναυτικός στόλος** (ἐλληνικός καὶ συμμαχικός) ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Ἡφαιστίανος ὁρμηθεὶς ἐκ Φοινίκης ἐπλεε κατευθυνόμενος ὀλόκληρος πρὸς τὴν Αἴγυπτον.—**ὄρμέω - ὦ ἀγκυροβολῶ.**—**πεπυσμένος**, τοῦ πυνθάνομαι (μὲ κτηγρμ. μτχ. ἢ μὲ εἰδ. πρότ.) πληροφοροῦμαι.—**ἐχόμενα** ἐκ τοῦ πεπυσμένος. — **δυνάμειως στρατοῦ.**

3 - 4. φυλακὴ φρουρά.—**ἀναπλέω κατὰ τὸν ποταμὸν** πλέω ἀντιθέτως πρὸς τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ (δηλ. ἀπὸ τὰς ἐμβολὰς πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Νείλου).—**ἔστ' ἐπὶ Μέμφιν** μέχρι τῆς Μέμφιδος· ἢ πόλις αὕτη ἦτο παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου πλησίον τῆς Δ. ὄχθης τοῦ Νείλου, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ πρώτου Φαραῶ Μηνός.—**Ἡλιοῦπολις** ἀρχαία πόλις τῆς Κάτω Αἰγύπτου μεταξύ τοῦ Νείλου καὶ τῶν Ἀραβικῶν ὄρέων· ἦτο πόλις ἱερατικὴ ἔχουσα περίφημον ναὸν τοῦ θεοῦ Ῥᾶ (Ἡλίου).—**ἐνδιδόντων τῶν ἐνοικούντων** δι' ἐκουσίας παραδόσεως τῶν κατοίκων.—**τῷ Ἄπιδι**, ὁ Ἄπις ἦτο ἱερός ταῦρος λατρευόμενος ὡς θεὸς εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὴν Μέμφιν, ὅπου ὑπῆρχε ναὸς αὐτοῦ (Ἄπιδιον)· εἰκονίζετο φέρων μεταξύ τῶν κεράτων του ἡλιακὸν δίσκον.—**οἱ ἀμφὶ ταῦτα** οἱ ἀσχολούμενοι εἰς αὐτὰ (δηλ. εἰς τὰ διάφορα εἶδη τοῦ γυμνικοῦ καὶ μουσικοῦ ἀγῶνος).—**δοκιμῶνται** ἱκανώτατοι.—**καταπλέω κατὰ τὸν ποταμὸν** πλέω κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ρεύματος τοῦ ποταμοῦ (ἐκ τῶν πηγῶν πρὸς τὰς ἐκβολὰς).

5. ἐς Κάνωβον οὗτος ἦτο ἀρχαία πόλις τῆς Αἰγύπτου ἐπὶ τοῦ δυτικωτάτου στομίου τοῦ Νείλου, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπῆρχε περίφημον Ἀσκληπιεῖον ἀφιερωμένον εἰς τὸν θεὸν Σάραπιν (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**Μαρία** λίμνη ἢ **Μαρεῶτις** εἰς τὴν κάτω Αἴγυπτον παρὰ τὴν Ἄλε-

ξένδρειαν.—τὰ σημεῖα τῇ πόλει ἔθηκε διέγραψε τὸ σχέδιον τῆς πόλεως (τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου ἀνέλαβεν ὁ περίφημος ἀρχιτέκτων Δεινοκράτης).—ἵνα ὅπου.—δείμασθαι, τοῦ (σπανίου κατ' ἐνεστ.) δέμω κτίζω (οἶκο - δόμος.—ὄσα πόσα.—ῶντινων τίνων.—) ἴσις, μεγάλη θεὰ Αἴγυπτία ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν Δήμητρα τῶν Ἑλλήνων.—καὶ τὸ τεῖχος ἦ περιβεβλησθαι (ἐνν. ἔδει) καὶ τοῦ ἔπρεπε νὰ κτισθῇ τὸ περὶ τὴν πόλιν τεῖχος.

(Διατὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἐξέλεξε τὴν θέσιν ταύτην, ἵνα κτίσῃ τὴν Ἀλεξάνδρειαν.)

Κεφάλαιον 7.

1 - 2. μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος. ὁ Ἑκατομβαιῶν εἶναι ὁ πρῶτος μῆν τοῦ ἀττικοῦ ἔτους (16 Ἰουλίου — 13 Αὐγούστου)· κατὰ τοῦτον ἐτελοῦντο ἑορταὶ καὶ ἐθυσιάζοντο ἑκατόμβαι, ἐξ αὐ καὶ τὸ ὄνομά του.— ἐπ' ἀρχοντος Ἀριστοφάνους, ἦτοι ἐν ἔτει 331 π.Χ. (πρβλ. Βιβλ. Α', κεφ. 1, § 1).—καὶ καταλαμβάνει. . . τὸν πόρον καὶ εὐρίσκει τὸν ποταμὸν ἐξευγμένον μὲ δύο γαφύρας ἐκ πλοίων.—καὶ γὰρ καὶ πράγματι.—φυλακὴ φρουρά.—ἐπετέτραπτο εἶχεν ἀνατεθῆ.—τέως ἕως τότε.—δειμαίνω φοβοῦμαι.—ἵνα ἀνεπαύετο ἐκεῖ ὅπου (ἢ γέφυρα) ἐτελείωνε.—προσάγω πλησιάζω.

3 - 5. ἔνθεν=ἐντεῦθεν τῆς Μεσοποταμίας, μεταξύ Εὐφράτου καὶ Τίγρητος· ἐκτείνεται πρὸς Ν. μέχρι τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ πρὸς Β. μέχρι τῶν Ἀρμενικῶν ὄρέων (βλ. γεωγρ. χάρτην).—Βαβυλῶν, ἡ πρωτεύουσα τῆς Βαβυλωνίας.—τὴν ἐτέραν (ὁδὸν) ἰόντι. . . τῷ στρατῷ εἰς τὸν στρατὸν, ἐὰν ἐπορευέτο τὴν ἄλλην ὁδὸν ἐννοεῖ τὴν μεγάλην βορείαν ὁδὸν, ἢ ὅποια ἔχει τὸν ποταμὸν ἐξ ἀριστερῶν (βλ. γεωγρ. χάρτην).—εὐπορώτερα εὐκολώτερα.—τὰ ξύμπαντα ὅλα τὰ ἀναγκαζοῦντα διὰ τὴν συντήρησίν του.—χιλὸς χάρτων.—ἀλόντες συλληφθέντες αἰχμάλωτοι (τοῦ ἀλίσκομαι. ἐπὶ πόλεωσ=κυριεύομαι ἐπὶ προσώπων=αἰχμαλωτίζομαι).—ἀποσκεδάννυμαι διασκορπίζομαι.—ἐπὶ τοῦ Τίγρητος, οὗτος πηγάζει ἐκ τοῦ Ταύρου, μετὰ ῥοῦν δὲ 1870 χλμ. συνεννοῦται μετὰ τοῦ Εὐφράτου καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.—ἐγνωκῶς ἀποφασισμένος.—εἴργω ἐμποδίζω.—ἀπολελοίπει — ἀπελελοίπει.—δι' ὀξύτητα τοῦ ῥοῦ ἕνεκα τοῦ ὀρμητικοῦ ῥεύματος.—οὐδενὸς δ' εἴργοντος ἄλλ' ἄνευ ἐμποδίων.

6 - 7. τῆς σελήνης τὸ πολὺ ἐκλιπὲς ἐγένετο συνέβη σχεδὸν ὀλικὴ ἔκλειψις τῆς σελήνης (κατὰ τὴν νύκτα τῆς 20 πρὸς τὴν 21 Σεπτ. 331 π.Χ.).—**ὄταν** (= ὦντινων) τὸ ἔργον τοῦτο λόγος εἶναι **κατέχει** ἐκ τῶν ὁποίων, καθὼς λέγεται, προέρχεται τὸ φαινόμενον τοῦτο· (ὀρθῶς οἱ ἀρχαῖοι ἀπέδιδον τὸ φαινόμενον τοῦτο εἰς τὴν κίνησιν τῆς σελήνης, τοῦ ἡλίου καὶ τῆς γῆς· ἀλλ' ὁ Ἀρριανὸς παρουσιάζει τὸ πρᾶγμα ὡς κάτι λεγόμενον καὶ ὄχι ὡς ὅπως βέβαιον.)—**Ἀρίστανδρος**, μάντις ἐκ Τελμισσοῦ τῆς Λυκίας, παρακολουθῶν τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὴν ἐκστρατεῖαν του.—**πρὸς Μακεδόνων καὶ Ἀλεξάνδρου** πρὸς ὄφελος τῶν Μακεδόνων καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου.—**ἐκ τῶν ἱερῶν** (οὐδ.) ἐκ τῶν θυσιῶν.—**ἄρας** (τοῦ ρ. αἴρω), ἐν τὸν στρατὸν ἐκκινήσας.—**τὰ Γορδυνῶν ὄρη**, τὰ παρὰ Ξενοφῶντι Καρδοῦχεια ὄρη, παρὰ τὴν Ἀρμενίαν (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**εἰκάζω** ὑπολογίζω.

Κεφάλαιον 13.

1 - 2. ὁμοῦ ἐγίγνετο ἐπλησίαζον.—**τὸ στρατόπεδον** ὁ στρατός.—**ᾤφθη**, παθ. ᾄορ. τοῦ ὄρωμαι.—**οἱ μηλοφόροι**, σωματοφύλακες τοῦ βασιλέως, οἱ ὅποιοι εἰς τὸ κάτω ἄκρον τῶν δοράτων ἀντὶ τῆς σιδηρᾶς αἰχμῆς (σαυρωτῆρος) εἶχον χρυσαῖ ἢ ἀργυρᾶ μῆλα (δηλ. κομβία).—**Ἰνδοί**, οἱ κάτοικοι τῆς Ἰνδικῆς, χώρας τῆς Ἀσίας, πέραν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ.—**Ἀλβανοί**, λαὸς οἰκῶν παρὰ τὴν Δ. παραλίαν τῆς Κασπίας θαλάσσης, εἰς τὰ Α. τοῦ Καυκάσου.—**Κᾶρες**, οἱ κάτοικοι τῆς Καρίας, ἡ ὁποία ἐκτείνεται κατὰ τὴν ΝΔ ἄκραν τῆς Μ. Ἀσίας.—**οἱ ἀνάσπαστοι**, οὕτως ἐκαλοῦντο οἱ ὑποτεταγμένοι λαοί, οἱ ὅποιοι μετεφέροντο ὑπὸ τῶν νικητῶν ἐκ τῆς πατρίδος των εἰς ἄλλας χώρας.—**Μάρδοι**, λαὸς νομαδικὸς παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν· οὗτοι ἐφημίζοντο ὡς δεινοὶ τοξῆται.—**κατ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον** ἀπέναντι αὐτοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου.—**ἤγε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ Ἀλέξ.** **μᾶλλον** ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε τὴν δεξιάν αὐτοῦ πτέρυγα νὰ προχωρῇ (λοξῶς) πρὸς τὰ δεξιὰ μᾶλλον (διὰ νὰ φθάσῃ εἰς ἀνώμαλον ἔδαφος, ὅπου δὲν θὰ ἤδύνατο ὁ στρατός τοῦ Δαρείου νὰ χρησιμοποιήσῃ δρεπανηφόρα ἄρματα).—**ἀντιπαρῆγον** ἐπεχειροῦν ἀντίθετον κίνησιν (δηλ. πρὸς τ' ἀριστερά).—**ὑπερφαλαγγοῦντες**, ἐνν. τὸν ἐχθρόν.—**ἐπὶ τῷ σφῶν εὐωνύμῳ** ἐν τῇ ἀριστερᾷ αὐτῶν πτέρυγι.—**Σκυθαι**, ἀρχαῖος βαρβαρικὸς λαὸς οἰκῶν τὴν Σκυθίαν, χώραν ταυτιζομένην σχεδὸν πρὸς τὴν σημερινὴν Ῥωσίαν, καὶ ἀνήκων εἰς τὴν Ἰρανικὴν

φυλήν· οὔτοι ἔζων κατὰ τὸ πλεῖστον νομαδικὸν βίον.—**παριππεύω** ἐφορμῶ μετὰ καλπασμοῦ.—**ἄπτομαι** πλησιάζω.—**ἄγομαι ἐπὶ δόρυ** κινουῦμαι πρὸς τὰ δεξιὰ (ἀντίθ. ἄγω ἐπὶ ἀσπίδα κινουῦμαι πρὸς τὰ ἀριστερά).—**ἐξαλλάσσω** ἀντιπαρέρχομαι, προσπερνῶ.—**πρὸς τῶν Περσῶν** ὑπὸ τῶν Περσῶν.—**ὠδοποιημένος ἐξωπλισμένος** (διότι οἱ Πέρσαι πρὸ τῆς μάχης εἶχον ἐξομαλίσαι τὸν χῶρον, ἵνα καταστῇ κατάλληλος διὰ τὴν κίνησιν τοῦ ἵππου).—**ἀχρεῖος** ἀχρηστος.—**περιππεύω** τρέχων μετὰ καλπασμοῦ, προσβάλλω.—**ἡ Ἀλέξανδρος ἦγεν** ἔπου διώκει ὁ Ἀλέξανδρος.—**τοῦ μηκέτι προσωτέρω αὐτοὺς ἐξάγειν τὸ κέρας** ἵνα μὴ δύνανται πλέον αὐτοὶ (οἱ ἐν τῷ δεξιῷ) νὰ ἐξάγουν τὸ κέρας περαιτέρω· δηλ. διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν περαιτέρω προέλασιν τοῦ δεξιοῦ κέρατος τῶν πολεμίων.

3 - 4. **ἐμβάλλειν κελεύει** κτλ., ἡ σειρά: **κελεύει** τοὺς μισθοφοροὺς ἱππέας, ὧν **Μενίδας ἠγεῖτο**, ἐμβάλλειν ἐς αὐτοὺς (δηλ. τοὺς προτεταγμένους τοῦ εὐωνύμου).—**ἐμβάλλω** ἐφορμῶ.—**Βάκτριοι**, κάτοικοι τῆς Βακτριανῆς ἢ Βακτρίας ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἀσίᾳ Δ. τοῦ Καυκάσου (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**Παιονες**, οἱ κάτοικοι τῆς Παιονίας, (χώρας τῆς Β. Μακεδονίας μεταξύ Ἀξιοῦ καὶ Στρυμόνος).—**ἐγκλίνω** ἀρχίζω νὰ ὑποχωρῶ.—**ἀναστρέφω** ἐπαναφέρω.—**τὴν ἵππομαχίαν ξυστῆναι ἐποίησαν ἐνήργησαν** νὰ συγκροτηθῇ ἡ ἵππομαχία (τοὺς ἠνάγκασαν νὰ συνάψουν ἵππομαχίαν).—**βιάζομαι** πιέζομαι.—**καὶ ὅτι καὶ διότι**.—**ἀκριβέστερον ἀσφαλέστερον**.—**ἐς ἀλκὴν πεφραγμένοι ἦσαν ἦσαν** ἐξωπλισμένοι πρὸς ἀμυναν (δηλ. ἔφερον θώρακα)· τὸ **πεφραγμένοι** τοῦ ῥ. **φράσσομαι**.—**καὶ ὡς καὶ οὕτως, παρ' ὅλα ταῦτα** (δημ. ἂν καὶ ἐπιπτον περισσότεροι).—**βία** ὀρμητικῶς.

5 - 6. **ἐφῆκαν**, τοῦ ἐφήμι ἐξαπολύω.—**ταῦτη ὡς πρὸς τοῦτο**.—**ψεύδομαι** ἀπατώμαι.—**τὰ μὲν . . . τὰ δὲ ἄλλα μὲν . . . ἄλλα δὲ** (ἐνν. ἄρματα).—**προσφέρομαι** ἐπέρχομαι.—**κατηκόντισαν**, δηλ. τοὺς ἵππους τῶν δρεπαν. ἀρμάτων.—**Ἀγριᾶνες**, βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 14, § 1.—**τῶν ῥυτῆρων ἀντιλαμβανόμενοι** πιάνοντες ἀπὸ τοὺς χαλινούς τῶν ἵππων.—**κατασπῶ** σύρω πρὸς τὰ κάτω.—**ἔστι δὲ ἅ τινὰ δέ**.—**διεκπίπτω** διέρχομαι.—**διέσχον**, ἐνν. οἱ Μακεδόνες· **διέχω** διαχωρίζομαι.—**ἵνα ἔπου**.—**ταῦτη** ἔνεκα τούτου.—**αὐτὰ τε σῶα** δηλ. τὰ ἄρματα.—**οἷς ἐπηλάθη** (τοῦ ἐπελαύνομαι) **ἀβλαβῶς** καὶ χωρὶς νὰ

βλάβουν τούτους, κατα τῶν ὁποίων ταῦτα ἐπῆλθον.—τούτων, δηλ. τῶν ἀρμάτων.—κρατῶ τινος γίνομαι κύριός τινος, κυριεύω κάτι.

Κεφάλαιον 14.

1 - 3. ἐμβάλλω ἐφορμῶ.—τοῖς περιππεύουσι τὸ κέρας σφῶν τὸ δεξιόν, βλ. κεφ. 13, § 2.—τέως ἐπὶ τινα χρόνον.—ἐπὶ κέρως εἰς μακρὰν σειρὰν (βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 13, § 4).—τῶν δ' ἐκβοηθησάντων κτλ., ἡ σειρά: τῶν δὲ ἰππέων (τοῦ Δαρείου) τῶν ἐκβοηθησάντων τοῖς κυκλουμένοις τὸ κέρας τὸ δεξιόν (τοῦ Ἀλεξ.) παραρρηξάντων τι τῆς πρώτης φάλαγγος τῶν βαρβάρων ὅτι δὲ οἱ ἰππεῖς τοῦ Δαρείου οἱ σπεύσαντες εἰς βοήθειαν τῶν προσπαθούτων νὰ περικυκλώσουν τὸ δεξιὸν κέρας τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐσχημάτισαν χάσμα εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῶν βαρβάρων (διότι οἱ ἀποσταλέντες πρὸς βοήθειαν ἰππεῖς τοῦ Δαρείου ἄφησαν κενὴν τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν εἶχον εἰς τὸ ἀριστερὸν κέρας τῆς περσικῆς παρατάξεως).—ἐπιστρέψας κατὰ τὸ διέχον στραφεὶς πρὸς τὸ σχηματισθὲν χάσμα.—ὥσπερ ἔμβολον ποιήσας σχηματίσας σφηνοειδῆ (τριγωνικὴν) παράταξιν (πρβλ. Βιβλ. Α', κεφ. 15, § 7).—ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο ἔγινεν ἡ συμπλοκή, ἤρχισεν ἡ ἐκ τοῦ συστάδην μάχη.—εὐρώστως γενναίως.—ἔγκειμαι ἐπιτίθεμαι.—ὠθισμοῖς χρώμενοι = ὠθούντες (πρὸς διάσπασιν τῶν ἐχθρικῶν τάξεων).—ταῖς σαρίσαις πεφρικυῖα ἔχουσα τὰς λόγχας ἀνωρθωμένας (καὶ προκαλοῦσα φρίκην).—φοβερός πλήρης φόβου.—ἐπιστρέψας στραφεῖς.—ἐροβήθησαν περίφηβοι ἐτράπησαν εἰς φυγὴν.—καὶ οἱ περιππεύοντες τῶν Περσῶν τὸ κέρας καὶ ἐκεῖνοι ἐκ τῶν Περσῶν, οἱ ὁποῖοι περιππευον τὸ (δεξιόν) κέρας (τοῦ Ἀλεξ.).

(Ἡ φυγὴ τοῦ Δαρείου ἐπαναλαμβάνεται ὅπως καὶ ἐν Ἰσοῶ· πρβλ. Βιβλ. Β', κεφ. 11, § 4: « Δαρείος... ξὺν τοῖς πρώτοις ἔφευγε ». Ἐπομένως ἡ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Δαρείου κρίσις ἐνισχύεται. Δηλαδή;).

4 - 6. ταύτη ἐδῶ (δηλ. ποῦ;).—οἱ δ' ἀμφὶ Σιμμίαν, ἡ τάξις τοῦ Σιμμίου ἦτο ἡ προτελευταία τῆς ὅλης μακεδονικῆς φάλαγγος.—ἐφίστησι σταματῶ.—αὐτοῦ εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν, ὅπου εὐρίσκοντο.—πονοῦμαι στενοχωροῦμαι.—ταύτη ἐνταῦθα.—παραρρήγνυμαι ὑρίσταμαι ῥῆγμα.—κατὰ τὸ διέχον εἰς τὸ σχηματισθὲν χάσμα.

διεκπαίω ἐπιπίπτω.—ὡς ἐπὶ τὰ σκευοφόρα ἐναντίον τῶν μεταγωγικῶν.— τὸ ἔργον ἢ μάχη.— καρτερός πεισματώδης.— πρόσκειμαι ἐπιτίθεμαι.— διακόπτω διασπῶ.— οἱ ἐπιτεταγμένοι τῇ πρώτῃ φάλαγγι οἱ τεταγμένοι ὅπισθεν τῆς πρώτης γραμμῆς.— ὀξέως... μεταβαλλόντες... τὴν τάξιν ταχέως στραφέντες πρὸς τὰ ὀπίσω.— ἥπερ=ὥσπερ.— ξυνέχομαι ἀμφί τινι ἀσχολοῦμαι εἰς κάτι.— κατὰ κέρας ἐκ τῶν πλαγίων.

Κεφάλαιον 15.

1-2. ἀμφιβόλων γενομένων ἐπειδὴ εὐρέθησαν εἰς δυσχερῆ θέσιν καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη (ἀφ' ἑνὸς ἕνεκα τῆς διασπάσεως τοῦ κέντρου ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν καὶ Περσῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἕνεκα τῆς πίεσεως τοῦ ἀριστεροῦ των ὑπὸ τοῦ δεξιοῦ τῶν Περσῶν).—τὰ πρῶτα κατ' ἀρχάς.— ἐν ἀγῶνι ξυνέχεται εὐρίσκεται εἰς δύσκολον θέσιν, πιέζεται.— τὸ κατὰ σφᾶς τὸ πλησίον των κέρας.— τοῦ διώκειν ἔτι ἀπετράπετο ἔπαυσε τὴν περαιτέρω καταδίωξιν.— τοῖς τε Παρθυαίοις κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ: τοῖς φεύγουσιν... ἰππεῦσι.— ἔστιν οἷς = τισί.— τοῦ παντὸς ἔργου ἐξ ὕλης τῆς μάχης.— ἐς βάθος (ἐνν. τεταγμένοι) εἰς βαθεῖαν παράταξιν (ὥστε ἢ παράταξις νὰ ἔχη μεγαλύτερον βάθος ἢ πλάτος).— οἷα (= ἄτε), μὲ αἰτιολ. μτχ. δηλοῦ ὅτι ἢ αἰτιολογία εἶναι πραγματική: οἷα... τεταγμένοι ἐπειδὴ ἦσαν τεταγμένοι.— ἰληδὸν κατὰ ἴλας.— ἀναστρέφω (ἀμτβ.) στρέφομαι.— ἐξελιγμός περιστροφή, περιστροφικὴ κίνησις.— ἥπερ ἵππομαχίας δίκη (ἐνν. ἐστί) ὅπως εἶναι συνήθεια τῆς ἵππομαχίας: ὅπως συνήθως συμβαίνει εἰς τὴν ἵππομαχίαν.— διεκπαίω ἐπιπίπτων διαπερῶ.— τὸ καθ' αὐτὸν πᾶν ὅ,τι εὐρίσκετο ἐνώπιόν του.— ἐπέιγομαι σπεύδω.— οἷα (ἄτε) δῆ... ἀγωνιζομένους ἐπειδὴ φυσικὰ ἠγωνίζοντο.

3-4. ὅσοι διεξέπεσον ὅσοι διεσφῆθησαν διελθόντες (διὰ τῶν τάξεων τοῦ Ἀλεξάνδρου).— προσμείγνυμι συμπλέκομαι.— ἔστε ἐν ὄσῳ,— φάος (ποιητ. ἀσυναίρ.) φῶς, ἡμέρα,— τὸ καθ' αὐτοὺς τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν.— Λύκος, παραπόταμος τοῦ Τίγρητος, τὸν ὅποιον ὁ Ξενοφῶν ὀνομάζει Ζαπάταν.

5. ἔστ' ἐπὶ μέσας νύκτας μέχρι τοῦ μεσονυκτίου. —καὶ τὴν

ἄλλην κατασκευὴν καὶ τὰ λοιπὰ (βασιλικά) σκεύη.—τοὺς πάντας... σταδίου ἑξακοσίου εἰς διάστημα ἐν συνόλῳ ἑξακοσίων σταδίων · (τὸ στάδιον, πληθ. τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι = μόνος μήκους ἴσου πρὸς 184,87 γαλλ. μέτρα· τὸ στάδιον ὑποδιηγρεῖτο εἰς 6 πλῆθρα, ἕκαστον δὲ πλῆθρον εἶχεν 100 πόδας).— μάλιστα περίπου.—ἐλινύω ἀναπαύομαι.—αὔθις... αὔθις τονίζεται ἢ ἐπανάληψις τῶν γενομένων ἐν Ἴσοῳ (πρβλ. Βιβλ. Β'. κεφ. 11, § 6).

6. μάλιστα περίπου (τὸ μάλιστα ἐπὶ ἀριθμῶν ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ κατὰ προσέγγισιν· βλ. καὶ § 5).—ἐξ ἑκατόν, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποθανόντων Μακεδόνων φαίνεται μικρός· ὁ ἱστορικὸς Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (ζήσας κατὰ τὸ β' ἡμισυ τοῦ α' π.Χ. αἰῶνος) ἀναβιβάζει τὸν ἀριθμὸν τούτων εἰς 500.—τῆς ἑταιρικῆς ἵππου τοῦ ἵππικοῦ τῶν ἑταίρων (βλ. εἰσαγ.).—τριακοντα μυριάδες, καὶ ἐδῶ ὁ ἀριθμὸς δὲν φαίνεται ἀκριβής· ὁ Διόδωρος γράφει ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν πεσόντων Περσῶν ἀνήρχετο εἰς 90.000.

7. ἐπ' ἄρχοντος Ἀθηναίους Ἀριστοφάνους, δηλ. ἐν ἔτει 331 π.Χ. (πρβλ. Βιβλ. Α', κεφ. 1, § 1).—Πυανεψίων, εἶναι ὁ τέταρτος ἀττικὸς μῆν (15 Ὀκτωβρίου - 15 Νοεμβρίου).—ξυνέβη ἢ μαντεία ἐξεπληρώθη ἢ προφητεία.—ἐν ὧ (= ἐν ᾧ) = καθ' ὃν (μῆνα συνέβη ἢ ἔκλειψις τῆς σελήνης, πρβλ. κεφ. 7, § 6)

Κεφάλαιον 16.

1 - 2. ἐπὶ Μηδίας πρὸς τὴν χώραν τῆς Μηδίας (ἢ ὅποια κεῖται εἰς τὰ Ν.Δ. τῆς Κασπίας θαλάσσης).—Βάκτριον, βλ. κεφ. 13, § 3.—συγγενεῖς βασιλέως οὕτως ἐκαλοῦντο εἰς τὴν περσικὴν αὐλὴν οἱ ἐπιφανεῖς Πέρσαι (οἱ συγγινόμενοι τῷ βασιλεῖ).—μηλοφόροι, βλ. κεφ. 13, § 1.—προσγίγνομαι τινι συνενώνομαι με κάποιον.—ταύτη ἔνεκα τούτου.—ἔδοκει, ὁ Δαρεῖος.—Σοῦσα, ἡ περιώνυμος πρωτεύουσα τῆς Σουσιανῆς χώρας, κειμένης πρὸς Ν. τῆς Μηδίας.—Βαβυλῶν, ἡ ὀνομαστὴ πρωτεύουσα τῆς Βαβυλωνίας, πεδινηῆς χώρας πρὸς Ν. τῆς Ἀσσυρίας (βλ. γεωγρ. χάρτην).—οὐ χαλεπὴ εὐκολοδιάβατος.—ἢ δ' ἐπὶ Μηδίας, ἐνν. ὁδός.—οὐκ εὐπορος δυσκολοδιάβατος.

3 - 5. ψεύδομαι ἀπατῶμαι.—ξὺν ἱερεῦσι, οἱ Βαβυλώνιοι ἱε-

ρεῖς, οἱ λεγόμενοι Μάγοι καὶ Χαλδαῖοι, ἦσαν σοφοί, ἰδίως ἀστρολόγοι.—**ἡ ἄκρα ἢ ἀκρόπολις.**—**καθαιρῶ** κατακρημνίζω, καταστρέφω—**τοῦ Βήλου τὸ ἱερόν**, τὸν ναὸν τοῦτον, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα ἱερά τῶν Βαβυλωνίων, ὁ Ξέρξης εἶχε καταστρέψει μετὰ τὴν ἐξ Ἑλλάδος ἐπιστροφήν του· εἶχεν ὕψος 192 μ. με ἐπτὰ καθέτους σειρὰς πύργων καὶ ἔθεωρεῖτο ἐν ἐκ τῶν 7 θαυμάτων τοῦ κόσμου· ἦτο ἀφιερωμένος εἰς τὸν θεὸν Βήλον, τὸν ὕψιστον θεὸν Ἥλιον, κύριον τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ φωτὸς καὶ τῆς γῆς.—**Χαλδαίοις**, οὕτω λέγονται εἰδικῶς οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν ἱερατικὴν τάξιν, οἱ Μάγοι, περὶ ὧν ἀνωτέρω (ἐνῶ ἀρχικῶς **Χαλδαῖοι** ἐλέγοντο ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Βαβυλωνίας προερχόμενοι πιθανῶς ἐκ Κουρδιστάν καὶ ἐγκατε ταθέντες εἰς τὴν χώραν ταύτην περὶ τὸν Η' π.Χ. αἰῶνα.).

6 - 8. **στέλλομαι** (= **στέλλω ἑμαυτὸν**) **πορεύομαι.**—**παρὰ Φιλοξένου ἐπιστολεὺς κομιστῆς ἐπιστολῆς τοῦ Φιλοξένου.**—**ἀργυρίου τάλαντα ἐς πεντακισμύρια**, 50.000 τάλαντα ἀργύρου, ἦτοι τριακόσια ἑκατομύρια ἀρχαίων ἀττικῶν δραχμῶν.—**ὅσα Ξέρξης ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἄγων ἤλθεν ὅσα ὁ Ξέρξης ἔφερεν ἐπανελθὼν ἐξ Ἑλλάδος** (τὸ 478 π.Χ.).—**εἰκόνες ἀνδριάντες.**—**Ἄρμόδιος καὶ Ἄριστογείτων**, οἱ τυραννοκτόνοι (οἱ φονεύσαντες τὸν Ἰππαρχον τὸ 514 π.Χ.). Οὗτοι βραδύτερον ἐθεωρήθησαν ὡς συντελεσταὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἀθηῶν ἀπὸ τῆς τυραννίας τῶν Πεισιστρατιδῶν καὶ ἐτιμήθησαν ποικιλοτρόπως ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων διὰ τῆς ποιήσεως καὶ τῆς τέχνης.—**ὁ Κεραμεικὸς** ἐξεστίνετο ἀπὸ τῶν προπόδων τῆς Ἀκροπόλεως μέχρι τῆς λεγομένης Ἀκαδημίας, ΝΑ τοῦ Κολωνοῦ, διεχωρίζετο δὲ ὑπὸ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως εἰς τὸν ἐξω (τῶν τειχῶν) Κεραμεικόν, ὅπου τὸ ἀρχαῖον νεκροταφεῖον, καὶ εἰς τὸν ἔσω Κεραμεικόν· ἐδῶ πρόκεινται περὶ τοῦ ἔσω Κεραμεικοῦ, ὁ ὁποῖος περιείχετο μετὰ τὴν Ἀκροπόλεως, Πνυκὸς καὶ Ἀρείου Πάγου καὶ ἦτο λαμπρῶς κεκοσμημένος διὰ στοῶν, ναῶν καὶ ἀνδριάντων.—**ἢ ἀνιμεν ἐς πόλιν** ἐκεῖ ὅπου ἀναβαίνομεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν (: ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς τὴν Ἀκρόπολιν).—**καταντικρὺ μάλιστα τοῦ Μητρώου** σχεδὸν ἀπέναντι τοῦ Μητρώου· ἦτο δὲ τὸ Μητρῶον ναὸς τῆς μητρὸς τῶν θεῶν Κυβέλης, κείμενος ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς πλησίον τοῦ βουλευτηρίου· ἐντὸς αὐτοῦ ἐφυλάσσοντο τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς πολιτείας (ψηφίσματα, συνθῆκα κτλ.).

BIBLION PEMPTON

Κεφάλαιον 18.

1. καὶ ἐν τῷ αὐτῷ (ἐνν. χρόνῳ) καὶ συγχρόνως.— Ὑδάσπης, μέγας ἐν τῇ Ἰνδικῇ παραπόταμος τοῦ ποταμοῦ Ἰνδοῦ, σήμερον ὀνομαζόμενος Τζιλάμ.— οὐ μείονα τὸν φόνον... τῶν Ἰνδῶν ἐποίησαν δὲν ἐφόνευσαν ὀλιγωτέρους Ἰνδούς· ἐκαλοῦντο Ἰνδοὶ οἱ κάτοικοι τῆς Ἰνδικῆς, χώρας τῆς Ἀσίας πέραν τοῦ ποταμοῦ (βλ. γεωγρ. χάρτην).— ἀκμῆς (γεν. ἀκμῆτος) ἀκαύραστος, ἀκμαῖος.— κεκμηκῶς (τοῦ κάμνω κουρασμένος· ἀκμηῆτες ἀντὶ κεκμηκῶτων κλπ.=ἐπιπεσόντες πρὸς καταδίωξιν (τῶν Ἰνδῶν), αὐτοὶ οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀκμαῖοι, εἰς ἀντικατάστασιν τῶν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον καταπεπονημένων ἐκ τῆς μάχης.

2-3. ὀλίγον ἀποδέοντες σχεδόν.—ὁ νομάρχης ὁ διοικητής.— τῶν ταύτη Ἰνδῶν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ Ἰνδῶν.—ἱππάρχαι οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ ἱππικοῦ.—ἱπποτοξόται ἐφιπποὶ τοξόται.—ἀπτομαι, τοῦ ἔργου λαμβάνω μέρος εἰς τὴν μάχην.—τῆς δὲ ἑταιρικῆς ἵππου, βλ. εἰσαγ. σελ. 11.

4-8. μὴ ὅτι ὄχι μόνον.—λυπρὸς (ἐκ τοῦ λύπη) ἐλεεινός, ἀθλιός.—ἤπερ ὅπως.—ἐξάρχων τοῖς ἀμφ' αὐτὸν τῆς φυγῆς φεύγων πρῶτος ἐξ ὄλων τῶν ἰδικῶν του (πρβλ. Βιβλ. Β', κεφ. 11, § 4: « Δαρείος... ξὺν τοῖς πρώτοις ἔφευγε ». Ἐπίσης Βιβλ. Γ', κεφ. 14, § 3: « πρῶτος αὐτὸς ἐπιστρέψας ἔφευγεν ».—ἔστε ἐν ὄσφ.—ὑπέμενέ τι τῶν Ἰνδῶν ἐν τῇ μάχῃ ξυνεσθηκός παρέμενε σταθερὸν ἔστω καὶ ἐν μέρος τῶν Ἰνδῶν κατὰ τὴν μάχην.—ἐν τῇ μάχῃ ἀνεστρέφετο ἐξηκολούθει νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν μάχην.—ἀπὸ γὰρ τοῦ ἄλλου σώματος ἤρκει αὐτῷ τὰ βέλη ὁ θώραξ διότι ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ σώματος αὐτοῦ ἀπέκρουε τὰ βέλη ὁ θώραξ (ὁ θώραξ ὑπερήσπιζεν ἀπὸ τὰ βέλη τὸ ὑπόλοιπον μέρος τοῦ σώματός του, τὸ ὅποιον καὶ ἐκάλυπτεν, ἐνῶ ὁ δεξιὸς ὤμος του ἦτο γυμνός καὶ ἀκάλυπτος).—περιττός ὢν κατὰ τε τὴν ἰσχύν καὶ κατὰ τὴν ἀρμονίαν ὁ ὅποιος ἦτο ὑπερβαλλόντως ἰσχυρὸς καὶ καλῶς συναρμοσθημένος.—καταμαθεῖν θεωμένοις ἦν ἦτο δυνατὸν νὰ τὸ ἀντιληφθοῦν ὅσοι

παρετήρουν αὐτὸν (τὸν θώρακα).— ἐπιστρέψας τὸν ἐλέφαντα στρέψας ὀπίσω τὸ ἐλέφαντα.—προσιππεύσας... τῷ ἐλέφαντι ἀφοῦ ἐπλησίασε τὸν ἐλέφαντα.—ἐπιστῆσαι ἡξίου τὸ θηρίον ἐξήγησεν (ἀπὸ τὸν Πῶρον) νὰ σταματήσῃ τὸ θηρίον (ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπέβαινε).—οὐ γὰρ εἶναι (= ἐξεῖναι) οἱ ἔτι φεύγειν διότι ἔλεγεν ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται εἰς αὐτὸν νὰ συνεχίσῃ περαιτέρω τὴν φυγὴν.—καὶ ἀκοῦσαι, ἐκ τοῦ ἡξίου.—ἀνάγομαι ἐτοιμάζομαι.—κατέκανε, ἄορ. β' τοῦ κατακαίνω (= κατακτείνω) φονεύω· καὶ ἂν κατέκανε τυχὸν καὶ ἴσως θὰ τὸν ἐφεόνευεν.—ὑποφθάνω προφθάνω.—ἀπελαύνω ἀπομακρύνω.—πρόσω μακράν.—ἐπὶ τῷδε ἕνεκα τούτου.—χαλεπὸς γίγνομαι τινι ὀργίζομαι ἐναντίον κάποιου.—ἐν μέρει ἰδιαίτερος.—καὶ (ὡς) ἐκ τοῦ δίψους ἅμα ἐκρατεῖτο καὶ ἐπειδὴ συγχρόνως κατείχετο ὑπὸ τῆς δίψης.—ἐφίστημί τινα σταματῶ κάποιον.—ἀναψύχω δροσίζομαι, ἀναζωογονοῦμαι.

Κεφάλαιον 19.

1 - 3. ἄγομαι ὀδηγοῦμαι.—προσάγω (ἄμετβ.) πλησιάζω.—καὶ τὸ κάλλος τοῦ Πῶρου καὶ τὴν ὠραίαν ἐμφάνισιν τοῦ Πῶρου.—ὑπὲρ πέντε πήχεις μάλιστα ξυμβαῖνον τὸ ὅποιον ἦτο μεγαλύτερον τῶν 5 πήχεων περίπου· ὁ πήχυς ὑπολογίζεται ἔχων μῆκος 0,46μ. (πάντως ἐδῶ πρόκειται περὶ προχείρου κατὰ προσέγγισιν ὑπολογισμού).—ἀλλὰ (προσῆλθεν) ὡςπερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς ἀνδρὶ ἀγαθῷ προσέλθοι ἀλλὰ (προσῆλθεν ἐνώπιον τοῦ Ἀλεξάνδρου) ὅπως θὰ προσήρχετο ἀνὴρ γενναῖος πρὸς ἄλλον γενναῖον ἄνδρα.—προσειπών, τοῦ προσαγορεύω.—λόγος, ἐνν. ἐστὶ λέγεται.—χρῆσαι, προστ. ἄορ. τοῦ χρῶμαι.—ἡσθεῖς, τοῦ ἡδομαι εὐχαριστοῦμαι.—ἐμοῦ ἕνεκα ἐξ ἰδικῆς μου θελήσεως.—ὄ,τι σοὶ φίλον (ἐνν. ἐστὶν) ἀξίου ζήτει ὄ,τι ἀγαπᾷς.—ἐνεῖναι τοῦ ἐνειμι ἐνυπάρχω—ἐν τούτῳ, δηλ. ἐν τῷ βασιλικῶς αὐτῷ χρῆσθαι.—αὐτός τε, δηλ. ὁ Ἀλέξανδρος.—βασιλικῶς κεχρημένος ἦν μετεχειρίσθη κατὰ βασιλικὸν τρόπον.—καὶ ἐκείνῳ... πιστῶ ἐχρήσατο καὶ εἶχεν ἐκεῖνον (δηλ. τὸν Πῶρον) πιστὸν φίλον του.—ἐς ἅπαντα (ἐνν. χρόνον) διὰ παντός.

(Χαρακτηρίσατέ τὸν Πῶρον. Συγκρίνατε τοῦτον μὲ τὸν Δαρεῖον. Πῶς φέρεται ὁ Ἀλέξανδρος ἀπέναντι τοῦ Πῶρου; Ποῖα συναισθήματα τὸν κατέχουν; Πῶς τὰ ἐκδηλώνει; Προσέξατε τὴν ψυχικὴν συγγένειαν Ἀλεξάνδρου καὶ Πῶρου).

BIBAIION EKTON

Κεφάλαιον 23.

1 - 2. διὰ τῆς Γαδρωσῶν χώρας· οἱ Γαδρωσοὶ κατῴκουν τὴν Γαδρωσίαν ἢ Γεδρωσίαν, χώραν τοῦ ἀρχαίου περσικοῦ κράτους, ὅπου τὸ σημερινὸν Βελουχιστάν (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**χαλεπὴ** δύσβατος.—**τῶν τ' ἄλλων** καὶ μεταξύ ἄλλων.—**πολλαχοῦ** εἰς πολλὰ μέρη τῆς χώρας.—**τὴν πολλὴν** (ἐνν. ὁδόν) μακρὰν ὁδόν.—**καὶ προσωτέρω** καὶ μάλιστα εἰς μεγάλην ἀπόστασιν.—**ἐπεὶ**, ἐδῶ = ἂν καί.—**αὐτῷ γ' ἐν σπουδῇ ἦν** αὐτὸς βεβαίως ἐπεζήτει, σφοδρῶς ἐπεθύμει.—**ἐλθεῖν τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς χώρας** νὰ διατρέξῃ τὴν παραθαλάσσιον χώραν.—**ὅσα ἐν παρόδῳ δυνατὰ γένοιτο** ὅσον τοῦλάχιστον ἠδύνατο κατὰ τὴν διέλευσίν του.—**τῷ ναυτικῷ παρασκευάσαι** νὰ φροντίσῃ διὰ τὸ ναυτικόν του.—**ὀρύξαντας, ἐπιμεληθέντας**, μτχ. τροπικαί.—**ἀγορᾶς** διὰ τὴν προμήθειαν τῶν ἐπιτηδείων.—**ἡ ὄρμου** ἢ διὰ τόπον κατάλληλον πρὸς ἀγκυροβολίαν (διὰ τὸν στόλον του, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀνάγκην ν' ἀγκυροβολήσῃ κάπου, διὰ νὰ προμηθευθῇ ὕδωρ καὶ τρόφιμα).—**ἀλλ' ἦν γὰρ ἔρημα** ἀλλ' ἐπειδὴ ἦσαν ἔρημα.—**ὁ δὲ** διὰ τοῦτο οὗτος (ὁ Ἀλέξανδρος).—**κατασκοποῦμαι** ἀνιχνεύω, ἐρευνῶ.—**ταύτη** εἰς τὸ μέρος τοῦτο.—**καταλαμβάνω** εὐρίσκω.—**πνιγηρὸς** στενόχωρος, μικρὸς.—**πεποιῆσθαι** (μέσον) ὅτι ἔχουν κατασκευάσει (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ ἀπήγγειλεν).—**ξυνθέντας τὰς κόγχας** συνθέσαντες τὰ ὄστρακα (διὰ συναρμολογήσεως θαλασσίων ὄστράκων).—**διαχρῶμαι** ἔχω πρὸς χρῆσίν μου.—**διαμάομαι - ὦμαι** σκαλίζω, ἀνασκαλεύω.—**τὸν κάχληκα** τὰ χαλίκια (τῆς παραλίας).—**χαλεπῶς** μετὰ κόπου.—**πάντη** ὅλως, τελείως.

4 - 6. ἵνα ὅπου.—**σημαίνομαι** σφραγιζῶ.—**λιμὸς** πείνα (ἐνῶ. λοιμος ;)—**ἐς τοσόνδε** τόσον πολὺ.—**πρὸς τοῦ κακοῦ** ὑπὸ τῆς ἀνάγκης.—**ὡς (= ὥστε)** ... **ξὺν λογισμῶ** ἔδοξέ σφισιν ὥστε ἐν συνειδήσει ἀπεφάσισαν.—**ἔμπροσθεν ποιήσασθαι** νὰ θεωρήσουν προέχοντα, νὰ λάβουν ὑπ' ὄψει μᾶλλον.—**τὸν πρόδηλον καὶ παρόντα ἤδη ὄλεθρον** τὸν φανερόν καὶ ἐπικείμενον ἤδη ὄλεθρον (ἐκ τῆς πεινῆς).—**τοῦ ἀφανοῦς τε καὶ πρόσω** ἔτι ὄντος ἐκ τοῦ βασιλέως κινδύνου (γεν. συγχρ. ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν ποιήσασθαι) παρὰ τὸν

ἄδηλον καὶ ἀκόμη μακρὰν κείμενον κίνδυνον ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως (δηλ. τὴν μέλλουσαν τιμωρίαν παρὰ τοῦ βασιλέως). — **Ξυγγιγνώσχω** συγχωρῶ. — **Καλλατιανόν**, ἐκ τῆς πόλεως Καλλατίας, κειμένης ἐν Θράκῃ παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον. — **τὰς βαλάνους τῶν φοινίκων** τοὺς καρποὺς τῶν φοινίκων, χουρμάδες. — **ἐς ἀγορὰν** πρὸς πώλησιν.

Κεφάλαιον 24.

1 - 3. τὰ βασίλεια τὰ ἀνάκτορα. — **Ἰναπερ** ἐκεῖ ἀκριβῶς ἔπου. — **ἐξ Ὁρων ὄρηθεις** ἀφ' οὗτου ἐξεκίνησαν ἐκ τῶν Ὁρων (χώρας τῆς Ἰνδικῆς παρὰ τὴν Β. παραλίαν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι καλοῦνται Ὁρεῖται). — **οὐδὲ τὰ ξύμπαντα...** **πόνοις** ὅτι οὐδὲ ὅλαι αἱ ταλαιπωρίαι, εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβλήθη ὁ στρατὸς αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν, εἶναι ἄξιοι νὰ παραβληθοῦν πρὸς τὰς κακουχίας, τὰς ὁποίας ὑπέστη ἐδῶ (δηλ. εἰς τὴν Γαδρωσίαν). — **οὐ μὴν ... ἐλθεῖν** (ἐκ τοῦ λέγουσιν) ἀλλ' ὅμως (λέγουν ὅτι) δὲν ἤλθε. — **ἀγνοήσαντα, ἀκούσαντα**, αἰτιολ. μτχ. — **τὴν χαλεπότητα** τὸ δύσβατον. — **ταύτη** διὰ ταύτης τῆς ὁδοῦ. — **ὅτι μὴ εἰ μὴ.** — **Σεμίραμις**, ἡ μυθώδης βασίλισσα τῆς Ἀσσυρίας (ἡ ὁποία ἐπεχείρησε μεγάλας ἐκστρατείας καὶ ἐξετέλεσε μνημειώδη τεχνικὰ ἔργα· αὕτη ἦτο σύζυγος καὶ διάδοχος τοῦ βασιλέως Νίνου, ἰδρυτοῦ τῆς Νινευτῆ). — **ἐξ Ἰνδῶν** ἐκ τῆς Ἰνδικῆς (ἐναντίον τῆς ὁποίας εἶχεν ἐκστρατεύσει ἡ Σεμίραμις). — **Κῦρον**, τὸν μέγαν (ἡ πρεσβύτερον καλούμενον), υἱὸν τοῦ Καμβύσου καὶ τῆς Μανδάνης, ἰδρυτὴν τοῦ περσικοῦ κράτους (550—529 π.Χ.). — **φθάσαι...** **ἀπολέσαντα** (ἐκ τοῦ λέγουσιν) ὅτι πρότερον ἔχασε. — **ἔρις** ἀμιλλα. — **καὶ ἅμα ὡς...** **ἐκπορίζεσθαι** καὶ συγχρόνως ἵνα προμηθεύῃ. — **Νέαρχος**, ὁ ἐπιφανὴς ναύαρχος τοῦ μακεδονικοῦ στόλου, ὁ ὁποῖος τὸ 326 ἔπλευσεν εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν καὶ ἀφοῦ παρέπλευσε τὴν Γαδρωσίαν, τὴν Καραμανίαν καὶ τὴν Περσίαν, ἐφθασεν εἰς τὰ Σοῦσα· οὗτος ἦτο καὶ ἱστορικὸς συγγραφεὺς, ἔγραψε δὲ περιγραφὴν τοῦ μεγάλου πλοῦ, τὸν ὁποῖον ἐξετέλεσεν, εἰς τὸ ἔργον του «Τὰ ἀμφὶ τῷ παράπλω» ἐπίσης συνέγραψε καὶ ἱστορίαν «Ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου» ἀμφοτέρως τὰς συγγραφὰς ταύτας, μὴ διασωθείσας, εἶχεν ὡς πηγὰς τῆς ἱστορίας του ὁ Ἀρριανός.

4 - 6. διαφθεῖραι, ἐξακολουθεῖ ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ λέγουσιν, ἡ

ὁποία συνεχίζεται μέχρι τέλους τῆς § 5. — διαφθείρω καταστρέφω. — τὸ ἐπιφλέγον καῦμα ὁ φλογερὸς καύσων. — πρὸς τοῦ βάθους ἕνεκα τοῦ βάθους. — καὶ γὰρ καὶ διότι ἀκόμη καί. — νεναιγμένης, τοῦ ῥ. νάσσομαι στοιβάζομαι. — ἀλλ' οἷας δέχεσθαι καθάπερ ἐς πηλὸν ἢ ἔτι μᾶλλον ἐς χιόνα ἀπάτητον ἐπιβαίνοντας ἀλλὰ (ἢ ἄμμος) ἦτο τοιαύτη, ὥστε (οἱ στρατιῶται) πατοῦντες εἰς αὐτὴν νὰ βυθίζονται ὅπως εἰς πηλὸν ἢ μᾶλλον εἰς χιόνα ἀπάτητον. — ἐν ταῖς προσβάσεσι τε καὶ καταβαίνοντας κατὰ τὰς ἀναβάσεις καὶ καταβάσεις. — τῶ ἀνωμάλῳ... καὶ οὐ βεβαίῳ (δοτ. τῆς αἰτίας) ἕνεκα τῆς ἀνωμαλίας καὶ τοῦ ἐπισφαλοῦς. — οὐ ξυμμέτρους ἀσυγκρίτως μακράς. — μᾶλλον τι ἔτι μᾶλλον (ἢ ἄλλοτε). — ἄγω πρὸς ἀνάγκην ἀναγκάζω — ὁπότε... ἔλθοιεν ὁσάκις ἤρχοντο. — τῆς νυκτὸς ἐπελθόντες τὴν ὁδὸν διατρέξαντες κατὰ τὴν νύκτα τὴν ὁδόν. — εἰ ὁδοιποροῦντες ἔτι ἐγκαταληφθεῖεν (τοῦ ἐγκαταλαμβάνομαι) ἐὰν προσεβάλλοντο (ὑπὸ τοῦ καύσωνος), ἐνφ' ἀκόμη ἐπορεύοντο. — ἐνταῦθα ἂν ἐταλαιπώρουσαν τότε ἐταλαιπωροῦντο. — ξυνέχομαι κατέχομαι.

Κεφάλαιον 25.

1. ὁ φθόρος ἢ φθορά. — ξυνιόντες, τοῦ ξυνέρχομαι (ὑποκ. οἱ στρατιῶται). — τὰ κρέα ἐσιτοῦτο ἔτρωγον τὰ κρέατα (τῶν σφαγιασθέντων ἵππων καὶ ἡμιόνων). — δίψει ἀποθανεῖν αὐτοὺς ὅτι ἐκ δίψης ἀπέθανον αὐτοὶ (δηλ. οἱ σφαγέντες ἵπποι καὶ ἡμιόνοι). — ἀτρέκεια ἢ ἀλήθεια (ἀτρεκῆς ἀλήθης· ἐκ τοῦ στερ. α καὶ τοῦ θ. τρεπτρέπω). — ὑπό τε τοῦ πόνου... καὶ ὅτι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἕνεκα τοῦ κόπου..., ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι. — ἐλελήθει τοῦ λανθάνω διαφεύγω τὴν προσοχὴν — ἴασις θεραπεία (ἰάομαι - ὤμαι, ἰατρός).

(Δηλαδή πῶς ἐφέρετο εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν ὁ Ἀλέξανδρος καὶ διατί;)

2 - 3. οὐκουν... ἔτι ἦν λοιπὸν δὲν ἦτο δυνατὸν πλέον. — εὐμαρῶς εὐκόλως. — ἀπόρους οὔσας αὐτοῖς... ἄγεσθαι διότι ἦτο ἀδύνατον εἰς αὐτοὺς νὰ μεταφέρουν αὐτάς. — ἀλλὰ τὰς εὐπορωτάτας τοῖς ζεύγεσιν ἀλλὰ ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν καταλληλότεραι, διὰ νὰ βαδίζουσαν τὰ ἐξευγμένα ζῶα. — οἱ μένοντες θεραπεύσοντες = οἱ θεραπεύσοντες μένοντες ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἠδύναντο νὰ περιποιηθοῦν

(αὐτούς) μένοντες εἰς τὴν θέσιν των.— ὁ στόλος ἢ πορεία.— ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ παντός προθύμῳ ἐν τῇ μερίμνῃ περὶ τοῦ συνόλου.— τὸ καθ' ἑκάστου ξὺν ἀνάγκῃ αἱ ἰδιαιτεραὶ ἀνάγκαι ἑκάστου.— οἱ ὕπνῳ κάτοχοι οἱ καταλαμβάνομενοι ὑπὸ τοῦ ὕπνου.— οἶα (= ἄτε) δὴ... ποιούμενοι ἐπειδὴ φυσικὰ ἔκαμνον.— ἐξανίσταμαι ἐγείρομαι (ἐκ τοῦ ὕπνου).— ἐφομαρτῶ παρακολουθῶ.— ἐκπίπτω χάνομαι, ἀποπλανῶμαι.

4-5 **Ξυνηνέχθη** συνέβη (τοῦ ῥ. **ξυμφέρομαι**).— γάρ, διασαφητικός.— ὕεται ἔχει βροχάς· ὕεται ἢ **Γαδρωσίων γῆ** βρέχει εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδρωσίων.— ὑπ' ἀνέμων τῶν ἐτησίων ἕνεκα τῶν ἐτησίων ἀνέμων· ἐτήσιοι ἀνεμοὶ ἢ ἐτησῖαι εἶναι οἱ καθ' ὠρισμένους καιροὺς πνέοντες περιοδικοὶ ἀνεμοὶ.— ἴναπερ ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου.— προσφέρονται... ἐκ τοῦ πνεύματος φέρονται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου.— ἀναχέονται διαλύονται (εἰς βροχὴν).— αὐλίζομαι στρατοπεδεύω.— ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτὸς κατὰ τὴν ὥραν τῆς δευτέρας νυκτερινῆς φρουρᾶς· οἱ μὲν Ἕλληνες διήρουν τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς εἰς τρεῖς τετραώρους φυλακάς, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, τοὺς ὁποίους ἔχει ὑπ' ὄψει τοῦ ὁ Ἀρριανός, εἰς τέσσαρας τριώρους (6-9 μ.μ. 9-12 μ.μ. κτλ.).— ἀφανῶν τῇ στρατιᾷ γενομένων τῶν ὄμβρων χωρὶς νὰ γίνῃ ἀντιληπτὴ ὑπὸ τοῦ στρατοῦ ἡ βροχὴ.— τοσοῦτῳ ἐπῆλθε (ἐνν. τὸ στρατόπεδον) τῷ ὕδατι τόσον πολὺ κατεπλημμυρίσθη τὸ στρατόπεδον ὑπὸ τοῦ ὕδατος.— ὡς... διαφθεῖραι ὥστε νὰ παρασύρῃ.— μόλις καὶ χαλεπῶς μόλις καὶ μετὰ βίας.

6. ἐκ καύματος τε καὶ δίψους ἔπειτα ἀπὸ τόσον καύσωνα καὶ δίψαν.— ὁπότε... ἐπιτύχοιεν ὁσάκις εὕρισκον.— σταδίου, τὸ στάδιον (πληθ. τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι) μονὰς μήκους = 184,87 μ. τοῦτο διηρεῖτο εἰς 6 πλῆθρα, ἕκαστον δὲ πλῆθρον εἰς 100 πόδας).— ὅσον... μάλιστα ὡς ἔγγιστα, περίπου. — ἀκράτωρ ἀσυγκράτητος.

Κεφάλαιον 26.

1-3. ἔργον καλὸν εἶπερ τι ἄλλο ὠραῖαν πρᾶξιν (τοῦ Ἀλεξάνδρου) ἀνωτέραν πάσης ἄλλης. — οὐκ ἔδοξέ μοι ἀφανίσαι δὲν ἐθεώρησα καλὸν νὰ παραλείψω. — ἐν Παραπαμισάδαις, εἰς τὴν χώραν τῶν Παραπαμισαδῶν· οὗτοι δὲ ἦσαν λαὸς οἰκῶν παρὰ τὸ ὄρος Παραπά-

μισον (ἢ Ἰνδικὸν Καύκασον) πρὸς Ν. τῆς Βακτριανῆς (βλ. γεωγρ. χάρτην). — μετεξέτεροι ἄλλοι τινές (συγγραφεῖς). — **ιέναι** (ἐκ τοῦ ἔνν. **λέγουσι οἱ συγγραφεῖς**) ὅτι ὁ μὲν στρατὸς ἐπορεύετο. — **ὄτι** (αιτιολ.) **ἐχρῆν ἐξανύσαι** (ἐνν. **τὴν ὁδὸν**) διότι ἔπρεπε νὰ διανύσῃ τὴν ὁδόν. — **τὸ δὲ τοῦτο δὲ** (τὸ ὕδωρ). — **πρόσθεν μακράν.** — **καὶ αὐτὸν τ' Ἀλέξανδρον...** **ἠγεῖσθαι** καὶ ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος προηγεῖτο (τῶν στρατιωτῶν). — **οἶάπερ φιλεῖ (γίγνεσθαι) ἐν τῷ τοιῷδε** ὅπως βεβαίως συμβαίνει συνήθως εἰς τοιαύτας περιστάσεις. — **ὀλίγος καὶ φαῦλος** μικρὸς καὶ ἀσήμαντος. — **ἡ πίδαξ ἢ πηγὴ** (ὑδάτος). — **σπουδῇ ιέναι**, ἐξακολουθεῖ ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ἔνν. **λέγουσιν** μέχρι τέλους τῆς § 3. — **πελάζω.** πλησιάζω. — **ἐν ὄψει πάντων** ἐνώπιον ὅλων. — **ἐκχέαι**, ἀπαρ. ἀορ. τοῦ **ἐκχέω** ἐκχύνω. — **ἐπιρρώνυμαι** ἐνθαρρύνομαι. — **εἰκάζω** θεωρῶ, ὑποθέτω. — **πότον γενέσθαι πᾶσιν** ὅτι ἔπιον ὅλοι. — **ἐς καρτερίαν τε καὶ ἅμα στρατηγίαν** καὶ διὰ τὴν ἐγκράτειαν καὶ συγχρόνως διὰ τὴν στρατηγικὴν σύνεσιν. — **Ἀλεξάνδρου**, ἡ γενικὴ συναπτέα εἰς τό : **τοῦτο τὸ ἔργον.**

4 - 5. **Ξυνηέχθη** (πρβλ. καὶ κεφ. 25, § 4.). — **γάρ**, διασαφητικός. — **τελευτῶντες**, ἐπιρ. — **οὐ γὰρ εἶναι** (ἐκ τοῦ **ἔφρασκον**)... **ὄτῳ τεκμηριώσονται** διότι δὲν ὑπῆρχε τίποτε, μὲ τὸν ὁποῖον νὰ ἀναγνωρίσουν (**τεκμηριοῦμαι** καὶ **τεκμαίρομαι** κρίνω ἐκ τινων σημείων, συμπεραίνω). — **νενημένη** ἐπισεσωρευμένη (τοῦ ῥ. **νέομαι** συσσωρεύομαι). — **οὖν** βεβαίως. — **ἀνίσταμαι** ὑψώνομαι. — **γῆλοφος βέβαιος** σταθερὸς ἀμμόλοφος. — **οὐδέ... μεμελετῆσθαί σφισι τὰς πορείας** οὔτε εἶχον μελετηθῆ ὑπ' αὐτῶν αἱ πορεῖαι, οὔτε εἶχον ἐξασηκθῆ αὐτοὶ (δηλ. οἱ ὀδηγοὶ) νὰ κανονίζουσαν τὰς πορείας (τὸ ἀπαρ. **μεμελετῆσθαι** ἐκ τοῦ **ἔφρασκον**). — **πρὸς τὰ ἄστρα ἢ πρὸς τὸν ἥλιον** ὀδηγοῦμενοι ἀπὸ τὰ ἄστρα ἢ ἀπὸ τὸν ἥλιον. — **καθάπερ τοῖς ναύταις** (ἐνν. **μεμελέτηται**) ὅπως μελετῶνται ὑπὸ τῶν ναυτῶν, ὅπως οἱ ναῦται εἶναι ἐξεσηκῆμένοι νὰ κανονίζουσαν τὴν πορείαν. — **πρὸς τῶν ἄρκτων** κτλ., ἢ σειρά : **τοῖς μὲν Φοίνιξι (ναύταις) πρὸς τὴν ὀλίγην τῶν ἄρκτων, τοῖς δ' ἄλλοις ἀνθρώποις πρὸς τὴν μείζονα** οἱ μὲν Φοίνικες ὀδηγοῦμενοι ἀπὸ τὴν μικρὰν ἐκ τῶν ἄρκτων (ἀπὸ τὴν μικρὰν ἄρκτον), οἱ δὲ ἄλλοι ἄνθρωποι ἀπὸ τὴν μεγάλην. — **ξυνέντα**, τοῦ **ξυνίημι** ἐννοῶ. — **ἅμα οἱ μεθ' ἑαυτοῦ.** — **ἀφιππῶμαι** ἀπέρχομαι ἐφιππος. — **διαμησάμενον** τοῦ **διαμάσομαι** - ὠμαι ἀνασκαλεύω. — ὁ

κάχληξ τὰ χαλίκια. — καὶ οὕτω μετελθεῖν (ἐξακολουθεῖ ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ἔρασκον) καὶ ὅτι τοιουτοτρόπως ἠκολούθησεν ἐκεῖ. — ἡ ἡίων (γεν. τῆς ἡίωνος) ἡ ἀκτὴ, ἡ παραλία (ἀττ. ἡών). — ἔνθεν μετὰ ταῦτα. — ἐπὶ τῆς μεσογαίας εἰς τὰ μεσόγεια, εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας. — ποιῶμαι τὸν στόλον πορεύομαι.

(Ποῖαι αἱ ἄξια ἐξάρσεως πράξεις τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τὴν διὰ τῆς Γεδρωσίας ἐρήμου διάβασιν;)

(Κεφ. 29)

4. ἡ παρανομία ἢ ἀσέβεια (τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ἀμέσως κατωτέρω). — **Κῦρος**, ὁ υἱὸς τοῦ Καμβύσου καὶ τῆς Μανδάνης, ὁ ἐπικαλούμενος μέγας (ἢ πρεσβύτερος) ἦτο ὁ ἰδρυτὴς τοῦ περσικοῦ κράτους (550 - 529 π.Χ.), τοῦ ὁποίου τὴν βιογραφίαν συνέγραψεν ὁ Ξενοφῶν εἰς τὸ ἔργον του « Κῦρου Παιδεία ». — ὅτι, αἰτιολ. — διορῦττω διασκάπτω (ξεσκάβω), καταστρέφω. — **συλάω - συλῶ** διαρπάζω. — **καταλαμβάνω** εὐρίσκω. — **Ἀριστόβουλος**, βλ. προοίμιον § 1 - 3. — εἶναι γὰρ (ἐκ τοῦ λέγει) λέγει δηλ. οὗτος ὅτι ἦτο. — ἐν Πασαργάδαις· αἱ Πασαργάδαι ἦσαν ἀρχαιοτάτη πρωτεύουσα τοῦ περσικοῦ κράτους ΒΔ. τῆς Περσεπόλεως (βλ. γεωγρ. χάρτην). — ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ βασιλικῷ ἐντὸς τοῦ βασικοῦ κήπου. — καὶ ὕδατι εἶναι κατάρρυτον καὶ ὅτι τοῦτο ἐποτίζετο πλουσίως. — πόα βαθεῖα ὑψηλὴ γλῶη.

5 - 6. αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ κάτω αὐτὸς δὲ ὁ τάφος εἰς τὰ κάτω μέρη αὐτοῦ. — **λίθου τετραπέδου** (γεν. τῆς ὕλης) = ἐκ τετραπλεύρου λίθου. — **φέρουσαν εἴσω** διὰ τῆς ὁποίας εἰσέρχεται κανεὶς μέσα. — **πύελος λάρναξ**. — **ἴνα** ὅπου. — **ἐπιβλήμα** ὕφασμα. — **τῶν Βαβυλωνίων**, οὗτοι ἐφημίζοντο διὰ τὴν κατασκευὴν πολυχρῶμων καὶ τεχνικώτατα ἐπεξεργασμένων ὕφασμάτων, τὰ ὁποῖα ἐλέγοντο **Βαβυλώνια ἐπιβλήματα**. — ὁ **καυνάκης**, πληθ. οἱ **καυνάκαι** τὰ γουναρικά. — **κάνδυς** μανδύας. — ἡ **ἀναξυρίς** περισκελὶς. — **ὕακινθινοβαφῆς** = ὁ ἔχων τὸ χρῶμα ὕακίνθου (βαθὸ ἐρυθρόν). — **πορφύρας** ἀνοικτοῦ ἐρυθροῦ χρώματος (ἐκ τοῦ κογγυλίου, τὸ ὁποῖον ἐπίσης ἐκαλεῖτο πορφύρα, μετὰ τὸ ὁποῖον ἐβάφοντο τὰ ἡγεμονικὰ ἐνδύματα). — **ἄλλης** καὶ **ἄλλης** χροῶς ποικίλων χρωμάτων. — οἱ **στρεπτοὶ** τὰ περιδέ-

ραια. — **ἀκινάκης** περσικὸν ξίφος (βραχὺ καὶ εὐθύ). — **τὰ ἐνώτια** τὰ σκουλαρίκια.

7 - 8. τοῖς Μάγοις, δοτ. χαριστική· οἱ Μάγοι ἦσαν ἱερεῖς τῶν Περσῶν καὶ Μήδων, περίφημοι διὰ τὴν σοφίαν των καὶ εἰδικῶς διὰ τὴν ἀστρολογικὴν τῶν ἱκανότητα. — **δὴ** ὡς γνωστόν. — **Καμβύσου**, τοῦ υἱοῦ τοῦ Κύρου τοῦ πρεσβυτέρου· οὗτος δηλ. ἦτο ἔγγονος τοῦ παλαιότερου Καμβύσου, ἐβασίλευσε δὲ ἀπὸ τοῦ 529 - 522 π.Χ. — **ἐκδέχομαι** παραλαμβάνω διαδοχικῶς. — **φυλακὴ** φρούρησις. — **ἀλεύρων τε καὶ οἴνου τεταγμένα (μέρη)** καὶ ὠρισμένα ποσότητες ἀλεύρου καὶ οἴνου. — **τοῦ μνήματος**, γεν. τῆς αἰτίας.

9. ἐπιμελὲς ἦν αὐτῷ, εἶχε τὴν φροντίδα, εἶχε πάντοτε ὑπ ὄψει του. — **ὅποτε ἔλοι ὅτε** ἤθελε καταλάβει. — **παρέρχομαι** προσέρχομαι. ἐπισκέπτομαι. — **ἐκπεφορημένος**, τοῦ ἐφοροῦμαι ἐκβάλλομαι. — **οἱ δὲ** τινὲς δέ. — **λωβῶμαι** κακοποιῶ. — **τὸ πῶμα** τὸ κάλυμμα. — **εὐογκος** κομψός, μικρὸς εἰς ὄγκον. — **καὶ ταύτη** καὶ ὡς ἐκ τούτου. — **εὐφορος** εὐμετακόμιστος. — **τὰ μὲν...** **τὰ δὲ** ἄλλα μὲν μέρη αὐτῆς... ἄλλα δέ... — **παρακόπτω** ἀποκόπτω. — **ξυνηθῶ** συντρίβω, σπάζω. — **οὐ προὔχωρει** δὲν ἐπετύγχανε.

10 - 11. κομῆσαι ἐξ ὑπαρχῆς νὰ τακτοποιήσῃ ἐκ νέου. — **κατορθῶ** διορθῶνω. — **ἐντείνω** περιβάλλω. — **κατὰ ἀριθμόν τε καὶ τοῖς πάλαι ὅμοια** ἰσάριθμα καὶ ὅμοια πρὸς τὰ παλαιά. — **ἀποτίθημι** τοποθετῶ πάλιν. — **τὴν θυρίδα δὲ ἀφανίσαι** ὅτι δὲ τὴν θυρίδα ἐξηφάνισε (ἐκλείσει). — **ἐμπλάσαντα**, ἀόρ. μτχ. τοῦ ἐμπλάσσω ἐπιχρίω. — **σημεῖον** σῆμα, σφραγίς. — **στρεβλῶ** - ὦ βασανίζω. — **ὡς κατειπεῖν** διὰ νὰ κατονομάσουν. — **στρεβλούμενοι**, μτχ. ἐναντιωμ. — **οὐδὲ ἄλλη πη οὐδὲ κατ' ἄλλον τρόπον**. — **ἐπὶ τῷδε** ἔνεκα τούτου.

(Διατὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν τάφον τοῦ Κύρου; Διατὶ ἐλυπήθη ἐπὶ τῇ θεᾷ του; Ποῖαι αἱ ἐκδηλώσεις τῆς ἐξεγερσεῶς του; Πῶς χαρακτηρίζεται ἐκ τούτου;)

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Κεφάλαιον 28.

1 - 3. τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ Ὀλυμπιάδι, ἢ 114ῃ Ὀλυμπιάδι συμπύπτει πρὸς τὸ ἔτος 323 π.Χ. Ἡ Ὀλυμπιάς, ἦται τὸ τετραετές χρονικὸν διάστημα τὸ μεσολαβοῦν μεταξύ δύο διαδοχικῶν τελέσεων ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, ἐλαμβάνετο μέχρι τοῦ Ε' μ.Χ. αἰῶνος ὡς βᾶσις χρονολογήσεως· ὑπελογίζετο δὲ ἡ ἑναρξίς αὐτῶν ἀπὸ τοῦ 777 π.Χ., ἀφ' οὗτο δηλ. ἤρχισε τηρούμενος τακτικῶς ὁ κατάλογος τῶν ὀλυμπιονικῶν.— **ἐφ' Ἡγησίου ἀρχοντος Ἀθηνῶν**, ἄλλη χρονολογικὴ βᾶσις ἐχρησιμοποιεῖτο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ πρώτου τῶν ἑνῆα ἀρχόντων, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο **ἐπώνυμος**. ἐδῶ διὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ ἐπισημοτάτου γεγονότος τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ συγγραφεὺς χρησιμοποιεῖ καὶ τοὺς δύο τρόπους.— **καὶ τοῦ τρίτου μηνῶς ἐπέλαβεν ὀκτῶ καὶ τοῦ τριακοστοῦ τρίτου ἔτους ἐπέζησεν ὀκτῶ μηνῶν.**— **ὄξύτατος τὴν γνώμην ὀρμητικώτατος εἰς τὰς ἀποφάσεις.**— **τῶν δὲ τῆς γνώμης (ἡδονῶν) τῶν δὲ πνευματικῶν ἀπολαύσεων.**— **ξυνιδεῖν τὸ δέον εἰς τὸ νὰ προῖδη τὸ ἀναγκαῖον ἀποτέλεσμα.**— **ἔτι ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄν ἐν ὄσφῃ ἦτο ἀκόμη ἀβέβαιον.**— **τὸ εἰκὸς ξυμβαλεῖν**, εἰς τὸ νὰ συμπεράνη τὸ πιθανόν.— **δαήμων** εἰδήμων, ἔμπειρος (ἐκ τῆς ῥίζης τοῦ δάω = μνηθάνω, ἐξ οὗ καὶ τὸ δι-δά-σκ-ω).— **τὸν θυμὸν ἐπαίρω ἐξεγείρω τὸ θάρρος.**— **τὸ ἀδεές ἢ ἀφοβία.**— **ὅσα ἐν τῷ ἐμφανεῖ πράξει (ἐνν. ἦν) ὅσα ἔπρεπε νὰ πράξη φανερώς.**— **ὅσα φθάσας ὑφαρπάσαι (ἐνν. ἦν) τῶν πολεμίων ὅσα ἔπρεπε πρῶτος ν' ἀποσπάσῃ κρυφίως ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς.**— **πρὶν καὶ δεῖσαι τινα προτοῦ ἀκόμη ὑποπτέυσῃ τις (ὁ ἀόρ. ἔδεισα, μελλ. δεῖσω, πρκ. δέδοικα ἢ δέδια με σημ. ἐνεστ. = φοβοῦμαι, τοῦ ἀρχ. ῥ. δεῖδω).**— **τὰ ξυντελεσθέντα αἰ συνθῆκαι.— τὰ ὁμολογηθέντα αἰ ὑποσχέσεις.**— **πρὸς τῶν = ὑπὸ τῶν.**— **μὴ ἀλῶναι εἰς τὸ νὰ μὴ κυριευθῇ νὰ μὴ ἐξαπατηθῇ (τοῦ ἀλισκομαι).**

[Ἀναλόγῃ μίαν πρὸς μίαν τὰς ἀποδομιένας εἰς τὸν Ἀλέξανδρον ἀρετᾶς ἐπιβεβαιώσατε αὐτὰς διὰ γνωστῶν πράξεων του].

Κεφάλαιον 29.

1 - 2. ἐπλημμελήθη τι διεπράχθη ἀμαρτημά τι εἰ δέ τι ἐπλημμελήθη Ἀλεξάνδρω ἔαν ὁ Ἀλέξανδρος διεπράξῃ κανέν ἀμαρτημα. — δι' ὀξύτητα ἔνεκα τοῦ ὀρμητικοῦ χαρακτῆρός του. — ἐς τὸ ὑπερογκότερον ὑπερβολικώτερον. — προάγομαι παρσύρομαι. — βαρβαρίζω μιμούμαι τὰ βαρβαρικά ἔθιμα. — τίθεμαι (= ἡγοῦμαι) θεωρῶ. — μὴ ἀνεπιεικῶς δικαίως. — τὸ διηνεκὲς τῆς εὐτυχίας τὴν διάρκειαν τῆς εὐτυχίας του. — καὶ τοὺς... ξυνόντας (τοῦ ξύνειμι) καὶ ἐκείνους οἱ ὅποιοι συναναστρέφονται. — οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίστῳ καὶ ὄχι διὰ τὸ καλὸν αὐτῶν. — ἀλλὰ μεταγνώναί γε κτλ. ἡ σειρά : ἀλλ' οἶδα Ἀλεξάνδρω μόνῳ τῶν πάλοι βασιλέων ὑπάρξαν ὑπὸ γενναιότητος μεταγνώναί ἐπὶ τούτοις, ἃ ἐπλημμέλησεν ἀλλὰ γνωρίζω ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος μόνος ἐκ τῶν παλαιῶν βασιλέων εἶχε τὴν γενναιότητα νὰ μετανοήσῃ διὰ τὰ σφάλματα, τὰ ὅποια διεπράξεν. — εἰ καὶ τι ἔγνωσαν πλημμελήσαντες ἂν καὶ ἀναγνωρίζουν ὅτι ἔκαμαν κάποιον σφάλμα. — προηγορῶ συνηγορῶ, δικαιολογῶ· οἱ δὲ τῷ προηγορεῖν αὐτοῦ (τοῦ πλημμελήματος) οὗτοι δὲ (οἱ πολλοὶ) μὲ τὸ νὰ δικαιολογοῦν τὸ σφάλμα των τοῦτο (μὲ τὸ οἱ δὲ ἐπαναλαμβάνεται τὸ οἱ δὲ πολλοί, διὰ τοῦτο κατὰ τὴν ἑρμηνεῖαν ἄς παραλειφθῇ). — κακῶς γινώσκω πλανῶμαι, ἀπατῶμαι. — ὡς... οὐ... τὰ παθήματα φαινόμενα (αἰτιολ. ἀπολ.) διότι τὰ παθήματα δὲν φαίνονται. — τοῖς παθοῦσί τι ἄχαρι εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἔπαθον κάτι κακόν. — εἰ ξυγχωροίη ἔαν παραδέχεται. — αὐτῷ τέ τι... (ὡς) ὑπολειπομένην (αἰτιατ. ἀπόλ.) καὶ διότι εἰς αὐτὸν (τὸν δράσαντα) οἴοσδῆποτε καὶ ἂν εἶναι οὗτος (= τινὶ) ἀπομένει.

3 - 4. ἐς θεὸν τὴν γένεσιν αὐτοῦ ἀνέφερεν ἀπέδιδε τὴν καταγωγὴν του εἰς θεόν· ἔνοεῖ τὸν θεὸν τῶν Αἰγυπτίων Ἀμμωνα (τὸν Δία), διότι ὁ Ἀλέξανδρος ἐπισκεφθεὶς τὸν ναὸν τοῦτον εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀνεκηρύχθη υἱὸς τοῦ Διὸς Ἀμμωνος. — σόφισμα ἐπινόησις. — τοῦ σεμνοῦ ἔνεκα διὰ νὰ προκαλῆ περισσώτερον σεβασμὸν. — Μίνως, Αἰακός, Ῥαδάμανθυς, οἱ τρεῖς κριταὶ τοῦ Ἄδου, θεωρούμενοι ὡς υἱοὶ τοῦ Διὸς· ἐκ τούτων ὁ Μίνως εἶναι ὁ περίφημος διὰ τὴν δικαιοσύνην του μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἀκμάσας περὶ τὸ 1300 π.Χ. ὁ Αἰακὸς υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Αἰγίνης ἔθεωρεῖτο ὁ εὐσεβέστε-

ρος ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς του, σώσας διὰ τῆς προσευχῆς του τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὰς ἀνομβρίας καὶ ἀφορίας κτλ., ὁ δὲ **Ῥαδάμανθος**, ἀδελφὸς τοῦ Μίνωος, ὁ ὁποῖος φυγὼν ἐκ Κρήτης ἐβασιλεύσεν εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου μετὰ πραότητος καὶ δικαιοσύνης. — **οὐδεμιᾶ αὐτῶν ὕβρει προστίθεται** δὲν θεωρεῖται ὡς ἀλαζονεῖα ἐκ μέρους των. — ὁ **Θησεύς**, ἔθεωρεῖτο ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Αἴθρας (θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροιζῆνος Πιτθέως). — ὁ **Ἴων** ἐκ τοῦ ὁποῖου προῆλθον οἱ Ἴωνες, ἦτο κατὰ τὸν μῦθον υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Κρεούσης (θυγατρὸς τοῦ Ἐρεχθέως). — **ὡς**, αἰτιολ. — **σκευὴ ἐνδύμασι**. — **ὡς ἀποστροφὴν τινὰ αὐτῶ** ἵνα αὐτὸς ἔχη κάποιαν προφύλαξιν. — **ὄξύτης ὀρμητικότης**, παραφορά. — **ὕβρις ἀλαζονεῖα**. — **ἐφ' ὅτῳ δὴ** διὰ τοῦτο δὲ ἀκριβῶς. — **τοὺς μηλοφόρους**, βλ. Βιβλ. Γ', κεφ. 11, § 5. — **ὁμότιμοι**, ἐλέγοντο οἱ εὐγενεῖς Πέρσαι, τοὺς ὁποῖους ὁ Ἀλέξανδρος κατέταξεν εἰς τὸ μακεδονικὸν ἄγγμα τῶν ἐταίρων ἱππέων. — **ἐς τοὺς ἐταίρους**, ἐδῶ = πρὸς τοὺς φίλους.

Κεφάλαιον 30.

1. **μὴ μόνον** κτλ., ἡ σειρά: **μὴ κακίζέτω προφερόμενος μόνον ὅσα ἄξιά ἐστι κακίζεσθαι** ἅς μὴ τὸν κατηγορῆ ἀναφέρων μόνον ὅσα εἶναι ἄξια κατηγορίας. — **ἐς ἐν χωρίον ξυναγαγῶν** συγκεφαλαιώσας εἰς ἐν. — **ἐκλογίζομαι ἀναλογίζομαι**, σκέπτομαι. — **ὅστις... ὄντινα... ἐς ὅσον** (πλαγ. ἐρωτήσεις ἐκ τοῦ ἐκλογιζέσθω) = **ποῖος.. ποῖον... πόσον**. — **ὅστις τ' ὦν αὐτός... κακίζει πόσον ἀσήμενος** εἶναι αὐτός, ὁ ὁποῖος κατηγορεῖ. — **ὁποῖα τύχη κεχρημένος** εἰς ποῖαν ταπεινὴν θέσιν εὐρίσκεται. — **ὄντινα γενόμενον ἐκεῖνον ἐνῶ** ἀντιθέτως πόσον σπουδαῖος ὑπῆρξεν ἐκεῖνος. — **ἀναμφιλογώτατα** χωρὶς καμμίαν διαμφισβήτησιν. — **ἐπὶ πᾶν ἐξικόμενον (τὸν Ἀλέξανδρον) τῶ αὐτοῦ ὀνόματι** καὶ ὅτι (ὁ Ἀλέξανδρος) ἔφθασε παντοῦ μὲ τὸ ὄνομά του (ἐγέμισεν ὅλον τὸν κόσμον μὲ τὸ ὄνομά του). — **σμικρότερός τε ἂν αὐτὸς ἐνῶ αὐτὸς** (ὁ κακίζων) εἶναι πολὺ ταπεινός. — **ἐπὶ σμικροῖς πονοῦμαι ἀσχολοῦμαι** μὲ ταπεινὰ πράγματα. — **ἐν κόσμῳ τίθεμαι τακτοποιῶ**.

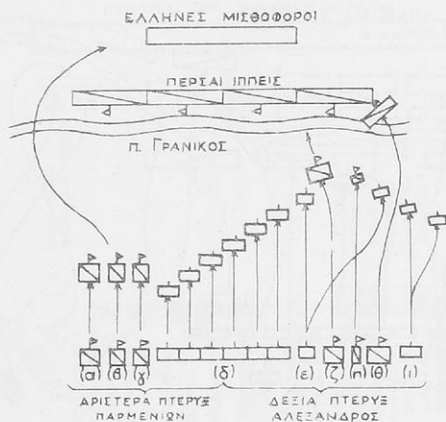
2 - 3. **ὡς διότι**. — **πεφοιτήκει (= ἐπεφοιτήκει)** δὲν εἶχε φθάσει. — **ἔξω τοῦ θεοῦ φῦναι** ὅτι ἐγεννήθη ἄνευ θείας βουλήσεως. — **ἐπισημαίνω** φανερώω. — **φάσματα ἄλλα ἄλλοις γενόμενα** διά-

φοροι ὀπτασίαι φανεῖσαι εἰς διαφόρους. — ἔς τοῦτο μέχρι σήμερον. — ἔξ ἀνθρώπων ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων. — οὐκ ἀνθρωπίνη οὔσα ὑπεράνθρωπος. — διὰ τοσούτου μετὰ τοσοῦτον χρόνον. — χρησμοὶ χρησθέντες χρησμοὶ δοθέντες: (ἐπὶ θεῶν καὶ μαντείων τὸ ῥ. χρῶ = δίδω χρησμόν, παθ. χρῶμαι = χρησμοδοῦμαι, λέγομαι ὑπὸ τοῦ μαντείου). — ἀληθείας τε ἕνεκα τῆς ἐμῆς ἕνεκα τῆς ἀγάπης μου πρὸς τὴν ἀλήθειαν. — καὶ ἅμα ὠφελείας τῆς ἐς τοὺς ἀνθρώπους καὶ συγχρόνως πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώπων. — ἐφ' ὅτῳ ἕνεκα τούτου δέ. — ὀρμῶμαι παραινοῦμαι. — ἄνευ θεοῦ χωρὶς Θεῖαν παρακίνησιν

(Διατὶ κατὰ τὸν συγγραφέα δὲν πρέπει νὰ κρίνωμεν τὸν Ἀλέξανδρον ἐκ μεμονωμένων πράξεων, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὅλου ἔργου του; Πῶς κρίνει τοῦτο ὁ Ἀρριανός; Πῶς φαίνεται ἡ ἀμεροληψία τοῦ συγγραφέως; Ποῦ ἀποδίδει οὗτος τὴν μεγάλην ἀποστολὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐν τῷ κόσμῳ; Ποῖα ἀποτελέσματα ἔφερε τὸ ἔργον τοῦ Ἀλεξάνδρου διὰ τὸν πολιτισμὸν τῆς ἀνθρωπότητος;)

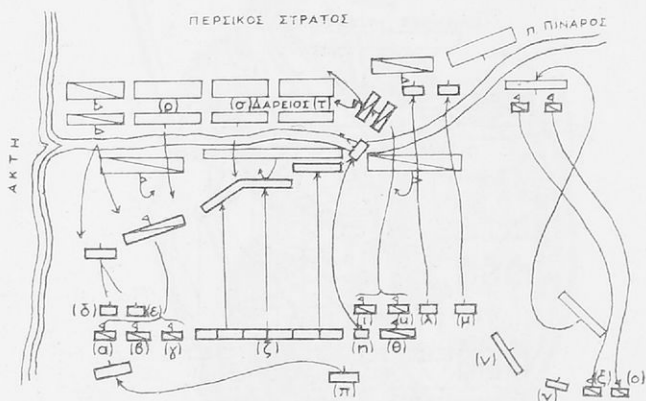

Εἰκὼν 1. Τύπος ὀπλίτου τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

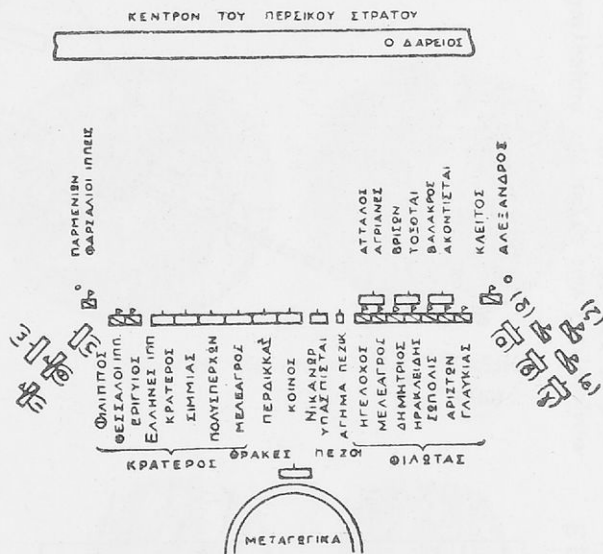
Εἰκὼν 2. Διάγραμμα δεικνὺν τὰς θέσεις τῶν στρατιῶν κατὰ τὴν μάχην τοῦ Γρανικοῦ (Μάιος - Ἰούνιος 334 π.Χ.)

- α. Θεσσαλοὶ ἵππεῖς.
- β. Σύμμαχοι ἵππεῖς.
- γ. Θράκες ἵππεῖς.
- δ. Φάλαγγες Κρατέρου, Μελεάγρου καὶ Φιλίππου.
- ε. Ὑπασπισταί.
- ζ. Ἐταῖροι ἵππεῖς.
- η. Ἴλη τοῦ Σωκράτους.
- θ. Σαρισοφόροι καὶ Παλιόνας ἵππεῖς.
- ι. Τοξόται καὶ Ἀγριῶνες ἀκοντισταί.

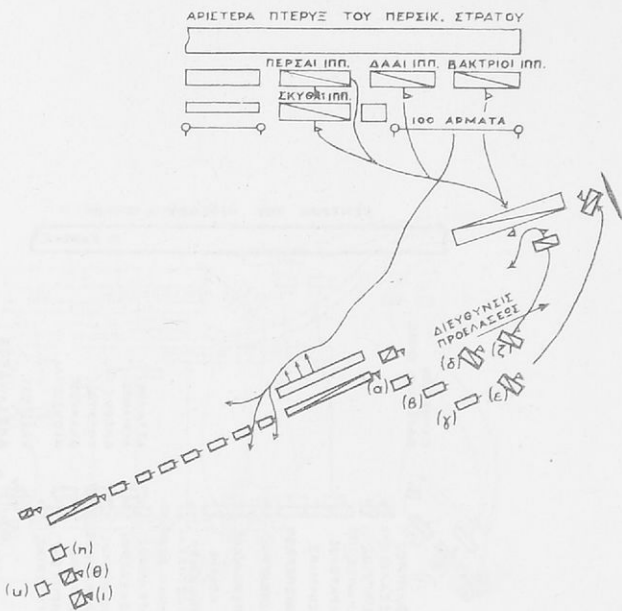
Εἰκὼν 3. Σχεδιάγραμμα τῆς μάχης τῆς Ἴσσοῦ (333 π.Χ).

α. Θεσσαλοὶ ἵππεις.	λ. Ἀντίοχος.
β. Πελοποννήσιοι ἵππεις.	μ. Ἀτταλος.
γ. Σύμμαχοι ἵππεις.	ν. Ἀγριᾶνες καὶ Ἕλληνες μισθοφόροι
δ. Κρήτες τοξόται.	ξ. Περσίδαι.
ε. Θράκες τοξόται.	ο. Παντόρδανος.
ζ. Φάλαγξ.	π. Ἕλληνες μισθοφόροι ἐν ἐφεδρείᾳ.
η. Ὑπασπισταί.	ρ. Κάρδακες.
θ. Ἐταῖροι ἵππεις.	σ. Ἕλληνες.
ι. Πρωτόμαχος.	τ. Κάρδακες.
κ. Ἀρίστων.	

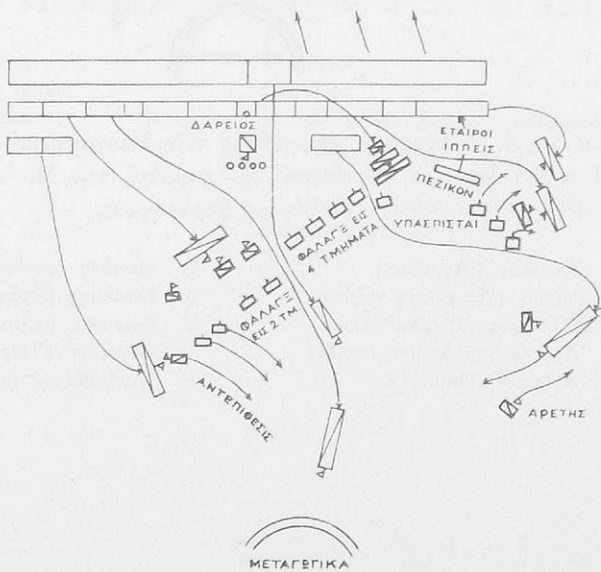
Εἰκὼν 4. Διάγραμμα τῆς μάχης τῶν Γαυγαμῆλων (1 Ὀκτωβρίου 334 π.Χ.) δεικνύον τὰς θέσεις τοῦ στρατοῦ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ὑπὸ διαφόρους στρατηγούς.

α. Ἄτταλος (Ἀγριᾶνες).	ζ. Μενίδας (μισθοφόροι ἵππεις).
β. Βρίων (Μακεδόνες τοξόται).	η. Σιτάλκης (Θρακῆς πεζοί).
γ. Κλέανδρος (ἀρχαῖοι ξένοι).	θ. Κοίρανος (σύμμαχοι ἵππεις).
δ. Ἀρέτης (πρόδρομοι ἵππεις).	ι. Ἀγάθων (Ὀδρύσαι ἵππεις).
ε. Ἀρίστων (Παίονες).	κ. Ἀνδρόμαχος (μισθοφόροι ἵππεις).

Εἰκὼν 5. Διάγραμμα τῆς μάχης τῶν Γαυγαμήλων δεικνύον τὴν προώτην ἐπίθεσιν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου κατὰ τοῦ ἄκρου ἀριστεροῦ τοῦ περσικοῦ στρατεύματος (πρώτη φάσις τῆς μάχης).

Σημειώσεις : Ἐπεξηγήσεις τῶν γραμμάτων βλ. εἰκόνα 4.

Εἰκὼν 6. Διάγραμμα τῆς μάχης τῶν Γαυγαμήλων δεικνύον τὴν ταχτικὴν τῶν διεισοδῶσεων τοῦ στρατοῦ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου (δευτέρα φάσις τῆς μάχης).

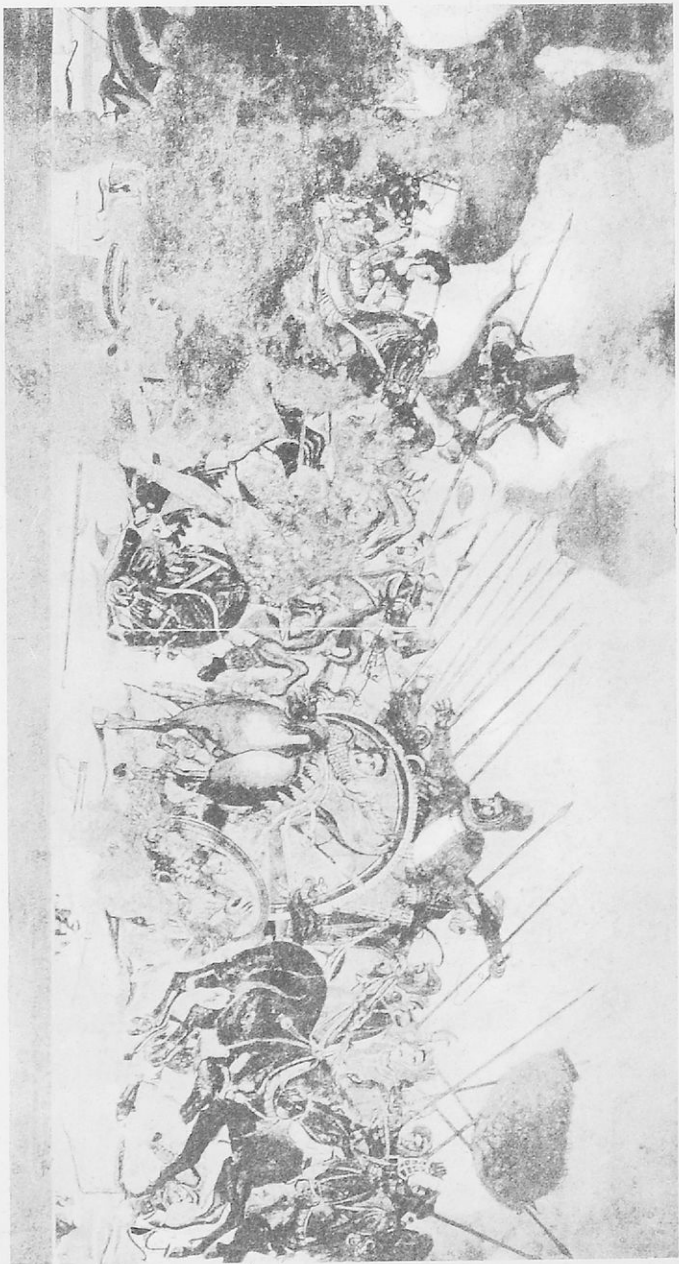

Ἄργυροῦν τετράδραχμον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Χρυσοῦς στατήρ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Εἰκὼν 7. Νομίσματα Μ. Ἀλεξάνδρου.

Εἰκὼν 8. Ἡ μάχη τῆς Ἰσσού. (Ψηφιδωτὸν τῆς Πομπηίας)
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ ΔΑΡΕΙΟΣ ΑΝΤΙΠΑΛΟΙ

Εἰς τὴν εἰκόνα φαίνεται ὀραστὰ ἔφυπτος ὁ Ἀλέξανδρος, καθ' ἣν στηρίχην ὄρμηξ κατὰ τοῦ Δαρείου, ὁ ὁποῖος μὲ ἕλωρὰς χειρωνακίαις ἔγρει ἀπεργωνισμένης βοήθειαν ἀπὸ τοῦς περὶ αὐτόν.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΥΔΕ)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΥΔΕ)

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσῆμον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἐπίσημον ἀντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσῆμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον ὃ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΒ', 1969 (XI) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 95.000 — ΣΥΜΒΑΣΙΣ 1959/7-11-69

Ἐκτύπωσις — Βιβλιοδεσία Ἀ/φῶν Γ. ΡΟΔΗ — Ἀμαρουσίον 59 — Ἀμαρουσίον

